

Notes

I. Textual

We are not going to discuss in these notes the difference among the various commentators. This has been done by Buhler in his translation of Manu, in the '*Sacred Books of the East*' Series. We shall, however, take note of those cases where Buhler has either misread or mistranslated Medhātithi's views.

Nor are we going to discuss the various readings ; as, from the very nature of our work, we are pledged to the readings adopted by Medhātithi. We are, however, going to note these readings here. Though this also has been done by Jolly in the notes appended to his edition of the text in *Trubner's Oriental Series*, we have decided to include these, chiefly because it has been thought desirable to bring out prominently the different readings noted by Medhātithi ; and also because Jolly has not noted many rather important readings ; and lastly, because no one has yet noted the readings of Manu's texts as quoted in the *Digests*. This is what we shall try to do here.

As regards the readings of the *Bhāṣya* itself, it would be a sheer waste of time to even note the 'readings.' The MSS. are so hopelessly corrupt that those 'readings' would, in ninety cases out of a hundred, be a mere jumble of meaningless syllables. Yet we have not omitted the more important variations, specially where they are really different readings - not mere corruptions.

The page-references up to Adhyāya VII apply to Gharpure's Edition of Medhātithi's *Manubhāṣya* ; from Adhyāya VIII onwards they apply to Mandlik's Edition.

Notes not preceded by these references appertain to the Text of Manu ; those preceded by references to Page and Line appertain to the text of Medhātithi.

Discourse I

VERSE I

(1) Several manuscripts, and commentators of the text, begin it with the verse स्वायम्भुवे नमस्कृत्य ब्रह्मणेऽमिततेजसे । मनुप्रणीतान् विविधान् धर्मान्वक्ष्यामि शाश्वतान् । This verse, if genuine, would, according to Buhler (Intro. p. xiii), indicate that ‘some pupil of Bhrgu recites the work.’ We fail to see the point of this. The verse might very well proceed from Bhrgu himself.

After verse 2, and before 3 some people have the following two verses—जरायुजाण्डजानां च तथा संस्वेदजोऽन्निदाम् । भूतग्रामस्य कृत्स्नस्य उत्पत्तिग्रलयं तथा ॥ आचाराणां च सर्वेषां कार्याणां च विनिर्णयम् । यथाक्रमं यथायोगं वक्तुमहस्यशेषतः ॥ ‘The origin and death of the entire host of creatures, born from wombs and eggs, or from moisture and germinating shoots, rules regarding practices and duties, please to expound in their entirety, in their due order and according to their applicability.’

Burnell notes : ‘ Medhātithi says, these laws refer to only the Brāhmans, Ksatriyas and Vaishyas ; not to the Shudras.’ It will be found that this is not what Medhātithi says ; he distinctly declares that the epithet ‘ Sarva,’ ‘ all,’ has been added for the inclusion of the Shudra also.

Page 4, line 4—for प्रमाणान्तरागोचर read प्रमाणान्तरागोचर as found in N.

Page 4, line 9—for अनुपूर्वी read अनुपूर्वः as in T.

Page 5, lines 3-4—अभिहोत्रं जुहुयात् is corrupt. The right reading is supplied by N. अभिहोत्रं जुहुयादयं सहस्रमानव इत्येतया आहवनीयमुपतिष्ठते इति प्रत्यष्ठ एव वेदोऽयं होमं विधत्ते एतयेति च तृतीयया प्रत्यक्षस्यैव मन्त्रस्य आहवनीयस्थाने विनियोगः ।

Page 5, lines 19-20—for शब्दागममूलत्वात् read as follows : शब्दागममूलत्वाच्छाब्द एव । उभावपि शब्दादभि.

Page 5, line 14—for अन्यतो वैरूप्यं read अतो द्वैरूप्ये विधानस्य सर्वस्येति पदं as in N.

Page 6, line 17—for वस्तु read यस्तु as in Mand.

VERSE IV

(1) अमितौजा महर्षिभिः—V. L. अमितौजमहर्षिभिः ।

(2) प्रत्युवाचार्थं—On account of the grammatical anomaly involved in the form अर्थ्य, which, however, has been explained as standing for आर्थ्य—Medhātithi has suggested the reading प्रत्युवाचार्चयित्वा तान्.

P. 8, l. 8—for सूत्रं read मूलम् as in N.

P. 9, l. 6—for तर्कप्रकार read सर्वप्रकार as in T.

P. 9, l. 15 for कस्य read कस्यचित् as in S.

VERSE VI

(1.) अव्यक्तः—V. L. अव्यक्तम्, in which case the term qualifies ‘this’ (world). Medhātithi, though adopting the former reading, would prefer the latter.

(2.) महाभूतादिवृत्तौजाः—V. L. महाभूतानुवृत्तौजाः, noted by Medhātithi, who says that the variation does not change the meaning.

P. 9, l. 25—for वृत्ताद्यात्मना read वृद्धाद्यात्मना as in J and S.

VERSE VII

(1.) योऽसावतीनिद्र्यग्राह्यः—V. L. ०तीनिद्र्योऽग्राह्यः, which becomes tautological.

(2.) स एष—V. L. स एव.

(3.) सर्वभूतमयः—explained by Medhātithi as सर्वाणि भूतानि
मया स्त्रियानीत्येवभावितचित्तो भूतात्मा । एवं सम्पन्नः :

VERSE VIII

(1.) वीर्यम्—V. L. वीजम्.

(2.) अवास्टजन्—V. L. अथाज्ञिपन्.

P. 11, l. 3. for स्वं तस्य read स्वस्य as in J, or स्वतः as in M.

VERSE IX

P. 11, l. 13 for नागममिकः read चागमिकः

VERSE X

(1.) नराः—This is the reading adopted by both Medhātithi and Govindarāja; though all others read नाराः: Medhātithi explains the prolongation of the vowel in 'ना' in the name नारायण, in several ways.

P. 12, l. 4 - for स भवेत् भगवान्नरः read स तावद् भगवान्नरः as in S.

VERSE XI

(1.) नित्यम्—V. L. लोके.

P. 12, l. 13 - for नित्यमुक्ता read नित्यमुक्तम् as in J.

P. 12, l. 13 for विरुद्धस्य... उच्यते read सदसदात्मकम् । सच्चासच्च
सदसती । ते आत्मा स्वभावो वस्य तदेवमुच्यते । कथम्पुनरेकस्य विरुद्धभावाभावरूप-
धर्मद्वयस्य योगः । उच्यते as in S. and N.

P. 12, l. 1 for प्रतिपृष्ठिं अभेदात् read प्रतिपृत्वभेदात् as in
M, S and A.

P. 12, l. 25—*for यथाबुद्धस्य* M reads *यथबुधस्य* which gives no sense.

P. 13, l. 2—*for पिण्डीकार्य* read *पिण्डाः कार्याः* as in J.

P. 13, l. 8—*for मनोश्वचनीयम्* read *मनोश्च चनीयम्* as in N.

P. 13, l. 13—*for यथेच्छम्* read *यस्येच्छाम्* as in J.

P. 13, l. 15—*for दधीभवति* read *दृढीभवति* as in J.

P. 13, l. 18—*for अर्थशब्दा* read *पुरुषशब्दा*.

VERSE XII

P. 14, l. 3—after उपित्वा read as follows तदण्डमकरोद् द्विधा । तावता कालेन गर्भः परिपच्यते । तस्मिन्नण्डे स्थितः ध्यानवान् । अण्डमपि as in J.

VERSE XIII

(1) ताभ्यां स शकलाभ्यां च—V. L. ताभ्यामण्डकपात्राभ्याम्

P. 14, l. 11—*for पृथिवी पातालगता* the right reading is *पृथिवीपातालगतम्*—supplied by Jolly's मनुटीकासंग्रह ।

P. 14, l. 10—*for पृथिवीमध्य* read *पृथिवीं मध्ये* as in S.

P. 14, l. 15—*for स्वस्मादूपात्* read *आत्मनः स्वस्मृपात्* as in M (App).

P. 14, l. 20—*for अनुरूप* read *अनुस्यूत*

VERSE XVI

(1) मात्रासु—V. L. मात्राभिः preferred by Medhātithi.

P. 15, l. 6—for तद्विकारः read तद्विकारान् as in J.

P. 15, l. 7—the stop after सृष्टिम् should be after चकारात्

VERSE XVII

(1) तानीमानि—V. L. तस्येमानि.

VERSE XIX

P. 16, l. 9—for अथ यावत् read अध्ययात् as in M (App.)

P. 16, l. 16—for प्रभूरिति read प्रकृतिरिति as in J.

VERSE XX

For भाद्याद्यस्य Jolly reads आद्याद्यस्य which is apparently a misprint.

P. 16, l. 24—for च तानि read वचनानि as in M (App.)

P. 16, l. 26 for यदाद्यन्तवचस्य read यद्यत आद्यन्तस्य as in M (App.)

P. 17, l. 7—for द्विवचनेन read द्विवचनेन to be construed with भवितव्यम्

VERSE XXI

P. 17, l. 21—भाति च वेदे is to be taken as an absolute construction. A and B drop भाति, which is retained in N.

P. 17, l. 30—for यथाशरीरं...निर्मेषे read च यथाशरीरं तत्त्वसमुदाय-रूपमेवं निर्मेषे as in N.

VERSE XXII

Both Jolly and Burnell note कर्मस्मान् as a v. l. mentioned by Medhātithi. No mention, however, of any such reading is found in the MSS.

P. 18, l. 4—the right reading is ब्रह्मोपासनास्वनमिरतः:

P. 18, l. 12—वेनोस्तुनीतिरित्यादीना—This is a likely reference to R̄igveda, 8-3-18, where वेनु is the deity addressed.

P. 18, l. 14—for लभ्भो read भो as in J.

* P. 18, l. 21—for नाशादय इतिहास दर्शनाः.....प्रपञ्चः read नाशादयः । इतिहासदर्शनाश्रयश्चायं सर्वः सर्गादिप्रपञ्चः as in S.

VERSE XXIII

P. 19, l. 6—for प्रमाणविरोधी etc. read प्रमाणाविरोधी न मनःपरितोष्माधत्ते as in N.

VERSE XXIV

विभक्तीश्च—V. L. विभक्तिं च (Kalāmādhava, P. 45).

VERSE XXVI

विवेकाय V. L. विवेकार्थं

P. 20, l. 16—for एवं तयो.....न वा read एवं तयो धर्मः तदेव दम्भेनास-मर्येन वा

VERSE XXVII

P. 22, l. 2—for ‘ स्येतदपि ’ read स्येतदस्मि as in S.

VERSE XXIX

P. 22, l. 15—for अथस्वे read अथस्वे as in N.

VERSE XXX

P. 22, l. 26—for सकृदनुग्रहणम् read सकृदत्प्रग्रहणम् as in A.
It is अतु that is repeated thrice, not अनु.

P. 23, l. 1—for सर्वो हि सकृतावपि read सेवा हि सुकृताऽपि as in A.

VERSE XXXI

P. 23, l. 23—for पशुरूपं read पश्चन्

VERSE XXXII

तस्यां स—V. L. तस्यां तु

P. 24, l. 2—Jolly wrongly omits तं

VERSE XXXIII

P. 24, l. 7—for तन्मध्ये शुद्धिं read जन्मशुद्धिं as in J.

VERSE XXXIV

सुदुरचरम्—V. L. (a) सुदुष्करम्—(b) सुदुस्तरम् (*Hemadri Dana* p. 242).

आदितः—construed by Medhātithi with तप्तवा

VERSE XXXVI

मनून्—V. L. मुनीन्।

VERSE XXXVII

P. 25, l. 2—for छायकरणेन केचित् read केनचिष्ठयना as in M.

VERSE XXXVIII

P. 25, l. 10, for मेघोदरं दर्शयेन read मेघोदरदर्शयम् as in J and M.

P. 25, l. 11—for हिमकणिका सूर्यमदस्यरथ read हिमकणिकाः सूक्ष्म-
दस्यारथ as in J.

VERSE XL

पतङ्गान्—V. L. पतङ्गं

P. 25, l. 25—for शलभपश्चकादयः: read शलभादयः as in J. and M.

VERSE XLI

P. 26, l. 3—for प्रत्ययपरामर्शः: read प्रत्यवमर्शः (as in footnote), or परामर्शः as in J and M (App.)

VERSE XLII

येषां—V. L. (a) एषां, (b) तेषां.

P. 26, l. 12—for उणनाद्रचांसि read उणनाद्रचणाद्वा रचांसि as in M (App.)

P. 26, l. 13—अप्सरसः—cf. Valmiki Rāmāyana—अप्सु निर्मथनादेव रसात्तस्माद्वरस्मियः । उत्तेतुर्मनुजथेष्ट तस्मादप्सरसोऽभवन्.

VERSE XLIII

मनुष्याश्च—V. L. मानुषाश्च.

VERSE XLIII

मस्याश्च कच्छपाः—V. L. मस्याः सकच्छपाः

VERSE XLV

यद्यान्यद्विक्षिदीदशम्—V. L. ये चान्ये केचिदीदशाः, suggested by Medhatithi.

उपजायते—V. L. उपभ्रायन्ते, noted by Medhātithi.

P. 27, l. 1—for उपजायन्ते वा पाठः । ये read उपजायन्त इति पाठे ये.

VERSE XLVI

उद्भिज्जाः स्थावराः—V. L. **उद्भिज्जास्तरवः**: Buhler remarks that he reads तरवः ‘with Medhātithi.’ But there is nothing in Medhātithi to show that he reads तरवः:

ओषध्यः—This form, as the Bhāṣya has pointed out, is not right, the right form being **ओषध्यः**; though it seems to justify the other form also.

VERSE XLVII

तु विविधं—V. L. (a) **च विविधं**, (b) **तु विज्ञेयं**

—**रुहाण्येव**—V. L. **रुहाश्चैव**

P. 27, l. 26 **भूमेवंद्वाः**—J. reads **भूमेवंहृष्यः**, which gives better sense.

VERSE XLIX

P. 28, l. 5—**निर्वेद.....वस्**,—J. reads **निर्वेददुःखात्मकादियुक्तधर्मफलमनुभवन्तः**; and S. **निर्वेददुःखात्मकादियुक्ताधर्मफलमनुभवन्तः**, which is better than J.

P. 28, l. 8 **अन्तःसंज्ञा**—Read **अन्तःसंज्ञेति संज्ञा बुद्धिः** as in J, A and N.

VERSE L

नित्यं V. L. **नित्ये**

P. 28, l. 16—**स्त्राच्छ्रीर**—Read **स्त्राच्छ्रीर** as in N.

VERSE LI

एवं सर्वं स—V. L. **एवं च सर्वं**

P. 28, l. 27—**स्वेऽन्तरे** is rightly dropped in J.

—l. 28 for **स्वद्वा** read **ज्ञाता** as in J.

P. 29, l. 3—for **सर्वम्यापार** read **सर्गम्यापार**

—l. 4 **शतांश्रुष्ट्वाः**—A reads **शतांश्रुष्ट्वाः**:

VERSE LII

तदेवं—V. L. **तदेदं**—adopted by Medhātithi.

निमील्लिति—V. L. **प्रक्षीयते** adopted by Govindarāja and Kulaluka.

P. 29, l. 8—for **यदेत** read **यदित** (J) or **यदैत**

VERSE LIII

कर्मात्मानः—Buhler says, according to Medhātithi this word means—‘who in consequence of their actions became incorporate.’ As a matter of fact, however, this is the explanation that Medhātithi gives of the two-termed phrase **कर्मात्मानः शरीरिणः**:

P. 29, l. 20—for **ध्यापारात्मिःशरू** read **ध्यापारेऽशरू** as in M.

VERSE LV

तमोऽयं तु—V. L. **तमो यदा**

P. 30, l. 15—for **विन्ध्यवास** read **विन्ध्यवासि** as in M and J.

—l. 17 **निरूपयोगि**—M and S read **तदानीसुपभोगः**, which also gives good sense; but the best reading is **विरूपभोग**, as is clear from what follows.

VERSE LVI

संसृष्टस्तदा—V. L. **संसृष्टौ तदा**

P. 30, l. 28—for **वाऽत्मानः । सृक्षमाः** read **वाऽत्मानः सूक्ष्माः**

VERSE LVIII

Cf. in this connection, Bhāṣya, (p. 7, printed text) on verse 4; also Buhler’s Introduction, XV.

P. 31, l. 13—for **चित्यं** read **चित्य** as in J and M.

VERSE LIX

सर्वमेषोऽस्तिलं—V. L. सर्वमेवास्तिलं

P. 32, l. 7 for मागमनपरंपर, read मागमपरंपर as in S.

VERSE LXI

महौजसः V. L. ऋमितौजसः

P. 32, l. 22—for तं read तेषां as in J.

VERSE. IXII

श्चोत्तमश्च—V. L. श्रीत्तमिश्च.

VERSE LXIII

P. 33, l. 5,—for सम्पद्यन्ते read पव्यन्ते as in M (App.)

After verse 63, M adds a half-verse कालप्रमाणं वक्ष्यामि
यथावत्तक्षिद्विधत्.

VERSE LXV

त्रिंशत्कला V. L. त्रिंशत्कलोः

तावतः V. L. तावता

P. 33, l. 15—for तावदिति read तावत हृति as in J.

For this method of reckoning time see the Purānas ;
specially the Viṣṇu Purāṇa.

P. 33, l. 18—for नैसर्गिकं कर्म read नैसर्गिककर्म as in J.

—l. 19 for कालेनाविकृत it is better to read कालेन द्यक्ष as
in J and M (App.)

VERSE LXII

रात्रिः द्यमाय etc.—According Medhātithi this line is not meant
to be descriptive of the ordinary day and night, ; what it means

is that in regions not reached by the sun's rays, what is called 'day' is the period of activity, and the period of repose is called 'night'.

VERSE LVI

कर्मचेष्टासु—V. L. suggested by Medhātithi **कर्मचेष्टाभ्यः**

VERSE LVIII

P. 34, l. 15—for प्रतिक्षापनं.....र्थम् read प्रतिक्षानं प्रकरणान्तरत्वक्षाप-
नार्थम् as in S.

VERSE LIX

P. 34, l. 23—for तत्रा read यत्रा

VERSE LXX

P. 34, l. 28—for कापायने read कापायेन

P. 35, l. 6—for शतं परिमाणमस्य read तत्परिमाणमस्य as in S.

P. 35, ll. 4 to 9 belong to verse LIX; but all MSS. have it here after LXX.

VERSE LXXI

P. 35, l. 13—for देक्षय read देतस्य

—l. 15 द्वादश.....विग्रहः—Better reading द्वादश सदज्ञाणि
यस्मिन्निति परिमाणे विग्रहः as in S.; better still.....परिमाणे यस्मिन्निति
विग्रहः, as in A.

VERSE LXXIII

तद्वै V. L. पृतद्

VERSE LXXIV

P. 36, l. 6—for ततश्च प्रागुक्तम् । महानिति read ततश्च न प्रागुक्तक-
महानिः, as in N. The प्रागुक्तकम् is what has been described under

verses 14-15 above. S, J and M. (App.) read ततश्च प्रागुक्कमहानिः ; under 14-15 मनस् has been described as coming first ; so that if we take मनस् there as standing for *mind*, and here as *mahat*, then there is certainly प्रागुक्कमहानि. But Medhātithi has interpreted 14-15 differently, making it out to mean that *mahat* comes first. Thus, according to this explanation, there would be *no* प्रागुक्कमहानि. Hence the reading of N—न प्रागुक्कमहानि:—is the best.

VERSE LXXV

चोद्यमानं—V. L. नोद्यमानं

P. 36, l. 11—for युनरुच्यते । ब्रह्मणा read युनरुच्यते । विकुरुते विशेषतः करोति । ब्रह्मणा as in J and M. (App.)

P. 36, l. 12 for चोदिता read चोदिता as in J.

VERSE LXXVI

Medhātithi forces the Sāṅkhya doctrine on Manu, whose words clearly favour the Vaishēsika view of the origin of things here described.

P. 36, l. 19—for वायुर्कर्मणः read वायुकर्म as in S.

VERSE LXXVIII

ज्योतिषश्च—V. L. (a) ज्योतिषस्तु ; (b) ज्योतिषोऽपि

VERSE LXXX

सर्गः संहार—V. L. सर्गसंहार

P. 37, l. 15—for सर्गसंहारवत् read सर्गसंहारवत् as in J.

P. 37, l. 16—for कौतुकेनाऽपि J and M (App.) read निष्प्रयोजनापि ब्रह्मविदः : This refers to Brahmasutra लोकवत्सु लीलाकैवल्यम्

VERSE LXXI (?)

नाभर्मेणागमः कश्चित्—V. L. नाभर्मो नागमः कस्मिन्—adopted by Nandana.

प्रतिवर्तते—V. L. उपवर्तते

P. 38, l. 3—for नेङ्गयन्ति..... न्तरितम् read नेङ्गयन्ति न प्रकाशते । तुरीयं वाचं मनुष्या वदन्ति । अतुर्थं भागं वैदिका मनुष्या वदन्ति । एतत्कुक्तमभवति । आदौ न वेदवाक्यं किंचिदन्तरितम् ।

VERSE LXXXII

P. 38, l. 10—for हेतुत्वेन नोच्यते read हेतुत्वेनानेनोच्यते as in J.

P. 38, l. 17—after यथासंख्यं read सम्बन्धः

VERSE LXXXIII

ह्ये षामायुः—V. L. त्वेषां वयो

P. 38, l. 23—for वयो J reads वयोऽवस्था

P. 38, l. 25—for नुक्तायां read युक्तायां as in J.

VERSE LXXXIV

P. 39, l. 5—दीर्घसन्त्रेषु etc. This refers to *Pū. Mimānsā-sūtra* 6. 7. 31-40. Cf *Shabara-bhāṣya* on 6. 7. 37: यदि पञ्च पञ्चाशतः श्रिवृतः न संवत्सराः । यदि संवत्सराश्रिवृतः न पञ्चपञ्चाशतः तस्माद्विरोधादन्यतमद् गौणम् । And between the two words पञ्चपञ्चाशतः and संवत्सराः it is best to take the latter as गौण ।

VERSE LXXXV

युग्मासानुरूपतः—V. L. (a) तत्तद्दर्मानुरूपतः; (b) युग्मासानुरूपशः

P. 39, l. 20—for उक्तस्य M and S read युक्तोऽस्य ; J, A and N read युक्तस्य.

The sense demands उक्तस्य

P. 39, l. 23—for मत्परि read पित्तपरि as in J.

VERSE LXXXVI

शान्मुख्यते—V. L.—शान्मुख्यम् ।
यज्ञमेवा—V. L. यज्ञमित्या ।

P. 40, l. 4—for विद्वतो read विद्वत्तो as in J and M;
and for सुसंपादना read सुसंपादता as in J.

After this verse Rāmachandra reads an additional verse—
आशं कृतयुगं प्रोक्तं ब्रेता तु उत्तिर्यं युगम् ।
वैरयो द्वापरमित्याहुः शद्रः कलियुगः स्मृतः ॥

VERSE LXXXIX

सक्षिक्ष—V. L. सक्षिं च (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 45).

उत्तिर्यस्य समाप्ततः—V. L. (a) उत्तिर्यस्य समादिशत् adopted by
Parāsharamādhava; (b) उत्तिर्याणामकल्पयत्; (c) उत्तिर्यस्य समाप्ततः; (d)
उत्तिर्याणां समाप्ततः ।

VERSE XCII

P. 40, l. 25—for वित्तानुपालनम् J reads वित्तानुपालनम् ।

VERSE XCII

Cf. 5. 132.

VERSE XCIV

वाहाय—V. L. वाहाय

P. 41, l. 16—for तुदिश्य तत्कथ्यम् read पितृनुदिश्य यत् क्रियते
तत् कथ्यम् as in M (App.) For कथ्यम् J wrongly reads कर्तव्यम् ।

VERSE XCV

P. 41, l. 25—for देवानुदिश्य read विश्वेदेवानुदिश्य as in J and M.

VERSE XCVI

P. 42, l. 2—प्राणिनः: rightly omitted in J.

—l. 4—for आतपे read आतपं as in J and M.

VERSE XCVII

ब्रह्मवेदिनः—V. L. ब्रह्मवादिनः ।

P. 42, l. 11—after सेपामपि read ब्रह्मवेदिनः as in J.

” ” For ब्रह्मस्वरूपत्वात्तत्र अचय्यानन्दः J reads अचय्यानन्दः and M (App.) has ब्रह्मस्वरूपपरिज्ञाने ब्रह्माचयानन्दः ।

VERSE XCVIII

उत्पत्तिरेष—V. L. उत्पत्तिरेषा ।

P. 42, l. 14—for विशेषे दर्शिते J reads विशेषदर्शने

P. 42, l. 17—for श्रुतिः: read स्तुतिः: as in M (App.)

After 98 M has three more lines : तेषां न पूजनीयोऽन्यजितु लोकेषु वेद्यते । तपेदिविद्याविशेषेण पूजयन्ति परस्परम् । ब्रह्मविद्यः परंभूतं न किञ्चिदेह विद्यते ।

This is also admitted by Nandana.

VERSE C

श्रेष्ठेन—V. L. श्रैष्ठेन (Kulluka).

VERSE CI

P. 43, l. 5—for परपाकेन M (App.) reads परपाक

P. 43, l. 6—for स्वकृत्या read स्वकर्त्या as in J and M (App.)

—l. 7 for प्रभूतं read प्रभुत्वं as in S and M (App.)

VERSE CII

शेषाणामनु—V. L. शेषाणां चानु ।

स्थायम्भुवः: being the proper name of a particular ‘Manu,’ it is not right to translate it as Buhler has done.

P. 43, l. 13—for सर्वस्याः...भुतेः read सर्वस्यास्य...स्तुतेः; J reads सर्वस्या...स्तुतेः and M (App.) सर्वस्यास्य...स्तुतेः ।

VERSE CIII

P. 43, l. 20—राजभोजनाः शालयः—This shows that Medhātithi was the resident of a country where rice was a rare commodity.

P. 43, l. 28—for ब्रैवर्णिकाधिकारः M (App.) reads ब्रैवर्णिकार्थं ।

VERSE CIV .

संशित—V. L. शंसित

P. 44,—l. 6 after दोषैः read पापैः as in M (App.)

VERSE CV

After 105 M has an additional verse.

यथा निवेदात्प्रथने धर्मशास्त्रमिदं तथा ।

अप्येतत्प्रथं प्राप्ताशेषं वियतं स्वर्गमिष्यता ॥

VERSE CVI

यशस्यं सततं—V. L. यशस्यमायुष्यं ।

निःश्रेयसं—V. L. नैःश्रेयसं ।

P. 44, l. 19—for विवृद्धिः J reads सिद्धिः ।

VERSE CVII

अस्तिक्लेनोक्तो... कर्मणाम्—V. L. अस्तिलः प्रोक्तो... कर्मणाम् ।

P. 44, l. 27—for गोक्तौ read गोक्तो as in J.

P. 45, l. 1—for चदि read चत् as in M (App.)

— l. 2 for गुणपदेन read गुणवोषपदेन as in M (App.), which is more in keeping with the context.

VERSE CIX

भाग्भवेत्—V. L. भाक् स्मृतः ।

VERSE CXI

P. 46, l. 1—for तस्वभावभेदो J reads तस्वभावभेदा ।

VERSE CXIII

P. 46, l. 20—for भूत्यादीनां M (App.) reads जात्यादीनां, and J कृतांदीनां, which latter is better.

VERSE CXIV

P. 46, l. 26—for स्वेतत् read चस्वेतत् as in J.

— l. 29—for मृत्यादीनां read मृत्यादात्यादीनां as in J and M (App.)

VERSE CXV

P. 47, l. 4—for देशः read देशः as in M and J.

VERSE CXVI

P. 47, l. 6—for जप्त्रिय read जप्त्रू as in J.

VERSE CXVIII

पापण्ड—V. L. (a) पापण्ड (b) पाखण्ड (c) पाखण्ड

P. 47, l. 20—for आवाह० read वाह० as in J.

Notes

Discourse II

VERSE I

P. 48, l. 4—for शेषः J reads शास्त्रार्थः।

P. 48, l. 26—प्रवर्तयन्ति; ‘प्रवर्तन्ते’ would appear to be the right reading. But all mss. read प्रवर्तयन्ति; the only construction possible is to take ‘जनाः’ as the nominative understood.

P. 49, l. 1—for ‘आत्म...रक्तः’ read आत्मनि भोगोपायास्तेषु रक्तः as in S.

— l. 2—for ‘तुं समर्था’ read ‘तुमसमर्था’।

— l. 9—for ‘चोच्यते’ read ‘चोद्यते’ as in A.

— l. 14—for ‘रागद्रेषः’ read ‘द्रेषः’ as in M.

— l. 25—for ‘स्वप्रहात्’ M (App.) and S read स्वमोहात्

VERSE II

‘कामता’—V. L. ‘कामतः’।

Burnell regards verses 2—5 to be ‘an interpolation.’

P. 50, l. 10—for सिद्धार्थें read सिद्धयर्थें as in J.

— l. 23—for लाश्र S reads लश्र

— l. 27—for यदापि read यदपि; S reads यद्यपि, but we have had one यद्यपि already in line 26.

— l. 27—for the विश्वजिन्न्याय see *Pu-Mi-Su*, 4, 3, 15-16.

— l. 28—for तथान्यथा read तस्यान्यथा as in M, S and A. तस्या is another reading.

P. 51, l. 3—न चैवेहास्यकामता; this is superfluous here.

VERSE III

P. 51, l. 27—for निश्चिनोमि read निश्चिनोति as in M.

P. 52, l. 1—for कारण read करण as in M.

VERSE IV

P. 52, l. 11—for किंचि read किया काचि as in J.

— l. 13-15—read punctuated thus: चेष्टिं हेतुत्वात् ।
चेष्टिं का. षानमस्ति ॥४॥ अत्र प्रतिविधत्ते—।

VERSE V

श्वेत—V. L. श्वैव

P. 52, l. 20—for श्रुतकारणं read श्रुतकरणं as in A.

P. 53, l. 7—for प्रयनुष्ठानं read णामनुष्ठानं as in S.

VERSE VI

आत्मनस्तुष्टिरेव च—V. L. वेदविस्मृतिशीलता (Aparārka, p. 82.)

Buhler remarks—‘Though the commentators try to find a difference between शील and आचार, it may be that both terms are used here, because in some Dharmasutras, e.g. Gautama 1-2, the former, and in some e.g. Vasiṣṭha 1—5, the latter, is mentioned.’ But Medhātithi has taken शील as qualifying सृति, the compound सृतिशीले being taken to mean ‘conscientious;’ ‘honest,’ ‘disinterested’ recollection.

P. 54, l. 19—देशात्सम्भव read देशासम्भव as in S.

P. 55, l. 27-28—for पुनश्च वेदः कृस्त्व इति read न पुनः कृस्त्वं वेदमिति as in M. S reads न पुनश्च कृत्वन्नो वेद इति ।

P. 56, l. 5—for दाथर्वणानामाप्यस्ति read दाथर्वणानामाप्यस्ति

— l. 22—for प्रामाण्यपरिज्ञाने read प्रमाणं परिज्ञाने as in S.

— l. 24—for वगम्यं विलङ्घणेन.....भवति तस्य च, read वगम्यविलङ्घणेनभवति पुरुषस्य कर्त्तव्यम् । तस्य च ।

P. 58, l. 2—for ध्येयम् read धेयम् as in M.

— l. 3—for सोमस्य चाव्यक्त read सोमस्य चा व्यक्त as in S.

P. 59, l. 3—अन्ये तु etc.—construe thus: अन्ये इयेनादिवाक्यानां.....
निषेधानां च । धर्मोत्पत्तिमरवा भावमाशङ्कमाना अखिलग्रणमन्यन्ते

P. 59, l. 28—for बदन्ति J reads बदन्तः, which is better.

P. 60, l. 27—for कर्मतः read कर्तृतः as in M.

— l. 29—तदुकं; this refers to Pu. Mimā. Su 1.3.2.

P. 61, l. 8—for विरोधद्वय read विरोधिद्वय ।

— l. 10—ऐकाश्रम्य— *Vide* Gautama III. 35 *et seq.*

— l. 20—for लिङ्गा read लिङ्गा as in M.

— l. 21—for लिङ्ग read लिङ् as in M.

P. 62, l. 2—यथा उधारे etc. cf. Shābara on Pu-Mi-Su. II.2.16
(आधारे) मान्त्रवर्गिको देवताविधिः । ‘इत इन्द्र ऊर्ध्वोऽध्वरो दिवि...इन्द्रवान्
स्वाहा’ हत्याधारमाधारयति । एवमसौ आधारो यद्यपेन्द्रो देवता ।

P. 62, l. 6—for मूलत्वे read मूलत्वेन as in M.

— l. 8—तुल्ये श्रौतत्वे etc. Medhātithi accepts Kumārila's
view on this point, not Shābara's.

P. 62, l. 13—for सम्प्रदायाविच्छेद M reads सम्प्रदायविच्छेद ; but in
view of what has gone before in p. 60, l. 20, सम्प्रदायाविच्छेद is the
right reading.

P. 62, l. 20—for प्रकीर्ण read प्रकीर्णे as in M.

P. 63, l. 1—for सिद्धरूप read सिद्धे रूप as in M.

— l. 1—for क्रिया read रूपा as in M.

— l. 1—विश्वजित्यविकारवत्—see Shābara on 6.7.18-19.

— l. 3—for लिङ्गा read लिङ्गा as in S and A.

— l. 5—for प्रतिष्ठाः साकांच्चा read प्रतिष्ठासाकांच्चा

— l. 8—for नास्तस्य read नास्त्यस्य as in S.

P. 64, l. 7—for सर्वाश्रमधर्मश्च : सैः read सर्वाश्रमधर्मश्चातः as in S.

— l. 13—for यदेतत्पराणां read यदतत्पराणां

— l. 21—for विप्रतिपाद्येत read विप्रतिपद्येत as in S.

- P. 65, l. 2—for वोधकारणं M reads आसवोधकारणम्
 —— l. 12—for समर्पयन्तः S reads संसर्पयन्ति
 —— l. 14—for प्रियेत्युपलक्षितं read प्रियमस्येत्युपलक्षितं as in S.
 —— l. 20—for मूलत्वप्रमा read मूलत्वं प्रमाण्येनैव

VERSE VII

- P. 66, l. 12—for यक्कार्यं read सक्कार्यं ।
 —— l. 13—for देतोः । आगतः read द्वेतोरागतः ।

VERSE IX

धर्म—V. L. सर्वं ।

- P. 67, l. 3—for प्रवर्तेत read प्रवर्तते as in M.
 —— l. 8—for ज्ञाति कस्य read ज्ञात्तिकस्य
 —— l. 9—for प्रयुक्ते read प्रयुक्ते as in J and M.

VERSE X

- P. 67, l. 15—for स्यस्त read स्तस्य
 —— l. 15—for यत्कार्यं धर्मप्राप्त्यर्थं तद्भर्मशास्त्रम् A reads तत्कार्य-प्राप्त्यर्थं यद्भर्मशास्त्रं, which is better. The sense requires some such words as यत् कार्यधर्मशास्त्यर्थं तद्भर्मशास्त्रम् ।

P. 67, l. 28—for किर्क्यपि read किक्यपि ।

P. 68, l. 2—for वेदस्याद्यः read वेदस्यादः as in M.

— l. 11—for आगमविरुद्धादिश्च read आगमविरुद्धश्च, the construction being सोऽयं पक्षः स्ववचनविरुद्धः आगमविरुद्धश्च ।

P. 68, l. 14—for वृष्टिस्तस्यादौ न भवेत्फलम् read वृष्टिस्तस्या गोमारकः फलम् as in the foot note.

— l. 21—सर्वशास्त्राप्रत्यभ्येकं कर्मेत्यभ्युपगमः; this refers to Pu. Mi. Su. 2. 4. 8-32.

P. 68, l. 25—for स्वर्थफलं read स्वर्थः फलं

VERSE XI

ते मूले—V. L. (a) तूमे, (b) तहुभयं (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 4.)

०श्याद्विः—V. L. ०श्यो द्वि (Smṛtichandrikā-Vyāvahāra, p. 4.)
Cf. with this verse, 4. 30, where the हेतुक is decried, and 12. 111 where he is extolled.

P. 69, l. 12—for असत्य S reads असत्या, which gives better sense.

P. 69, l. 14—for क्षिवर्त्येत read क्षिवर्त्यते as in S.

- l. 15—for किञ्चाम वेदे read किञ्चाम as in J and S.
- l. 16—for किं तयोः read नहि किञ्चित्योः as in J.
- l. 17—for शिष्यै read शिष्टै as in S.
- ll. 17-18—for स्त्रस्कार्येभ्यो read स्तिरस्कार्यो as in S and J.
- l. 18—for हाभ्यः read हेभ्यः as in J.
- l. 20—for यतस्तदव read यस्तदव as in S.
- l. 21—for ननु यतस्त read ननु यस्त
- l. 23—the number 11 should come between हेतु कथन and वेदनिन्दक।

P. 69, l. 26—for विहितं read विहित as in M.

VERSE XII

P. 70, l. 5—for श्यान्दिन्जः read श्याद्विजः as in S.

- l. 12—for नैरुक्त read तैरुक्त as in S.

VERSE XIII

प्रमाणं—V. L. प्रामाणं।

P. 70, l. 25—for धा आधार read धीरु आधार, which is in accordance with the धातुपाठ.

P. 70, l. 26—for सक्ताना भवति read सक्ताना न भवति as in J M & S.

P. 70, l. 26—for यथा लक्षणं read यथात्कर्त्तव्यं as in S.

P. 71, l. 5—for थकाम दृष्टफलैषिण read थकामा दृष्टफलैषिण

— l. 9—for लक्ष्यते read लभ्यते as in S.

VERSE XIV

P. 72, l. 3—for न वचनात् read वचनात् as in S and J.

VERSE XV

यज्ञ—V. L. होम (Sanskāraratnamālā, p. 605).

P. 72, l. 9—for अनन्तर read समनन्तर as in J.

— l. 16—for यष्टव्यस्य read द्रव्यस्य as in S.

— l. 24—for प्रतिकालश्रये..... विरोधः read प्रतिकर्मकालश्रयविधानाशास्ति विरोधः

— l. 25—for सम्भवः । तस्मा read सम्भावात्प्या

— l. 26—for पीति एवम् read पीत्य ।

The difference among याग, दान and होम is thus explained in the Śāṅkarabhāṣya (p. 484)—‘The *relinquishing of one’s proprietary right* is the factor common to all the three; the difference is only this; in याग there is merely verbal relinquishment: the thing offered is not actually taken away by the recipient; in दान the thing is actually made over to the recipient; and in होम the thing offered has got to be thrown into some suitable receptacle (water or fire).

VERSE XVI

Read with this verse, II.66 and X.127.

P. 73, l. 2,—for निवर्तते read निवर्तेत as in J and S.

— l. 4—for व्याचक्षरे read व्याचक्षिरे as in J and M, or व्याचक्षते as in S.

— l. 12—for तदर्थधर्मे read अवस्थे as in S.

— l. 13—for नचां read नन्वा as in F. N.

P. 73, l. 16—for अनुष्टानं read अर्थानुष्टानं as in M (App.) and S.
 —l. 18—The two ‘न’ s are superfluous; S rightly omits them.
 —l. 26—for ध्ययनं वि read ध्ययनवि as in S.

P. 74, l. 6—नहि मन्त्रा विधिं वदन्ति—“From the very nature of *mantras* it is clear that they cannot be taken as injunctions,—being, as they are, entirely devoid of any kind of injunctive word; also because all *mantras* are found, either syntactically or by direct declaration, or by indirect implication, construed along with other passages which are injunctions; so if the *mantras* themselves were to enjoin another action, there would be two actions enjoined by what is practically only one ‘sentence’ (Brhatī on I—II.—31 to 53)—*Prabhākara Mimānsa*, pp. 125-126.

P. 74, l. 9—for षोडतिषिद्ध read श्रप्रतिषिद्ध as in M, or षप्रतिषिद्ध as in S.

VERSE XVII

प्रचक्षते—V. L. विदुर्बुधाः ।

VERSE XVIII

तस्मि—V. L. अस्मि (Viramitrodaya Paribhāṣā, p. 55.)

P. 74, l. 20—for वोपाधि S reads चोपाधि; but the former gives better sense.

P. 75, l. 27—for जातीताना read जातीना as in S and M.

P. 75, l. 11—for दिष्टकारणे read दष्टकारणा as in S.

VERSE XIX

पञ्चालाः—V. L. पाञ्चालः

नन्तरः—V. L. नन्तरम् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 17).

Second line—V. L. एवं ब्रह्मर्थिदेशोऽयं ब्रह्मावत्तदुनन्तरम् ।

P. 75, l. 17—for चेन्ने read चेन्नं

—l. 17—for समन्त read स्यमन्त as in S.

—l. 18—for कुरुत read कुरु as त, though found in several manuscripts, spoils the metre.

P. 75, l. 21—for उष्णा read उष्णां as in S.

—l. 22—for यानम read यानाम as in S.

VERSE XXI

मध्य—V. L. मध्यो, which, it may be noted, is more in keeping with Medhātithi's idea that this verse does not explain the proper name मध्यदेश, but only points out the tract of land which is of 'middle' quality.

प्रकीर्तिः—V. L. स कीर्तिः

P. 76, l. 4—for नवधीकृत्वा read नवधीकृत्य (S), which is better.

VERSE XXII

आर्यावर्ते विकुर्वन्धाः—V. L. (a) आर्यावर्ते प्रचक्षते (b) आर्यावर्तः प्रकीर्तिः (Aparārka, p. 5).

For a map according to these texts, see Numismata-Orientalia, Pt. I, (new edition.)

VERSE XXIII

यश्चिन्नो—V. L. यश्चिन्नो

P. 76, l. 17—for सारङ्गो read साराङ्गो as in S and J.

—l. 26 एतदि etc.—This is a quotation from Śābarabhāṣya (on I.II.26), which says एतदि [शक्यते कर्तुमिति] 'क्रियते' इत्युच्यते, न च वर्तमानकालः कश्चिदस्ति (in the case of Vedic declarations which are eternal) यस्यायम्प्रतिनिर्देशः ['क्रियते' इति].

P. 77, l. 4—for यकश्चु read यकःशु as in S.

——l. 6—for वैद्या read व्रैविद्या as in S.

——l. 10—for वक्ष्य—read लक्ष्य as in S.

——l. 12—for आक्रमेयुः.....कुर्याः S reads आक्रम्य निष्पत्तेयुः

स्वं चैव चावस्थानं कुर्याः ।

P. 77, l. 16—for कृष्ट read कृष्ण as in S.

VERSE XXIV

तस्मिन् वा—V. L. कस्मिंश्चित्

P. 77, l. 23—for रेऽप्यधि read रेऽधि as in S, or रेऽवधि as in F. N.

——l. 24—for कस्पा read कस्प्या

——l. 28—for सत्व... रीत्या । एत read सत्तु...रीत्यैत

P. 78, l. 5—for वचनं लिङ्गम् read वचनलिङ्गम् as in N, the sense being द्विजातय हृत्येव ‘वचनं लिङ्गं (सूचकं) यस्य’ ।

——l. 11—for अर्थं हा read अथं हा as in S.

——l. 14—for वा द्विजातियमा read वायं द्विजातिमा as in S.

——l. 19—for यथा वर्ष...व्यपदिश्यते S reads वर्षाकृते सुभिङ्गुभिञ्चे वर्षाभावकृतं दुर्भिञ्च वर्षाकृतत्वेन व्यपदिश्यते, which is better.

——l. 21—for जिति अतिनिय read जित्यनिय

VERSE XXV

धर्मस्य—V. L. सर्वस्य

वर्णधर्मान्—सर्वधर्मान्

P. 78, l. 27—for विशेषः read शेषः as in S, F. N. and M.

——l. 29—for न वयोविभागा S reads न च विभागेना

P. 79, l. 2—for तदा read यदा as in S.

——l. 5—for उपनयमं धर्मो read उपनयनधर्मो as in S, M and N.

——l. 5—for वाऽऽश्र read चा श्र

——l. 8—for नेत्येवाव read तत् पूर्वाव as in S, or आवस्यावाव

VERSE XXVI.

षेकादि०—V. L. षेकाधै० (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 36).

P. 79, l. 19—for तत्र...कानि read तत्र निषेको निर्वर्तेकोऽन्यानि विशेष-जनकानि as in S.

VERSE XXVII

P. 80, l. 4—for तानीदा read तानिदा as in S and J.

P. 80, l. 10 मेखला बध्यते—*Vide* Gautama I.15.

—l. 17—for जन्म S reads जनन

—l. 24—for संस्कार एव निर्वर्त्यः S reads संस्कारा एव निर्वर्त्यः—for S सति read सति as in S.

—l. 26—for शशू read सक्तू as in A.

—l. 27—for पेश्यं read पेत्यं as in S.

P. 81, l. 4—for दितो read दिता as in S.

VERSE XXVIII

P. 81, l. 21—for चारी read चारि as in S and J.

P. 82, l. 22—for यदुच्येत read यथुच्येत as in S.

—l. 24—for कामनानुष्टानात् । read काममनुष्टानं

P. 83, l. 3—for विधिः स्तु read विधिस्तु

P. 83, l. 8—for हापिसं read हाप्यसं

VERSE XXIX

पुस्तो—V. L. पुस्ता (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 49).

P. 83, l. 21—for सर्वस्ता० read सर्व० as in J, M and S.

—l. 22—for उपाया read उपास्ता as in J, M and S.

—l. 24—for लग्ने read लग्नते

— „ —for द्रष्ट्य read द्रष्टव्य as in S.

- P. 83, l. 26—for प्रतिशृङ्खल्य read प्रतिशंशृङ्खल्य as in M and S.
 —— “ —for अस्याऽपि...स्यता S reads अस्या भिन्ना चेतिकर्तव्यता
 —— l. 29—for द्रष्टा read द्रष्ट्या as in S.
- P. 84, l. 3—for तदनिवद्ध read तदविलङ्घ as in S.
 —— l. 7—for कठो S reads काठो
 —— l. 9—for केऽन्यूनः read कौथुमा
- P. 84, l. 20—for न प्रमाणं read प्रमाणं as in S.
 —— l. 22—for समानपूर्वार्थः read समानः । पूर्व पूर्वार्थः, and construe this with what follows in the next line.
 —— ll. 23-24—यद्ये...धीतं read तदेव स यदधीते यदर्थः शास्योऽनुष्टुप्तुं तेन स्वाधीतां as in S.
 —— l. 25—for न तस्य read तस्य as in S.
- P. 85, l. 11—for सर्वस्व read सर्वन्न as in S.
 —— l. 15—for उपदिश्य read उहिश्य
 —— l. 23—for प्राप्तिं read प्राप्तः as in S.
 —— l. 24—for वाक्यशेषको read वाक्यशेषगतो विशेषको
 —— “ —for निर्दिष्टे read निर्दिष्टो as in M and S.
- P. 86, l. 1—for द्रव्यस्व read द्रव्यसं

VERSE XXX

वाऽस्य—V. L. वाऽथ—noted by the Madanapārijātā (p. 355).
 तिर्थौ—V. L. इहनि

- P. 86, l. 13—for तदुक्तं read तदयुक्तम् as in M and S.
 —— l. 19—for पात read व्यतीपात as in S.

VERSE XXXI

Some manuscripts and commentaries have dropped the first line of this verse.

माङ्गल्यं—V. L. माङ्गल्यम्—in Parāsharamādhava (Achāra, page 441 and Aparārka, p. 27).

P. 86, l. 25—for भारविष्यम् S reads भारवन् ।

— „ —for मङ्गल्य read मङ्गल्य as in J and S.

— l. 27—‘साधुत्वं’ is omitted by S and M.

— l. 28—for समासादायु M reads समासाचायु; which is wrong; S reads समासादायु, which is better.

P. 87, l. 1—for त्यादेः read त्यादिः as in S.

— l. 5—मत्या is rightly omitted by M and S.

P. 87, l. 6 for मङ्गल्य S rightly reads मङ्गल

— l. 10—for साधनम् read साधनत्वम् as in S.

— l. 14—for तथे न येन S reads तथे न

— l. 18—for प्रतिपत्तिः read तत्प्रतिपत्तिः as in S.

— „ —for दर्श read दर्थ

— l. 20—for लार्थ read लाचर्थ as in S.

VERSE XXXII

For the first half the Nirpayasindhu (p. 178) reads ‘शर्मान्तं ब्राह्मणस्य स्याद् वर्मान्तं’ लक्षियस्य तु’

P. 87, l. 25—for मेरे read मन्ते as in J and S.

— l. „ —for शब्दः read शब्दः as in J.

— l. 28—for शरण read शर्मशरण as in S.

VERSE XXXIII

सुखोदयमकूरम्—V. L. च सुखमकूरम्—adopted in Viramitrodaya (Achāra, p. 243).

मनोहरम्—V. L. मनोरमम् adopted by Parāsharamādhava (Achāra, p. 441).

मङ्गल्यम्—V. L. मङ्गल्यं (Aparūrka, p. 27).

P. 88, l. 8—for इत्यधिकृ read इति विवक्षि as in M (App.), J and S.

— l. 10—for कारण read करण as in S.

— l. 11—for तत् read न तु as in S.

— l. 16—S reads करी for कारी

— l. 17—खचती rightly omitted in S.

VERSE XXXIV

चतुर्थं मासि—V. L. (a) मासे चतुर्थं; (b) चतुर्थं मासे

यद्वेष्टं—V. L. यच्चेष्टं

' This is an example of Kuladharma alluded to in l.118' (Burnell).

P. 88, l. 26—Before मङ्गल्यं S adds किञ्चित्

—l. 27—for संस्कार read सर्वसंस्कार as in S.

—l. 28—for इन्द्रभूमिः S reads इन्द्रभूतिः

VERSE XXXV

श्रुतिचोदनात्—V. L. (a) श्रुतिनोदनात्—adopted by Medhātithi;

(b) स्मृतिचोदनात्—as quoted by the Smṛitatīva (p. 653).

प्रथमे—V. L. प्रथमा (Smṛtichandrikā Samskāra p. 58).

P. 89, l. 8—for...ते च...प्रकाशयन्ति read, with N and A, ते च रूपात् चूडाकर्म याजना इति वदेष्टकाभ्रकाशयन्ति, which construe thus: यथा याजना इति मन्त्रः स्वरूपादेव अष्टकाभ्रकाशयति तथैव मन्त्राः स्वरूपादेव चूडाकर्माल्यं कर्म प्रकाशयन्ति ।

VERSE XXXVI

Hemadri (Kāla, p. 748) reads the verse as—

गर्भाण्डमेषु कुर्वन्ति ब्राह्मणस्योपनायनम् ।

एकादशो चत्रियस्य वैश्यस्य द्वादशो स्मृतम् ॥

P. 89, l. 14—for आरभ्यते read आरभ्य as in S.

—, —for शब्दे सा S rightly reads शब्दे न सा

—l. 19—for कुर्यात् read न कुर्यात् as in S.

—l. 26—for राजशब्दं प्रति प्रकृतिल्यं M and F. N. read राजशब्दं; N and S read राजशब्दं प्रकृतिं, which is right.

VERSE XXXVII

इदाधिनः—V. L. अधीधिनः (Nirṇayasindhu, p. 184).

P. 90, l. 6—for येत्... चरते—S wrongly reads, एतदप्युपान्तं शब्दं—
प्रमाणं न्यायमर्यादयैव मुच्यते

—l. 12—for नवयापरो S rightly reads नवयस्यागे

—l. 15—सर्वस्वारे etc. The reading of this passage is corrupt in all the manuscripts. The right reading is यथा सर्वस्वारे भूतस्यामीवपवमानात् पराशः etc.

The ‘Sarvasvāra’ is a sacrifice laid down as to be performed by one who is desirous of bringing about his own death, with a view to go to heaven without having to die through disease and decay. During the third part of this sacrifice, the ‘sacrificer’ enters the fire, after having recited the ‘Ārbhava—pavamāna’ hymn and requested the Brāhmaṇas to finish the remaining details of the sacrifice for him. These latter details are what are referred to in the Bhāṣya. (*Vide* Pu Mi Su. XII 56—57).

P. 90, l. 19—for चेतदा read चेत्येतदा as in S.

—l. 21—for दिसंस्था S reads दिःसंस्था

VERSE XXXVIII

P. 90, l. 27—for निवृत्ते यथा read निवृत्तेः । यथा as in S.

P. 91, l. 4—for यस्त्वं...विति S reads यस्त्वं कथं वेत्स व्रह्मवन्धविति

—l. 6—द्रव्यवच्छनो &c. On the Sutra quoted, the *Siddhāntakaumudi* says, जातेऽर्थात्कं द्रव्यं बन्धु ।

VERSE XXXIX

In face of the definition of ‘Vrātya’ in the present verse, one finds it difficult, until authority is adduced, to believe that it is ‘an old term for Aryans not Brāhmaṇised’, as Burnell says.

P. 91, l. 23—for पूर्वेण च सिद्धमुक्तम् read पूर्वेणैव सिद्धम् । उक्तं as in S.

—l. 23—for निन्दितः S reads निन्द्यन्ते ।

VERSE XL

This verse has been omitted by Rāghavānanda ; but this may only mean that, while admitting it to be a part of the text, he had nothing to say on it.

सम्बन्धानाचरेत्—In view of the न in the beginning of the verse, this is wrong reading—the right reading is **सम्बन्धानाचरेत्**।

ब्राह्मणैः—V. L. (a) **ब्राह्मणः**—adopted by Parāsharamādhava (Achāra, p. 446);—Viramitrodaya (Samskāra, p. 349) has **ब्राह्मणैः सह**—V. L. **सदा**

P. 91, l. 28—for प्रायश्चित्ते शास्त्रे read प्रायश्चित्तशास्त्रे as in S.

P. 92, l. 2—for प्रतिग्रहान् J wrongly reads प्रतिग्रहाः, though retaining the preceding सम्बन्धान् ; S is more consistent : **तच्छिमित्ताः सम्बन्धाः.....प्रतिग्रहाः**

— l. 3—for र्थं विदु J reads र्थंविदु; which is better.

— l. 4—S omits अस्माच्च दोषदर्शनात्

— l. 5—S omits आरम्ना

— l. 6—Between प्रतीयते read तथा च ; S has an additional passage—काम्यो हययमाचार्यस्य विधिः । तत्राचार्यमकामयमानो यदि कश्चित्प्रवर्तते तदा माणवकेन प्रार्थयितव्यो दक्षिणादिना

VERSE XLI

P. 92, ll. 13—15 for शाण्डुमो.....प्या S reads शाण्डौमा-
विकाच्य

— l. 16—for स्थानस्थेन S reads स्थानपटितेन

— l. 21—**श्रीणि चर्माणि वस्त्राणि**—defective reading ; S and N read **श्रीणिवस्त्राणि**; neither of these readings is in keeping with the preceding phrase **षड्जुदेशिनः**, which requires the reading **श्रीणि चर्माणि श्रीणि वस्त्राणि**

— l. 21—for आनुपूर्व S rightly reads आनुपूर्व्य

VERSE XLII

शाण्डतान्तवी—V. L. **शाण्डतान्तवी**।

P. 93, l. 3—before मौज्या S rightly reads a न ।

P. 93, ll. 6-7—for विकृतेविंकारः शण्टान्तवी प्रकृति । S rightly reads प्रकृतेविंकारः प्रकृति

— l. 8—S omits the last sentence गृहय.....प्रोक्षः ।

VERSE XLIII

कर्तव्यः—V. L. कर्तव्या as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 447), as also in Madanāparijāta (p. 20), and the Viramitrodaya (Samskāra, p. 437).

मुआलामे—V. L. मुआभावे

इमन्तक—V. L. इमातक (Smṛtichandrikā Samiskāra, p. 80).

बद्वजैः—V. L. बिद्वजैः

P. 93, l. 16---for कौशी read कौश्या as in M.

VERSE XLIV

शण्टसूत्रमयं V. L. शाण्टसूत्रमयं ।

दृतं—V. L. दृतं found in all mss. of Medhātithi, except N. The double form तं spoils the metre.

आविकसौत्रिकम्—V. L. (a) आविकसूत्रिकम् (adopted by Medhātithi who would prefer the form अविकसूत्रिकम्); (b) आविकसूत्रम्, as quoted in Parāsharamādhava (Achāra, p. 448); (c) आविकमुख्यते (Samskāramayukha, p. 38).

P. 93, l. 26—for विगुणी.....विधीयते read विगुणीहृतस्येदमूर्ख-विधीयते as in S and N.

P. 93, l. 28—for वीताल्यं read वीताल्यां as in S.

P. 94, l. 2—for सोमसेस्या S wrongly reads सामसेस्या

— l. 3—for पञ्चसूत्राभावे read पञ्च । सूत्राभावे

— l. 4—for अविको मेषः S reads अविर्वेषः ।

VERSE XLV

अर्हन्ति—V. L. अर्हति as quoted in the Madanapārijāta,
(p. 22).

वाटसादिरौ—वटसादिरौ (Aparārka, p. 57).

पैप्लौ—V. L. पैप्लौ (Sanskāramayukha, p. 37).

P. 94, l. 8—for शास्तक read शान्तिक

— l. 10—for दण्डसत्ता S and J read दण्डनीति:

— l. 11—for द्रश्वचोक्तं read द्रश्वचोक्तं as in S.

— l. 14—for दुष्पर दृष्ट रेद दुष्परा दृष्ट as in J and S.

— l. 15—for यज्ञिया read यज्ञियो which is the reading in

Gautama I.1.24.

VERSE XLVI

राज्ञः—V. L. राज्ञो as quoted in Madanapārijāta (p. 22).

केशान्तिको—V. L. (a) केशान्तिको ; (b) केशान्तगो

P. 94, L. 18—for काण्ड S rightly reads काष्ठं

VERSE XLVII

नाभि—V. L. नाभि, as quoted in Parāsharamādhava, (Achāra, p. 438), and in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 436).

प्रतिगृहय—V. L. परिगृहय (Aparārka).

VERSE XLVIII

उपस्थाप्य—V. L. अभिवाप्य—as quoted in the Viramitrodaya, (Samskāra, p. 481); (b)—उपस्थाप्य

P. 95, l. 6—for भास्कर.....स्थेयः। अभि S rightly reads भास्करमादित्यमुपस्थाप्य अभि

— l. 7—for दित्य.....धान, read दित्यदैवतमन्त्रैरुपस्थान as in J and S.

VERSE XLIX

P. 95, l. 15—for रथस्य, F. N. and S read रक्षस्य

— l. 20—for तथैव S rightly reads यथैव।

— l. 25—for समाप्तार्थः read समार्थ as in S.

P. 96, l. 1—for न प्रत्य read भूतप्रत्य as in S.

VERSE L

या चैन—V. L. या च तर्तु

नावमानयेत्—V. L. न विमानयेत् (adopted by Medhātithi and Aparārka p. 59).

प्रथमं—V. L. प्रथमी (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 109).

VERSE LI

हु—V. L. अथ as quoted in Parāsharamadhabva, (Achāra, p. 454).

भैजं—V. L. भैक्ष्यं do. do. do.

यावदर्थं—V. L. यावदन्ते

अमायया—V. L. समासुयात् as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra p. 486).

P. 96, l. 15—for तृसाल्य read तृत्याल्य as in J.

— l. 16—for तदक्षं read कदक्षं as in S.

— l. 17—for अगृहीते S rightly reads गृहीते

— l. 20—for यस्कवचिच्छू यते S reads यस्कवचिद्गृह्णे श्रूयते, which is better.

VERSE LII

भुक्तेषु—V. L. (a) भुक्त्क उ ; (b) हृष्णु इयु as quoted in Madanapārijāta (p. 35).

श्रियं—V. L. श्रियन् adopted by Medhātithi.

cf. Mahābhārata, XIII 104. 5012.

After 52 some mss. have an additional verse:

सायग्रातद्विजातीनामशनं स्मृतिचोदितम् ।

नानुरागेण तं कुर्याद्भिर्होमसमो विधिः ॥

P. 96, l. 28—for शुक्ते S reads शुशीत

P. 97, l. 5—for तथा कृतं read यथा अस्तं as in M and S.

P. 97, l. 5—for प्राणयङ्गत्वाद् S reads प्राणयङ्गे

—l. 16—बचनानि—Pu. Mi. Sū. 3.5.21; it means that 'passages laying down what has not been laid down elsewhere must be taken as independent sentences.'

P. 97 l. 19—गोदाहेन—*Vide*—Pu. Mi. Sū. VIII.1.23^{et seq.}

The use of the milking vessel having been laid down with a view to the special result, in the shape of the obtaining of cattle, it does not become admitted into all the ectypal sacrifices. Similarly with the 'Khādirā,' which is prescribed with a view to the obtaining of *vigour*.

VERSE LIII

P. 97, l. 24—for यथुप् S rightly reads यथयि

P. 98, l. 1—for रथेति read रथेत्यस्यापि

—l. 7—for चारी भर्मभोजनता read ब्रह्मचारी भोजनधर्मो as in S.

P. 98, l. 11—for वेचमाणः S reads पेचमाणः

—l. 11—for वादादि read विदाहि as in S.

—l. 21—for यदि वा read यदा as in S.

VERSE LIV

पृतव्—V. L. (a) एनम्; (b) अनम्; (c) हनम् as quoted in Vi-ramitrodaya (Samskāra, p. 486).

सर्वंशः—V. L. सर्वदा (noted by Medhātithi).

P. 98, l. 28—for सक् read सर्क

P. 99, l. 1—for ध्याने यज्ञम्यम् read ध्यायम्यम् as in S.
6

VERSE LV

तद्गुणं—V. L. यद्गुणं

नाशयेदितम्—V. L. तुहिनस्तितव् as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 486).

P. 99, l.—for फलविधो read फलविधौ as in J and S.

—l. 14—for मुखता नि read मुखतावद् नि as in J and F. N.

—l. 16—for बद्ध J reads बलवं च

VERSE LVI

नाशादेतत्तथान्तरा—V. L. (a) नाशाच्चैव तथान्तरा; (b) नाशाच्चैतद्धान्तरा; (c) नाशाच्चैतत्तथान्तरा adopted by Nandana (d) नाशादेनमथान्तरा (Apārarka).

भवेत्—V. L. भवेत्, as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 99, l. 20—for शद्विषः F. N. reads लद्विषः, which is better.

—l. 21—for प्रकल्पं read न प्रकल्पं as in S.

—l. 22—for परिपूर्णस्व read परिपूर्णः स्व

—l. 27—for अनुग्रह S reads अनुपग्रह

VERSE LVII

अस्वर्गं—V. L. अस्वास्थं as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 488).

P. 100, l. 7—for मूलतामत्य read मूलतामत्य

—l.—for त्पत्तिर्वरोद J reads त्पत्तिद्वरोद

VERSE LVIII

चित्काल—V. L. सर्वकाल (Āchāramayūkha, p. 27).

P. 100, l. 15—for स्तुत्या वा S and F. N. read स्तुत्या च, which is better,

P. 100, l. 22—for मावातेष्यपि S reads मापत्तेष्यपि

—l. 23—for ननु चविंशानवदेव S reads ननु च विशानादेव

The right reading is ननु चविंशानादेव

P. 100, l. 24—for तयोरित्यव read तयोरध इत्यवस्यं as in S.

—l.—for चाय read चाया as in S.

VERSE LIX

ब्राह्मं तीर्थं—V. L. ब्राह्मतीर्थं

P. 101, l. 5—after अङ्गुलीनाम् add दैवम् as in J and S.

— “ —for शब्दवस्य S rightly reads शब्देन

— l. 8—तथा च शंखः—Is this a quotation from *Shankha-Smṛti*? The Smṛti at present known by this name describes these ‘tīrthas’ in the following words, which are totally different from what Medhātithi appears to have quoted. They are—

कायं कनिष्ठिकामूखे तीर्थमुक्तमनीयिभिः ।

अङ्गुष्ठमूखे च तथा प्राजापत्यं विचक्षणैः ॥

अङ्गुष्ठप्रे स्मृतं दैवं पित्र्यं तर्जनिमूलके ।

P. 101, l. 9—for पूर्वेणाप्त S reads पूर्वेण पूर्वेणाप्त, which is the form in which this passage has been quoted in the Viramitrodaya (Āhnika, P. 78).

VERSE LX

श्रिराचामे—V. L. श्रिःप्राशये (Hemādri, Shrāddha, p. 992).

सानिचैव स्वरोत्—V. L. सानिचोपस्परोत्

Cf. Mahābhārata XIII 104; 39.

P. 101, l. 14—for यान्तरं read यादनन्तरं as in S.

VERSE LXI

रद्यभिलोर्यन धर्मवित्—V. L. रदुष्टभिश्च धर्मतः (Hemādri, Shrāddha, p. 983).

एकान्ते—V. L. आसीनः—as quoted in the Viramitrodaya (Āhnika, p. 66); but on p. 77 and p. 79, the same work reads एकान्ते

- P. 102, l. 2—for नेतरो वि read रेतोवि as in S.
 — l. 10—for दिग्ये S reads दिग्यं
 — l. 13—for चिदहः रहःसु S rightly reads चिदहःसु
 — l. 15—for थमाह J and S read थमिदमाह

VERSE LXII

भूमिपः—V. L. भूपतिः as quoted in Parāsharamādhava, (Āchāra, p. 221).

P. 102, l. 25—for अस्य read कस्य as in S.

P. 103, l. 3—for अवश्यप्राप्तौ read अवश्यप्राप्तौ as in M; S reads अवैधप्राप्ता

VERSE LXIII

प्राचीन आचीती—V. L. प्राचीनाचीती

P. 103, l. 11—for विश्यायते read विज्ञायेत

—l. 12—for चमनं परिपूर्णमेव (न) स्यात् read चमनं कृतमप्यपरिपूर्णमेव स्यात्
 —l. 15—for निधि॑ read निदि॑ as in S.
 —l. 21—for सङ्गस्थापने read सङ्गःस्थापने as in J and S.

VERSE LXIV

मन्त्रवत्—V. L. मन्त्रवतः, as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 423) and Nirṇayasindhu (p. 190).

P. 103, l. 25—for श्रासन S wrongly reads प्राशन

P. 104, l. 9—for कमण्डलुना चो read कमण्डलुमो; S reads कमण्डलुचो; A and N read कमण्डलुना चो

—l. 11—for अङ्गस्थमे S rightly reads अङ्गमे

VERSE LXV

P. 104, l. 17—after अधिके S reads अतिरिक्ते

VERSE LXVI

अमन्त्रिका—V. L. (a) अमन्त्रका (Nirṇayasindhu p. 183); (b) अमन्त्रिता (*Madanapārijātā* (66) p. 362)

कार्येण—V. L. (a) कर्तव्या (b) कार्या च (do).

P. 104, l. 23—for परिपाठी—read परिपाठी

— “ —for वैस्नमेव read तुसामिव

—l. 25—for नतिवृत्तौ read नतिपत्तौ

VERSE XLVII

संस्कारो वैदिकः स्मृतः—V. L. चौणनायनिकः स्मृतः as quoted in the *Madanapārijāta* (page 37), and adopted also in the *Mitākṣarā* as referred to in the *Viramitrodaya* (Samskāra, p. 404).

परिक्रिया—V. L. परिक्रिया

P. 105, l.—तदापस्तिवचनं विवाहस्य—This is out of place where it stands ; its right place is after विहितव्याद् in l. 6 below.

—l. 8—for भूद्भवदुभ् S and J rightly read भूत् । एतदुभ्

P. 105, l. 10—for परिणाहय read परिणाह्य which is the form of the word found in Manu 9. 11.

—l. 13 after तुर्कं S rightly adds भवति

— “ —for नयनापत्यं S reads नयनात्या. The right reading is नयनापत्या

— “ —for मनुष्यायो S reads मनुष्यस्यो, which gives better sense.

l. 14—for कामचारवादूमत्त्वं read कामचारः कर्माद्यमत्त्वं

VERSE LXVIII

P. 105, l. 22—for नानिर्वृत्ते read नातिवृत्ते as in S.

— “ प्रकरणेऽपि. &c. This is in accordance with the principle enunciated in Pu. Mī. Sū. 3. 3. 14. See Prābhākara Mimānsā, pp. 187-195

VERSE XLIX

P. 106, l. 4—for शौचस्येष्यते read शौचस्य नेष्यते as in S.

— l. 6—for विधीयते read विधीयेत

— “ —for तदवशिष्टं read तदवश्यं as in F. N. S, J and M.

P. 106, l. 9—for चादनादिभिः read चादनादि as in J and S.

VERSE LXX

त्वाचास्तो—V. L. स्वाचास्तो as quoted in the Madanapārijāta (p. 99).

For the second line the Viramitrodaya (Samskāra, p. 523) reads प्राप्तजिस्तु कृतापेशो लघुवाग्विजितेन्द्रियः

.. ब्रह्माभिकृतोऽध्यायो—V. L. कृतब्रह्माभिलिङ्गैव (Samskāraratnamālā, p. 315).

P. 106, l. 15—for रेमादि S reads रेमशादि, which is better.

VERSE LXXI

P. 107, ll. 10, 11—for उपसक्ताः स्माध्यनायेति S reads उपसक्तोऽस्मध्यनायेति

— l. 17—Before अन्यारम्भणीया read यथा as in S.

— l. 18—for न मासिकप्रयोगारम्भे । न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातः प्रातरभ्य read न मासिकप्रयोगारम्भे प्रातरारभ्य as in S.

— l. 22—for कष्ठपकर्णं इति read कष्ठपं इति as in S.

VERSE LXXII

येन च V. L.—येन तु (Samskāramayūkha, p. 46).

विव्यस्तपाणिना—V. L. विव्यस्तपाणिना—noted by Medhātithi.

P. 108, l. 4—for न कर्तव्य read कर्तव्य as in A.

VERSE LXXIII

अध्येष्यमाणं तु गुरुः—V. L. (a) अध्येष्यमाणस्तु गुरुं, which Buhler remarks, is in keeping with Gautama 1. 46; (b) अध्येष्यमाणस्तु गुरुः—as quoted in Madanapārijāta (p. 100).

अतनिद्रितः—V. L. (a) अतनिद्रितः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 136); (b) उपस्थितम्—as quoted in Viśramitrodaya (Samskāra, p. 514).

P. 108, l. 9—for अभिलक्षितः S reads अभिप्रेतः:

—,—“—for आमन्त्रयितव्यः S reads आवेदयितव्यः:

—, l. 12—for एवं च सदाच्यायते S reads एवं चेदं व्याख्यायते, which is better.

—, l. 16—for स्वस्तीति.....सामसु S reads स्वस्तीति वजुरसु ब्रूपाद् विश्वषामिति सामसु, which is better.

VERSE LXXIV

ब्रह्मणः—V. L. ब्राह्मणः—as quoted in Vidhānapārijāta (p. 521).

सर्वदा—V. L. सर्वतः:

विशीर्यते—V. L. विशीर्यते—as quoted in Madanapārijāta (p. 99).

P. 109, l. 2—for ओमितिकृतं S rightly reads ओमा कृतं

—, l. 3—for ऽङ्कृतमित्युचारितो read ऽङ्कृतः उचारितो as in S.

—, l. 7—for तत्त्व पाकस्य read लक्ष्यपाकस्य as in J and S.

VERSE LXXV

प्राक्कूलान्—V. L. (a) **प्राक्कूलान्** (b) **प्राज्ञिः** as quoted in *Vidhānapārijāta* (p. 521). Gautama 1. 50 has **प्राक्कुलेषु**

पर्युपासीनः—V. L. **पर्युपासीत**—as quoted in *Vidhānapārijāta* (p. 521) and in *Viramitrodaya* (*Samskāra*, p. 522).

कारमहंति—V. L. **कर्तुमहंति** as read in *Vidhānapārijāta* (p. 521).

पूर्वः—V. L. **पूर्वे** as read in *Viramitrodaya* (*Samskāra*, p. 522).

P. 109, L. 11—for **कूल** S reads **चूल**

— l. 11—for **पूषिष्ट** S reads rightly **पूषविष्ट**

— ll. 11-12—**गच्छशीर्षसासां** &c. *Pānini* 1. 4. 46. According to the *Vṛtti*, this Sūtra prescribes the use of the Átmanepada with the roots, *shin*, *sthā* and *ās*; but in order to meet the case of the term **पर्युपासीतः** in the text, *Medhātithi* takes the ‘ās’ of the Sūtra as standing for *ā+ās*, and deriving **पर्युपासीतः** as **परि+उप्+आ+आस**, makes it fall within the purview of the Sūtra.

— l. 14—for **दम्भैः** S reads **मन्त्रैः**: which is not right, as all the commentators are agreed in explaining ‘पवित्रैः’ as **दम्भैः**:

P. 109, l. 14—for **मादितः** read **पावितः** as in S.

— l. 14—for **दिषु** read **दिष्टु** as in S.

— l. 24—for **निवर्तते** read **निवर्तते**

— l. 27—Before **धातुः** S rightly reads **शयं**

VERSE LXXVI

विरकृहृष्ट—V. L. (a) **विरकृहृष्ट**; (b) **विरकृहृष्ट**, (*Aparārka*, p. 33); (c) **विरकृहृष्ट**

P. 110, l. 9—for **प्लुतप्ति** read **ज्वतप्ति** as in S.

VERSE LXXVII

P. 110, l. 17—for निपदैव S reads निपदा च, which is better.

VERSE LXXVIII

पूर्विकाम्—V. L. पूर्वकम् (Aparārka, p. 50).

वेदवित्—V. L. उभयोः (Aparārka, p. 50).

P. 110, l. 23—for प्रकरणैकवाक्याद् A reads प्रकरणे वाक्यात्, which is better.

— l. 27—for नित्यस्य read नित्यश्च as in N.

P. 110, l. 29—for अव्यवस्थायत्पु read अव्यवस्थात्पु as in S.

P. 111, l. 6—for S भ्वेति read S अभ्वेति as in S.

— l. 11—for वेदविदि read वेदविदिति as in S.

— l. 11—प्राप्ते कर्मणि &c.—This is a paraphrase of Kumārila's dictum प्राप्ते कर्मणि नानेको विधातुं शक्यते गुणः ॥

— l. 14—for नित्यश्चायं S rightly reads नित्यश्च

— l. 17—for अध्येतुर्श्वैत read अध्यारुद्धैत as in S.

— l. 18—फलानामवगमे;—from what has gone before (p. 110, l. 28), the right reading should be फलानवगमो. S reads फलानुगमो

— l. 22—for पव्यमाना S reads अधीयमाना

— l. 24—after यागाद्यो read ऋषि as in S.

P. 111, l. 26—for साया S reads तया

VERSE LXXIX

त्वेचेवा—V. L. त्वचो वा

Burnell represents Medhātithi as explaining the term 'vahih' as 'on river-island and the like.' As a matter of fact however, the term used by Medhātithi is 'nadi-pulinādau,' which means 'the sandy-bank of the river' and not 'island.'

In the same note the Doctor renders the well-known saying 'अरके चेन्मधु विन्देत किमर्थं पवर्तन्वजेत्' as—'If honey is found in the sun-beam, what use to go to the mountain ?';—as if the 'sun-beam' were easier to be got at than the 'mountain !' He has apparently read 'अर्के' ('in the sun') in the place of 'अरके' (generally mis-spelt as अरके and explained as 'under the house eaves'), which means 'a much-frequented place',—being derived from the root 'at', 'to go frequently.'

P. 112, l. 15—यानि वा संवेति S reads यानि च सञ्ज्ञिनोति न कृता.....; N and A read यानि वा संचेति तस्मैता..... As printed, the passage makes sense if we construe it as यानिवा कृतानि न संवेति

— l. 18—for च । प्राय read वत् । प्राय as in S.

— l. 18—for दैवशप्राप्ते S reads दैवशस्ते, which is better.

— l. 22—for उच्यते read उच्येत

— l. 27—for ग्रहदौस्थि read ग्रहदौस्ति as in S.

P. 113, l. 1—for दौशचर्यांदि S rightly reads दौशचर्मांदि

VERSE LXXX

This verse is read as follows in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 429)—एतयरचाऽपि संयुक्तः कालेचक्रिययाऽमुया ।

विप्रचत्रियविद्येनिग्राहतां याति साधुषु ॥
गर्हणां याति—V. L. (a) ग्रहणं याति; (b) गर्हणीयो हि

P. 113, l. 7—क्षीटर्णी &c. This question has been omitted in S.

VERSE LXXXI

सावित्री—V. L. गायत्री as quoted in Madanapārijāta (p. 71) and also in Viramitrodaya (Āhnika, p. 253), though in the Samskāraprakāsha, p. 522, it reads सावित्री

स्वयवाः—V. L. अस्तिभाः—as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 522); though the Āhnikaprakāsha reads **स्वयवाः**:

cf. Visnū-purāṇa 55. 15.

विशेषं—V. L. शेषं च as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 253).

VERSE LXXXII

खमूर्सिमान्—V. L. च मूर्सिमान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 286).

तांकी—V. L. तांकी (Samskāraratnamāla, p. 236).

P. 113, l. 26—for न चाहु S reads न चाहाहु which is better.

VERSE LXXXIII

प्राणायामाः—V. L. प्राणायामः as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 321).

P. 114, l. 11—for अन्तद्वान्मनुस्मृतिः read सन्तदर्नमनुस्मृतिः as in A.

— l. 12—for तदादीनि read एतदादीनि. This is part of Āpastamba Su. 1.4.13.9, which reads लोके च भूतिकर्मस्वेतदादीन्प्येव वास्यानि स्थुर्यथा पुण्याहं स्वस्ययनमिति

P. 114, l. 13—अपनिषद्भाष्ये &c. This refers to the comment of Shankarāchārya, which runs thus: अकारेण ब्रह्मणा परमामानः प्रतीकभूतेन सर्वावाक् शब्दातं सन्मृण्या; that is, ‘all speech is interspersed with the syllable om, which is the symbol of the Supreme All, pervading Brahman.’

P. 114, ll. 16-17—तस्यच नियमे उच्यते यस्फलं read तस्य च यस्फलं as in J and S.

VERSE LXXXIV

त्वचरं—V. L. (a) नचयं; (b) दुष्करं; read only by Haughton, which, Burnell remarks, is ‘unintelligible’; (c) त्वचयं read by Kullūka.

शेषं—V. L. शेषं (Viramitrodaya, Paribhāṣā, p. 79).

त्रया—V. L. त्रया as read by Nārāyaṇa and Nandana.

P. 114, l. 26—for किंवा प्र read किंवा: प्र

P. 115, l. 1—for अथ युक्ता read अन्तोक्ता

— l. 2—for गायत्रा S reads गायत्री, also Shābā

17. What is here said in regard to Vaishvānara is
Pu. Mi. Su. 1.4.17 *et seq.*

VERSE LXXXV

साहस्रो—V. L. (a) सहस्रो; (b) सहसं

P. 115, l. 11—for ब्राह्मेण S rightly reads ब्राह्मेन

— l. 20—for व्यापार read मनोव्यापार as in S.

VERSE LXXXVI.

पाकयज्ञा:—The main classification of Sacrifices is based upon the difference in the substances offered. On this basis they have been classified under the following three heads :

(A) *Iṣṭi*—sacrifices performed by the sacrificer and his wife, helped by four priests,—consisting in offerings of milk, butter, rice, barley and other grains ; the Darshapurṇamāsa is the *archetype* of this class of sacrifices, which has been described in detail in the *Shatapatha Brāhmaṇa*, I and II; and this with the following six are the seven forms of the *Iṣṭi*: *Agnyādhāna* (described in Kātyāyana—Shrautasutra, 4. 179 &c.), *Agniḥotrā* (described in the Shatapatha, 1.7.1. &c., and Kātyā-Shrautā-Sū. 4), *Agrayanēṣṭi* (Shatapatha, 4. 2), *Chāturmāsyā* (Shrauta Sutra 5), *Pashubandha* (Shrauta Su. 6, and Shatapatha 11.7.1) and *Sautrāmanī* (Shatapatha, 11).

These are mentioned by Gautama also.

(B) *Pākyajña*—consisting of the offering of cooked substances, not into the consecrated fire, but in the ordinary domestic fire. The ‘five great Sacrifices’ are the archetype of this class, enumerated and described in Shatapatha Brāhmaṇa 10.5. The

other six forms of this are—the *Aṣṭakās*, the *Pārvana Shrāddha*, the *Shrāvanī*, the *Agrahāyanī*, the *Chaitrī* and the *Āshvayujī*.

Though the number of these ‘Pākayajña-archetypes’ is *five*, the text speaks of four only ; and the commentators make this latter number by omitting the *Brāhmaṇayajña* or *Vedic Study*.

(C) *Somayajña*, consisting of offerings of Soma-juice ; the seven forms of this are—*Agniṣṭoma*—which is the archetype, *Ukthya*, *śodashin*, *Vājapeya* (Shatapatha 5, Shrautasūtra 14), *Atirātra* and *Āptoryamā*, (Prabhākara-Mimānsa, pp. 250-253.)

VERSE LXXXVII

जप्ते—V. L. जपे (Yatidharmaśāṅgraha, p. 127).

P. 116—वित्यं—ज्योतिष्टोमादि is not वित्य ; they are अवित्य, *not* compulsory ; अवित्य' is the right reading.

VERSE LXXXVIII

विचरता—V. L. हि चरता

P. 116, l. 12—for अप्रवृत्तिः परि read प्रवृत्तिपरि as in S and M.

— l. 14—for वसुशक्त्या S reads सशक्त्या, which is better.

— l. 15—for दयन्ति । पुरुषापहा read दयन्ति पुरुषम् । तेऽपहा as in J and S.

—l. 19—for वियन्तेव read यन्तेव as in S.

— l. 20—for न तदा read तेन तदा० as in S.

— ll. 20-21—for विष्णुया read स्वेष्टुया

VERSE LXXXIX

मनीषिणः—V. L. विष्णुयाः

P. 116, l. 27—for जागतो नागमिक हृति । लोकैरपि हृत्यते हृत्यतो वे वेदितव्याः read जानन्तो नागमिका हृति लोकैरपहस्यन्ते हृत्यतोऽयं वेदितव्यः

VERSE XC

नासिका चैव—V. L. (a) नासिका चेति; (b) नासिकेति च.

पायूपस्थं—V. L. पायूपस्थौ (Aparārka, p. 982).

हस्तपादं—V. L. हस्तपादौ (Aparārka, p. 982).

P. 117, 4—for अवस्त read रजस्त

—l. 5—for ताश्वादि read ताश्वादिः as in M.

—l. 6—for वयववचनः । नाम S and J read वयवनाम, which is better.

VERSE XCI

पञ्चैषां—V. L. पञ्चैव

P. 117, l. 9—for बुद्धेरिन्द्रियाणि M and S read बुद्धीनिंद्रियाणि ; A reads बुद्धीभिन्द्रियाणि जनकानि । The best reading is बुद्धीनिंद्रियाणि बुद्धेरिन्द्रियाणि

—l. 10—कार्यकरणानि—omitted by S, but found in J, M, A and N.

VERSE XCII

P. 117, l. 18—after भवतः S and J add तस्वाल्यानमेतत्

VERSE XCIII

नियच्छति—V. L. निगच्छति adopted by Medhātithi.

P. 117, l. 21—for भूतेन रष्ट read भूतेन दोषं रष्ट

VERSE XCIV

P. 118, l. 5—for वीहिष्व read वीहिष्वं, which is the reading of the verse as found in the Mahābhārata.

VERSE XCV

परचै—V. L. यत्त्वै

विशिष्यते—V. L. विभीयते.

P. 118, l. 9—for निगमरलो S rightly reads निगमनश्लो

VERSE XCVI

प्रदुषानि—V. L. (a) प्रजुषानि; (b) प्रदृष्टानि, (c) प्रसक्तानि.

P. 118, l. 16—for न सेवया read नासेवया as in J.

— “ —for अथोच्यते read मयोच्यते as in S.

— ll. 17-18 **असेनिहिताश... नियन्तःध्यानीति**—all this is rightly omitted in S.

— l. 18—for पूर्वाहृण—read न पूर्वाहृण as in S, and in Gautama, p. 46, which is as quoted here.

P. 118, l. 19—for सत्याऽपि सेवया S reads सत्यामपि सेवायाः, which is better.

— l. 20—for स्थूणास्त्वायु read स्थूणं स्त्वायु as in S, and Manu 676, which is as quoted here.

— l. 22—for कर्तुं read किंतु

— l. 23—for दोषवत्वात् प्रदुषान्येवप्रवृत्तान्युच्यन्ते read दोषवत्वात् प्रवृत्तान्येव प्रदुषान्युच्यन्ते as in S.

— l. 23—for अयंशस्तप्रतत्र। नि read अयंशस्तप्रतत्रनि as in S.

VERSE XCVII

स्यागश्च—V. L. स्यागाश्च.

Though the Bhāṣya has asserted (p. 116, ll. 11-12) that in Discourse II, up to verse 101, all is mere Arthavāda, yet here it makes a distinction in favour of this verse, which it says has the character of an Injunction.

VERSE XCVIII

P. 119, l. 14—for कृतपञ्च S reads कृतं च which is better.

—— l. 17—for इयत्पर्यन्तः S reads इयत्पर्ये मनः

VERSE XCIX

तेनास्य—V. L. ततोऽस्य

पादा—V. L. पात्रा

Cf. Mahābhārata 5. 32. 1047.

P. 119. ll. 20-21—ननु.....आह—This should precede the verse, as its अवतरण.

VERSE C

वशे कृत्वे—V. L. वशीकृत्वे

संयम्य च—V. L. (a) सञ्चियम्य; (b) सञ्जिवेश्य

P. 120, l. 2—for विधेहिकृत्ये read विधेयीकृत्ये as in J and S.

—— l. 4—for प्रावरण read प्रावरणात्पीडा as in S.

—— „ —for सुकुमारस्वाम् read सुकुमारप्र as in S.

—— l. 8—S rightly omits ‘तृतीयायोगः’

VERSE CI

सदाऽसीनः—V. L. (a) समासीनः; (b) सदाऽसीत् (adopted by Medhātithi); (c) समासीत्

सम्यगुष्ठ—V. L. सम्यगर्ह

P. 120, l. 14—for वादः read वादः as in S.

—— l. 16—for किमप्रविधिना S rightly reads किमवधिनः

—— l. 25—for उभयन्न read यन्न as in S.

—— „ —for सत्यं read स as in S.

P. 120, l. 27—for सन्ध्याप्राप्तयर्थे S reads सन्ध्याकालादत्यर्थे

— “ —for कर्तव्यः S reads कर्तुः, which gives better sense.

P. 121, l. 1—श्रोत्रियस्यापि—rightly omitted in S.

— l. 3—for नामोद्वासाधृष्टकर्त्तर्वीवर्णपर्याविविदाऽसोङ्ग्रहच read नामो-
द्वासौ अलक्ष्यपौर्वापर्यावर्णं रात्रेविरामोऽङ्ग्रहच प्रारम्भः as in S.

— l. 4—for क्रमणं तु read क्रमणं as in S.

— l. 10—for नोदना S reads घोदना

— l. 16—for सीतवेति read सीतेति as in S.

— l. 25—after उदितहोमिनां S adds प्रदोषहोमिनां

P. 122, l. 3—for श्रुतौ read श्रुता as in S and M.

VERSE CII

P. 122, l. 15—for यदसेवित्' read यदनुचितं

P. 122, l. 16—for यदा read यथा as in S.

— l. 17—for कर्षणे read कर्षणं as in J.

— “ —for मेत्तका read मत्तका as in S.

— l. 15—for कृताशौ S rightly reads कृतशौ

— l. 20—for भाषणे read भाषणं as in S.

VERSE CIII

न तिष्ठति तु—V. L. नेपतिष्ठति as quoted in Viramitrodaya
(Āchāra, p. 258.)

P. 122, l. 25—for द्विजातिक read द्वित्तक as in S.

— l. 26—for समानता S reads समानधर्मे

VERSE CIV

अरण्यं—V. L. अरण्ये (Aparārka, p. 70).

नैत्यकं—V. L. (a) नैत्यिकं—as quoted in the Parāsharamādhava (Āchāra, p. 312); (b) नैत्यिकीं as quoted in the Madanapārijāta (p. 281).

आस्थितः—V. L. आस्थितः (Aparārka, p. 70).

P. 123, l. 3—for ग्रहणार्थात् J, M and S read प्रकरणात्

— l. 11—for ध्ययनवि read ध्ययने वि

P. 123, l. 15 for—ध्याय...न प्रसञ्जेत read, as in S, नाध्यथन-
निषेधस्तत्रैव प्रसञ्जेत

VERSE CV

नैत्यके—V. L. (a) नित्यके as quoted in Pārāsharamādhava (Āchāra, page 149); also in Madanapārijāta (p. 105); (b) नैतियके as read in the same on p. 314.

नानुरोधो—V. L. (a) न विरोधो; (b) न निरोधो—(noted by Medhātithi); (c) न निषेधो as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 537); (d) निरोधोना (Samskāraratnamālā, p. 338).

रोधोऽस्य—V. L. रोधस्त्व as quoted in Madanapārijāta (p. 105).

होममन्त्रेषु चैव हि—V. L. होममन्त्रेषु च (Samskāraratnamālā, p. 338).

P. 123, l. 18—for येऽप्य read येद्व as in S.

— l. 19—for अनध्यामे read स्वाध्यामे

— l. 22—for मिश्रत्वबुद्धिः read मिश्रत्वात्तद्बुद्धिः

— l. 25—for स्वाध्यायन read साध्यायाध्ययन

VERSE CVI

ग्रहसुत्रं—V. L. ग्रहसुत्रं (Aparārka, p. 137).

नैत्यके—V. L. नैतियके as read in Madanapārijāta, page 282.

P. 124, l. 7—for तिरनिवृत्ते read तिर्निवृत्तौ

— l. 9—for याजयान्ते read याजयान्ते as in S.

VERSE CVII

इवि—V. L. मेधो

P. 124, l. 15—for संयोगः पृ read संयोगपृ, as in Mi. Sū. 4. 394, which is as quoted here.

VERSE CVIII

नात—V. L. नं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 118).

भैक्ष्यचर्य—V. L. भैश्यचर्य—as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 489).

P. 125, l. 15—for उत्तरेणां.....दिति read इत्तरेणां चैतविरोधीति which is the form of Gautama's Sūtra.

— l. 6—for मात्र read मत्र as in S.

VERSE CIX

आसः शक्तो—V. L. आसशक्तो (Samskāraratnamālā, p. 312).

सोऽध्याप्या दश—V. L. स्वध्याप्यः स्यात् do. do.

साधुःस्वोऽध्या—V. L. साधुरध्या as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 517).

P. 125, l. 11 तद्वक्ष्यति—S. rightly omits तद्

— l. 13—for कर्म फरणं read कर्मकरणं (compounded).

— „ —for ज्ञानात् read ज्ञानदः as in J and S.

— l. 16—for अर्थशुद्ध read अर्थद

— „ —for अथस्य पुनरुक्तं read अथमपुनरुक्तं

— l. 17—for पूर्वः read पूर्वे as in J.

— l. 20—for कल्पमिति read कल्पनेति as in S.

VERSE CX

लोक आ—V. L. लोकमा

VERSE CXI

वापि—V. L. वाऽपि

cf. Mahābhārata, 1. 3.755.

VERSE CXII

वक्ष्या—V. L. (a) वस्या; (b) दात्या as quoted in Viramitrodaya (p. 523).

शुभं—V. L. (a) उस्—as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 515), also in Madanaparijata (p. 103); (b) न्युस् (Samskāraratnamālā, p. 312).

P. 126, l. 16—for लक्षणा J and S read लक्षण which is better.

— l. 21—for शूषा read श्वूषा as in J.

— l. 26—for च्यः read च्यम् as in S.

VERSE CXIII

वेरायाँ—V. L. कष्टायाँ as quoted in Madanapārijāta (p. 503), and in the Vidhānapārijāta (p. 523).

P. 127, l. 3—for जर्जरितया read जर्जरितया

— l. 9—for वदन्तीति read वदन्ती as in A.

— l. 12—for विवृतिः read निवृतिः as in S.

— l. 15—for ये हु read अन्ये हु

VERSE CXIV

मेत्याह—V. L. मित्याह

शेषधि—V. L. सेषधि—as quoted in Madanapārjiāta (p. 103).

धिष्ठे—V. L. धिस्ते

P. 127, l. 23—for करी S reads कारिकी

— l. 24—for निवृत्तो read निवृत्तो as in S.

VERSE CXV

विद्यालिं—V. L. विद्या नि
नियतं ब्र—V. L. नियतब्र

The Madanapārijātā (p. 103) reads this verse as follows—
यमेवतु शुचिं विद्यालियतं ब्रह्मचारिणम् ।
तस्येमां ब्रूहि विश्राय निधिपायाप्रमादिने ॥

VERSE CXVI

P. 128, l. 7—for एवं मप्यह read एवमह as in J and S.

VERSE CXVII

च—V. L. चा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 97).

आददीत यतो—V. L. यो ददाति यतो as quoted in Vidhānapārijātā (p. 501).

P. 128, l. 15—Between गीत and वादिन S has नृथ
 — “ —for यनविशालि S and J read यनस्य विशालादि
 — l. 17—for वैषिकम् read वैष्टकम्
 — l. 20—for दधिताऽभिवा read दधिता भवेत् । अभिवा as in S.
 — l. 22—for योगि S read योनि

VERSE CXVIII

मात्रसारो—V. L. सारमात्रो

VERSE CXIX

P. 129, l. 10—for आसीद्गुरु read आसीत गुरु as in S.

P. 129, l. 15—for अप्रत्यक्षं प्रतिषेधः S reads प्रत्यक्षमप्रतिषेधः

— l. 18—for गुरुविषय S rightly reads गुरुदिष्ट

VERSE CXX

हि—Omitted in the verse as read in Viramitrodaya (Āchāra, p. 150).

आयति—V. L. आगते (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 97).

VERSE CXXI

धर्मो—V. L. (a) प्रजा, as quoted in Viramitrodaya (Sam-skāra, p. 460); (b) विद्या as quoted in Vidhānapārijāta (p. 501).

VERSE CXXII

अभिवादयन्—V. L. अभिवादयेत् as quoted in Madanapārijāta (p. 25).

स्वं नाम—V. L. स्वनाम (Aparārka, p. 52).

P. 130, l. 8—for अभिवाद J reads अभिवादन

— “ —अट्ट्यवहितपूर्वम्—As it stands, this term means *immediately preceding*; the word in the text is *param* which means *succeeding*; and the Bhāṣya itself later on, line 19, puts down the exact formula of the salutation where the same occurs *after* ‘अभिवादये.’ This अट्ट्यवहितपूर्व must be explained as ‘immediately succeeding’.

P. 130, l. 8—after पूर्वं S rightly adds इमं

— l. 11—for प्रयोज्य read प्रयुज्य as in S.

— l. 13—for स्वनाम S reads स्वं नाम

— l. 19—for श्लोक S rightly reads श्लोकद्वये

VERSE CXXIII

Nandana reads this verse after 126.

P. 131, l. 12—for यमङ् S rightly reads यमङ्ग

VERSE CXXIV

स्वरूपभावे—V. L. स्वरूपभावे noted by Medhātithi.

भोःभाव—V. L. भोःशब्द as read in the Madanapārijāta (p. 26), which notes the other reading also.

P. 131, l. 17—एष refers to what has been said in verse 122.

— l. 18—for करणं प्रयो A and N read करणप्रयो which is easier of construction. तत्रेतिकरणं प्रयोगावधारणार्थं एष एवमेव प्रयोक्तव्यः

VERSE CXXV

नाम्नोऽन्ते—V. L. नाम्नोऽन्तः: (Aparārka, p. 53).

पूर्वाचरः लुतः—V. L. (a) पूर्वाचरलुतः; (b) पूर्वाचरंलुतम् suggested by Madanapārijāta (p. 26); also referred to in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 452) as adopted by Haradatta.

P. 132, l. 3—for छरएव read छर इति

— l. 4—for तत्र read तच्च

P. 132, l. 4—for पूर्वस्मिन्दिस्मिन् शिलष्टः A reads पूर्वमिन् लिष्टः

— l. 6—for स्पृशति सामर्थ्येन read स्पृतिसामर्थ्येन; A reads स्पृतिः । सामर्थ्येन

— l. 17—स च प्रत्यभिवादे—Pāṇini's Sūtra is अचोऽन्त्यादि टि (1.1.64) which means अचाम्पये योऽन्त्यः स आदियंस्य तत् टिसंश्च स्यात्. The example cited in the Siddhāntakaumudi under sū. प्रत्यभिवादे शब्दे is आयुष्मान् भव द्वेवदत्ता ३, the अ in त्त being regarded as टि, and it has been held to be तदादि ending in itself, on the ground that the letter is its own अवयव. This has been made clear in the Shabdendushekha which says: ननु मार्तण्ड इत्यन्न मार्तंशशास्त्याच् तकाराकारः, स आदिर्द्यस्येत्यन्वयपदार्थो दुर्लभं हतिचेष्ट । एकस्मिन्द्वेष्ट समुदायवारोपेष्ट तदवयवस्थारोपेष्ट च तदुपरतः ।

P. 132, l. 10—after आयुष्मान् S rightly adds भव

VERSE CXXVI

P. 132, l. 15—for नाम्नो read नामो as in S.

VERSE CXXVII

P. 132, l. 26—for विशेषे जि S rightly reads विशेषजि

VERSE CXXVIII

अवाच्यो—V. L. न वाच्यो

P. 133, l. 4—after अवभृत् S reads स्नानात्

VERSE CXXIX

त्येवं—V. L. त्येव (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 101).

च—V. L. वा

असम्भव्या—V. L. असम्भद्रा as quoted in the Vīramitrodaya (Samskāra, p. 467).

P. 133, l. 18—परं rightly omitted in S.

— l. 17—for आकार्यतायां—S reads आचार्यतायां ; A अकार्यतायां

VERSE CXXX

— l. 27—गौतमीये—Gautama says—ऋतिवक्ष्वशुरपितृव्यमातु-
लानां तु पर्वीयसां प्रश्युत्थानं नाभिवाद्याः (6.9), and again वित्तवन्धुकर्मजातिविद्या-
वर्यांसि मान्यानि परवलीयांसि (6.20).

P. 134, l. 3—for नमभिवाद्य—read नमाभिवाद्याः as in A, which
is the reading of Gautama (6.9).

VERSE CXXXI

P. 134, l. 8—for पतितवयसः read परिवयसः as in S.

VERSE CXXXII

भ्रातुभर्ता—V. L. भ्रातुभा as read in the Vīramitrodaya (Sam-
skāra, p. 458).

सम्बन्धि—V. L. सम्बन्ध as read in the Vīramitrodaya (Sam-
skāra, p. 458).

VERSE CXXXIII

दृति—V. L. दृभक्ति (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

ताभ्यो—V. L. स्वाभ्यो (do).

P. 135, l. 2—for शैशवात्वात्सम्पेन F, N read शैशवाद्वात्सम्पेन, which is better.

— l. 5—for निरुचि read निर्वृति.

VERSE CXXXIV

श्यन्द—V. L. अन्द—as quoted in Viramitrodaya (Sam-skāra, p. 466).

स्वस्मेनापि—V. L. अस्मेनापि.

P. 135, l. 14—for सान्तभूतो S reads सान्तभूते.

— “ —for वर्षाणां read वर्षाणि as in S.

— l. 16—for सन्ति S reads वसन्ति

— “ —for ताच्यःकरिष्ट् S reads ताचत् यस्मिन्

— l. 19—for तावदन्वः read ताचत् ग्रयन्वः

P. 135, l. 25—for निवर्ति...भ्रितम् read निवर्तिंतमापेक्षिकमाभ्रितं as in A.

VERSE CXXXV

P. 136, l. 13—for त्यायामि S reads त्यानामि

VERSE CXXXVI

मानस्यानानि—V. L. मानस्यानानि as adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

Cf. Gautama 6. 20.

P. 136, l. 19—for (न) विशिष्टता बन्धु read न विशिष्टशम्भुतैव as in S and J.

— l. 22—for सान्ता सोप read साङ्गसोप as in S and J.

P. 137, l. 6—for शास्त्ररूपत्वं भिज्ञ' read शास्त्ररूपं त्वभिज्ञ'

P. 136, l. 7—for विष्णवे read भिष्णवे as in S and M.

— l. 10—for मभूद् भेदः read 'माभूद् भेदः' as in S.

— l. 13—for मशुतकथं तद्विदितानि read मशुतं कथं तद्विहितानि as in A.

— l. 20—for दभिष्ठते read विगतः as in S.

P. 137, l. 27—for तरंगुरु read गुरुतरं

P. 138, l. 2—for रूपिणी read गुरुणी.

— „ —for चरीयस्य read चरस्य.

VERSE CXXXVII

सोऽत्रमानाहः—V. L. (a) स्वास मानाहः; (b) सोऽपि मानाहः (Apārārka, p. 159).

P. 138, l. 10 समान्यः S reads तत्सर्वं मान्यम्

— l. 11—for माहर्तव्यम् read अतीव नादर्तव्यम् as in S.

— l. 14—for पूर्वतरतया read पूर्वपरतया as in A.

— l. 17—for विद्यावानाप read विद्यावानप as in S.

— l. 21—for माने हेतु read माने न हेतु as in S.

— l. 27—for गुणस्य N reads गुणतो which is better.

— „ —for बाध्यते read बाध्येत as in S.

VERSE CXXXVIII

P. 139, l. 5—for पथिम S reads पथाम्.

— l. 12—for बलादिवाक्ये read बलाबलादिवाक्ये as in S.

VERSE CXL

P. 140, l. 9—for सर्वेण सर्वस्वाध्यायविधिरनुष्टापकः which is the reading of N also, S reads सर्वेण सर्वे...कः, which is not right. The sense requires the reading: सर्वस्य सर्वं स्वाध्यायविधेरनुष्टापकः

— l. 15—for धेरप्र read धे: प्र.

VERSE CXLI

वेदस्त्वा—V. L. यो वेदं (Samskāramayūkha, p. 45).

अपि वा—V. L. अथ वा—as quoted in Prāsharamādhava (Āchāra, p. 304).

VERSE CXLII

चान्नेन—V. L. चैवैन—noted by Medhatithi..

VERSE CXLIII

पाकयशान्—V. L. पाकयशम् as quoted in Madanapārijāta (p. 31).

P. 141, l. 5—for चैवैन read चैवैन as in A.

— l. 7 तानि यः करोति should come after निर्देशस एव.

VERSE CXLIV

आबृणोति—V. L. आनृणोति.

Mahābhārata 12. 108. 4010.

P. 141, l. 29—for निष्पङ्गमपि ग्रन्थ read निष्पङ्गग्रन्थ.

P. 142, l. 3—for अर्थकर्तौ read अर्थात् कर्तौ as in S.

VERSE CXLV

P. 142, l. 10—for पितुरिति S rightly read पितृनिति.

— l. 12 S has only one ‘अतिक्रम्य’.

— l. 17—for दर्शनेनाध्याप the right reading is दर्शनेन नाध्यापकः; as is clear from the context. Even as it is, the construction may be दर्शने नाध्याप.

P. 142, l. 23—for तत्र read कः as in S,

VERSE CXLVI

दाक्षो—V. L. पित्रो as read by Nandana and Nārāyaṇa.

ब्रह्मजन्म हि—V. L. ब्रह्मजन्मनि as read in Madanapārijāta (p. 31).

VERSE CXLVII

नावभि—V. L. (a) नावधि, (b) नावपि.

VERSE CXLIX

P. 143, l. 33—for सामानाधिकरणे read समानाधिकरणे.

VERSE CL

P. 144, ll. 2-3 तर्ककलाशास्त्रस्य वा यदस्य वा बहु वा सेन—These words are wrongly printed here; they belong to l. 24, p. 143.

— l. 5—for मंत्रं read मन्त्र as in M, A and S.

— „ —for ब्रह्म read ब्राह्म as in S.

P. 144, l. 8—for विधीयते read विधीयन्ते as in S and F, M.

— l. 9 after 'तद्यमिति' S rightly adds यथा

VERSE CLI.

परिगृहय तान्—V. L. परितोषितान्

VERSE CLIII.

बालम्—V. L. बालः—adopted by Medhātithi.

P. 144, l. 24—for यस्मात् read न as in S, J and A.

— l. 27—for बालमि read बाल ह, as from what follows it is clear that बाल हृति is the reading adopted by Medhātithi.

P. 145, l. 2 छान्दोग्ये शैशवं &c. This story is not found in the 'Chhāndogya' *Upaniṣad*; is it found in the *Bāhmaṇa* of the Sāmaveda—the Śādvyimsha or the Tāṇḍya?

VERSE CLIV

विचेन न—V. L. **वितैर्नंष** (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 93).

P. 145, l. 7—for **न्यापद्यन्ते**, **निपद्यन्ते** would be better.

VERSE CLV

ज्यैष्यं—V. L. **श्रैष्यं**

शृद्वाणामेव—V. L. (a) **शृद्वाणान्तवेव** (b) **शृद्वाणां चेव**

Cf. Visnupurāṇa 32-18, and Mahābhārata 2.37.1386.

वैश्यानां धान्यधनतः—V. L. **धनधान्येन** **वैश्यानां** as read in the Madanapārijāta (p. 32).

VERSE CLVI

कृदो भवति—V. L. (a) **स्थविरो ज्ञेयो** as read by Kūlluka; (b) **स्थविरो भवति** as read by Nārāyaṇa and Nandana.

VERSE CLVII

नाम विभ्रति—V. L. (a) **नामधारकाः**, (b) **नामधारिणः**

P. 145, l. 25 **वारणो यः क्रियते क्रकचादिना**—J reads **दारुमयः क्रियते** **चक्रवादिना**; S reads **दारुणायः क्रियते क्रकचादिना**, which is best.

VERSE CLVIII

चाक्षा—V. L. **निष्फला**

VERSE CLIX

P. 146, l. 10—for **याद्यमस्यर्थं** S reads **यादि अर्थप्राप्तं**

— l. 13 **रज्ज्वा वेणुदलेन वा**—This refers to Manu 8.299, and to Gautama 2.42-44, where we read—**शिष्यशिष्टिरवधेन**—आशालौ—**रज्जुवेणुदलाभ्याम् तज्जभ्याम्**—अन्येन सत् राज्ञा शास्यः

VERSE CLX

वाङ्मनसे—The right form is वाङ्मनसी
वेदान्तोपगतं—V. L. वेदान्ताधिगतं

P. 146, l. 28 न प्राप्नोति—S omits the न

VERSE CLXI

Cf. Mahābhārata, Vidura's advice to Duryodhna—मारुदः
स्याज्ञ नृशंसवादी न हीनतः परमभ्याददीत

VERSE CLXII

P. 147, ll. 19-20 for अधीतात्वर्थमाकाङ्क्षः read अधीगर्थत्वमाकाङ्क्षः
and construe thus—अधीगर्थत्वं (as mentioned in Pāṇini's Sutra
2.3.52, अधीगर्थदयेशां कर्मणि आकाङ्क्षः (आकाङ्क्षधातोः) आरोप्य &c., &c.

— l. 20—अनर्चितमभोज्यम्—This refers to Gautama
बित्यमभोज्यम् (16.8)... अनर्चितं च (16.21.)

VERSE CLXIII

P. 147, l. 28, after अरति read यस्तवमानस्य कर्ता स तेन पापेन
विनश्यति, as in S and A.

VERSE CLXIV

धिगमिक—V. L. धिगमनं

P. 142, l. 4—for तस्य तेनेति read तस्यानेनेति

VERSE CLXV

चोदितैः—V. L. नोदितैः as quoted in Viramitrodaya (Sams-
kāra, p. 505.)

P. 148, l. 13—for इचोप...भिः read इचोपनिषद्महा..भिः as in J.

P. 148, l. 21—for अ संस्का A reads अ चेत् संस्का

— l. 27—for यद्यप्यनेक read यद्यन्येक

P. 149, l. 3—for योगादर्थादर्श read योगदर्श as in S.

— l. 4—for देकैक read त् । अनेक as in S.

P. 149, l. 16 प्रहं सम्मार्द्धि—See Mi. Su. 2. 1. 9 *et seq* and 3. 1. 13.

P. 149, l. 17—for तथा S rightly reads यथा

— l. 25—for स्वकाल A read सकाल and S सकल which is best.

P. 150, l. 1 S rightly omits अथ

— l. 3—for लक्षणत्वे read लक्षणात्वे as in A.

— l. 10—for कारणे read करणे as in A and S.

— l. 15 नचाध्यापन etc.—नचाध्ययनमन्तरेणाध्यापनसिद्धिः would give better sense.

P. 150, l. 22—for विधिः, विधे: would be better.

P. 151, l. 16—for देवनिवृत्त read दनिवृत्त as in S.

— „ —for दग्धव M and F, N read दग्धयव N and A दग्धव

P. 151, l. 29—for शब्द उपपत्ते, S reads शब्देनोपत्ते which also gives good sense.

P. 152, l. 1 सत्यपि वेदत्वे under verse 140 above, Medhātithi has provided a somewhat different explanation of रहस्य

VERSE CLXVI

सदाभ्यस्त्वेत्—V. L. समभ्यस्त्वेत् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307).

तपस्तप्त्यन् द्विजोत्तमः—V. L. (a) तपस्तप्त्यन् यदि द्विजः; (b) तपस्तप्त्या द्विजोत्तमः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 307) (c) तपस्तप्त्यन् द्विजोत्तमः as quoted in the Viramitrodaya (Samskāra, p. 509).

P. 152, l. 5—for निरोधादिषु वर्तते M (App.) rightly reads निरोधादिषु शास्त्रीयेषु वर्तते

P. 152, l. 6—for तत्पस्तप्त्य S reads soundly तपस्तप्त्य

— l. 8—for श्लोकार्थवादः S rightly reads श्लोकार्धोऽर्थवादः

VERSE CLXVII

P. 152, l. 18—for त्यागं S reads भग्नं

P. 152, l. 20—for त्यागेऽप्य S reads त्यागेनाप्य

VERSE CLXVIII

वेदम्—V. L. वेदान् as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 140); though on p. 49, the same work reads वेदं; and in प्रायशिचत्तप्रकरण again (p. 15) it reads वेदान्.

P. 152, l. 24—for वेदस्यैवा—साकल्प्याशङ्का, A reads वेदस्यैवास्य कल्पाशङ्का, and S वेदस्यैवार्थकल्पालङ्का. The right reading is वेदस्यैवासाकल्प्याशङ्का.

P. 152, l. 25 अगृहीतेऽपि etc. A, M and N read as in Gharpure; the context requires the reading अगृहीते वेदेऽङ्गानामध्य-यनश्चाभ्यनुज्ञायते

P. 153, l. 1—for तत्त्विषेधायोगात् A reads तत्त्विषेधाऽच योगात् S तत्त्विषेधाऽच योगान्त् and N as in Gharpure.

P. 153, l. 6—for पित्रा यः read पित्राऽयं संस्कर्तेऽप्यः as in A; S reads पित्रा संस्कर्तेऽप्य एव

P. 153, l. 22—for तथा हथनूक्षया...भवति, another reading found quoted in Viramitrodaya (Samskāra, p. 335) is तथा हथनूक्षया तथा निष्पङ्गमभवति

VERSE CLXIX

श्रुतिचोदनात्—V. L. (a) श्रुतिचोदितम् (b) विधिचोदितम्

Hopkins remarks ironically—‘So the *twice-born* has *three* births!’ He forgets however that the third is not meant to be incumbent upon all; it refers to only one who undertakes the performance of a sacrifice.

Cf. Aitareya Brāhmaṇa l. 1.

VERSE CLXXI

न द्विस्मिन्—V. L. न द्वयस्य

P. 154, l. 6—for सर्वैर्हिंजा read सर्वैः द्विजा as in S.

VERSE CLXXII

जायते—V. L. युज्यते

P. 154, ll. 16-17—न ब्रह्माभि etc. Gharpure reads this quotation as it is found in Strenzler’s edition of Gautama; but if this passage in Gautama also contained the causal form अभिव्याहारयेत्, there would be no point in Medhātithi citing it against the view of केचित्. The reading, at least as known to Medhātithi, must be न ब्रह्माभिव्याहरेत्. It is thus found in A, S, J and M.

P. 154, l. 22—for यंक read यंके as in A.

VERSE CLXXIII

क्रमेण—V. L. तथैव

विधिपूर्वकम्—V. L. विधिपूर्ववत्

VERSE CLXXIV

तत्तदस्य—V. L. (a) तत्तत्तस्य (b) तत्तस्यैव

Cf. Viṣṇupurāṇa 27.28.

P. 155, l. 5—for भागं वा...त् S reads भागं कश्चित् कृत्वा ; A, J and N read as in Gharpure.

— l. 7—for देशेषु A and J reads देशः

— „ —for प्रासनम् A reads प्राशनम्, which is wrong.

— l. 10—for कृतत्वात् । ब्र read प्रकृतत्वाद् आ

VERSE CLXXV

इमांसु—V. L. इमांरक्ष (Aparārka, p. 62).

P. 155, l. 16—for आसीक्षि S reads किं, which is better.

— l. 19—for वसन् । नियमानाह read वसक्षिति नियमानिधानमाह. S reads वसक्षिति नियमानिधानमाह

— l. 20—for मध्याय S rightly reads मध्ययन

VERSE CLXXVI

ैव—V. L. कुर्यात् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 117.)

समिदाधान—V. L. सन्ध्योपासन

P. 155, l. 26—for यदि.....तदा read यदि पुनः शुचिने तदा as in A.

— l. 27—for परिष्ठवते read परिष्ठवेत् as in S.

P. 156, l. 7—for सति read असति

— l. 17—for स्यमाने स्वा read स्यमानस्वा as in S.

— l. 21—for वा कृताः करि read चाकृताकरि

— l. 28—for पुरुष क read फलक

VERSE CLXXVII

मधुमांसे च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 62.)

गन्धं मास्यं रसान्—V. L. (a) गन्धं माल्यरसान् (b) गन्धमाल्यरसान् (Aparārka, p. 62); (c) गन्धमास्यं रसान् (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

याचि—V. L. यैव—as read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 456.)

चैव हिं—V. L. चविहिं (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 125.)

P. 157, l. 15—for तस्य प्रति read तस्याप्रति as in S.

— l. 18—for द्रव्यान्तर्गति read द्रव्यान्तरगत as in N.

— l. 19—for न्तमसं...उक्ति read न्तरसिनः संस्कृतस्य सक्ति as in S.

— l. 21—for वक्तव्या read वर्तव्या as in S.

— l. 22—before प्रतिषेधो S rightly adds शुभकृतस्य

— l. 28—for प्राप्तास्वर read प्राप्ताम्लर as in S.

P. 158, l. 4—for वचासि read वचांसि

— l. 9—for पुरुषार्थः प्रति read पुरुषार्थप्रति as in S.

VERSE CLXXVIII

धारणम्—V. L. धारणे as read in Madanapārijāta (p. 39).

गीतवादनम्—V. L. (a) गीतवादने, (Samskāramayūkha, p. 42);

(b) गीतवादितम् (Aparārka, p. 62).

— l. 17 after कामो S rightly adds रागः

— l. 19—for प्रयोगश्च A reads प्रयोगाश्च

VERSE CLXXIX

लभ्य—V. L. लाप quoted by Madanapārijāta (p. 39.)

P. 158, l. 27—for शोभते S reads शोभने

— l. 29—for प्रयोग्य read अयोग्य

VERSE CLXXXI

अर्चयित्वा निः—V. L. (a) अर्चयेद्विप्रः as quoted in the Madanapārijāta (P. 39); (b) अर्चयित्वाऽपि (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 127).

पुनर्मासित्यृचं—V. L. (a) पुनर्मेतिर्यृचं (b) पुनर्मासित्यृचं

P. 159, l. 10—for लोपो नाव S rightly reads लोपेनाव

VERSE CLXXXII

कुम्भं—V. L. कुम्भान् as read by Nandana.

काकुशान्—V. L. (a) कां कुशान् (Aparārka, p. 59); (b) कास्तथा,
(c) काः कुशान्

वद्यर्थंनि—V. L. वद्यर्थं

P. 159, l. 20—for नैकान्त्वादि read नैकाज्ञादीति, this being a clear reference to verse CLXXX.

VERSE CLXXXIII

प्रशस्तानां—V. L. प्रसक्तानां as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

भैरवं—V. L. भैरवं as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 453) and Vīramitrodaya (Samskāra, p. 481).

कर्मसु—V. L. कर्मणि as read in the Vidhānapārijāta (p. 496).

VERSE CLXXXIV

P. 160, l. 12—for नैव सन्तो read नैव सन्ति निषसन्तो as in S.

VERSE CLXXXV

विचरेत्—V. L. उपिचरेत् (Samskāramayūkha, p. 60.)

P. 160, l. 18—for कृतवक read कृतपातक as in S.

VERSE CLXXXVI

दूरा—V. L. पुरा (Samskāramayūkha, p. 43).

विहायसे—V. L. विहायसे

तामिरगिनम्—V. L. आहितगिनः } as quoted in the Smṛtitattva,

p. 936.

- P. 160, l. 27—for विहायस् S rightly reads विहायसि
 —— l. 28—for प्रकारा read प्राकारा as in N.

VERSE CLXXXVII

P. 161, ll. 3-4—विषम्य...तयेरपि; this is rightly omitted in S and J.

- l. 4—for अनातुरस्याव्याधितस्य read अनातुरः अव्याधितः सन् as in S.
 —— l. 5—for त्वेतद्ग्रं प्रा read त्वेतग्रं प्रा

VERSE CLXXXVIII

एकाज्ञादी—V. L. एकाज्ञाशी as read by Viramitrodaya (Samskāra, p. 484), also in the Vidhānapārijāta (p. 498).

- P. 161, l. 15—after येन, the context requires a न
 —— l. 17—for तस्य S reads तग्रं
 —— l. 18—for जीवितः read जीवित as in A and S.
 —— l. 22—for व्रतिशब्दोऽर्थवादः read प्रतीशब्दः । तग्रार्थवादः

VERSE CLXXXIX

व्रतवैचदैवत्ये—V. L. (a) व्रते वा वैदैवत्ये as read in the Vidhānapārijāta (p. 498); (b) वृते वा देवदैवत्ये (Sanskāraratnamālā, p. 291).

अथर्वित्—V. L. जभव्यन् as read in the Vidhānapārijāta, p. 498; (b) अथापि वा (Sanskāraratnamālā, p. 291).

- P. 162, l. 1—for तस्य read तग्रं as in S.
 —— „—for वृताविरुद्ध read वृतविरुद्ध as in F. N.
 —— l. 3—for वैष्णवम् read वैष्णक् as in Gautama, 3. 31, which is as quoted here.
 P. 162, l. 5—स्वाम्नातं, rightly omitted in S.
 —— l. 15—for विष्णर्थप्रधानः S reads विष्णर्थसम्पादना प्रधानः

P. 126, l. 17—for स्वसम्ब S reads सम्ब

— l. 27—for न विषयो नहि सम्बन्धः S reads न विषयत्वेन सम्बन्धः, which gives better sense.

P. 163, l. 8—for कर्मात्मे read कर्मभ्यः to be construed as तेषां (पितॄशां) शरीरसम्बन्धः कर्मभ्यो जायते

— l. 8—the words ‘प्राधान्यसुपाध्यायाय गान्ददाति’ are superfluous.

— l. 13—after कर्ता S rightly adds पितॄषु

— l. 14—for परस्परकर्मादीनि read परस्य फलदानि

— l. 15—for दृष्टादृष्टसुपकारं S reads दृष्टादृष्टकलसाधनं

— l. 17—for प्रैष्यं read प्रैष्य as in S.

See Mi. Sū. 10. 2. 55-56.

— „ —for सूत्रा read तत्रा as in S.

— l. 19—for अधिकारा S rightly reads अधिकारो

— l. 23—for तस्मिन् read यस्मिन् as in S.

— l. 25—for यावजी...क्रियते S reads यावजीविको न कर्तुंवैदिकम्फलं परिह्रियते, which gives better sense.

P. 164, l. 3—for आदेन S rightly reads आदे

— ll. 4-5—for उपदिश्यन्ते read उहिश्यन्ते as in S.

— l. 10—for न च यागो . . . कारः S. reads योगोन.....; N reads न च यागो न वेदार्थः.....The sense requires some such words as न च श्राद्धस्य यागो यत् हृदत्त देवतार्थः स्वाहाकारः

— l. 11—for विरोस्यते read विरोस्यते as in S and A.

— l. 15—for न यागो read न यागो पूजा

— l. 19—for पूजा...स्यात् read पूजाकर्मत्वे हि यागसम्प्रदानता न स्यात् as in N and S.

P. 164, l. 20—for विभिन्नते S rightly reads भिन्नते

— l. 25—for नहि सुहित्य S reads नहि देवतार्थः सिद्धो यमुहित्य; N is somewhat better न हि देवता सिद्धा यामुहित्य

— l. 26—for च्छागलेया read च्छावलेया

— l. 27—for नार्थे S rightly reads देवतार्थे

P. 165, ll. 5-6—for नायं...तार्थः read नायं देवताशब्दः सामान्यवचनः

— l. 8—for तत्त्वा S rightly reads आ

— „ —for छ्लुचावकाशे read छ्लूचौ देशे as in S.

— l. 10—for शेषाभावे read शेषभावे as in S.

— l. 11—तानि द्वैर्धं etc. See Mi. Su. 2. 1. 6 and 7.

— l. 12—न्यायं तु etc. See Mi. Su. 2. 1. 13.

— l. 15—for मृदादि तदे S reads मृदादिवदे

P. 166, l. 1—for शुक्ले read शुक्ले as in S.

— l. 5—for प्रति read प्रतिपाद्यमानाः as in S.

— l. 7—for दैवदेवत्य read देवदैवत्य

— l. 8—for क्रतो...वगति S rightly reads कुतो विशेषावगतिः

— l. 9—for साहचर्यादिवत् A reads साहचर्यादिति च

— „ —for यदि च S reads यदि न; the right reading appears to be साहचर्यादिति चेत् यदि न

— ll. 9-10—for असति...भेदे S reads सति...भेदे; N and A read असति विषयाभेदे; the sense requires सति विषयभेदे

VERSE CXC

त्वेव नैतत्कर्म विधीयते—V. L. त्वेव नैतत्कर्म प्रचक्षते

P. 166, l. 16 for—धिकारं read धिकारः as in A and S.

VERSE CXCI

बोदितो—V. L. नेदितो adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Madanapārijāta (p. 100).

प्रचेदित—V. L. प्रणोदित

वत्—V. L. वेग adopted by Medhātithi; also quoted in the Vidhānapārijāta (p. 521) and the Mandanapārijāta (P. 100) and Aparārka (p. 64).

P. 166, l. 24—for हृतोऽधीत read हृतोऽधीयीत as in S.

This refers to Gautama, 2. 29—‘आहृताभ्यायी’

VERSE CXCII

वीक्षमाणो—V. L. ईक्षमाणो

P. 167, l. 5—for श्रोत्रादीन्यपि S reads श्रोत्रादिन्यपि

—l. 7—for शक्ति (which is the reading of A, S and N also) read सक्ति

—l. 8—for कपोतः S reads पुटकः

VERSE CXCIII

साध्वाचारः—V. L. स्वाध्यायार्थं as read by Madanapārijāta (p. 100).

सुसंषृतः—V. L. (a) सुसंयतः read by Nārāyaṇa and Kullūka;—(b) समाहितः read by Nandana.

अभिमुखं—V. L. अभिमुखो—adopted by Medhātithi.

P. 167, ll. 12-13—for साध्वनिन्यः ead साधुरनिन्यः as in J.

—l. 14—for न कर्तव्यम् S reads परिहरेत्

VERSE CXCIV

P. 167, l. 22—for संस्कृत... घटित S reads संस्कृतमाऽयं दृष्टिशीरादि

P. 167, l. 25—S drops the न before कार्यासादि

— l. 26—for चर्यापिरोऽपि read चर्यापरेणापि as in A and S, and F. N.

— l. 27—for उत्तिष्ठन्त्रयम् read उत्तिष्ठेत्रयम् as in S.

VERSE CXCV

P. 168, l. 8—after मुखः add दिशि

VERSE CXCVI

अभिगच्छन्—V. L. पश्चाद्वावन्

अभिगच्छंस्तु तिष्ठतः—V. L. अभिगच्छेष्व गच्छतः (Aparārka, p. 56).

प्रत्युदगम्य त्वावृत्ततः—V. L. (a) प्रयुदगमित्वा वृजतः; (b) प्रत्युदगम्याप्य
वृजतः quoted in Madanapārijāta (p. 106).

P. 168, l. 13—for भिमुखः S reads भिमुखं

P. 168, l. 15 पश्चाद्वा वसतस्था—This is rightly omitted in J and S.

VERSE CXCVII

स्यैत्य—V. L. (a) स्यैव; (b) स्येत्य as read in the Madanapārijāta (p. 106).

निर्देशे—V. L. निर्देशे as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CXCVIII

नित्यं स्यात्—V. L. सर्वदा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 120).

चास्य—V. L. चैव

नीचंशस्या—V. L. (a) नीचशस्या as read in Viramitrodaya, Samskāra, p. 491; (b) अधःशस्या (Samskāramayūkha, p. 40).

न पर्यटासने—V. L. कथिष्ठेष्टाऽस्थने—as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 491).

VERSE CXCIX

गति—V. L. मति (Samskāramayūkha, p. 40).

गति भा—V. L. गर्ति भा as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 412).

परोऽ—V. L. परोऽसेण as read in Madanapārijāta (p. 106).

VERSE CCI

परिवादात्स्वरो भवति—V. L. (a) परिवादात्स्वरो भवति; (b) परिवादात्स्वरः स्यात्; (c) परिवादात्स्वरो हि स्यात्; (d) परिवादात्स्वूकरः स्यात्; (e) भवत् स्वरः परिवादात् (Samskāramayūkha, p. 42).

मस्सरी—V. L. मस्सरः as read by Viramitrodaya (Samskāra, p. 491).

हुमिर्भवति—V. L. (a) हुमिश्च स्यात्; (b) हुमिर्बैश्च.

P. 169, l. 14—for पूर्वप्रतिषेधे शे S rightly reads पूर्वप्रतिषेधरे

—l. 16—for उद्घातकः S reads चोपकर्ता च धातकः; the right reading is चोपहर्ता च धातकः as this is a clear reference to Manu 5. 51—अनुमन्ता विशसिता विहन्ता क्रयविक्रयी।

संस्कर्ता चोपहर्ता च सादकारचेति धातकाः ||

—l. 17—for कुसूत्याऽनुवर्तते read कुसूत्या वा वर्तते as in N.

VERSE CCII

नाभ्येत्—V. L. नाभ्येत् as read in Viramitrodaya (Samskāra, p. 461).

कुदो—V. L. कुदं. Burnell represents Medhātithi as reading कुदं; as a matter of fact, however, Medhātithi notes it only as a reading adopted by some people—कुद्वित्यन्ये पठन्ति

P. 170, l. 1—for येन चि read येन क्लेन चि as in S. —

VERSE CCIII

प्रतिवाता—V. L. प्रतिवाते

असंभवे—V. L. असंभवे as read in Madanapārijāta (p. 107).

P. 170, l. 17—for सम्बन्धि वाजानाति read सम्बन्धिना आनाति

VERSE CCIIV

प्रस्तरेषु—V. L. अस्तरेषु as read in Vīramitrodaya (Samskāra, p. 462).

P. 170, l. 25—S rightly omits the न after कठः

VERSE CCV

चानिस्ट—V. L. चातिस्ट (Yatidharmaśaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVI

ध्वेतदेव—V. L. ध्वेतमेव (Yatidharmaśaṅgraha, p. 34).

VERSE CCVII

तथाऽचार्ये—V. L. (a) ध्वथार्येषु—noted by Medhātithi; (b) शुचार्येषु—quoted by Vīramitrodaya (Samskāra, p. 462).

P. 171, l. 27—for याचार्ये। आचार्य read यार्येषु। आर्य as in J.

P. 172, l. 1—for यद्याचार्यै। read यद्यार्यै

——— l. 2—for न च सर्वस्मिन् S reads तेन सर्वस्मिन्, which gives better sense.

——— „ —for वंशर्थिं read वंशयंम् as in S.

VERSE CCVIII

P. 172, l. 6—for मध्यापवित्रि read मध्यापवित्रि.

VERSE CCIX

वसावनं—V. L. उन्मर्दनं as quoted in *Vidhānapārijāta* (p. 495.)
आपनो—V. L. ऊपनो as quoted in *Vidhānapārijāta* (p. 495.).

VERSE CCX

प्रतिपूज्याः—V. L. सम्प्रपूज्याः (Smṛtichandrikā, Samskāra p. 103).

भवाद्वनैः—V. L. भिभाषयैः as read in *Parāsharamādhava* (Āchāra, p. 300).

सवर्णा गु—V. L. सवर्णंगु (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 103).

VERSE CCXI

गात्रोत्सादन—V.L. गात्रोद्वर्तेन as read in *Viramitrodaya* (Samskāra, p. 493).

P. 173, l. 10—for वक्ष्यति यं हेतुं S reads वक्ष्यति च and J वक्ष्यति हेतुम्. The right reading is वक्ष्यति च हेतुम् as in A.

VERSE CCXII

P. 173, l. 16—for न्यायो read कालो as in S and J.

VERSE CCXIII

नराणामिह—V. L. नराणामेव

अतोऽर्थात्—V. L. अतोऽर्थं

Cf. Māhabhārata 13. 48. 38.

P. 173, l. 21—for व्यावर्ते read च्यावनम् as in S and J.

— “ —for च्याव read च्याव

VERSE CCIV

P. 174, l. 2—for सर्वं सुख्यममार्गं read सर्वसुख्यमार्गं as in S and J.

— l. 5—for स्थिताः read ष्ठिताः as in S.

VERSE CCXVII

विप्रोद्य—V. L. (a) विप्रस्य; (b) विप्रस्तु (Smṛtichandrikā, Sam-skāra, p. 104).

VERSE CCXVIII

तथा गुरुतां—V. L. एवं गुरुतरां (Smṛtichandrikā, Sam-skāra, p. 139).

शुरधि—V. L. शुर्वधि as quoted in Viramitrodaya (Sam-skāra, p. 525.)

P. 174, l. 25—for विष्वर्थता S reads विष्वर्थवादः as in S.

VERSE CCXIX

शिखाजटः—V. L. (a) शिखान्वितः; (b) शिखाजटी (Sam-skāra-mayūkha, p. 42).

P. 175, l. 3 इतरेतर is rightly omitted in S.

VERSE CCXX

कामचारतः—V. L. कामकारतः as quoted in the Parāshara-mādhava (Prāyashchitta, p. 44).

P. 175, l. 14—for निद्रावगत S rightly reads निद्रावशंगत

— l. 15 after कुर्यात् read अभिरभाग इतिकर्मप्रवचनीयत्वम् । लतो द्वितीया शपानमिति । इथम्भूतं सुसमिति लडणं वा । स्वापकाते पशुषेत जपन्तुपवसेहिनम् । केचिदाहुः; this long lacuna being supplied by S.

— l. 23—for पेत्ते reads पेश्यते

P. 175, l. 27—for अथवाक्यम् S reads अथ वाचाकाम

VERSE CCXXI

विमुक्तः—V. L. (a) विमुक्तः ; (b) विमुक्तः

P. 176, l. 5—for अदृष्टपाप read अदृष्टं पाप as in S.

VERSE CCXXII

P. 176, l. 9—for चित्ततकर्म विज्ञेयः read चित्तकर्मविज्ञेयः as in S.

VERSE CCXXIII

वाऽस्य—V. L. चास्य—adopted by Medhātithi.

—l. 17—for कर्मादिना read धर्मादि as in J and S.

—l. 18-19—for चारजनक read चार्यभूतक as in S.

—l. 21—for पूर्वः सृष्टिः S rightly reads पूर्वमस्त्रिः

—“—for राणुपाप read राणुपपञ्च as in S.

—l. 22—for जानीतः S rightly reads जानीत

—l. 25—for तथा विधिपूर्वं च S rightly reads यथाविधिपूर्वकं

—l. 26—for गुरुगृहाश्लो read गुरुगृहे श्लो as in S.

—l. 27—for समाचार्य read समाचर्य as in S.

P. 177, l. 2—for पूर्वं सहिंप्रमाणं शृङ्गप्रहयेन read स पूर्वं सहिं प्रमाणं कि स्त्रीप्रहयेन

VERSE CCXXIV

भर्तुं एव च—V. L. भर्तुं एव चा

ओपः—V. L. ओपान् (Aparārka, p. 158).

P. 177, l. 16—for मुख्यः S reads साक्षात्

—l. 18—**अर्थत** is the reading in A, S, N and J also ; but the right reading would be अर्थे

VERSE CCXXV

मन्त्रज्ञा—V. L. मन्त्रज्ञो

VERSE CCXXVI

स्वो मूर्तिः—V. L. स्वा मूर्तिः

VERSE CCXXVII

न तस्य—V. L. तस्य नो

P. 178, l. 10—for सवरण्ययोगः S rightly reads सवर्धकयोगः

— l. 11—after नाम्र read न

VERSE CCXXVIII

कृप्या—V. L. कृप्या (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 94).

तत्त्ववेद—V. L. तत्त्ववेद द्वि

P. 178, l. 18—for पुरुषेषु read पुरुषेषु as in S.

VERSE CCXXIX

तैरनभ्यनुज्ञातो—V. L. तैरभ्यननुज्ञातो (Kullūka).

P. 178, ll. 25-26—for यसे मनः प्रतिषेधकृतो read यतोऽवमान-प्रतिषेधःकृतः as in S.

— II. 26-27—for स्वापृष्ठ्य माता च मतं भया read सुष्टुमानां च मनस्तथा as in S.

— 1. 27—for साक्षा S rightly reads सक्षमा

VERSE CCXXXI

पत्वो—V. L. पत्वा (Prāyashchittaviveka, p. 128).

नीयस्तु—V. L. नीयोरिनः Do.

For an account of the *three fires*, see Prābhākara Mīmānsā, pp. 254—256.

VERSE CCXXXII

श्रीलोकान्विजयेत्—V. L. देववद्विचरेत्

VERSE CCXXXIII

षया वैव—V. L. (a) षयापेवं ; (b) षया स्वेवं

VERSE CCXXXV

P. 180, l. 6—for तदा read तत् as in S.

VERSE CCXXXVI

P. 180, l. 12—तत्रैर्नांपयितव्यम्, read तत्रनैवानुशासं दापयितव्यः as in S.

VERSE CCXXXVIII

दर्शी—V. L. दर्शी (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 144).

P. 180, ll. 26—27—for विद्याविभूषिता मंत्रविद्या वा न धर्मोपयोगिनी S reads विद्याविषयभूता शिविद्या वा धर्मोपयोगिनी

P. 181, l. 1—for या च शुभा शाश्वती read यात्वशुभा शाश्वती as in S.

— — l. 5—after चाण्डालं S adds जाशमं

— — l. 11—for स्त्रीसंस्था S reads स्त्रीकान्तिसंस्था

— — l. 3—for रथमपवादो S reads रथमुपेवधातो

VERSE CCXXXIX

P. 181, ll. 16—17—for रुद्धं न क्रि read रुद्धान्तीकि as in S.

— l. 17—for असतस्तु read असतस्तु as in S.

— l. 20—for न द्वेषहने read न त्वेषा हे as in S; न द्वेषस्ते is another reading giving good sense.

— „ —for न्यायात्-न्यायः would be better; S reads पूर्णं

— „ —for सिद्ध read प्रसिद्ध

— l. 21—for भयात्प्राप्यते तथा गृहयते read भयादप्यते यथा गृहान्ते as in S.

VERSE CCXL

विविधानि च शिल्पानि—V. L. शिल्पानि चाप्यहृष्टानि

P. 181, l. 24—for शम्बर S reads शबर

— l. 25—for पटजनक read पटरजन

— l. 27—for वाक्याद्वा read वाक्यत्वात् as in S.

VERSE CCXLI

अनुश्रुत्या च—V. L. (a) अनुश्रुत्य तु (Samskāramayūkha, p. 52).

(b) अनुश्रुत्यादि (Samskāraratnamālā, p. 325).

आपकामे—V. L. आपकर्मे noted by Medhātithi.

च शुभ्रा—V. L. (a)—तु शुभ्रा as read in Vīramitrodaya, Samskāra, p. 513; (b) दिशुभ्रा as quoted in the Vīdhāna-pārijāta (p. 579).

P. 181, l. 30—for तत्र read त्वत्र as in S.

— „ —for आपक्ष S and J read आपद्

P. 182, l. 4—for तदा ब्राह्मणः read तदा ब्राह्मणात् as in S.

— l. 7—for तस्याध्यापना read तस्याध्ययना as in S.

— l. 9—for न चेदं.....मीयते read ततो दण्डमहृवात् महदेतदकार्यमनु-
मीयते as in S.

P. 182, l. 10—for पतना.....षेधात् read पतनं तस्सर्गाच्च ब्रह्मचारियो-
त्यन्तुष्टता स्यात् । इत्रियंवैश्ययोरध्यापकत्वनिषेधात्

VERSE CCXLII

काञ्छन् गतिमनुचमाम्—V. L. काञ्छन्सु गतिमुचमाम् as quoted in
Viramitrodaya (Samskāra, p. 549).

P. 182, l. 19—for विशेषे S rightly reads विशेषेण

P. 182, l. 21—for विश्वे read विष्वे

— ll. 25—26—for यतो ननु.....भावा read यतोऽननु वर्कर्यर्थ-
भावा

VERSE CCXLIII

(a) The first part is read as follows in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 458) यदिवाल्यनित्को वासो रोचेतास्य ; (b) in Vidhā-
napārijāta (p. 504) as—यदिवाल्यनित्कः काळो रोचतेस्य ; (c) in Virami-
trodaya (Samskāra, p. 551) as—यदिवाल्यनित्को वासो रोचेतास्मै ; (d)
रोचेतास्य (Samskāramayūkha, p. 62).

VERSE CCXLIV

यशूष्यते—V. L. यशूष्येत् as read in Viramitrodaya (Samskāra,
page 550).

सप्त शाश्वतम्—V. L. शाश्वतं पदम् as quoted in Viramitrodaya
(Samskāra, p. 550).

P. 183, l. 8—for तिर्यक्ष्वेन read तिर्यक्ष्वेत् as in J and S.

VERSE CCXLV

P. 183, l. 14—for स्वं read स्वं as in J and S.

VERSE CCXLVI

नहमन्तसः—V. L. (a) नमासनम् (Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178); (b) नमावहन् (Saṃskāraratnamālā, p. 368).

शार्क च वासांसि—V. L. वासांसि शार्क चा—favoured by Medhātithi and adopted by the Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178).

माहरन्—V. L. (a) माहरेत् noted by Medhātithi and adopted by Smṛtichandrikā, Saṃskāra, p. 178; (b) मावहेत्—(Saṃskāraratnamālā, p. 368).

P. 183, l. 30—for नविव read विव as in S.

— „ —for पूर्वं सम्बन्धः read पूर्वसम्बन्धः as in N.

— l. 31—मावहेत् J and A read माहरेत्

P. 184, l. 1—for दर्शनार्थ read प्रदर्शनार्थ as in S.

— l. 2—for श्रीतिजनकं S reads श्रीतियुक्तं

— l. 2—for गन्त्री S reads तरी

— l. 5—for दधाक्षावेदाक्षादिना read नचेदाक्षादिनाऽर्जयेत्

VERSE CCXLVII

P. 184, l. 11—for धर्मप्रयासयत्ने read धर्मप्रजासम्पन्ने as in S.

VERSE CCXLVIII

पृतेष्वविद्मानेषु—V. L. पृष्ठ त्वविद्मानेषु as read in Parāshara-mādhava (Āchāra, p. 458).

मात्मनः—V. L. मात्मवात्

P. 184, l. 15—for यमाद्वृत् read यमाद् भृत्य

— l. 17—for तद्राष्टु.....विहरेत् read यद्वा कवाचित्पिष्ठेत् कदा-
चिदासीत चेति विहरेत्

— l. 18—न्यो—omitted in S.

VERSE CCXLIX

म चेह जा—V L. न चेहा जा

“ Rules in regard to the different rites as limited by caste
in still older literature will be found in Vol. X of *Indische
Studien* collected by Weber.”—Hopkins,

Discourse III

अधिकं—V. L. आधिकं (Viramitrodaya, Samskāra, p. 537).

VERSE I

षट्त्रिंशदादिकम्—V. L. षाट्त्रिंशदादिकम्

चर्य—V. L. कार्यं (Madanapārijāta, p. 97).

त्रैवेदिकम्—V. L. (a) त्रैवेदकं (Madanapārijāta, p. 97); (b) वैविदकं (Viramitrodaya, Samskāra, p. 557 and Aparārka, p. 67).

मेव वा—V. L. मेव च (Madanapārijāta, p. 97).

P. 185, l. 18—for ग्रहणोक्तकालं read ग्रहणानन्तरकालं as in A.

P. 186, l. 5—for स्वतोवृत्तं read स्वगावत् as in S.

— l. 6—before स्वर्गादि S adds अथ किं

— l. 10—for प्रभृति read प्रकृति as in S.

— l. 11—for संस्कार्यत्वमन्यं S rightly reads संस्कार्यं मान्यं

— l. 16—for तथा S reads तत्र, which is better.

— l. 27—for देश वेत्यादि read देयेत्यादि as in S.

— ll. 27-29—for अनुष्ठिते.....कारकत्वम् N and A read अनुष्ठिते चास्मिन् विष्णौ स्वसामध्यावृभवतु ज्योतिष्ठोमायुपकारकत्वम्, which is better.

P. 187, l. 2—for अथवा S reads अथाऽयं

— l. 6—for सत्यधिकु.....कारः read अधिकृतस्याभ्यष्ठने साक्षात्पी-
तवेदस्याधिकारः

दारकर्मणि मैथुने—V. L. (a) दारकर्मण्यमैथुनी (adopted by Medhātithi) ; (b) दारकर्मण्यमैथुने (noted by Medhātithi) ; (c) दारकर्मण्यमिथुना noted as Medhātithi's, V. L. by Jolly ; but no such reading is noticed by Medhātithi ; (d) दारकर्मणि मैथुने—adopted by Kullūka, and Parāsharamādhava (Āchāra, p. 468).

P. 193, ll. 1-2—for सपिण्ड्यभावः read सपिण्डशब्दः as in S.

— l. 3—for मातामहीमातामह read मातामहप्रमातामह as in S.

— l. 4—for सन्ततेर्बान्धवसामीप्यात् A reads सन्ततौवाधरच

— l. 11—before यतः add तदयुकम् as in A.

— l. 22—for सन्ततिः समा read सन्ततिसमा as in S.

— „ —for ब्राह्मणराजन्यविशाम् read ब्राह्मणानां न राजन्यविशाम्

— l. 25—for श्चि read पितु

P. 194, l. 2—after स्मर्यन्ते add यतः सम्भव एव । अत्र कैश्चित्पञ्चमी-सप्तम्यौ नानुज्ञाते सप्तमी पञ्चमी चैव मातृतः पितृतस्येति । अन्यैस्तु उर्ध्वं सप्तमापञ्चमाप्यच । तत्र विकल्पलभ्यमाना पञ्चमी न विवाहा । असम्भवे तु न दोषः, which are wrongly printed as lines 20-23 on p. 200.

— l. 3—for अन्यतु N reads अन्यत्र

— l. 6—for ऐतिहासिकेन.....समर्थयन्ते S reads ऐतिहासिकेन वर्णनेन तत्समर्थयन्ति, which is better.

— l. 11—for ख्वाच read ख्वाक्ष, which is the right reading, as is clear from what follows.

— l. 15—for समान read समाने as in S.

— l. 18—for पितृतः add पञ्चमान्मातृतः as in S.

— l. 19—for मैथुनी read अमैथुनी, as it is apparently the **प्रतीक** of the text.

VERSE VI

एताचि—V. L. इमाचि as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 477).

सप्तद्वाचि—V. L. समर्पाचि

VERSE VII

स्थिति—V. L. स्थिति

VERSE VIII

नासिलोमां—V. L. नासिलोम्नी (Aparārka, p. 78).

वाचाटां—V. L. वाचालाम् (Samskāraratnamālā, p. 510).

P. 195, l. 15—for प्रसुवर्णाः J reads क्रुवर्णाः; A पुवर्णाः, the former being better.

— l. 19—J rightly omits कपिल

VERSE IX

न विभीय०—V. L. न च भी (Samskāramayūkha, p. 74).

VERSE X

तनुलोमकेशदशनां—V. L. (a) तनुलोमकेशदन्ताः; (b) तनुरोमकेशदशनाः (c) तन्योष्ठाकेशदशनां (d) तनुलोमकेशदशा (Aparārka, p. 78); (e) तनुलोम-केशदर्ती (Samskāraratnamālā, p. 509).

तन्यङ्गी—V. L. स्टदङ्गी (Samskāramayūkha, p. 74).

चारुभाषिणीम्—V. L. (a) उद्धरेत्सियम् (Aparārka, p. 78); (b) क्षियमुद्धरेत् (Samskāramayūkha, p. 74).

P. 196, l. 7—for गतिर्यस्याः read गतिः सा यस्याः as in S.

— „ —for किन्तहर्यानुपरिभावे S reads किन्तहर्यनुपमे, which is better.

— l. 15—for किर्मच्ये read किमच्ये as in S.

VERSE XI

बापिता—V. L. बैपिता as quoted by Madanapārijāta (p. 131) and indicated by the explanation of Medhātithi.

P. 196, l. 25—for यसपि read यसि as in S.

P. 197, l. 4—for एवमस् read एवं स

VERSE XII

वरा:—V. L. **स्वरा:**—as quoted by Madanapārijāta (p. 143) and also Parāsharamādhava (Āchāra, p. 493).

P. 197, l. 13—for भायाःः.....विवाहस्य N reads भायांप्रधानस्य
व विवाहस्य

—— l. 14—for अनुवादगतोहेश्यत्वात् N reads दानयागोहेश्यत्वात्;
अनुहेश्यगत्वाद् of S is the best reading.

—— l. 18—विवक्षयते सर्वस्या—*Vide* Mimā. Sū. 3.1.13 *et seq.*

—— l. 24—for प्रथमतः कृत read प्रथमतोऽकृत as in J.

—— l. 25—for कृतावपत्यार्थी read अयत्यार्थी as in J.

—— l. 26—for वक्ष्यमाणाःः.....शात्तच्चाः read वक्ष्यमाणा असवण्डी
.....षाचानुशात्तच्चाः as in A and J.

VERSE XIII

स्मृते—V. L. स्मृता

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः (Parāsharamādhava, Āchāra, p.494;
Aparārka, p. 88).

चाप्रज—V. L. चाप्रज (Aparārka, p. 88).

राज्ञश्च—V. L. राज्ञः स्युः

P. 198, l. 10—for ब्राह्मणस्य क्रमेण read ब्राह्मणस्य । ब्राह्मणक्रमेण as
in A.

VERSE XIV

तिष्ठते—V. L. कर्हिष्ठित्

P. 198, ll. 24-25—for तदिदं.....विकल्पते read तत् इमेऽनुज्ञानं
प्रतिषेधश्च स्वरूपविरुद्धमाने विकल्पिते as in S and A.

—— l. 27—for गरीयः स्यात् read गरीयस्याः

VERSE XV

जाति—V. L. जातिं as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra,
p. 495).

शुद्धताम्—V. L. शुद्धता as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 495).

P. 199, l. 5—for विमित्सत्वा S reads विमित्ता

VERSE XVI

P. 199, l. 11—for तावदधृ J reads तावदम्

— l. 12—Before अनुज्ञाय read विवाहं

VERSE XVII

P. 199, l. 20—for सुतोत्परेत्यन्न read सुतोत्पर्येत्यन्न as in N, this being a reference to सुतोत्पन्ना of Verse 16.

VERSE XVIII

मादनन्ति—V. L. मादमित्ति

देवास्त्र—V. L. देवाश्च न

पितृदेवास्तत्—V. L. पितरस्तत्य (Aparārka, p. 88).

P. 200, l. 2—for नैव read नैवम्

VERSE XIX

कृष्णीफेनपीतस्य—V. L. कृष्णीपीतकेनस्य noted by Medhātithi.

P. 200, l. 13—for पाठान्त्रे S reads पाठान्तरं

— l. 16—for भावितेन read भावि तेन

— l. 18—for तस्मादगच्छन्.....तिष्ठति read तस्मादगच्छन् शुद्धा
कुम्बनादिपरिवर्जनेन न किञ्चिष्ठास्तार्थमुलुक्येत

— ll. 20-22—These lines belong to Verse 5.

VERSE XX

प्रेत चेह—V. L. प्रेतेह च

P. 200, l. 26—for उत्तरेण read उत्तरवै as in J and S.

VERSE XXI

तथाचार्षः—V. L. **तथैचार्षः**—as quoted in Viramitrodaya (Samskāra, page 846).

अचमः—V. L. **मतः** as read in Parāsharamādhava, Āchāra, p. 483. also in Vidhānapārijāta, p. 758.

P. 201, l. 3—**संस्थायाऽस्तौ व्युदिष्टाना** read **सहस्र्याऽस्ताविस्तुष्टिर्णां** as in S.

VERSE XXII

धर्मोऽ—V. L. **धर्मो** as read in Madanapārijāta (p. 155).

VERSE XXIII

वरा—V. L. **परा** (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 231).

नराचसान्—V. L. (a) **ऋ** राचसम्; (b) **ऋ** राचसान् quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 87).

VERSE XXIV

स्थैक—V. L. **स्थैव** (Samskāramayūkha, p. 100).

P. 201, l. 21—for परिणयनविवाह read परिणयनवद्विवाह as in S.

— l. 22—for निष्पत्तिः read निष्पृत्तिः

VERSE XXV

स्थूता—V. L. **स्थिता** (Hemādri-Dāna, p. 682).

कषा—V. L. **क्षयं** do.

P. 202, l. 1—for **तयोर्दिवाहौ धर्मौ** read **त्रयो विवाहा धर्माः** as in S.

— l. 6—Before राचसो S has another ऋ

— „ —for **तद्वा** read **तत्र वा** as in S.

VERSE XXVI

पूर्वोदितौ—V. L. (a) पूर्वोदितौ as quoted in Madanapārijāta, p. 160 ; (b) पूर्वोदितौ (Hemādri-Dāna, p. 682).

P. 202, l. 19—for निरपेक्षाया read निरपेक्षयोः as in F. N., this term qualifying गाम्भरादसयोः; but निरपेक्षाणां—(qualifying इतरेषां) would be better.

— l. 22—for कर्तव्याया read कर्तव्यायां as in S and A.

— l. 23—for तत्रस्य read तत्रस्येन as in S.

— l. 24—for इतराऽपि read तत्राऽपि

— l. 26—for गाम्भैरूपं read गाम्भरूपं as in S.

VERSE XXVII

अर्जयित्वा—V. L. अहंयित्वा ; adopted by Medhātithi, also by Aparārka (p. 88).

श्रुत-V. L. श्रुति

P. 203, l. 9—for भावाददुभ read भावादुभ as in S, J and N.

— „ —for कार्यः read कार्ये as in S and J.

— l. 12—for तत्वादस्य read तत्वात् as in S.

— l. 20—for वाचन read वचन as in S.

— l. 25—for चैवं धर्मे read चैवल्पर्मे (compounded).

— l. 29—for प्रकारकाः read प्रकाशकाः as in S.

P. 204, l. 1—Omit मन्त्राः

VERSE XXVIII

श्रात्वज्ञे कर्म कुर्वति—V. L. कर्म कुर्वति श्रात्वज्ञे (Hemādri-Dāna p. 684).

P. 204, l. 8—for प्रारब्धे तन्त्रे read प्रारब्धतन्त्रे as in J.

— „ —for कारिष्य read कारिष्ये

— „ —for सुताय read सुतापा as in S.

VERSE XXIX

कन्याप्रदानं—V. L. कन्यादानं तु

P. 204, l. 17—for तु गवी read श्रीगती (compounded).

VERSE XXX

V. L. भाष्य च—V. L. भाष्य तु (Hemādri-Dāna, p. 685).

V. L. प्रदान—V. L. दानं स do.

VERSE XXXII

संयोगः—V. L. संसर्गः

ज्ञातिभ्यो—V. L. हातये (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 229).

मैथुन्यः—V. L. मैथुनः

VERSE XXXIII

कन्याहरणं—V. L. कन्या हरतो as quoted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 856.

P. 205, l. 25—for प्राकारपुरुगांदि read प्राकाररुगांदि as in S.

VERSE XXXIV

प्रमत्तां वा रहो यत्रोपगच्छति—V. L. रहरच्छ वृत्त्वा यत्रोपनीयते (Hemādri-Dāna, p. 685).

यत्रोपगच्छति—V. L. वा यदि गच्छति

कृथितः—V. L. प्रथितः

अधमः—V. L. अष्टमः

कथितोऽधमः—V. L. (a) चाष्टमोऽधमः; (b) कथितोऽष्टमः (Aparārka, p. 91); प्रथितोऽष्टमः (Hemādri-Dāna p. 685).

P. 206, l. 12—for वर्जितस्तु—read प्रसङ्गवर्जितस्तु or मध्यादिवर्जितस्तु

— „ —ऐशाचे should go in with the next line.

— l. for च read न च as in M and S.

— l. 2for वेशभितानां S reads वेशाविशेषावाम्, which is clearer.

P. 206, l. 28—for चहते read चहते

P. 207, l. 2—Before पैशाच add न च as in S.

— l. 4—for दोषः read दोषाः

— ll. 6-7—for संस्क्रिते...चेति read संस्क्रिते ज्ञाताऽज्ञातापि
वा सतीति

— l. 7—After एव add न

— l. 8—for यस्मा read तस्मा as in S.

— l. 13—for सर्वविषयप्रतिषेधः read स विषयः प्रतिषेधस्य

— l. 14—सेषामपि rightly omitted in S.

VERSE XXXV

द्विजाप्रयाणां—V. L. द्विजातीनां

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते, adopted by Smṛtitattva II, p. 138.

काम्यया—V. L. कारुण्यया

P. 207, l. 26—for नमे पूर्वे read नमःपूर्वे as in S.

P. 208, l. 1—for कारणं read करणं as in S.

— l. 3—for यैव read यैवं as in S.

— l. 6—After तु add इतरेतरकाम्यया परस्परेष्वया as in S
and J.

— l. 7—for द्विरेवे read द्विरेव वे

— l. 8—for ब्राह्मणस्य read ब्राह्मण्य

VERSE XXXVI

सम्भू—V. L. सर्वे

— l. 12—for वै S reads वौं

VERSE XXXVII

पूर्वान्परान् वंशान्—V. L. पूर्वान्परान् वंशान् (Smṛtichandrikā,
Samskāra, p. 227).

एकविंशकम्—V. L. एकविंशतिम् as quoted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 863).

मोचयेदेनसः—V. L. मोचयत्येनसः (Aparārka, p. 88).

P. 208, l. 22—for तेना गता read तेनानागता as in S.

VERSE XXXVIII

दैवोढाजः—V. L. (a) दैवोढजः adopted in Viramitrodaya, Samskāra, p. 487 ; (b) दैवोढायाः

आषोढाजः—V. L. (a) आषोढजः ; (b) आषोढायाः

P. 209, l. 3 —for विवाह read पूर्वविवाह as in S.

VERSE XXXIX

वर्चसिनः—V. L. वर्चस्विनः as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 487).

P. 209, l. 12—for पूजाख्याति read पूजाख्याती as in S.

— l. 14—for यावधत् read यावन् । अत

VERSE XL

धर्मवन्सो—V. L. धर्मवन्सो

VERSE XLI

इतरेषु तु शिष्टेषु—V. L. (a) इतरेष्वविशिष्टेषु (Samskāramayūkha, p. 99); (b) इतरेष्वविशिष्टेषु ; (c) इतरेषु च शिष्टेषु

VERSE XLIV

सदा—V. L. शुद्धिः (Hemādri—Kāla, p. 724).

तद्वतो—V. L. न अतौ do. do.

P. 210, l. 16—**मायासः** read **मायसः** as in S.

VERSE XLV

P. 210, l. 25—for परितं read परिते as in S.

P. 211, l. 23—for अनुष्टीयमानं read अग्नुष्टीयमानं

— l. 28—for परिसम्पदते read सम्पदते

P. 212, l. 5 —for भ्रुत्यर्थं read भ्रुतार्थं

— l. 11—Before भोजनं add यत् as in S.

— ll. 16-17—for कल्पनायाथ...त्पति read कल्पनायामाशाशक्यत्वाद्या-पत्योत्पत्तिः as in F. N.

— l. 18—परं omitted in S.

— l. 22—for त्वातहि॑ read त्वात्। नहि as in F. N. and S.

P. 213, l. 2—for त्वापेष्यते read त्वाप्यपेष्यते as in S.

VERSE XLVI

सहिगहिंतैः—V. L. सहगहिंतैः (Samskāraratnamālā, p. 680).

P. 213, l. 18—for संवर्तते J reads प्रवर्तते

VERSE XLVII

तासामायाशक्तस्तु—V. L. तासामाप्लवतः सर्वा as read in the Vidhānapārijāta II, p. 368.

चया—V. L. तथा (Aparārka, p. 104).

शेचास्तु—V. L. शेचाः स्युः adopted in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 559) and Nirṇayasindhu (p. 166) and Aparārka (p. 104).

P. 213, l. 26—for गमने read गमना as in A and S.

VERSE XLIX

स्त्रियाः—V. L. स्त्रियः (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 40).

शुद्धे—V. L. शुद्धे

सम्भे—V. L. साम्भे—noted by Medhātiti¹¹:

P. 214, l. 16—for नमिश्ची read न् मिश्ची

— “ —after केचित् read भव्ये as in S and J.

— “ l. 19—for विपर्ययेऽल्पप्रह read विपर्ययेऽप्रह

VERSE LI

P. 215, l. 5—for प्रहवोषङ्गः read प्रहयोषङ्गः

VERSE LII

नारी यानानि—V. L. नारीर्यानानि

P. 215, l. 12—पूर्वस्यैव शेषः—This should be before सीनिमित्तानि

VERSE LIII

अशपोऽयेवं—V. L. अशपो वापि as read by Parāsharamādhava (Achāra, p. 48).

तावानेव स विक्रयः—V. L. (a) विक्रयस्तावदेव सः; (b) क्रियते तावतैव सः (Samskāraratnamālā, p. 479).

P. 215, l. 22—for अस्पसाधनोऽल्पः S reads अस्पमूल्यसाधनस्वादल्पः

VERSE LIV

च केवलम्—V. L. तु केवलम् (Samskāramayūkha, p. 100).

VERSE LVI

यत्रैतास्तु न पूज्यन्ते—V. L. यत्रैता न प्रपूज्यन्ते as quoted in Vivāda-ratnākara (p. 417).

VERSES LVII-LXVI

There is no Bhāṣya on these ten verses.

2 MSS. of the Bhāṣya contain the note त्यक्तं श्लोकदशकम्

VERSE LVIII

शपम्यप्रतिपूजिताः—V. L. संशपम्यप्रपूजिताः—as read in Vivādaratnākara (p. 417).

VERSE LIX

पूज्या...दनाशनै—V. L. भ्यर्थ्या...दनादिभिः as quoted in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 506).

सत्कारेषु—V. L. (a) सकूरेषु (Govindarāja); (b) सत्कारेण (Nārāyaṇa and Nandana, and Vivādaratnākara (p. 418).

उत्सवेन—V. L. उत्सवेषु, Vivādaratnākara, p. 418).

VERSE LXIII

हुर्विचा—V. L. हुर्विचा (Smṛtichandrikā, Samskāra, p. 232).

VERSE LXIV

कृष्णा राजोपसेवया—V. L. कृष्णारभोपसेवया, (Vidhānapārijāta, p. 676).

VERSE LXV

कुलान्याशु विनश्यन्ति—V. L. कुलान्यकुलतां यान्ति (Nārāyaṇa, Nandana and Rāghavānanda, and also Vidhānapārijāta p. 676).

कर्मणां—V. L. कर्मणा (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 589).

VERSE LXVI

कर्षन्ति—V. L. वर्षन्ति (Vīramitrodaya, Samskāra, p. 590).

VERSE LXVII

गृहः—V. L. गाहर्ये (Shāntimayūkha, p. 4).

गृही—V. L. द्विजः (Nirṇayasindhu, p. 301).

P. 217, l. 22—for गृहधर्म read गृहयकर्म as in S.

— l. 23—for सकृत् S reads सकृत्

— l. 24—for दीप्यमान F. N. reads दर्शयमान

P. 218, l. 7—for वद्यगृह read वद्यगृष्ण as in S and F. N.

— l. 10—for किञ्चित् read किञ्चत् as in S.

VERSE LXVIII

वाच्यते—V. L. वाच्यते, quoted by Viramitrodaya (Āhnika, p. 389).

P. 218, l. 22—for कुर्यान्ति S reads कुर्यात्, omitting न

P. 219, l. 2—for न युक्तं read युक्तम् as in S and A.

— l. 8—for व्यापरणं read व्यापारणं as in F. N.

VERSE LXIV

P. 219, l. 16—for मेधि read मेध

VERSE LXX

अध्यापनं—V. L. अध्यायनं (Nandana).

P. 219, l. 22—Before श्रुतं add च as in S.

— l. 25—for दौच स भौतः read दौच होमहृति। सभौतः as in S.

— l. 27—for मिषा कृस्तमेव च पर्वं read मिषाकृतमेवं च सर्वं as in S.

P. 220, l. 5—for पूजायामिति चोक्तो read पूजायामयि भास्तो

— l. 19—for स्मृतिः S reads श्रुतिः

— l. 20—for यथाऽधान read यथाधान as in S.

— l. 22—for यथपि read यदपि

VERSE LXXII

देवतातिथिभूतानां—V. L. देवतातिथिभूतानां

पश्चानां—V. L. भूतानां—as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 392).

For the first three quarters Medhātithi notices the reading देवतातिथिभूत्पेत्यः पितृभ्यश्चात्मने तथा । न निर्वपति पञ्चभ्यः:

P. 221, l. 18—for शीष्यवृत्तिः Stenzler's edition of Gautama reads शीष्योऽपि

P. 221, l. 19—for इति च वा read इव वा as in S.

— l. 20—for भूत्यानां पृथ उप्य read भूतानां न पृथ as in A and N.

VERSE LXXIII

ब्राह्मण—V. L. ब्राह्मं (Aparārka, p. 142).

पञ्चयज्ञान् प्रचक्षते—V. L. पञ्चयज्ञः प्रकीर्तिः (Aparārka, p. 142).

VERSE LXXIV

ब्राह्मण—V. L. ब्राह्मं Nārāyaṇa and Nandana, also Vīramitrodaya, Āhnika, p. 393.

P. 222, l. 6—for मानसे व्यापारे read मानसे व्यापारः as in S.

— l. 7—for यद्ययं read यद्यप्ययं as in S.

VERSE LXXV

ब्राह्मण—V. L. ब्राह्मं as read in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 392).

P. 222, l. 14—for यदा S reads यदि

— „ —after पूजा S reads स्य

VERSE LXXVI

P. 222, l. 26—for तच्छुतस्य read तच्छुतम् as in A.

VERSE LXXVII

वायुं समाधित्य—V. L. मातरमाधित्य

सर्वे शीवन्ति ब्रह्मतवः—V. L. वर्तम्ने सर्वं ब्रह्मतवः

तथा...श्रमाः—V. L. वर्तन्ते गृहिणं तद्वाभित्येतर आश्रमाः
हतराश्रमाः—V. L. सर्वाश्रमाः

VERSE LXXVIII

गृहस्थेनैव—V. L. गृहस्थैरेव adopted by Medhātithi.
ज्येष्ठा—V. L. श्रेष्ठा

गृहम्—V. L. गृही—noted by Medhātithi.

ज्येष्ठाश्रमोगृहम्—V. L. ज्येष्ठोगृहाश्रमी as quoted in Viramitrodaya (Āhnika, p. 457).

P. 223, l. 11—for उपरि read उप

— — l. 15—for ग्रहयोनारम्भ read ग्रहयोरनारम्भ as in S.

— — l. 16—for भावता read भावना as in S.

— — l. 17—for ब्रह्मचारिणस्त्वार्थं read ब्रह्मचारिणस्त्वार्थं as in A.

VERSE LXXIX

स सन्धार्थः प्रयत्नेन—V. L. स सन्धार्थोऽपि यत्नेन

नित्यं—V. L. इत्यन्तं—adopted by Medhātithi.

P. 223, l. 20—after मिद्धुता add अस्यन्तं यस्य सुखस्यान्तो नास्ति as in S.

— — l. 22—for शक्यं read शक्यो as in S.

— — l. 24—for दोषेण किमुच्यते read दोषोऽन उच्यते

P. 224, l. 4—for कामेनेतरच्छक्यं read कामेनेत्येतच्छक्यं as in A.

— — l. 8—A omits तावत्

— — " — after अनुवादः add the sentence तुल्यस्वादयमप्यनुवाद एष, which is printed as Bhāṣya on verse 80.

VERSE LXXXI

संये तर्पीः—V. L. संयेत्पी as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 392).

आद्वैश्च—V. L. आद्वेन as read in Viramitrodaya (Āhnika, p. 392) and Madanapūrijāta (p. 305).

P. 224, ll. 17-18—for भवति....ध्यते read यदूभवति अद्वादरेण
पाशाध्यमास्यानुलेपनेन तदर्चोऽथते

— l. 19—after मन्त्रा add न

— ll. 21-26—Omitted by M and N.

— l. 22—for नैतदुक्तं read लेनैतदुक्तं as in S.

— l. 23—for तथा विद्याभ्यासात् read यथाविद्ययस्येत् as in S.

— l. 25—for नार्चयेत् read अर्चयेत् as in S.

VERSE LXXXII

वद्यात्—V. L. कुर्यात् (Smṛtisāroddhāra, p. 283).

प्रीतिमावहन्—V. L. गुप्तिमाहरन् (Hemādri-Shrāddha, p. 208).

आवहन्—V. L. आहरन् (Aparārka, p. 145).

पितृभ्यः प्रीतिमावहन्—V. L. मासवर्जमदैवतम् (Gadādhara paddhati-Kāla, p. 372).

VERSE LXXXIII

कश्चित्—V. L. किश्चित् (Viramitrodaya, Āhnika, p. 432).

VERSE LXXXIV

P. 225, l. 23—for सर्वार्थनिष्ठपाकेन read सार्वोर्थं निष्ठपाके as in S and F. N.

P. 225, l. 25—for धिकारात् प्र read धिकारप्र as in J, M, A and S.

P. 225, l. 26—for शब्देन S reads शब्दे, which is better.

VERSE LXXXV

विश्वेभ्यश्चैव देवेभ्यो—V. L. विश्वेषां चैव देवानां
एव च—V. L. एव चा

VERSE LXXXVI

कृतेऽन्ततः—V. L. (a) कृतेऽपि च ; (b) कृते ततः (Viramitrodaya, Āhnika, p. 402).

P. 226, l. 12—for श्रुतः read श्रुतौ as in S.

— “ —for विकारमाहुतीना read अधिकानामाहुतीनां

VERSE LXXXVII

सानुगेभ्यो—V. L. सान्वयेभ्यो

P. 226, l. 21—for प्रतिदिवसम् read प्रतिदिशम्

VERSE LXXXVIII

मरुदूभ्य इति तु द्वारि—V. L. महदूभ्य इति तद्वद्वारि (Viramitrodaya, Āhnika, p. 402).

हरेत्—V. L. लिपेत्

P. 227, l. 2—विदेश.....युक्ता read आधारद्वयविदेशेगुणवृत्ता

— l. 5—for विदेशो read विदेशे

VERSE LXXXIX

कुर्यात्—V. L. दधात्

P. 227, l. 10—for गृहशयनस्य read गृहस्थशयने

VERSE XC

नक्तं चारिभ्यः—नक्तंचरेभ्यः (Viramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 227, l. 21—for कृतो read कृतो

— “ —for ऐवेति read ऐवमुक्तिति as in A and S.

VERSE XCI

सर्वांतमभूतये—V. L. (a) सर्वाङ्गभूतये—adopted by Medhātithi; (b) सर्वांतुभूतये (Viramitrodaya, Āhnika, p. 403); (c) सर्वानुभूतस्य; (d) सर्वनिभूतये; (e) सर्वानुभूताय

P. 228, l. 3—for मन्त्र read मात्रं

VERSE XCII

विर्वयेत्—V. L. विशिषेत् (Smṛtitattva, p. 424 and Aparārka, p. 143, Madanapārijāta, p. 316 and Viramitrodaya, Āhnika, p. 403).

वायसानां—V. L. वयसां च

P. 228, l. 10—for शादयः read शादिभ्यः as in S.

VERSE XCIII

तेजोमूर्तिः—V. L. तेजोमूर्ति (Kullūka).

गच्छति—V. L. गच्छेत् (Viramitrodaya, Āhnika, p. 403).

P. 228, l. 14—for उग्रहं read उग्रे

— l. 15—for ब्रह्मप्राप्तिः S reads ब्रह्म प्राप्तोति

— l. 22—for स्वेचं read स्वेतदर्थिः as in S.

VERSE XCIV

P. 229, l. 2—for तस्मादित्त इति read तस्मादित्ते इति as in A and N.

VERSE XCV

गुरोः—V. L. गुरो

विचिवद्गुरोः—V. L. (a) तु यथाविभिः; (b) अगुर्यशाविभिः, noted by Medhātithi; (c) अगोर्यशाविभिः (Nandana) which is not “mentioned by Medhātithi,” as asserted by Buhler.

P. 229, l. 11—for मावस्यो read म् । अवास्यो as in S.

— l. 12—for तत्प्राङ्गः read कः प्राङ्गः

VERSE XCVI

तथार्थ—V. L. तन्नार्थ (Viramitrodaya, Āhnika, p. 434).

P. 229, l. 20—after ददाति A, N and S add सरकृत्य पूजयित्वा

— ll. 22-23—for पूजापूर्वकमित्यर्थः । ऋ read पूजापूर्वकमित्यर्थं ऋ

VERSE XCVII

भस्मीभू—V. L. भस्मभू—adopted by Medhātithi, also Viramitrodaya (Āhnika, p. 434).

VERSE XCVIII

P. 230, l. 16—for पीडादि । जी read पीडादिजी

—,—for संमृश्यते S reads संसृश्यते

Between verses 97 and 98 some manuscripts have the following—

अनहंते यद् ददाति न ददाति यदहंते ।

अहंनहंपरिशानाद् धनी धर्माक्ष दीयते ॥

काले न्यायागतं पात्रे विधिवध्यतिपादितम् ।

ददाति परमं सौख्यमिहलोके परप्र च ॥

प्रतिग्रहेण शुद्धेन शस्त्रेण क्रयविक्रयात् ।

यथाक्रमं द्विजातीनां धनं न्यायादुपागतम् ॥

These are quoted in Hemādri-Dāna, p. 37.

VERSE XCIX

सरकृत्य—V. L. सरकृत्य adopted by Medhātithi.

Between verses 99 and 100, the Viramitrodaya (Āhnika p. 441) reads the following two additional verses :

अन्ने हुत्वा विधानेन यस्पुण्यफलमशनुते ।

तेन तुल्यं विशिष्टं वा आद्याये तर्पिते फलम् ॥

मन्त्रकर्मविपर्यासाद् तुरिताद् दुर्गतादपि ।

तत्फलं नश्यते कर्तुरिदं न अद्या हुतम् ॥

VERSE C

शिलानप्युच्छते।—V. L. (a) शिलोच्छौ चरते (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 355); (b) शिलादप्युच्छते (Viramitrodaya, Āhnika, p. 441).

P. 231, l. 4—for स वृत्तिसंयमो read सद्वृत्तिसंयमौ as in S.

— l. 8—for गृहगारा read गृहयगाराम् as in F. N. and S.

— l. 15—for तदति...कृते read तदतिथावनाराधिते विमुखीकृते

— l. 17—for ये मन्यन्ते read ये न मन्यन्ते

VERSE CIV

अप्तादि।—V. L. अप्तादि (Prāyashchittavivēka, p. 250).

Between verses 104 and 105 some editions have the following additional verse—

परपाकाप्तपुष्टस्य सततं गृहमेधिनः ।
दत्तमिष्टं तपोऽधीतं यस्यान्तं तस्य तद्भवेत् ॥

VERSE CV

गृहमेधिना।—V. L. गृहमेधिनाम् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 351).

P. 233, l. 8—for चेद्धि read चेद् द्विः

VERSE CVI

प्रजनम्।—V. L. भोजनम्

P. 233, l. 15—for विकरणान्तर read विकारान्तर

VERSE CVII

वसथी।—V. L. वसये (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

VERSE CVIII

विष्णुसे—V. L. विष्णुसे (Samiskāraratnamālā, p. 924).

तस्मात्पञ्चः—V. L. (a) तस्मै चान्तं; (b) तथापञ्चः; (c) तस्मादप्तं; (d) तस्मै दानं; (e) तस्मा अन्तं (Mitāksarā on 1.103).

VERSE CIX

न भोजनार्थं—V. L. न भोजनार्थं

VERSE CX

न प्राशयस्य त्वतिथिः—V. L. प्राशयस्य त्वतिथिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354) and Viramitrodaya, (Āhnika, p. 439).

P. 234, l. 16—for वचनक्रिया read पचनक्रिया, which is as found in Gautama (5.26).

VERSE CXI

भुक्तवस्तु च—V. L. (a) भुक्तवस्तु स ; (b) भुक्तवस्तुषि ; (c) भुक्तवस्तुक्

P. 234, l. 24—for दिंष्टः विशेष read दिंष्टविशेष

VERSE CXII

प्रयोगयेत्—V. L. प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava; Āchāra, p. 354).

VERSE CXIII

प्रकृत्याच्च—V. L.—सरकृत्याच्च (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 354).

P. 235, l. 22—for स्पादन्यो वा read स्पादरुच्या वा

VERSE CXIV

स्वाचासिनीः—V. L. भुक्तासिनीः

कुमारीश्च—V. L. (a) कुमार्यश्च ; (b) कुमारांश्च (Viramitrodaya, Āhnika, p. 455).

गर्भिणीः शिष्यः—V. L. (a) गर्भिणीशिष्यः ; (b) गर्भिणीस्तथा, (Viramitrodaya, Āhnika, p. 455 and Aparārka, p. 147).

अतिथिम्बोऽग्र एवै—V. L. अतिथिभ्योऽन्वगेवै (adopted by Medhātithi).

एतात्—V. L. एतात् (Aparārka, p. 147).

VERSE CXVI

भुक्तवस्वध—V. L. (a) भुक्तवसु च ; (b) भुक्तवस्वपि ; (c) भुक्तवसु तु ;
स्वेषु भृत्येषु—V. L. वन्धुभृत्येषु

P. 236, l. 11—for जात्यादयः read ज्ञात्यादयः

— l. 13—for नार्थमस्यार्थं read नार्थमिदम् । आथोऽर्थं as in A.

VERSE CXVII

गृहयाश—V. L. आशाश (Viramitrodaya, Āhnika, p. 456).

पूजयित्वा—V. L. भोजयित्वा

P. 236, l. 18—after ततश्च read पूर्वं as in A and F. N.

— l. 19—for एवं...भविष्यति read पूर्वं च भोजयेत्सह भार्येषे-
स्मेतदप्युपपत्तभविष्यति

— l. 20—for तथा read यथा as in S and F. N.

— „ —Before विधानं add न as in S and F. N.

VERSE CXVIII

एतत्—V. L. एव (Viramitrodaya, Āhnika, p. 457).

P. 237, l. 15—for विष्णव्यन्तरेणाति read विष्णव्यन्तरातिक्रमेण

— ll. 26-33—(Footnote). The whole of this should come in line 16 after स्मृत्यन्तरविरोधात्

But in l. 33, for चैतदर्थनम् read चैतदर्थनम् as in S.

Between verses 118 and 119 some MSS. have the following additional verse:—

यद्यदिष्टतमं लोके यजास्य दयितं गृहे ।
तत्तद्गुणवते देयं तदेवाक्यमिष्ठता ॥

VERSE CXIX

परिसंवरसरात्—V. L. ततः संवरसरात् (Viramitrodaya, Āhnika, p. 454).

संवरसरात्—V. L. संवरसरात् adopted by Kullūka and noted by Medhātithi.

रात्पुनः—V. L. (a) रागतान्; (b) रोषितान्

P. 238, l. 1—for अर्धाणाम् read अर्थाणाम्

— l. 5—for आयुष्यमिति read आयुर्वैष्टमितिवत् as in S.

— l. 12—for अर्चार्हः read अर्वाङ् न

VERSE CXX

उपशिष्टे—V. L. उपशिष्टौ

P. 238, l. 18—for यज्ञे...रात्प्रा read यज्ञे निमित्ते संवरसरात् प्रागपि प्रा as in S.

— l. 25—for निर्मिते read निमित्ते as in S.

P. 239, l. 2—for निमन्त्रा read निमन्त्रया as in A.

VERSE CXXI.

This verse has been omitted by Nandana, probably because he had nothing to say on it.

सायंस्वप्नस्य—V. L. सायमपरीजाता (Madanapārijāta, p. 315; Apāraka, p. 145).

मन्त्रबलिं—V. L. मन्त्रबलिं (Madanapārijāta, p. 315).

P. 239, l. 19—for पाकयश्चियो read पाञ्चयश्चियो as in S. and F. N.

P. 240, l. 2—for व्याख्यैवं read व्यरचैवं as in N and A.

— l. 3—for देशेनशब्दं read देशशब्दं as in A and S

— l. 4—for ननु read ननु as in A and S.

— l. 6—Before यैः add न च as in F. N.

— l. 10—for यागे read यागे as in S.

P. 240 l. 14—for शब्दैर्निःश्वे read शब्दे विश्वे as in F. N. and S.

— l. 15—for नमस्कारेण...प्रस्याम्नातः read अनुज्ञातोऽस्य नमस्कारो मन्त्र इति नमस्कारेण प्रस्याम्नातः as in A and N.

— l. 16—for न च...स्युक्तम् read तत्र च देवताया विविषेणा-सिद्धिरिस्युक्तम् ।

— l. 17—for उक्तं read उच्यते as in A.

VERSE CXXII

चेन्तुच्ये—V.L. अन्द्रच्ये (Smṛtitattva, p. 157; Aparārka, p. 418).
पितृश्च—V. L. पिण्डयश्च (Samskāraratnamālā, p. 956).

VERSE CXXIII

पितृश्चां—V. L. पिण्डानां (Gadādhara paddirhati-Kāla, p. 431).

तथाभिषेण—V. L. तथाभिषेण

Between verses 123 and 124 some MSS. have the following—

न निर्वपति यः शादं प्रभीतपितृको द्विजः ।

इन्तुच्ये मासि मासि प्रायश्चित्ती भवेत् सः ॥

VERSE CXXV

पितृकृत्ये—V. L. पितृकार्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 159).

प्रसर्तेत (a) प्रसर्तेत (Shrāddhakriyākaumudī, p. 94); (b) प्रसर्येत (Madanapārijātā, p. 592).

P. 242, l. 18—for तावद्गजनीयः read तावन्तो भोजनीयः as in S.

— ll. 18-19—अत्राह...भोजनीयः—rightly omitted in S, though found in Madanapārijātā, p. 592; Aparārka, p. 430).

VERSE CXXVI

सम्पदः—V. L. सम्पदम् (Nirṇayasindhu, p. 287; Aparārka, p. 463).

विलारम्—V. L. विलारे (Gadādhara paddirhati-Kāla, p. 511).

VERSE CXXVII

पिश्यं—V. L. पिशो

विधुच्छये—V. L. (a) तिथिच्छये (noted by Medhātithi); (b) विधिः उये, (approved by Medhātithi and adopted by Govindarāja).

P. 243, l. 8—for उये read उयः as in S.

— l. 9—for विधुच्छय read विधिः उय

— „—for विधि read विधिः

VERSE CXXVIII

P. 243, ll. 20-21—for एवं...महाफलम् read एवं वा । अश्रोत्रियाय दानं विष्फलम् श्रोत्रियायाभिजनविद्यादिगुणरहिताय स्वरूपफलम् अहंत्तमाय महाफलम् । as in S.

VERSE CXXIX

भोजयेत् is a misprint for भोजयन्

P. 243, l. 24—for भोजयेत् read भोजयन्

VERSE CXXX

P. 244, l. 6—for वेदस्य...पारगः read वेदस्य पारः संमासिः तं गतो वेदपारगः as in S.

— l. 10—for ब्राह्मणो यथातिथि read ब्राह्मणोऽसिथि as in S.

VERSE CXXXI

सहस्रं हि—V. L. सहस्राणि (Madanapārijāta, p. 556).

अनृतो—V. L. अनृतं (Madanapārijāta, p. 556).

प्रीतः—V. L. (a) युक्तः (Nārāyaṇa); (b) विप्रः (Nandana).

मन्त्रवित्—V. L. मात्रवित् (Madanapārijāta, p. 556).

P. 244, l. 19—after स्वीकरोति add आत्मसाक्षरोति

VERSE CXXXII

ज्ञानोत्कृष्टाय देयानि—V. L. (a) ज्ञानोत्कृष्टेषु देयानि (wrongly attributed to Medhātithi by Jolly; (b) ज्ञानोत्कृष्टे प्रदेयानि

P. 244, l. 26—for उत्कृष्टा अधिकाः तेभ्यो read उत्कृष्टोऽधिकस्त्वै

P. 244, l. 26, p. 245, l. 1—एवर्थं... रथते—This belongs to l. 8 (p. 245) after ‘पिण्डः’

P. 245, ll. 3-4—पाठान्तरं... कल्पम्—all this should go to the end of Bhāṣya on 133, line 18.

VERSE CXXXIII

प्रेतोः—V. L. प्रेत्य—noted by Medhātithi.

यावतोः—V. L. यावद्ग्रि

ग्रासान्—V. L. पिण्डान् (Aparārka, p. 449)

दीपशूलः—V. L. दीपाल्लूल

गुडान्—V. L. हुडान् (Nandana).

P. 245, l. 8—for अयोलगुडः.....पिण्डः: read अयोगुडः आयसः पिण्डः। यदर्थं धाद्यमारब्धं स सन्दीपान् तसायःपिण्डान् यमपुरुषैराश्यते as in S.

P. 245, l. 12—Before प्राणुयान् add न as in A, S and F. N

— l. 13—स्थान् rightly omitted in S.

— l. 16—for पकारालाभः read पकारलाभः as in S.

VERSE CXXXIV

तथापरे—V. L. तथैव च

P. 246, l. 1—for तास्मिन्निष्ठ read तनिष्ठ as in S.

— l. 2—for तत्र read एकत्र as in S.

— „ —for स स्वेव read स न्ये च as in S.

— l. 3—for तेन read येन न as in F. N. and S.

— l. 7—for अतश्च नाश्र read अतरचानाश्र as in S.

VERSE CXXXV

हृष्यानि तु यथान्यायं—V. L. वेदार्थवित्सु हृष्यानि

VERSE CXXXVII

पूजनार्थ—V. L. पूजनार्थाय

P. 246, l. 23—for यद्यस्य read यस्य as in S.

VERSE CXXXVIII

यं विष्णात्—V. L. यो विन्द्यात्

VERSE CXXXIX

P. 247, l. 16—for उभयोरपि मित्र read उभयोररिमित्र

— „ —for केवलयोर्ब्राह्मणयोर्भोजनं S reads केवलब्राह्मणभोजन, which is better.

P. 247, ll. 16-17—for प्रायेण.....फलं read प्रेणः पुरुषः कर्ता आदकृत् अस्तिसाया नन्नर्थोपहितायाः फलम् ।

P. 247, l. 19—for नियत read निपात as in F. N. and S.

— „ —for प्रायेणापि read प्रेणोऽपि

VERSE CXL

आदेन—V. L. (a) आदानि ; (b) श्रादेषु

P. 247, l. 23—for भावाद्यः read भावान् यः

VERSE CXLI

सामिहिता—V. L. याऽमिहिता

VERSE CXLII

P. 248, l. 25—for जैनः साधु read जनैः साधु as in S.

— „ —for चैव धर्मे विलिप्ति read चैव धर्मे लिप्ति as in S.

VERSE CXLIV

आदे—V. L. मास्ये

मुकं—V. L. दत्तं

भवति प्रेत्य—V. L. प्रेत्य चेह च

VERSE CXLV

वहृष्टम्—V. L. निर्णयसिंधु (Nirṇayasindhu, p. 284).

तु—V. L. वा

समाप्तिकम्—V. L. समाप्तिगम्

P. 249, l. 15—for आध्वर्यवः S reads आध्वर्यवं, which is better.

— l. 18—after यस्य add स as in S.

— “ —for—मौकिक्यं read मौकिक्यं

— l. 19—तस्य rightly omitted in S.

— “ —for वाहृष्टम् read वहृष्टम्

— l. 20—for कात्स्वर्यात्त्वि read कात्स्वर्यवि

VERSE CXLVI

P. 250, l. 7—for शादानात् read शदानात् as in F. N. and S.

VERSE CXLVII

कर्त्तवः—V. L. पतः—(Hemādri-Shrāddha, p. 441.)

P. 250, l. 11—for विंशति read पञ्चविंशति

— l. 12—for प्रत्याख्याता read प्रत्याता as in S.

VERSE CXLVIII

P. 250, l. 19—for अतिथिमन्ये read अतिथिरन्ये as in J and A.
S and F. N. read अतिथिमान्यः

— l. 20—for शाकः read शाळः as in S.

VERSE CXLIX

प्राप्ते—V. L. प्राप्तं

P. 250, l. 25—for अग्रे read अन्ये

— l. 26—काण्डादिवर्जनार्थं omitted in S, retained in N.

VERSE CL

स्तेनपतितकळीवाः—V. L. स्तेनाः पतिताः कुमाराः

P. 251, ll. 5-6—for नास्तिकवृत्ति read नास्तिकवृत्तिवृत्ति

— l. 6—for वृत्तिद्वय read वृत्तिपद

— l. 8—for मनुप्रति read प्रति

VERSE CLI

चानधी—V. L. चानधी

हुर्वालं—V. L. हुर्वलं

पूरान्—V. L. पूर्वान् as read in Parāsharamādhava (Āchāra p. 697), which is apparently a misprint, as under the explanations the work speaks of these men as 'pura-yājakāḥ.'

न भोजयेत्—V. L. विवर्जयेत् (Aparārka, p. 450).

P. 251, l. 18—for व्रतस्थमित्यनेन read व्रतस्थमपि दौहित्रमित्यनेन as in S.

— l. 20—for तस्य च read तस्य as in S.

VERSE CLII

चिकित्सकान्देवलकान्—V. L. चिकित्सका देवलका adopted by Medhātithi, also by Madanapārijāta (p. 560).

VERSE CLIII

P. 252, l. 15—for अभियोगवशात् read अभियोगविशेषात् as in S.

VERSE CLIV

P. 252, l. 21—for सम्बन्धविदस्तत् read सम्बन्धविद् as in S.

— l. 23—for केनापि read किनापि as in A.

— l. 27—for भोज्याः read भोज्यः

— “ —for रूपसंपत्ति read रूपसंपत्तः as in S.

— “ —for सक्षिवेश read सक्षिवेशसंपत्तः as in S, which adds after this the phrase मुनिभिर्निषिद्यते

P. 253, l. 2—for ब्रह्मणो read ब्रह्मापि as in F. N. and S.

VERSE CLV

P. 253, l. 8—for अप्रत्यक्षन्यायं च read असत्यामन्यस्यायं चाच्च as in S.

— l. 11—for षिद्यते । तत्र read षिद्यतेऽन्न as in A.

VERSE CLVI

पकोयश्च—V. L. पकरचैव

वागुषः—V. L. वाग् तुर्वाक्

P. 253, l. 20—for अर्थवादे read अर्थदाने

— l. 21—for शुत्पत्ति read शुत्पत्तः as in F. N. and S.

VERSE CLVII

अकारणे परि—V. L. अकारणपरि (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687).

P. 254, l. 4—for यत्तु read ये तु as in F. N.

— l. 6—for प्रवर्तते read वर्तते as in S.

— l. 12—for नार्वाग्यं read अर्वाग्यं as in A.

VERSE CLIX

कित्वा—V. L. (a) केकरो noted by Medhātithi and read by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 687); (b) कातरो (also noted by Medhātithi).

शमिशस्तः—V. L. शमिशसः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 687.)

दामिभको—V. L. जालिको

P. 255, l. 4—for विरक्तान् read विभक्तान् as in J.

— l. 8—for शेदा read शदा

— l. 15—for वदति read चरति

— „ —for पस्यर्थं S reads प्रसारणार्थं

— l. 17—for वधिरशन्दः रसदः A and N read वधिरसदः; and S and J read विधिरसदः:

VERSE CLX

चूतवृत्तिः—V. L. सूतवृत्तिः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 88).

P. 255, l. 25—**चूतज्ञः**: should be omitted.

VERSE CLXI

P. 256, l. 9—for द्विषः read द्वेषः as in S.

VERSE CLXII

पोषको यश्च—V. L. पोषिकश्चैव

VERSE CLXIII

भेदको यश्च—V. L. भेदकश्चैव

वृष्टरोप—V. L. वृष्टरोप as read in Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXIV

वृषलघुसिः—V. L. वृषलघुसः: noted by Medhātithi and quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

P. 256, l. 27—for प्रागुक्त read प्रागुक्तः

VERSE CLXV

स्त्रीपदी च—V. L. (a) शिल्पजीवी; (b) शिल्पजीवी, quoted by Parāsharamādhava (Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVI

निव्यापकः—V. L. (a) निर्यातकः (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688); (b) निहारकः

VERSE CLXVII

द्विजाधमान्—V. L. नराधमान् (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 688).

VERSE CLXVIII

ब्राह्मणस्व—V. L. ब्राह्मणोऽह (Shrāddhakriyākaumudī, p. 41).

P. 258, l. 1—for कन्यमिति read किमिति as in A and S.

— l. 3—for अतो ये च वचनेन A reads अतस्ते

— „ —for अन्ये तु read न तु as in S.

VERSE CLXIX

अयश्कृत्य—V. L. अयाश्कृत्य

हविषि—V. L. कर्मणि

तं—V. L. तत्

VERSE CLXX

P. 258, l. 19—for दत्त' read अत्त' as in F. N.

VERSE CLXXI

कुस्ते ये—V. L. यः करोति (Mitāksarā, on 1.223).

तु—V. L. स (Aparārka, p. 445).

P. 258, l. 28—for अतश्च...गृहयेते read अतश्चापाश्चके योऽपि गृहयते

- P. 259, l. 1—for व्यपेषते read व्यपेष्यते as in F. N.
 — l. 2—for प्रष्टव्यः read द्रष्टव्यः as in S and F. N.
 — l. 6—for स्वरिते S reads पूरिते
 — l. 9—for यद्यथेवम् read यथेवम् as in F. N and S.
 — l. 10—(इवा ४।१।१६४) should be omitted.

VERSE CLXXII

परिविन्दति—V. L. **परिविद्यते** (Vidhānapārijāta, p. 723).

VERSE CLXXIII

कामतः—V. L. **रागतः**

P. 260, l. 2—for अपूर्वकारिणां read कर्तव्यकारिणां

Between verses 173 and 174 some MSS. have an additional verse:—

उत्पत्तयोरधर्मेण हृष्यकह्ये च नैत्यके ।
यस्तयोररक्षमशनाति स कुण्डाशी द्विजः स्मृतः ॥

This is quoted in the Prāyashchittavivēka, p. 422.

VERSE CLXXIV

जायेते—V. L. **जायते**

पत्नौ जीवति—V. L. **जीवे भर्तरि** (Aparārka, p. 445).

कुण्डः स्यात्—V. L. **कुण्डस्तु** (Mitākṣarā on 1.222).

P. 260, l. 11—for अपोद्धते read अयुत्पादते as in S and A.

VERSE CLXXV

अपाङ्गक्यो—V. L. **अपाङ्गक्ये**

VERSE CLXXVIII

संस्कृतोत्—V. L. **संस्कृताति**

दानस्य पौर्तिंकम्—V. L. **दानसमुद्घवम्**

VERSE CLXXX

नप्ते देवलके दत्तमप्रतिष्ठं तु बार्हुंवै—V. L. अप्रसिष्टं बार्हुंचिके नष्टदेवलके भवेत् (Aparārka, p. 454).

VERSE CLXXXI

वाणिजके—V. L. वाणिजिके
द्रव्यं—V. L. हृष्यं

VERSE CLXXXII

P. 262, l. 6—for यस्मिन् read येऽस्मिन् as in A.

VERSE CLXXXIII

पाद्यते—V. L. पूयते

VERSE CLXXXIV

P. 262, l. 23—After यैर्वेदार्थः add तानि as in S. and drop the तानि after झानि

— l. 25—for नेदानीं read येनेदानीं

— ll. 26-27—for सति ओ...पेचम् read ओम्रियत्वे विहितम् । न चेह विहृत्तोपास्ता । न च तथा पक्षिकपावनत्वोपपत्तिः । गुणविशेषापेक्षं हि पक्षिकपावनत्वम् गुणापचये युक्तम् । तस्माद्विद्वदभावे केवलश्रोत्रियाय दानार्थमेतत् । असति विदुषि श्रोत्रियाय दानम्भुत्यमेव, न गौणमित्युक्तमभवति । चहूवचनं व्यक्तयपेचम् । as in F. N.

VERSE CLXXXV

मध्य—V. L. माध्यम (Madanapārijāta, p. 557).

नुसन्तानो—V. L. असन्तानो

ज्येष्ठसामग एव च—V. L. (a) छन्दोगो ज्येष्ठसामगः; (b) अर्मचिज्ज्येष्ठसामगः (Madanapārijāta, p. 557).

P. 263, ll. 3-4—for त्रिष्णाचिकेतं……पुरुषड्यते read त्रिष्णाचिकेताख्यो येदविभागोऽच्चर्यूणां-पीतोदका जग्धत्या इत्यादिः । तदव्ययनसम्बन्धात् पुरुषोऽत्र त्रिष्णाचिकेत उच्यते । अन्ये च त्रिष्णाचिकेतमधीयानानां ब्रतमाम्नातम् । तेन तथेन चरितः स त्रिष्णाचिकेतः । अश्रापि लक्षण्यैव पुरुष उच्यते । as in A and S.

VERSE CLXXXVI

P. 263, l. 16—for प्राज्ञया read प्रज्ञया

VERSE CLXXXVII

उपस्थिते—V. L. अवस्थिते (Mitākṣarā on p. 225).

निमन्त्रयेत्—V. L. (a) निमंत्रयोत् (Hemādri-Shrāddha, p. 1133);
 (b) निमन्त्रयेत्

यथोदिसात्—V. L. तथोदितात्

VERSE CLXXXVIII

नियतारमा—V. L. (a) संयतारमा ; (b) निवृत्तारमा

P. 264, l. 12—Omit योऽसौ

VERSE CLXXXIX

P. 264, l. 23—for वायवोऽनु read वायुवदनु as in S.

— „ —for वायुप्रमा...गच्छति read वायुः प्राणः पुरुषं गच्छन्त-
 मनुगच्छति as in S.

VERSE CXC

हृष्ये कृष्ये—V. L. हृष्यकृष्ये

हृष्ये कृष्ये द्विजोत्तमः—V. L. वाह्यणो हृष्यकृष्ययोः (Madanapārijāta, p. 565).

अथतिक्रामन्—V. L. यथतिक्रामेत् (Madanapārijāta, p. 565).

सूकरः—V. L. शूकरः (Hemādri-Shrāddha, p. 1002).

P. 265, l. 8—for तत्रसत्यां read तत्रासत्यां as in S.

VERSE CXCII

P. 265, l. 23—for परिहरति read परिहरन्ति as in S.

— l. 25—after रूपं add ते च as in S.

— l. 26—for कल्पान्तरेण तेऽप्येते read कल्पान्तरेऽप्येते as in S.

VERSE CXCIII

उपचर्याः—V. L. परिचर्यन्ते

P. 266, l. 3—for य एते read यत एते

VERSE CXCIV

पुत्राः—V. L. एते

P. 266, l. 12—for आत्मीयपितरः read आत्मीयाः पितरः as in F. N.

— l. 15—for अत read यत as in A.

— l. 20—for वेदेन read भेदेन न

— l. 21—for वसिष्ठ read विशिष्ठ

— l. 22—for विधयत्वे.....धकः read विधेयत्वेन न सञ्जिधिरस्ति
असञ्जिहितस्य न चरतिर्वाचकः as in A.

— l. 25—for यथावर्ण read यथावर्णं as in A and S.

— l. 26—for तावकत्वे read स्तावकत्वे as in A and S.

P. 267, l. 1—for मावमंस्याः read मैवम्मंस्याः as in A and F. N.

— „ —for येन read ये as in S.

— l. 4—Omit ऋषयश्च प्रथितप्रभावा, not found in S.

— l. 10—for निर्देश read निर्देशे as in S and F. N.

— l. 17—for भृगुर्गंग read भृगुगर्ण as in S.

— l. 18—for न तत्र read तत्र as in A.

— l. 21—Omit गोत्रस्य, not found in S and A.

P. 268, l. 2—for आदिमत्ता read आदिमता as in S, or आदिविनृ-
नामधेयेन as in A.

VERSE CXCV

सोमसदः—V. L. सोमसुताः (Nārāyaṇa and Nandana).

मारीचा—V. L. मारीच्या

P. 268, l. 15—for कृतकरणीयतया read कृतकरणीया as in A and F. N.

— l. 17—for मसिद्धः read प्रसिद्धः as in A and S.

VERSE CXCVI

P. 268, l. 21—for नित्यं read पित्यं as in A and F. N.

VERSE CXCIX

अनभिदग्धानभिदग्धान्—V. L. (a) अनभिदग्धाभिदग्धान् ; (b) अभिदग्धाननिदग्धान् (Kullūka).

बहिंषदकथा—V. L. (a) बहिंषदोऽपि च ; (b) बहिंषदोऽपरान् (c) बहिंषदोऽवहून् (Nārāyaṇa) ; (d) बहिंषदोऽप्रिजान् (e) बहिंषदोवहान् (Nandana.)

P. 269, l. 20—for वैवं read वैवं as in S.

After 199 some MSS. have the following additional verse :—

अभिष्वात्ताहुतैस्त्वासःसोमपास्तुतिभिस्तथा ।
पिण्डैर्बैर्हैषदः प्रीताः प्रेतसुद्विजभोजने ॥

VERSE CCI

देवमानवाः—V. L. देवदानवाः

चरं स्थाप्तवनुपूर्वशः—V. L. स्थावरं च चरिष्णु च

CCII

प्रथो वा—V. L. (a) अथवा (Madanapārijāta, p. 290) ; (b) अपि वा (Aparārka, p. 488).

राजता—V. L. रजता (Smṛtisāroddhāra, p. 277).

P. 270, l. 12—for सौवर्णेन read सौवर्णनि as in S.

— l. 16—for तत्र । अ read ना

— “ —for मप्यना read म् । अथाना

— “ —for भवतुवादः read भवतु । अनुवादः

— ll. 17-19—from हर्षये...रोधेन भवतु should be omitted.

VERSE CCIII

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

P. 270, l. 26—for मुहिष्यते read मुपदिष्यते as in A and F. N.

VERSE CCIV

नियोजयेत्—V. L. निवेदयेत् (Aparārka, p. 476).

P. 271, l. 3—for आरक्षं तत्प्राप्तं read आरक्षः तप्प्राप्तं as in S and A.

P. 271, l. 4—after शब्दः add रक्षार्थमिव as in S and A.

VERSE CCV

तवीहेत—V. L. समीहेत (Hemādri-Shrāddha, p. 1045).

चिप्रं—V. L. शीघ्रं (GadādharaPaddhati-Kāla, p. 526).

P. 271, l. 12—for हैवानां read हैवानं

VERSE CCVI

शुचिं देशं—V. L. शुचिदेशं (Nīṛṇayasindhu, p. 268).

P. 271, l. 16—for दैवो.....वृत्तिकेनैव read दैवोपक्रमता प्राहृतिकेनैव as in N.

VERSE CCVII

जलतीरेषु—V. L. नदीतीरेषु

P. 272, l. 15—for आद्वेनिय read आद्वेनात्यन्त as in S A and F. N.

VERSE CCIX

देवपूर्वकम्—V. L. दैवपूर्वकम्, adopted by Medhātithi.

VERSE CCX

तिलानपि—V. L. तिलांस्तथा

P. 273, l. 12—for तेनहिते प्रा read नहितेऽप्रा as in S and A.

VERSE CCXI

अग्नेःसोमयमाभ्यां—V. L. अग्निसोमयमानां (noted in Hemādri-Shrāddha, p. 1353).

VERSE CCXII

P. 274, l. 1—before प्रोष्ठितेन add तन्न as in A.

— l. 9—before प्राप्नोति add न

— l. 12—for इहतु read यदिहि

— l. 14—for धिकारा उच्यन्ते read धिकारः । उच्यते

— l. 19—for भार्याविवाहे read भार्यादिर्दायादिवा ।

— l. 23—for न चे.....ल्यागोऽस्ति read न चेदगन्याधानं शाद्वाङ्म् ।
तथा सति न तदर्वागस्योत्पस्तः शाद्वं वा वर्तते । न चाप्य-
ल्यागोऽस्ति ।

P. 275, l. 6—for तत्तश्च read न च as in F. N.

— l. 9—for तदा read तथा as in A.

VERSE CCXIII

पुरातनान्—V. L. पुरातनाः—adopted by Medhātithi, who notes the other also.

भाद्रे देवान्—V. L. भाद्रदेवान्

P. 275, l. 19—for वेदं read ऋषमेवं

VERSE CCXIV

दृश्वा—V. L. दृश्वा (Madanapārijāta, p. 601).

आवृत्परिकमम्—V. L. (a) आवृत्प विकमम्; (b) आवृत्परिकमः (Madanapārijāta, p. 601).

भुवि—V. L. शनैः—noted by Medhātithi.

VERSE CCXV

समाहितः—V. L. विशेषतः

P. 276, l. 15—for ततः पृथक् चरुसाधनीयः read उत पृथक् चह साधनीयः; A reads चरुसाधनाय

VERSE CCXVI

ततस्तांस्तु—V. L. (a) पितृभ्यस्तु (Parāsharaamādhava, Āchāra, p. 754; Aparārka, p. 507); (b) पितृभ्यरच (Hemādri-Shrāddha, p. 1449).

तांस्तु—V. L. तांस्त्रोन् Smṛtitattva, p. 177).

तेषु दर्भेषु तं हस्तं—V. L. (a) तेषु पिण्डेषु तौ हस्तौ; (b) तेषु पिण्डेषु तं हस्तं (Aparārka, p. 507).

निर्मृउपात्—V. L. निर्मृज्यात् (Madanapārijāta, p. 601).

भागिनम्—V. L. भागिनौ

P. 277, l. 1—for उष्मा च संक्रामति read ऊष्मावसम्पर्कात् as in F. N.

VERSE CCXVII

पद्मशत्रुं रच—V. L. पद्मपृत्तुन् (Hemādri-Shrāddha, p. 1451).

परावृत्य—V. L. परावर्त्य

मध्यवत्—V. L. मध्यवित्

P. 277, ll. 16—17—for यथावाक्यं प्रायानासिका read यथाशक्यं प्रायानासित्वा as in S.

VERSE CCXVIII

अवजिन्नेत्—V. L. अविजिन्नेत् (Aparārka, p. 508).

VERSE CCXIX

स्वस्त्रिपकां—V. L. स्वस्त्रिपकां (Shrāddhakriyākaumudi, p. 362).

तेनैव—V. L. (a) तानेव (do.); (b) ता एव (Hemādri-Shrāddha, p. 1476).

P. 278, l. 5—for ब्राह्मणोऽयं read ब्राह्मणो यं

—l. 17—for वचनैरेव read वचनम्

VERSE CCXX

श्राद्धं—V. L. श्राद्धे

P. 278, l. 24—for यथा ब्राह्मण read यथा ब्राह्मण as in A and S.

P. 279, l. 1—for पितृभ्योहितं read पितुरचोदितं

—l. 2—for स्वाम्येदानेऽपजौ read स्वाम्येऽपजौ as in A.

—l. 5—for तस्मादृष्टा read तस्मादृष्टा as in A.

VERSE CCXXI

निवृतः स्यात्—V. L. (a) तु वृतः स्यात् (Shrāddhakriyākaumudi, p. 353); (b) तु वृत्स्थः (Madanapārijāta, p. 542).

स नाम—V. L. स्वनाम (Madanapārijāta, p. 542).

P. 279, l. 13—for निष्ठृणी S and A read निवृणी

VERSE CCXXII

कामं वा समनु—V. L. कामाद्वा तदनु (Shrāddhakriyākaumudi, p. 554).

स्वयमेव—V. L. यथुक्तम्भव

समाचरेत्—V. L. तदाचरेत्

P. 279, l. 16—for अनुज्ञात्वाऽपि मातामहम् read अनुज्ञां पितामहात् as in J and F. N.

—l. 17—for एष कामं read एषकामं as in J.

VERSE CCXXIII

प्रयच्छेत्—V. L. प्रयच्छेत्

VERSE CCXXIV

तृपस—V. L. सुपस (Aparārka, p. 492).

उपसंगृह—V. L. उपसंवृत्य

विहिपेत्—V. L. संहिपेत्

P. 280, l. 2—for रसवत्यागारादीनां read रसवत्यागारादानीय

—l. 5—for तुभ्यमिदं S reads ऊर्जमिदं

VERSE CCXXV

उभयोर्हस्तयोर्मुर्कं—V. L. मुरकं हयुभाभ्यां हस्ताभ्यां (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

VERSE CCXXVI

प्रयतः—V. L. यत्तः (Smṛtitattva, p. 229).

पूर्व—V. L. (a) सम्बद्ध (Smṛtitattva, p. 229; Aparārka, p. 493); (b) विद्वान्, (Shrāddhakriyākaumudi, p. 158).

विन्यसेत्—V. L. विन्यस्य (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 545).

P. 280, l. 19—for एषामेतत् read एषामेव as in S.

VERSE CCXXVII

मूलानि च—V. L. सुरमानि

सुरभीणि—V. L. विविधानि

VERSE CCXXVIII

परिवेषयेत्—V. L. (a) परिवेषयेत् (Smṛtitattva, p. 230);

(b) परिवेषयेत् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 546).

उपनीय तु तत्सर्वं—V. L. (a) उपनीय सर्वमेतत् (Hemādri-Shrāddha, p. 1368); (b) उपनीतं सर्वमेतत्

P. 280, l. 27—for भुज्यधिकरणोपादानमावर्जनम् read भुज्यधिकरण-पात्राणामावर्जनम् as in S.

—l. 28—for अपेक्षितं read आपेक्षिकः as in N.

— „ —for तेषामन्तिके read तादृशोऽन्तिके as in S and F. N.

Between the two halves of 228, the Smṛtitattva (p. 229) inserts another line—आमिषं पानपात्रं च भोक्तुर्देष्मिणतो न्यसेत्।

VERSE CCXXIX

नास्तमापातये—V. L. (a) न चास्तम्पातये; (b) न चाशु पातये

VERSE CCXXX

अस्तं—V. L. (a) अशु; (b) अप्रं

VERSE CCXXXI

ब्रह्मोद्याश्च—V. L. (a) ब्राह्मोद्याश्चच; (b) ब्रह्मोद्याश्च noted by Medhātithi and adopted by Hemādri-Shrāddha, p. 231.

P. 281, l. 23—for सरमाद्रत्य read सरमाकृत्य as in S and A.

— l. 24—for ब्रह्मोद्यं च read ब्रह्मोद्याश्च

VERSE CCXXXII

पित्र्ये—V. L. पैत्र्ये (Hemādri-Shrāddha, p. 1069).

पुराणानि खिलानि—V. L. पुराणान्यखिलानि

VERSE CCXXXIII

भोजयेत् शनैः शनैः—V. L. भोजयेष्वाशनै शनैः (Hemādri-Shrāddha, p. 1026).

परिचोदयेत्—V. L. परिचोधयेत्

P. 282, l. 7—for परियुक्तेन read परप्रयुक्तेन as in A and S.

— 1. 9—for कतिचिद्ग्रासा ग्रहीतम्या हेतसम्यक् read कति-
चिद्ग्रासान् गृहीत साध्वेतसम्यक् as in A.

— 1. 11—for मुच्यते read मुद्यते

VERSE CCXXXIV

चासने—V. L. चासने

तिलैशविकि—V. L. सिलैश्वाविकि

VERSE CCXXXVI

स्तेच—V. L. श्चैव (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 748).

P. 283, l. 5—for उच्छिष्टदानरथात् read उच्छिष्टरथात् as in S.

— 1. 11—for सत्यमपि भया read सत्यमभिनया as in S.

VERSE CCXXXVII

दुष्मा . त्यन्ने—V. L. दुष्मां...त्यन्नं

पितरस्तावदक्षन्ति—V. L. तावदक्षन्ति पितरो (Sūrtitattva, p. 223).

VERSE CCXXXVIII

P. 283, l. 18—for यत् read ये तु as in S.

— 1. 20—after हिते add प्राक्सूत्रादेस्तु न नियेधः । नहि तत्र
वेष्टनव्यवहारो ज्ञाके, which wrongly appears in l. 22 below.

— 1. 22—transpose प्राक् सू (not पि) श्रा...ज्ञाके to line 20.

VERSE CCXXXIX

कुम्कुटः स्वा—V. L. वराहश्र

P. 284, l. 1—for श्वस read स्वस as in N.

— l. 5—for नंगुसकम् read नंगुसकः as in S.

VERSE CCXL

वीक्ष्यते—V. L. वीक्षितम् (Aparārka, p. 472).

कर्मणि—V. L. हविषि

तद्गच्छ—V. L. तद्भव (Shrāddhakriyākaumudī, p. 105).

VERSE CCXLI

वरवर्णजः—V. L. वरजस्तथा (Gadādharpadaddhati-Kāla, p. 521).

P. 284. l. 15-- for जडप्रकृतिखात् read प्रकृतखात् as in S.

— l. 16—for श्वश read श्वाश

VERSE CCXLII

पुनः—V. L. ततः (Aparārka, p. 472).

VERSE CCXLIII

उपश्चितम्—V. L. उपागातम् (Aparārka, p. 500).

शक्तिः प्रतिपूजयेत्—V. L. यथाशक्ति प्रपूजयेत्

VERSE CCXLV

पिङ्गे—V. L. पिङ्गोः (Mitāksarā, on p. 239).

P. 285, l. 13—after भागधेयम् add भागपत्र as in S.

— l. 15—for स्वतन्त्राः अन्येत् read स्वतन्त्रे तु as in S.

VERSE CCXLVI

पिङ्गे—V. L. पिङ्गं (Aparārka, p. 504).

VERSE CCXLVII

आसपिण्ड—V. L. असपिण्ड (as quoted by Medhātithi in the next verse).

संस्थितस्य—V. L. संस्कृतस्य

P. 285, l. 25—for सूर्तस्या सह पिण्ड read मृतस्यासहपिण्ड

P. 286, l. 9—for पितृपिता read पित्रेपिता

VERSE CCXLVIII

P. 286, l. 14—omit न before सपिण्डी

— ll. 14-15—for पितृनावाहयेत् । तत्र पुनः प्रेतं read पितृ-
नावाहयेत्तत्र पुनः प्रेतं. This verse is quoted in Mitākṣarā (on
Yājñā, I. 253-54)—where it is found as follows:—सपिण्डीकरणं
श्राद्धं देवपूर्वं नियोजयेत् पितृनेवाशयेत्तत्र पुनः प्रेतश्च निर्दिशेत्. But Medhātithi
later on (p. 289, l. 18) criticises the reading न निर्दिशेत् and
adopts च निर्दिशेत्

P. 286, l. 20—for विद्वानुहित्य read वह्नुहित्य

— “ —for वचन गृहीतं read वचनमनुगृहीतं as in A.

— l. 22—for सर्वदेव read सर्वदैव

— ll. 25-26—यदि.....युक्तं read यदि तावसम्मीलितादर्घदामे
तदयुक्तं

P. 287, l. 10—for श्राद्धेनिर्कर्ते read श्राद्धेनिर्कर्त as in A.

— l. 27—for अमावास्याद्यात्तप्राप्तौ read अमावास्याद्या उत्पत्तौ
as in N and A.

P. 288, l. 16—after निरिष्यते add स as in A.

— l. 24—for जीनन read गीः तं च

— l. 25—for पूर्वप्रति read पूर्वं प्रति

— l. 26—for चतुर्थः शब्दः read चतुर्थशब्दः as in S.

- P. 289, l. 2—for यथाऽथं read यस्यायं as in S.
- l. 4—for तद्राष्ट्यं read तद्राक्षं as in S.
- l. 23—for यद्यनंतानि read यदेतानि as in S.
- „ —for किमयामावास्यायां read किममावास्याया as in A.
- P. 290, l. 3—for नाश्रीयते read नाश्रीयते as in A and N.

VERSE CCXLIX

भुक्त्वा—V. L. कृत्वा (Gadādhara paddirhati-Kāla, p. 539).
अवाक्षिराः—V. L. अवाक्षिराः

VERSE CCL

- P. 290, l. 21—for प्रकरणार्थश्च read प्रकरणाच्च as in S.

VERSE CCLI

ततः—V. L. उनः

अभिभो—V. L. अभितो (Medhātithi).

रम्यतां—V. L. गम्यतां (Rāghavānanda).

- P. 290, l. 24—for स्वपानं read ज्ञापानं

— l. 26—for यन्त्रणायात्रं मृग्यते। संनिहितं गृह्णाति read यन्त्रणाया न मृग्यते संनिहितं तु गृह्णाति as in A and S.

- P. 291, ll. 1-2—for अभि—भो read अभितो

VERSE CCLII

स्वधास्तिवस्येव—V. L. (a) स्वधाहस्येव; (b) स्वधेत्येव तु (Medhātithi, Govindarāja, Nandana and Rāghavānanda).

VERSE CCLIII

अनुज्ञातस्तो—V. L. (a) अनुज्ञातश्च तैः; (b) अनुज्ञातस्तु तैः (Aparārka, p. 504)

- P. 291, l. 10—for ज्ञातोऽननु read ज्ञातः। अतोऽननु

VERSE CCLIV

स्वदितमित्येव—V. L. स्वदस्तित्येव—noted by Medhātithi.

सुश्रुतम्—V. L. (a) सुश्रृतम्; (b) सुश्रितम्

गोष्ठे तु—V. L. गोष्ठेषु (Shrāddhakriyākaumudī, p. 177).

रचित—V. L. रेचित

P. 291, l. 15—for स्वादितम्—read स्वदितम्

— „ —for स्वदित read स्वदतु

VERSE CCLV

अपराह्नस्तथा……तिला :—V. L. अपराह्नस्तिला……स्तथा (Heinādri-Shrāddha, p. 1172).

P. 291, l. 21—for यितव्याः । अन्यानि read यितव्यान्येतानि as in S and A.

—l. 22—for पराह्ने अतः read पराह्नो ने as in A, S and J.

VERSE CCLVI

दर्भाः पवित्रं—V. L. दर्भः पवित्रं (Nandana).

सर्वशः—V. L. शक्तिः (Nandana).

P. 292, l. 4—for यज्ञवोक्तं पूर्वोक्तं वा read यज्ञ पूर्वोक्तं as in S.

VERSE CCLVII

सोमो—V. L. (a) सोमं (Aparārka, p. 500); (b) सोमौ (Aparārka, p. 551).

P. 292, l. 11—for तद्विकारा read तद्विकारा

—l. 15—for महः: read महेऽम्

— „—drop the किं before द्रष्ट्वा

—l. 16—for रनाभितविशेषेण तद् read रनाभिते विशेषे पतञ
as in S.

VERSE CCLVIII

नियतो वाग्यतः शुचिः—V. L. (a) नियतो वाग्यतः शुचिः ; (b) प्रयतोविषिष्ठूर्वकं.

VERSE CCLIX

धेयं—V. L. देयं

After 259 some MSS. have the following verse :—

अनन्तं च नो बहु भवेदसिर्थीश्च उभेमहि ।

याचित्सारश्च नः सन्तु मा च याचिष्म कं चन ॥

This occurs in Bauddhāyana quoted in Nirṇayasindhu (p. 330); others again have this second verse also—

श्राद्धभुक् पुनरशनाति तदहयो द्विभाधमः ।

प्रयाति शूकरीं योनिं कृमिर्वा नाम्न लंशयः ॥

VERSE CCLXI

पुरस्तात्—V. L. परस्तात्

खादयन्त्यन्ये—V. L. खादयन्त्येतात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

P. 293, l. 10—for पुरस्तात् read परस्तात्

— “ —for हविः A, S and J. read केचित्

— l. 11—for नुदितम् read नूदितम्

— l. 12—for पुरस्तात् read परस्तात्

VERSE CCLXII

— l. 17—for पतिक्रता read पतिभक्ता

VERSE CCLXIII

प्रजावन्तं सात्विकं धार्मिकं तथा—V. L. धार्मिकं च सात्विकं च बहुभुतम् (Shrāddhakriyākaumūdi, p. 215).

सूते—V. L. (a) विन्देन् ; (b) विद्यात् (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

यशोवेचा—V. L. यशोविदा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 563).

तथा—V. L. शुचिम् (Aparārka, p. 550).

VERSE CCLXIV

सर्वतं—V. L. शकिते। (Aparārka, p. 512).

भोजयेत्—V. L. पूजयेत् (Aparārka p. 512).

P. 294, l. 1—for चोर्यते read चोथते as in S.

VERSE CCLXV

विप्रा विसर्जिताः—V. L. विप्रविसर्जनम् (Puruṣārthachintāmaṇi, p. 426).

P. 294, l. 7—for तत्र read तत्त्व as in S.

VERSE CCLXVI

हविर्यच्चिरात्राय—V. L. यद्धविरिचरकालाय-(Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

कश्यते—V. L. कलते (Aparārka, p. 500).

P. 294, l. 19—for केनचिद्दैत्यै नैतै च read कलते दीर्घकाळतुस्ये जायते, केविदनन्तैव

VERSE CCLXVII

तुप्यन्ति—V. L. प्रीयन्ते (Mitākṣarā on 1. 257); also Parāsharamādhava, p. 705 and Aparārka, p. 552.

रङ्गि—V. L. रति (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXVIII

शाकुनेनाथ—V. L. शाकुनेनेह (Parāsharamādhava, p. 705).

VERSE CCLXIX

क्षाग—V. L. शाश (Gadādharapaddhati-Kala, 536).

पार्षतेन च—V. L. (a) पार्षतेनेह—(Parāsharamādhava, p. 706)

(b) पार्षतेनाथ (Hemādri-Shrāddha, p. 586).

वेण्णस्य—V. L. (a) वैणोयं; (b) वेनस्य

Between verses 269 and 270 some MSS. have the following
—अष्टावैष्णवमासेन पार्षतेनाथ सस चै (V. L. रौरवेण नवैव तु), which is quoted in Hemādri-Shrāddha, p. 586.

VERSE CCLXX

शशकूर्मयोस्तु मांसेन—V. L. (a) शशकूर्मकमांसेन ; (b) शशकूर्मस्थ मांसेन ;
(c) शशकच्छुपमांसेन

VERSE CCLXXI

च—V. L. (a) तु ; (b) वा

वार्षी—V. L. वार्षी (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536).

VERSE CCLXXII

शशकः—V. L. (a) शशकः (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 536) ;
(b) शशकं

खडगलोहा—V. L. खड़गलोहा (Gadādharapaddhati-Kāla,
p. 536).

कल्पते—V. L. कल्पन्ते (Shrāddhakriyākaumudī, p. 14).

P. 295, l. 19—for कुष्णे वास्तुकभेदे read कुष्णवास्तुकभेदा as in J.

VERSE CCLXXIII

मधुना मिश्रं—V. L. (a) मधुसमिश्रं ; (b) मधुसंयुक्तं (Aparārka,
p. 555).

P. 296, l. 7—for दश्य read दृष्ट

VERSE CCLXXIV

कुले भूयात्—V. L. (a) कुले जातो ; (b) कुले जायात्

प्राक्लृप्ते—V. L. प्राक्लृप्तायां (noted by Medhātithi). This verse
is omitted by Govindarāja.

P. 296, l. 17—for यत्तु read ये तु as in S and A.

VERSE CCLXXV

नम्न—V. L. नम्न

VERSE CCLXXVI

प्रशस्ता—V. L. प्रसिद्धा

VERSE CCLXXVII

सर्वान्—V. L. अर्चन्

After verse 227 Nandana and some manuscripts, read the following additional verses—which are quoted in Puruṣārtha-chintāmanī (p. 405),—in Hemādri-Kāla, p. 509,—and in Smṛtiśāroddhāra, p. 193—

कुर्वन् प्रतिपदि श्राद्धं सुरूपान् लभते सुतान् ।
 कन्यकास्तु द्वितीयायां तृतीयायां तु वन्दनः ॥
 पशूशूद्रादाश्तुर्थ्यं च पञ्चम्यां शोभनान् सुतान् ।
 षष्ठ्यां यूतं कृषिं चैव सप्तम्यां लभते नरः ॥
 अष्टम्यामपि वाणिङ्गयं लभते श्राद्धदः सदा ।
 स्थाप्तवम्यामेकल्पुरं दशम्यां चाल्पुरं तथा ॥
 एकादश्यां तथा रूप्यं ब्रह्मवचिंत्वनः सुतान् ।
 द्वादश्यां जातरूपं च रजतं रूप्यमेव च ।
 ज्ञातिश्रैष्ठ्यं ऋयोदश्यां चतुर्दश्याम्पुत्रप्रजाः ।
 प्रीयन्ते पितरश्चास्य ये शस्त्रेण रणे हताः ।
 पञ्चाश्यादिषु विर्दिष्टान् विपुलान् मनसः प्रियान् ।
 श्राद्धदः पञ्चदश्यां तु सर्वान् कामानवामृयात् ॥

VERSE CCLXXX

चैवाचिरोदिते—V. L. चैव तिरोहिते (Hemādri-Kāla, p. 486).

P. 298, l. 5—for प्रसिद्धेषा read प्रतिषेधाद् as in N.

VERSE CCLXXXI

पाञ्चवशिकम्—V. L. (a) पाञ्चयशियम् ; (b) पञ्चयशिकम् (Aparārka, p. 420).

VERSE CCLXXXII

पैतृयशियो—V. L. पैतृयशिको adopted by Medhātithi.

झौकिकरनी—V. L. झौकिकाम्भी (Nirṇayasindhu, p. 111).

द्विजमनः V. L. विधीयते (Nirṇayasindhu, p. 111).

P. 298, l. 21—for प्रस्थभोजने read प्रस्थभोजिने।

— „ —for स्माभिरत्यभुक्तं read स्माभिर्भुक्तं

P. 299, l. 1—for पिण्डपितृयज्ञो read पिण्डपितृयज्ञः पितृयज्ञो as in N and F. N.

— l. 7—for दार्श read दर्श as in S.

VERSE CCLXXXIII

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः

हृस्न—V. L. सर्व (Hemādri-Shrāddha, p. 946).

VERSE CCLXXXIV

प्रपितामहांस्तथाऽऽदित्यान्—V. L. (a) प्रपितामहानादित्यान्; (b) प्रपिताम-
हांश्चादित्यान्; (c) प्रपितामहांस्त्वादित्यान्

पुरातनी—V. L. सनातनी (Hemādri-Shrāddha, p. 64).

तु—V. L. च (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 562).

P. 299, l. 16—for वस्थाद्या read वस्वाद्या as in A.

VERSE CCLXXXV

वाऽमृत—V. L. चामृत

विद्यसेष—V. L. विद्यसं

भुक्तशेषं—V. L. भृत्यशेषं adopted by Medhātithi, who notes
the other reading also.

तु—V. L. स्मात्

षंतथा—V. L. षमथा

P. 299, l. 27—for अन्यतु read अन्ये तु as in A and S.

P. 300, l. 2—for स्याप्रवृ read स्यापञ्च as in A and F. N.

VERSE CCLXXXVI

पाष्ठव्यशिकम्—V. L. पाष्ठव्याशिकम्

P. 300, l. 7—for सोपगते…प्रयोजनानि read सः । तौ…प्रयोजनौ

Adhyaya IV

VERSE I

गुरौ द्विजः—V. L. गुरोःकुञ्जे (Samskāramayūkha, p. 64).

P. 301, l. 14—for वंसेत् read वसत् as in A and S.

VERSE II

अद्रोहेणैव—V. L. अद्रोहेण च (Vidhānapārijāta II, p. 246; and Madanapārijāta, p. 215).

P. 301, l. 23—for सामान्यैः read सामान्यस्य as in S.

VERSE IV

(a) जीवेत्—V. L. (a) जीवेत् (Parāsharamādhava, p. 309);
(b) जीवेष्ट

अपि वा—V. L. जीवेत् (Vidhānapārijāta II, p. 246).

कथाचन—V. L. कथंचन (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 17—for प्रयोजने वा read प्रयोजने च as in S.

— l. 18—for जीव्यत् read जीवितम्यम् as in S.

— „ —for स्तवनार्थैः read सूचनार्थैः

VERSE V

मैषं—V. L. प्रोक्षं (Parāsharamādhava, p. 309).

P. 301, l. 26—for चूतमिव read चूतमेव as in S.

P. 302, l. 17—for युक्तिमता read युक्तिमती as in S.

— l. 20—for जात्यादिन्नं read जात्यादिना as in A.

— l. 23—for स्थितिमेतत् S reads निश्चितमेतत्, which is better.

— l. 25—for याजयित्वा read याचित्वा

VERSE VII

कुसूल—V. L. कुशूल

धान्यको—V. L. धान्यिको (noted by Medhātithi).

ऋग्हैहिको—V. L. ऋग्हैहिको (Nandana).

In place of this verse Vidhānapārijāta II (p. 247) has only one line—कुसूलकुम्भीधान्यो वा ऋग्हैहिकोऽवस्तनेऽपि वा

P. 303, l. 12—for धान्यक read धान्यिक as in F. N.

— l. 21—Before कुदुम्बस्य add ईहायाभवमैहिकम् ऋग्हैहिकी as in S.

VERSE VIII

चैतेषां—V. L. सर्वेषां (Madanapārijāta, p. 216).

उपायानपरः—V. L. यायावरः (Madanapārijāta, p. 216).

P. 305, ll. 3-4—for व्यवस्थामाह । परिग्रहो read व्यवस्था । महा-परिग्रहो as in S and N.

— l. 4—Omit ‘ द्रासे पुत्रो ’

VERSE IX

द्राभ्यामेक—V. L. द्राभ्यामन्य (Samskāramayūkha, p. 131).

P. 305, l. 10—after पुनस्तानि add प्रकृतानि

— l. 11—for वाणिज्याभ्याप read वाणिज्याम्यज्ञाय

P. 306, l. 13—for ज्यायाम्बर read यायावर

VERSE X

306, l. 24—for तदार read तदार as in N.

VERSE XI

वृत्तं—V. L. वृत्तिं

P. 307, l. 15—Before वर्तनार्थे add च as in S.

VERSE XII

सुखार्थ—V. L. सुखार्थ (Aparārka, p. 170).

हि सुखं—V. L. हि सुखं

VERSE XIII

“Nandana places verse 15 immediately after verse 12.”
—Buhler.

P. 307, l. 26—for युज्यते read लुप्यते

VERSE XV

विद्यमा—V. L. कश्यमा, adopted by Medhātithi.

यतस्तसः—V. L. समन्ततः

VERSE XVI

प्रसञ्जेत—V. L. प्रसञ्जेत

VERSE XVII

P. 309, l. 6—for लाभा भवन्ति read लाभो भवति as in S.

VERSE XVIII

P. 309, l. 15—for नीयते read जीयते as in S.

— “ —for धर्मप्र read धर्मः प्र

— l. 16—for भवितस्य read भावितस्य as in A.

VERSE XIX

धन्यानि—V. L. धर्माणि (Viramitrodaya-Samskāra, p. 509); but under Āhnika (p. 155) the same work reads धन्यानि

अवेष्टते—V. L. वीष्टते

P. 309, l. 24—Before रुदि add अचो

VERSE XX

P. 310, l. 3—for रुचेरनभि read रुचेरभि as in S.

Between verses 19 and 20 some manuscripts have the following additional verse:—

शास्त्रस्य पारं गत्वा तु भूयोभूयस्तदभ्यसेत् ।
तच्छाच्चं शब्दं कुर्यात् न चाधीत्य लजेत्पुनः ॥

VERSE XXI

च सर्वदा—V. L. तथैव च

P. 310, l. 11—for चाहानिः read चाहानिः as in A.

— “ —for अतो read न as in A.

— l. 12—for भेदहे read भेदेहे as in A.

— “ —for प्रासेन read चामेन as in S.

VERSE XXII

P. 310, l. 16—for व्यापार read व्यापारा as in A and S.

— “ —for वेह read वेद

— l. 24—for सङ्गममेव read संयममेव

VERSE XXIII

P. 311, l. 7—for आत्मज्ञाना read आत्मज्ञानास in A.

VERSE XXIV

पश्यन्तो—V. L. पश्यन्ति

P. 311, l. 17—for तुर्स्यं read कृतं as in F. N.

— l. 19—for प्रभिता read भिप्रेता

— l. 25—for शायते न तत् शाने वेद read शायते येन तज्ज्ञाने व न वेष्ट as in S.

VERSE XXV

होत्रं च—होत्रं सु

शुनिकोः—V. L. शहर्निशं

P. 312, l. 5—for सिकाया read सिकानां as in A and S.

— l. 8—for प्रतिपत्ति read प्रतिपत्तृ

— l. 9— do.

— l. 17—for द्विशब्दो read चुशब्दो as in S.

— l. 18—Omit दर्शेन यजेत्; not in S.

VERSE XXVI

स्वयनादौ ते—V. L. (a) हययनादौ तु ; (b) स्वयनाम्ते तु ; (c) हययनस्याम्ते (Aparārka, p. 217); (d) स्वयनस्यादौ

P. 313, l. 4—for लिमिसस्योप read लिमितस्योप

— l. 5—for प्रवर्ते read वर्ते

Between the two lines of verse 26 Aparārka has an additional line चतुर्षु चतुर्षु मासेषु चातुर्मास्यादियागैः

VERSE XXVII

P. 313, l. 26—for यथपि read अन्नापि as in A.

— l. 27—for वेष्य read चेष्य as in S.

P. 314, l. 2—for काळतावाऽवगम्यान्नापि read काळपावावगम्यान्नापि as in S.

P. 314, l. 7—for यदुक्त read यद् उक्त as in S.

— l. 8—for एतं read एतान्

VERSE XXIX

शक्तिऽनचिंतः—V. L. अनचिंतः शक्तिः

P. 314, l. 20—for प्रकल्पयनाय read प्रकल्पयितुं as in S.

VERSE XXX

नार्थयेत्—V. L. वर्जयेत् (Aparārka, p. 170).

VERSE XXXI

गृहमेधिनः—V. L. गृहमागतान् (Nandana).

ष वर्जयेत्—V. L. विवर्जयेत्

P. 315, l. 14—for विद्यार्थ...वन्तः read विद्यार्थजिज्ञासानिवृत्ताः as in S.

— l. 24—for सम्भवेऽपि read सम्भवे सति as in S.

VERSE XXXII

P. 316, l. 3—for तदुक्त read तद्युक्तं.

VERSE XXXIII

स्नातकः—V. L. प्रायश्चित्तः (Prāyashchittavivēka, p. 403).

धनमन्विष्टेत्—V. L. धनमन्विष्ट्वा.

P. 316, l. 24—for शास्त्रान्त्र read शास्त्रान्तर as in S.

— l. 26—for दाहतं read दाहतं as in S.

P. 317, l. 1—for प्रतिषिष्ठते read प्रतिषिष्ठेत् as in A.

— l. 7—Omit रक्षैकविंशत्यायोगः—not in S.

— l. 12—for वृत्ते read विवृत्ते as in S.

— l. 15—for धनवस्त्रे read धनवदुस्त्रे as in S.

— l. 16—for तिथ्य read तिथ्यं as in N.

VERSE XXXIV

शुकः—V. L. शुकः (Rāghavānanda).

P. 317, l. 21—for रूपायते read रूपायेत् as in N.

— l. 23—for नेष्यते read नेष्येते as in 23.

VERSE XXXV

शुक्राम्बरः V. L. शुद्राम्बरः.

चैव शुकः—V. L. नित्यशुकः.

P. 318, l. 3—for श्रुति read शुद्धि as in S.

— ll. 4—5—for अजीर्णातिवेलगुह read अजीर्णानि गुह as in S.

VERSE XXXVI

P. 318, l. 8—for अस्य read यस्य

— l. 11—for दिना read दीना as in S.

— l. 16—for दशुचिदवस्थानेन दोषः read दशुचित्वस्थ नैष दोषः as in S.

P. 318, l. 17—for तर्येत् read वास्यात्तः

P. 318, l. 18—for संनिषेद्य read संनिषेद्य

Between verses 36 and 37 some MSS. read the following additional verse—पाने तथैव संयोगाङ्गितं मेष्यः कमण्डलः ।

ब्राह्मणाः सर्वतो मेष्यास्तेषां चैव कमण्डलः ॥

VERSE XXXVII

नास्तं यान्तं कदाचन—V. L. अस्तं यान्तमपि कवित् (Vidhānapārijāta II, p. 476).

त्वं नास्तं यान्तं—V. L. (a) त्वं नास्तमेतं ; (b) त्वं नास्तं येतं ; (c) त्वं नास्तं यन्तं ; (d) त्वमस्तं यन्तं (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 124).

नोपस्त्वं—V. L. नोपरकं (Viramitrodaya-Samskāra, p. 494).

VERSE XXXVIII

स्वरूप—V. L. स्वं रूप

VERSE XXXIX

प्रदक्षिणानि कुर्वीत—V. L. प्रदक्षिणं प्रकुर्वीत (Aparārka, p. 176).

P. 319, l. 19—for अर्चा read अर्चार्थम्

— l. 21—for महाचर्यान् read साहचर्यात् as in S.

VERSE XL

तथा सह—V. L. कदाचन

VERSE XLI

हयुपगच्छतः—V. L. म्युपगच्छतः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 562).
बलं—V. L. यशः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 562).

VERSE XLII

चक्षुः—V. L. चैव.

विवर्जयतः—V. L. विपर्यस्यतः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 562).

तेजोबलं—V. L. (a) यशश्चक्षुः; (b) लभ्मीयशः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 562).

प्रवर्धते—V. L. विवर्धते

युश्चैव प्रवर्धते—V. L. युश्च परिवर्धते (Hemādri-Kāla, p. 726).

VERSE XLIII

चाशन—V. L. चाशम (Samiskāramayūkha, p. 71).

वा न चासीना यथासुखम्—V. L. च न यथासुखमास्थिताम्

P. 320, l. 13—for प्रतिषेधद्वय read प्रतिषेषः । द्वय as in A and S.

— l. 15—for पारशेष्या read पारिषेष्या

— l. 22—for गत्वोच्छि read गतोच्छि

P. 321, l. 5—for तेष्वरित् read तदस्ति

— l. 9—for पूर्यमाणायां read पूर्यमाणाया

VERSE XLIV

प्रसवन्तीं—V. L. (a) प्रसुवन्तीं (Aparārka, p. 181); (b) प्रसवन्तीं (V. L. noted in Madanapārijāta, p. 123).

तेजःकामो—V. L. श्रेयस्कामो

P. 321, l. 15—for अयन्ती read अयन्ति

— l. 16—for स्पृहयंतीं read स्पृहयति as in A.

— „ —for वक्ष्यमाणां read वीक्ष्यमाणां

— „ —for सर्वासु संस्थाना read सर्वा सुसंस्थाना

— l. 17—for वेचणीया read नेचणीया.

After verse 45 some MSS. have the following additional verse :

उपेत्य स्नातको विद्वान् नेष्टेष्टप्रां परस्तियम् ।

सरहस्यं संसंवादं परच्छीषु विवर्जयेत् ॥

VERSE XLVI

Verses 46 and 47 are omitted by Nandana.

कदाचन—V. L. न शाद्यत्वे (Vidhānapārijāta II., p. 153).

P. 321, l. 26—for चिरया read चिरयां

P. 322, l. 1—इति चः प्रेतिषेषः read च इतिप्रतिषेषे as in S.

VERSE XLVII

आसाधा—V. L. आस्थाय

P. 321, l. 6—for चासने read चासन्ने

— „ —for तथाऽस्त्वं read तदाऽस्त्वनं as in S.

VERSE XLVIII

गा:—V. L. गाम्

कदाचन—V. L. (a) कथंचन; (b) कदाचित् प्र (Madanapārijāta, p. 43).

P. 322, l. 11—for वर्णलो read पर्णलो as in S.

— „ —for वास्यचके read वायुचके as in S.

The verse printed as 52 in Gharpure's edition should come after 48, as it is found in A, N and S. That this is its right place is shown by the *Bhāṣya* also.

VERSE XLIX (LII of Gharpure's).

प्रत्यभिः—V. L. प्रत्यभिं

मोदकद्विजः—V. L. मोदके द्विजः

प्रतिगु—V. L. (a) प्रतिगुं (b) प्रतिगां

प्रतिवातं—V. L. प्रतिसन्ध्यं

VERSE L

काष्ठलोष्टपत्रतृणादिना—V. L. काष्ठं पत्रं लोष्टं तृणानि च (Aparārka, p. 34 and Vīramitrodaya-Āhnika, p. 25).

VERSE LI

बाध—V. L. बाधा (Kullūka).

P. 322, l. 26—for रात्रिभूतो read रात्रिकृतो as in A and S.

— „ —for हि प्रारूपुलं read दिशा सुखं as in S.

VERSE LIII

P. 323, l. 16—After उत्तिष्ठ्य add पादै

VERSE LIV

पुनं—V. L. दृवं

प्राणाशाध—V. L. प्राणिवध

VERSE LV

प्रखिखेत—V. L. विलिखेत्

प्रहरेत्—V. L. प्रहरेत्

VERSE LVI

P. 324, l. 9—for रागादि read गरादि as in S.

VERSE LVII

श्रेयांसं—V. L. शयानं

VERSE LVIII

ब्राह्मणानां च सम्पितौ—V. L. देवब्राह्मणसम्पितौ

VERSE LXI

गणा—V. L. (a) जना; (b) द्विजा (Smrtichandrikā-Samskāra, p. 20).

आक्रान्ते—V. L. आकुले

P. 325, l. 14—for निवासतो read विवसन्तो as in A.

VERSE LXII

प्रगे—V. L. प्रातर्

. P. 325, l. 21—for शरुः read क्रु

— l. 25—for भीगः read भीगाः as in A and S.

— l. 26—for प्राङ्गे read प्राङ्गे as in A and S.

P. 326, l. 2—for अस्तसमयमये read अस्तमयसमये as in S.

VERSE LXIII

भक्ष्यान्—V. L. (a) भक्षान्; (b) भक्ष्यम् (c) भक्षम्

P. 326, l. 8—for हतर् S and F. N. read दूर, which is better.

VERSE LXIV

विरावयेत्—V. L. (a) विरोधयेत्—adopted by Medhātithi; (b) विवारयेत्; (c) इपिरामयेत्; (d) विरामयेत्; (e) विराजयेत्; (f) विरागयेत्

P. 326, l. 18—for मयं प्रतिषेधाने S reads better मप्रतिषेधः

— l. 19—for भूमौ बहुनिर्धातः read भूमेष्वाहुनिर्धातः as in S.

— l. 21—for तुष्ट्य read तुष्टे as in S.

VERSE LXV

P. 327, ll. 1-2—for एतदगृहादौ read पतदग्रहादौ

VERSE LXVII

चचुदव्याधि—V. L. चचुर्याधि (Aparārka, p. 173).

P. 327, l. 12—Omit अविनीता अदान्ता:

— l. 14—for प्रसिद्धम् read प्रतिषिद्धम्

VERSE LXVIII

After verse 68 some MSS. have the additional line—
श्रीकामो वर्जयेत्पितॄं सृष्टमये चैव भोजनम्

तुदन्—V. L. तिपन्

P. 327, l. 19—for कर्णशोभा read स्वमशोभा as in S.

VERSE LXIX

बालातपः प्रेतधूमो—V. L. बालातपं प्रेतधूमं (Aparārka, p. 183).

VERSE LXX

मृलोष्टं च मृदनीयात्—V. L. (a) मृलोष्टं विमृदनीयात् ; (b) मृलोष्टानि मृदनीयात्

VERSE LXXI

P. 328, l. 18—for अस्तेन read हस्तेन as in A and S.

VERSE LXXII

विगृहा—V. L. विगृहौ

कथां—V. L. कथाः

न धारयेत्—V. L. विकर्जयेत्

VERSE LXXIII

वावृतम्—V. L. नावृतम् (Aparārka, p. 184).

VERSE LXXV

सम्बद्धं—V. L. सम्बन्ध

अस्तमिते रवै—V. L. (a) अस्तमयं प्रति ; (b) अस्तमये रवै

P. 329, l. 25—Before द्वितीया and कर्मणि as in S.

VERSE LXXVI

नार्दपादस्तु संविशेत्—V. L. संविशेष कदाचन

VERSE LXXVII

P. 330, l. 10 चौरादैर् read चौरादेर as in S.

— l. 11—for विरूपणं च विरकाल.....अतएव read विरूपणं च । विरूपणं च विरकालप्रेक्षणेन भवतीति अतएव

VERSE LXXVIII

P. 330, l. 16—for भग्नस्य शक read भग्नशकलानि as in N.

After verse 78 some MSS. contain the following couplet:—

न कृतम् रनुद्युक्तैर्न महापातकान्वितैः ।
न दस्युभिर्नाशुचिभिर्नामित्रैश्च कदाचन ॥

VERSE LXXIX

संवसेच्च—V. L. (a) संवसेत्तु ; (b) संविशेत्तु ; (c) संविशेच्च
पुष्कसैः—V. L. (a) पुष्करैः ; (b) पुष्कसैः ; (c) पुष्कशैः

P. 330, l. 23—for तथा read तस्य

VERSE LXXX

न चास्तो—V. L. न वास्तो

धर्मं—V. L. धर्मान् (Aparārka, p. 220).

Between the two lines of verse 80 some MSS. contain the following—अन्तरा ब्राह्मणं कृत्वा प्रायश्चित्तं समादिशेत् ॥

P. 331, l. 16—for सम्बन्ध read सम्बद्ध

— l. 17—After तदपि add सम्बद्ध as in S.

— „ —for छिष्टमपि read छिष्टमन्ते as in S.

— l. 18—for वृतामृत read वृतानृत

— l. 25—After बहुवचनः add बाहुलकात्

P. 332, l. 1—for प्रतिशेषः read प्रतिषेषः as in A.

— l. 3—for प्राकृतेन read प्राकृ कृतेन

— l. 11—for पानापपेत्तिः read पानेअपत्तिः as in N.

— l. 16—for प्रस्थयो न न तत्र read प्रस्थयो न तत्र

P. 333, l. 7—for न चास्ति read ननु चास्ति as in A and S and N.

— l. 10—for प्रतिषेधाविकृतकमा read प्रतिषेधातिकमा as in S.

— l. 14—for इदं तु read वदन्तु

— l. 16—for पदार्थानुसारेण न गह read पदार्थानुसरणेन गह as in A.

— „ —for हृथयनेन read हृथयनेना—

— l. 20—for र्थतयाऽन्विष्यत read र्थतया विष्यत as in S.

VERSE LXXXI

वश—V. L. यस्य

VERSE LXXXII

कण्डूयेत्—V. L. कण्डूयेत्

P. 334, l. 5—for उपहस्तेन read उप्येन

— l. 6—for तत्र read तज्ज

VERSE LXXXIII

शिरस्पेतान् विवर्जयेत्—V. L. सदा शिरसि वर्जयेत्

एतान्विष्य—V. L. एतानि व (Aparārka, p. 183).

VERSE LXXXIV

P. 334, l. 26—for मारणसंशकपूर्वे read मारणं संशपनपूर्वे

P. 335, l. 1—for ध्वजी read ध्वजो

VERSE LXXXV

वेशो...वेश...—V. L. वेश्या...वेश्या (Govindarāja).

VERSE LXXXVI

After verse 86 some MSS. have an additional couplet :

ततोऽर्थं राजमहिषी राजामात्युरोहितम् ।
अर्धेनार्धेन हीनाः स्युः सर्वे ते राजकर्मिणः ॥

VERSE LXXXVII

प्रतिगृह्णाति—V. L. प्रतिगृहीयात्

P. 335, l. 9—for अवयुव्यंवादेन it would be better to read
अवयुक्तिवादेन

— l. 12—for श्रुतशीलं read श्रुतशीले

— “ —श्रुत...त्यादि should come after उच्छाक्षवर्ती

— l. 14—for श्रवण...वचनः read केवल दुःखश्रवणार्थोऽयं
व्यपदेशविशेष एकवचनः as in S.

VERSE LXXXIX

संहातं—V. L. संघातं (Prāyashchittavivēka, p. 15).

तपनं—V. L. तापनं

पूतिमृतिकम्—V. L. प्रतिमूर्तिकम् (Kullūka).

VERSE XC

ऋजीषं—V. L. (a) ऋचीषं; (b) ऋचीसं; (c) ऋबीसं; (d) ऋबीसं
(Aparārka, p. 185).

शारमलीं—V. L. शारमलं (Prāyashchittavivēka, p. 15.)

लोहदारकं—V. L. (a) लोहचारकं (Aparārka, p. 185); (b)
लोहाहरकम्; (c) लोहभारकम्

VERSE XCII

ब्राह्मे—V. L. ब्राह्मये (Madanapārijāta, p. 204.)

धर्मर्थै—V. L. धर्मर्थाच् (Parāshāramādhava-Āchāra, p. 206).

क्षेत्रांश्च तम्भूलान्—V. L. क्षेत्रं च तम्भूलं

बुध्येत—V. L. चेत्याय (Āchāramayūkha, p. 4).

P. 336, l. 13—after निरूपयेत् S reads हेतुर्बेन विरूपयेत्

VERSE XCIV

अवाम्युः—V. L. अवाम्नुवन् (Govindarāja and Nandana).

VERSE XCV

युक्तः—V. L. युक्तं (Vidhānapārijāta, p. 512).

मासान्...पञ्चमान्—V. L. मासात्...पञ्चमात् (Madanapārijāta p. 84).

VERSE XCVI

पुष्पे तु च्छन्दसां कुर्यात्—V. L. तिष्ये तु च्छन्दांसि कुर्यात्

द्विजः—V. L. बुधः (Mitākṣarā on l. 143).

VERSE XCVII

छन्दसां—V. L. विधिवत् (Aparārka, p. 187).

तदेवैक—V. L. तद्वाप्येक (Aparārka p. 187 and Mitākṣarā on l. 143).

VERSE XCVIII

अतञ्च—V. L. अतःपरं (Madanapārijāta, p. 95).

च सर्वाणि—V. L. (a) तु सर्वाणि; (b) रहस्यं च (Madanapārijāta p. 95).

वेदाङ्गानि च सर्वाणि—V. L. अङ्गानि च रहस्यं च (Puruṣārthaśchintāmanī, p. 298).

VERSE C'

P. 338, l. 10—Before यजूंषि add वृष्ट व्राश्यम् । यजुर्वेदे वृष्ट
as in S.

P. 339, l. 11—for ‘युक्ताश्च मन्त्राः ।’ read युक्तांश्च मन्त्रान्

—l. 14—for गुणवतः: read गुणवतः: as in N, C, S and A.

— “ —for तस्माद्वाय read तस्माद्वाप as in S.

VERSE CII

श्रवे—V. L. श्रावे

VERSE CIII

वर्षेषु—V. L. वर्षासु (Gadādharpaddhati-Kala, p. 194).

महोदकानां—V. L. महोद्यानां (Hēmādri-Kāla, p. 761).

VERSE CIV

एतास्त्वभ्युदितान्—V. L. (a) एतास्त्वभ्युदितान्—(Viramitrodaya Samskāra, p. 530); (b) एतानभ्युदितान्—(Hēmādri-Kāla, p. 74).

VERSE CVI

शेषे—V. L.—शेषं noted by Medhātithi.

सज्योतिः स्यादन—V. L. सज्योतिरस्यान (Viramitrodaya-Samskāra, p. 526).

निःस्वने—V. L. सम्भवे (Varṣakriyākaumudī, p. 566).

P. 339, l. 27—for वर्षाः: read वर्षा

P. 340, l. 1 प्रसिद्धतरं ज्योतिष्ठोमादि should come after रात्रावपि in l. 2.

VERSE CVII

नैपुण्य—V. L. नैपुण (Viramitrodaya-Samskāra, p. 534).

सर्वेषाः—V. L. (a) सर्वदा—(Kullūka); (b) सर्वतः—(Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 161).

गन्धे च—V. L. गन्धेषु (Hēmādri-Kālā, p. 771).

VERSE CVIII

अन्तर्गतश्च वे—V. L. अन्तःशवगते (Gadādhara paddirhati-Kāla p. 194).
समवाये—V. L. समवायो

P. 340, l. 14—for समवायो read समवाये

VERSE CIX

भुक्तैव—V. L. भुक्तौ च (Hēmādri-Kāla, 773).

उदके—V. L. उदये noted by Medhātithi.

विष्णुत्रस्य विसर्जने—V. L. (a) विष्णुत्रे च विसर्जयन्—(Viramitrodaya, Samskāra, p. 535); (b) विष्णुत्रे परिवर्जयेत् (Hēmādri-Kāla, p. 773).

P. 340, l. 22—for आचम...वचन read आचमनाहारप्राप्त्यमानवचनः as in A, C and S.

—l. 23—for नान्यनान्याये read तान्यनान्याये

VERSE CX

एकोहिष्टनिकेतनम्—V. L. एकोहिष्टस केतनम् (Samskāramayūkha, p. 58).

राज्ञो राहोऽश्र—राहोरन्यन् (Hēmādri-Kāla, p. 756).

VERSE CXI

यावदेकानुदिष्टस्य—V. L. यावदेकोहिष्टसन्धौ (Hēmādri-Kāla, p. 756).

गन्धो—V. L. स्नेहो

P. 341, l. 8—for विधौ, विधे: would be better.

VERSE CXII

सूतकाद्वायमेव—V. L. सूतकाम्नं तथैव (Samskāraratnamālā, p. 335).

सूतक—V. L. सूतिका

एव च—V. L. एव चा

VERSE CXIII

रेवचोमपाः—V. L. रुभयोरपि (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 195).

वाण—V. L. वाण—noted by Medhātithi.

षष्ठासु—V. L.—षमीषु (Samskāramayūkha, p. 53).

VERSE CXIV

षष्ठा—V. L. षमी (Samskāramayūkha p. 53).

VERSE CXV

दंकौ च—V. L. त्रिसन्ध्यं (Viramitrodaya-Samskāra, p. 535).

विरते—V. L. रुदिते (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 195).

VERSE CXVI

पि वा—V. L. (a) तथा ; (b) पि च (Hēmādri-Kāla, p. 770).

P. 342, l. 17—for निर्मितं read निर्मित्तं as in A and S.

VERSE CXVII

पाण्यास्यो हि द्विजः स्मृतः—V. L. पाण्यास्याहि द्विजाः स्मृताः—(Hēmādri-Kāla, p. 757).

VERSE CXVIII

उपर्णुते—V. L. उपद्रुते (Viramitrodaya-Samskāra, p. 531).

चारिन—V. L. वारिन (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 148).

द्वभुतेषु च—V. L. द्वभुते तथा (do.)

सम्भ्रमे—V. L. सम्भ्रासे—(Viramitrodaya-Samskāra, p. 531).

VERSE CXIX

बैषण—V. L. (a) बैषण ; (b) लिषण (Viramitrodaya-Samskāra, p. 531).

VERSE CXXI

विवादे—V. L. विवाहे

शुक्के—V. L. (a) सूतके—(Viramitrodaya-Samskāra, p. 535); (b) सुक्के; (c) सूक्के—(Gadādharpaddhati-Kāla p. 196); (d) सुक्के; (e) मुक्के (Samskāramayukha, p. 56).

VERSE CXXII

वाति वा भृशम्—V. L. (a) चातिवायति—(Viramitrodaya-Samskāra, p. 536); (b) वातिवायति—(Hemādri-Kāla, p. 774); (c) वाभिवाति वै (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 196).

P. 343, l. 14—for धेतव्यमधी महाविनानु read धेतव्यः । अथमह इति तेनानु as in S and A.

— l. 17—for वातस्य read वानः as in S.

— „ —for वात read भातु as in S.

VERSE CXXIII

दृग्यजुषी—V. L. दृग्यजूषि (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 160). दाप्यन्त—V. L. दैवान्त (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 196).

VERSE CXXIV

P. 344, l. 14—for ऋग्यजुपः (षोः) प्रति read ऋग्यजः प्रति as in N.

VERSE CXXV

P. 344, l. 21—Before पञ्चते add न

VERSE CXXVI

नकुलाल्लुमिः—V. L. नकुलादिषु

VERSE CXXVIII

P. 345, l. 16—for प्रयुज्यमाने read प्रयुज्यमानो as in S.

VERSE CXXIX

सहाजसं—V. L. नवाजसं (Kālavivēka, p. 340).

P. 346, l. 1—for सुन्तुर्क read चतुर्सुर्हूर्तः as in S.

VERSE CXXX

तथा—V. L. अपि—(Mitāksarā on 1, 152).

VERSE CXXXI

च—V. L. वा

च—V. L. तु

अधं—V. L. च (Aparārka, p. 193).

VERSE CXXXII

नाधितिष्ठेत्—V. L. (a) नाधितिष्ठेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 32);
(b) नाधितिष्ठेच

मपस्थाने—V. L. (a) मपस्थाने—(Aparārka, p. 183a); (b) मलस्थानं (Smṛtisāroddhāra, p. 321).

विष्णुत्रे रक्षमेव च—V. L. (a) रक्षविष्णुत्रमेव च (do.); (b) विष्णुत्रं रक्षमेव च (Viramitrodaya-Samskāra, p. 576).

VERSE CXXXIII

सहायं—V. L. सहायाच—(Aparārka, p. 194).

चैव—V. L. नैव—(Viramitrodaya-Samskāra, p. 576).

P. 347, l. 1—for ग्रहमानादि read गृहगमनादि

— l. 3—after योगितम् add लियम् as in S.

— l. 5—Before शुनरेवं add न

VERSE CXXXVI

पुरुषः—V. L. पुरुषान्—(Aparārka, p. 194).

निर्देहेत्—V. L. निर्दहति—(Aparārka, p. 194).

P. 347, l. 18—for दृष्ट्या read दृष्ट्या

VERSE CXXXVII

अभिवस्थेत्—V. L. आकाङ्क्षेत्

P. 348, l. 1—for गृहस्थि read ग्रहस्थि as in S and A.

VERSE CXXXVIII

P. 348, l. 12—for ननु गर्भिण्या गर्भिणीति read ननु गर्भिण्यामगर्भिणीति as in J.

VERSE CXL

मध्यन्दिने स्थिते—V. L. मध्यं गते रवौ (Parāsharamādhyava-Āchāra, p. 523).

कर्त्त्वं—V. L. कार्त्त्वं (Aparārka, p. 173).

समं गच्छेत्—V. L. च सङ्गच्छेत् (do.)

P. 348, l. 27—Before असहाय add एकः

VERSE CXLI

वयोतिगान्—V. L. वयोऽधिकान्—(Parāsharamādhyava-Āchāra, p. 523).

द्रविष्यद्वीनान्—V. L. द्रव्यविद्वीनान्

VERSE CXLII

सुस्थः—V. L. सुस्थः

गणान्—V. L. गणं

P. 349, l. 12—for प्राणि read पाणि

— l. 13—for योऽग्रे read योऽग्नेः

VERSE CXLIII

अशुचिः—V. L. शुचिः (Aparārka, p. 231).

VERSE CXLIV

सर्वाण्येव विव—V. L. सर्वाणि परिव

VERSE CXLV

नित्यमधिमतन्त्रितः—V. L. विनिपातो न विद्यते (Aparārka, p. 229).

P. 350, l. 6—विपरीत should be omitted ; not found in S.

VERSE CXLVII

अभ्यसेत्—V. L. जयेत्—adopted by Medhātithi and Aparārka, (p. 69) and Vīramitrodaya (Āhnika, p. 320).

यथाकालं—V. L. यथाकामं

तं इत्याहुः—V. L. (a) तमस्याहुः; (b) तमेवाहु

VERSE CXLVIII

अद्वैहेण च—V. L. अद्वैहेणैव

पौर्वकीम्—V. L. पूर्विकाम्

VERSE CXLIX

पौर्विकीं V. L. पूर्विकाम्

अभ्यस्यते—V. L. अभ्यसते (Aparārka, p. 229).

द्विजः—V. L. दुनः (Aparārka, p. 229).

चाजन्तं—V. L. (a) सततं; (b) चानन्तं—(Aparārka, p. 229).

आनन्दं—V. L. (a) अनन्त—adopted by Medhātithi; (b) अजन्तं (Aparārka, p. 229); (c) अधिकं (Vīramitrodaya-Āhnika, p. 320).

P. 351, l. 5—for एकतर—एकान्त better.

VERSE CL

साविन्नान्—V. L. सावित्रया—(Nandana).

VERSE CLI

उच्छिष्ठाश्चनिषेक—V. L. उच्छिष्ठास्तं निषेक च (Viramitrodaya-Āhnika, p. 23).

VERSE CLII

स्नाने—V. L. चैव (Nityāchārapradīpa, p. 290).

P. 352, l. 5—for मैत्रः read मित्रः

Verses 153, 154 and 155 are omitted by Medhātithi.

VERSE CLIV

अभिवादयेद्वृद्धांश—V. L. (a) अभिवाद्य च वृद्धांस्तु ; (b) अभिवादयेच्च वृद्धांश ; (c) अभिवादयेत वृद्धांश ; (d) अभिवादयेत्तुतान् वृद्धान्—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 149).

VERSE CLV

This verse is read as follows in Madanapārijāta (p. 12).

शुतिस्मृत्युदितः सम्यक् सायुभिर्यश्च सेवितः ।
तमाचारं निषेवेत धर्मेकामो जितेन्द्रियः ॥

VERSE CLVI

ईरिसताः प्रजाः—V. L. ईरिसतां प्रजाम्

P. 352, l. 24—for सनैरन्यलक्षणं read सनैरति अक्षयं

VERSE CLVII—CLVIII

सदाचार—V. L. स्यादाचार

यः सदाचार—V. L. सर्वदाचार (Aparārka p. 231).

These two verses have not been commented upon by Medhātithi.

VERSE CLIX

सेवेत यत्तः—V. L. यत्नेन सेवयेत्—(Apararka, p. 224).

P. 353, l. 6—after स्त्रीक्रियते, bring in न चानेन...तस्मृतेः of ll. 7-9 below.

VERSE CLX

P. 353, l. 16—for प्रसङ्गते S reads प्रसञ्जते

VERSE CLXI

अस्य स्वात्—V. L. अस्यस्य—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 524).

VERSE CLXII

ब्राह्मणान् गारच—V. L. (a) ब्रह्महंगां वा; (b) ब्राह्मणं गारच—(Aparārka, p. 223).

VERSE CLXIII

स्तम्भं—V. L. दम्भं

P. 354, l. 8—for ध्यवसाये read ध्यवसायो as in A and S.

VERSE CLXV

ध्यवगूर्य—V. L. ध्यवगूर्य—(Aparārka, p. 223).

कास्यया—V. L. कास्यया

VERSE CLXVI

P. 354, l. 12—for दुःखबलाः...पदार्थः read दुःखबहुलाः । तिष्ठतु तावद्यन्तादिः पीडाकरपदार्थः

VERSE CLXVIII

For the second line some MSS. read तावतोऽदसहस्राणि तत्कर्ता नरके वसेत्; also Aparārka (p. 223).

VERSE CLXX

हिंसारतिः—V. L. हिंसावर्ती

VERSE CLXXI

न सीदष्टपि—V. L. सीदष्टपि न (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 68).

VERSE CLXXIII

कृतोऽधर्मः—V. L. कृतं कर्म

VERSE CLXXV

आरमेत्—V. L. रमेत्

P. 357, l. 10—After पृष्ठतः add तु

— l. 12—for पीडनम् read अपीडनम् as in F. N.

VERSE CLXXVI

यौ स्थातां धर्मविर्जितौ—V. L. स्थातां धर्मविवर्जितौ (Aparārka, p. 159).
संकुच्यं—V. L. विकुच्यं

P. 357, l. 20—for न सेवेत् read सेवेत् as in S.

— l. 28—for निन्यते S reads निष्यते

P. 358, l. 1—for गौरव read गोरव as in A.

— l. 2—for वैचत् read वैयत् as in A.

VERSE CLXXVII

यायात्—V. L. गच्छेत् (Nityāchārapradīpa, p. 68).

नृशः—V. L. तथा

VERSE CLXXVIII

रिष्यति—V. L. (a) दुष्यति (Vidhānapārijāta, p. 695); (b) रिष्यते

VERSE CLXXX

जामी—V. L. यामी

दासवर्गेण—V. L. वा स्ववर्गेण (Viramitrodaya-Samskāra, p. 523).

P. 359, l. 10—for भगिन्याः...नरच read भगिन्यः सुवासिन्यश्च

VERSE CLXXXI

एतैर्विवादान्—V. L. (a) एतान् विवादान्—(Viramitrodaya-Samskāra, p. 573); (b) एतैर्विवादं

एतैर्जितैश्च—V. L. (a) एभिजितैश्च; (b) एताजित्वा; (c) एतैर्जितश्च (Nirṇayasindhu and Viramitrodaya-Samskāra, p. 573).

VERSE CLXXXIII

जामयो—V. L. यामयो

VERSE CLXXXIV

स्वका—V. L. स्विका (Viramitrodaya-Samskāra, p. 574).

VERSE CLXXXV

सहेतासञ्चरः—V. L. सहेतासञ्चरः—noted by Medhātithi.

For the first line Viramitrodaya (Samskāra, p. 574) reads
—क्षापास्तादासवर्गंस्तु दुहिता कृपयः परः।

P. 359, l. 28—for तुकम्पा दया read तुकम्प्या

VERSE CLXXXVI

प्रथि—V. L. तु

हस्य—V. L. तस्य

हस्याशु—V. L. विप्राणी (Dānamayūkha, p. 6).

प्रशास्यति—V. L. विनश्यति (do.)

VERSE CLXXXVII

P. 360, l. 14—for विज्ञायप्रतिप्रहमन्त्र read विना यत् प्रतिप्रहं सर्व
as in S.

VERSE CLXXXVIII

प्रतिगृह्णविद्वांस्तु—V. L. (a) अविद्वान् प्रतिगृह्णनो—(Hēmādri-Dāna, p. 60); (b) अविद्वान् प्रतिगृह्णीयात् (Madanapārijāta, p. 221).

VERSE CXCI

यस्मात्तस्मात्—V. L. यस्मात् कस्मात्—(Hēmādri-Dāna, p. 60).

VERSE CXCII

प्रयच्छेत्—V. L. प्रयच्छेत

पापे—V. L. (a) द्विजे; (b) विप्रे

P. 361, l. 23—for काम्य read साम्य

— “ —Before पुन add क

— l. 25—for प्रकार read प्रकरण

VERSE CXCIII

स्वजिंतं—V. L. पाजिंतं

VERSE CXCIV

प्रतीक्षकौ—V. L. प्रतीप्सकौ

VERSE CXCX

दम्भकः—V. L. (a) दम्भकः (Aparārka, p. 170 and Mitākṣarā on 1. 130); (b) दाम्भकः

भिसन्धकः—V. L. (a) तिसन्धकः; (b) भिसन्धकः (Aparārka, p. 170).

Medhātithi notes that after verse 195 ‘some people’ read . the following additional verse—

यस्य धर्मध्वजे वित्यं सुराध्वज इवोच्छ्रूतः ।
प्रच्छ्रुतानि च पापानि वैडालं नाम तद्वतम् ॥

P. 362, l. 20—for व्यापयन्ति read व्यापयति as in A and S.

— l. 24—for मुखाजातमिति read अभिमुखे कथितमिति

— l. 25—ईशोऽस्मैऽशेषः should come in the next line after षष्ठीसमाप्तः

VERSE CXCVI

विकृतिकः—V. L. नैकृतिकः (Mitākṣarā on 1. 130 and Aparārka, p. 170).

वक्त्रत—V. L. वक्त्रत

वक्त्रस्वरेद्विजः—V. L. वक्त्रस्वरिद्वाहतः (Mitākṣarā on 1. 131 and Aparārka, p. 170).

P. 363, l. 15—for व्रतेन read व्रतानि

VERSE CXCVII

व्रतिनो—V. L. वृत्तिनो।

VERSE CXCVIII

दम्भनम्—V. L. लम्भनम् (Aparārka, p. 1229).

VERSE CXCIX

यत्त—V. L. तत्त्व

P. 364, l. 4—for अर्थः स्ता read अर्थस्ता

— l. 7—for तदैत read तदेत

VERSE CC

तिर्यग्योनौ—V. L. (a) तिर्यग्योनिषु ; (b) तिर्यग्योन्यां

P. 364, l. 18—for धारणात् read धारणस्य

VERSE CCI

न स्नायादि—V. L. (a) स्नायान्नैव—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 169) ; (b) न स्नायीहि ; (c) न स्नायाच्च

After verse 201, some people add the following :—

उद्भृत्य चतुरः पिण्डान् कामं स्नायीत पञ्च वा ।

(V. L.—सप्तोद्भृत्य ततः पिण्डान् कामं स्नायाच्च पञ्चवधा)

उदपानात् स्वयं ग्राश्यं बहिः स्नात्वा न तुष्यति ॥

VERSE CCII

भुजान—V. L. युजान

VERSE CCIII

तदागेषु—V. L. हदेषु च—(Aparārka, p. 234).

स्वयगेषु च—V. L. स्वयादिषु (Do.)

P. 365, l. 9—for स्मर्यमाण read अस्मर्यमाण

VERSE CCIV

For the second line some people read यमानेतानकुर्वायो
नियमान् केवलान् भजेत्

P. 365, l. 17—for वियमावा read नियमवा

— l. 21—for माचरला read माहारला

Between verses 204 and 205 some manuscripts read the following :—

आनूशर्यस्य इमा सत्यमहिं सा दममस्तृहा ।

ज्यानम्प्रसादो मातुर्यमार्जवं च यमा दश ॥

अहिंसा सत्यवचनं ब्रह्मचर्यमकल्पता ।
 अस्तेयमिति पञ्चैते यमाश्रोपव्रतानि च ॥
 शौचमिज्या तपो दानं स्वाध्यायोपस्थनिग्रहै ।
 व्रतोपवासौ मौनं च स्नानं च नियमा दश ॥
 अक्रोधो गुरुशुश्रूषा शौचमाहारलाघवम् ।
 अप्रमादश्च नियमाः पञ्चैवोपव्रतानि च ॥

(This last verse is quoted by Medhātithi).

VERSE CCV

तते—V. L. (a) हुते ; (b) कृते—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 494).

कृते—V. L. हुते—(Mitāksarā on 3. 290).

कृबेन—V. L. शुद्धेण (Nārāyaṇa).

VERSE CCVI

अरक्षील—V. L. अश्रीक

VERSE CCVII

च न—V. L. तु न

पदा स्पृष्ट—V. L. पादस्पृष्ट

च कामतः—V. L. तु कामतः

VERSE CCVIII

P. 366, l. 25—for मपि । पातकिना read मपि पातकिनाम् ।

VERSE CCIV

विदुषा—V. L. विदुषां—(Kullūka and Prāyashchittavivēka, p. 260).

P. 367, l. 12—For गणसंघा read गणः संघा

VERSE CCX

गायन—V. L. गायक—(Mitāksarā on 3. 290).

तक्षणो—V. L. चक्षुः (Madanapārijāta, p. 944).

निगडस्य—V. L. (a) विशदस्य; (b) निगडेन (Nandana); (c) निगलस्य;
 (d) निगलेन

VERSE CCXI

शद्रस्येच्छिष्टमेव च—V. L. उच्छिष्टमगुरोक्तथा—noted by Medhātithi.

P. 368, l. 1—for व्रतिकादिः सोपषो धर्मचरणः read व्रतिकादिभ्य एषो-धर्मचरणः as in S.

— l. 11—for इमन्यदीयमपि read षु ख्वकीयमन्यदीयमपि

VERSE CCXII

सूतिकान्तं—V. L. सूतकान्तं—noted by Medhātithi.

पर्यावास—V. L. पर्यावास (Mitākṣarā, on 3. 290).

P. 368, l. 24—for सूत read सूति

Between verses 212 and 213, Viramitrodaya (Āhnika, p. 494) quotes an additional verse:—

समासमाभ्यां विप्राभ्यां विषमं समवेव च ।
पूजातो दीयमानं च न ग्राहं देयमेव च ॥

This is explained by it on p. 498.

VERSE CCXIII

नगर्यन्तं—V. L. (a) कदर्यान्तं ; (b) अवार्यान्तं—(Mitākṣarā on 3. 290).

VERSE CCI

चान्तं—V. L. चैव—(Mitākṣarā, 3. 290).

विक्रयकस्य च—V. L. (a) विक्रयिकस्य च ; (b) विक्रयिणस्तथा—(Mitākṣarā 3. 290); (c) विक्रेयकस्य च (Madanapārijāta, p. 945).

VERSE CCV

वतरकस्य—V. L. (a) वतारकस्य (Kullūka) ; (b) वतरणस्य—(Mitākṣarā, 3. 290).

वैणस्य—V. L. (a) वैणस्य—(Viramitrodaya-Āhnika, p. 495).
(b) वेशस्य (Madanapārijāta, p. 945).

शस्त्र—V. L. सोम (Mitākṣarā, 3. 290).

P. 369, l. 17—for वेणु read वेणोः as in N.

VERSE CCXVI

शौणिष्ठकानां—V. L. शौणिष्ठकास्त् (Madanapārijāta, p. 945).

चैल—V. L. चैल (Madanapārijāta, p. 945).

P. 369, l. 24—Before वर्तते add यस्य as in S.

VERSE CCXVII

P. 370, l. 2—for नैवं read नैव

— l. 5—for प्रेतान्नं कृतं read प्रेतादकृतं

VERSE CCXVIII

आद चे—V. L. आहन्ति

P. 370, l. 13—for चर्मावकृत्तं read चर्मावकृन्तति

VERSE CCXIX

प्रजां—V. L. प्रजा—(Vīramitrodaya-Āhnika, p. 507).

VERSE CCXXI

य एतेऽन्ये स्वभोज्याक्षाः—V.L. (a) य एभ्योऽन्येत्वभोज्याक्षाः; (b) य एतेभ्यो
त्वभोज्याक्षाः

For verse 221 some MSS. note the following variant :—

असृतं ब्राह्मणस्यान्नं लक्ष्मियान्नं पथः स्मृतम् ।
वैश्या ज्ञामध्यमित्याहुः शूद्रस्य रुधिरं स्मृतम् ॥

VERSE CCXXII

भुक्षातो—V. L. भुजानो (Parāsharamādhava-Prāyashchitta,
p. 305).

कृपणं ऋहम्—V. L. तुश्यहं चपेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 300).

P. 371, l. 12—for यथपि read यदपि as in A and S.

After verse 222 some MSS. have an additional one :—

चन्द्रसूर्यग्रहे नाशादशास्त्रात्वा तु मुक्तयोः ।
अमुक्तयोस्तु तयोरशादिष्टवाऽपरेऽहनि ॥

VERSE CCXXIII

रात्रि—V. L. रात्रि (Prāyashchittavivēka, p. 253).

श्रद्धिनेता—V. L. श्रद्धिनेता—noted by Medhātithi and in Vīramitrodaya (Āhnika, p. 490).

VERSE CCXXV

कृष्णं—V. L. कृध्वं

For the second line the Vīramitrodaya (Āhnika, p. 508) reads—हतमश्रद्धानस्य श्रद्धापूतं विशिष्यते

P. 372, l. 11—after देवा add न

VERSE CCXXVI

आतन्द्रितः—V. L. प्रयन्तः (Aparārka, p. 290).

P. 372, l. 21—for आवज्ञा read आवन्तः

What are printed by Gharpure as verses 227, 228, 229, are not the verses of Manu. They are verses quoted by Medhātithi from other sources. They form part of the Bhāṣya on 226.

P. 373, l. 1—for दायागतं read तदा तस्मादागतं

— l. 20—Omit शौर्यर्तीति, and after अपितु add वैर्यर्तीति as in S.

— l. 25—for सत्र read सत्त्र

VERSE CCXXVII

बिलमैष्टिकपौर्तिकम्—V. L. बिलनैमित्यसंज्ञकम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 165).

VERSE CCXXVIII

अनसूयता—V. L. अनसूयतः (Aparārka, p. 385).

After verse 225 some MSS. insert the following :—

पात्रभूतेऽपि यो विप्रः प्रतिगृह्य प्रतिप्रहम् ।
असत्सु न नियुञ्जीत देयं तस्मै न किंचन ॥
सञ्चयं कुरुते यश्च प्रतिगृह्य समन्ततः ।
धर्मर्थं नेऽप्युञ्जीत न तं तस्करमर्थयेत् ॥

VERSE CCXXIX

जय—V. L. जय (Aparārka, p. 385).

P. 374, l. 17—for त्वाङ्गो read त्वादग्नो

VERSE CCXXX

भूमि—V. L. (a) स्वर्गं (Aparārka, p. 386); (b) सर्वं (Smṛti-tattva II, p. 364).

VERSE CCXXXI

पुष्टां—V. L. तुष्टां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 177).

विष्टपम्—V. L. पिष्टपम्

P. 375, l. 7—for इनसो विशे read गोविशे as in S.

— l. 10—for णादीनाम् read णादानम् as in S.

— l. 11—for मुक्त्वा read मुक्ता as in S.

— l. 14—before उभयतोमुखी add रोमतुल्यानि युगानि

— l. 15—for स्वर्गः प्राप्यते read स्वर्गं प्राप्यति as in S.

— l. 17—for शिकस्वर्णपुर्यां दत्त्वा read शिकमध स्वर्णं दत्त्वा as in S.

VERSE CCXXXII

प्रश्नसार्थितम्—V. L. ब्रह्म शाश्वतम्—(Parāsharamādhava-Āchāra, p. 133, and Aparārka, p. 386).

शाश्वतंसौख्यं—V. L. सर्वसौख्यं तु—(Smṛtitattva II, p. 364).

P. 375, l. 24—for तद्भवा read तद्भावः

VERSE CCXXXIV

For the second line Hēmādri-Dāna, p. 17 reads—तेन तेन हि भावेन तत्प्राप्नोति हि पूजितः

This verse is omitted by Nandana.

VERSE CCXXXV

तादुभौ—V. L. उभौ तौ—(Dānakriyākauṇḍali, p. 8).

VERSE CCXXXVI

च नानृतम्—V. L. (a) न चानृतम्—(Hēmādri-Dāna, p. 90); (b) न वानृतम्

नातोऽप्यपवदेत्—V. L. नातो विप्रवदेत्—(Hēmādri-Dāna, p. 90).

VERSE CCXXXVII

च परिकीर्तनात्—V. L. (a) तु परिकीर्तनात् (Hēmādri-Dāna, p. 90); (b) ज्ञरति कीर्तनात्

VERSE CCXXXVIII

पुत्रिकाः—V. L. (a) वलिकाः; (b) वन्निकाः; (c) वध्रिकाः (Aparārka, p. 232).

VERSE CCXXXIX

पुत्रदारा—V. L. पुत्रदारं (Vīramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXL

प्रलीयते—V. L. (a) प्रमीयते; (b) विलीयते—(Aparārka, p. 232).
च—V. L. तु (Viramitrodaya-Paribhāṣā, p. 64).

VERSE CCXLI

उत्सृज्य—V. L. सन्त्यज्य (Aparārka, p. 232).
धर्मस्तमनुगच्छति—V. L. धर्मस्थिष्ठति केवलः

VERSE CCXLII

स्वशरीरि—V. L. स्वशरीरि, adopted by Medhātithi.
हतकिल्वपम्—V. L. हतदुष्कृतम्

P. 378, l. 13—for शरीरी read स्वशरीरी as in A and S.

VERSE CCXLIV

उत्तमैस्तमैः—V. L. उत्तमैस्तमो (Viramitrodaya-Samskāra, p. 587).

सह—V. L. (a) सदा (do.); (b) इह (Samskāraratnamālā, p. 507).

VERSE CCXLV

उत्तमानुत्तमानेव गच्छन्—V. L. उत्तमानुत्तमान्नगच्छन्

P. 378, l. 26—for सम्बन्धिनः read सम्बन्धेन

— l. 27—for जातेरनयायस्तां तुल्यतां read जातेरनपायात्ततुल्यतां as in S.

VERSE CCXLVI

तथाग्रतः—V. L. (a) तथाग्रतैः; (b) यथाविधि

P. 379, l. 5—for राचारैः read कूराक्कचारैः

VERSE CCXLVII

एधोदकं—V. L. गन्धोदकं (Mitākṣarā on 1. 214).

अभ्युदत्—V. L. अभ्युदृष्टं (Aparārka, p. 406).

मध्वाधा—V. L. मध्वाज्या (Mitākṣarā on 1. 214), मधुचा (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

सर्वतः—V. L. असतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190).

VERSE CCXLVIII

आहृता—V. L. आहृता (Hēmādri-Dāna, p. 56).

भ्युदितां—V. L. (a) भ्युदितां; (b) मुदितां (Aparārka, p. 407).

अप्रवेदितां—V. L. अप्रवेदितां (Nandana).

ग्राहां—V. L. भोज्यां

VERSE CCXLIX

मन्यते—V. L. पश्यते (Aparārka, p. 407).

VERSE CCL

शरयां गृहान्—V. L. शश्यासनं (Madanapārijāta, p. 220).

गृहान्—V. L. (a) गृहं; (b) गृह (Prāyashchittavivēka, p. 412).

मणीन्—V. L. (a) मणिं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 190); (b) मही—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

धाना—V. L. धान्यं

धाना मत्स्या—V. L. मत्स्या धाना—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

निर्णुदेत्—V. L. (a) निर्णुदेत्—(Aparārka, p. 406); (b) निर्लुटेत् (Hēmādri-Dāna, p. 56).

अपः पुष्पं—V. L. (a) पुष्पं पत्रं (Madanapārijāta, p. 220); (b) पत्रः पुष्पं—(Hēmādri-Dāna, p. 56).

VERSE CCLI

सर्वतः—V. L. सर्वधा

VERSE CCLII

अन्वच्छन्—V. L. आकाङ्क्षन्

VERSE CCLIII

आधिकः—V. L. अधिकः

VERSE CCLIV

यथा चोपचरेदेन—V. L. यो यथोपचरेदेन

VERSE CCLV

तांस्तु—V. L. तां तु—adopted by Medhātithi.

VERSE CCLVII

आस्थितः—V. L. आश्रितः

P. 382, l. 21—Before सर्वेषां add न as in M.

VERSE CCLVIII

आत्मनि—V. L. आत्मनः

Adhyaya V

—♦♦♦—

VERSE I

महात्माने—V. L. महाभागं

P. 384, l. 11—for उत्पत्तिस्तस्य read उत्पत्तिर्यस्य तम् as in S.

— l. 14—for भृष्टा read भ्रष्टा as in S.

— l. 19—for पूर्वे read पूर्वन् as in S.

— „ —for हृदं read हृह as in S.

VERSE II

P. 385, l. 5—for पुरा मृत्युररण read पुरापमृत्युना मरण as in S.

VERSE IV

अनभ्यासेन—V. L. अनभ्यासात् (Parāsharamādhava-Prāyash-chitta, p. 8).

चवर्जनात्—V. L. (a) विवर्जनात्; (b) च लक्ष्यनात् (do.)

P. 385, l. 15—Omit नास्नातक.....ऽयम्

VERSE V

पलाण्डुंकव—V. L. (a) पलाण्डुकव; (b) पलाण्डुंकर (Smṛtitattva, p. 448).

P. 385, l. 24—Omit पादप्रहारेण—not in A and N.

— l. 26—for यतो read शतो

P. 386, l. 2—Before कवकशङ्को add शार्क

— l. 8—for श्रुतेनवृत्तौ *N* and *A* read श्रुतेतरनिवृत्तौ

— l. 10—for केवले सृष्टे read केवलेनामेष्यप्रभवत्वेन संसृष्टे as in S.

VERSE VI

वृश्न—V. L. वश्न (Aparārka, p. 247).

पीयूष—V. L. पेयूष

P. 386, l. 17—for सुतस्य read सृतस्य as in S.

— l. 20—for अनाद्यं यदि तदम्भि read अनाद्यमम्भि as in A.

VERSE VII

पायसापूपमेव च—V. L. पायसापूपशङ्कुलीः

P. 387, l. 8—for तदुक्तम् read तदयुक्तम्

— l. 23—for पदार्थ read परार्थ

— „ —for पाञ्ची read अपाञ्ची

P. 388, l. 3—for अयज्ञे हुतस्य read अयज्ञाहुतस्य

VERSE VIII

ऐकशकं—V. L. एकशकं (Madanapārijñāta, p. 929).

P. 388, l. 13—for उद्ध्र read श्रौद्ध्र as in S.

— l. 16—for सायः दुहृथते read सायमप्रदुर्गधा प्रातर्दुहृथते

— l. 19—for तेनैव read एतेनैव

VERSE IX

स्त्रीचीरं चैव—V. L. स्त्रीचीरमय

माहिषं—V. L. (a) महिषीं (Mitākṣarā, on 3.290); (b) महिषीः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 712).

VERSE X

शुक्ते—V. L. शुक्ते तु

P. 389, l. 11—for र्यवादः read पवादः as in A.

— l. 12—for स्वरस् read सुरस् as in F. N.

VERSE XI

कव्यादान्—V. L. कव्यादः (Kullūka).

शकुनीन्—V. L. शकुनान् (Kullūka).

शकुनीन् सर्वान्—V. L. शकुनींश्चैव (Smṛtiśāroddhāra, p. 298).

टिद्विभं च विवर्जयेत्—V. L. (a) टिद्विभं परिवर्जयेत्; (b) टिद्विभांश्चैव
वर्जयेत्

P. 390, l. 4—for तत्रोभय read न तूभय as in S.

— l. 5—for नाभक्षय read न भक्षय

— „ —for स्तत्रैव read स्तेनैव as in F. N.

— l. 6—for अश्रीयात् read नाश्रीयात् as in F. N.

VERSE XII

रज्जुदालं—V. L. रज्जुवालं (Kullūka).

शुकसारिके—V. L. शुकसारिकम् (Viramitrodaya-Āhnika, p. 540).

P. 390, l. 23—for कस्माद्द्र read कस्मात् भ

P. 391, l. 2—for न किंचि read किंचि

— l. 3—for भिन्नकर्तृकथ read भिन्नकर्तृकत्वे तु or भिन्नकर्तृ-
कयोश्च

— l. 4—for विपयः read विपयम्

VERSE XIII

निमउत्तरश्च—V. L. तथा निमउज्ज्य (Viramitrodaya-Āhnika,
p. 540).

सैन—V. L. शैन (Kullūka).

P. 391, l. 13—for तरत् नेच्छा read तरत्रेच्छा as in A.

— l. 16—for स्वयं F. N. reads स्यं, which is better.^c

— l. 17—for नून् read नतु

— „ —for त्वस्ति read इस्ति

— l. 20—for अनापदि read जार्णपादादि as in S.

— „ —for विवक्षते read विवक्षिते

— l. 23—for बलाका read कुकुटा

VERSE IV

P. 392, l. 3—for कोला...दीनां read कोलादीनां as in S.

— l. 6—for ज्ञायामपति read ज्ञाग्रामवासिपति as in S.

— l. 10—for नामिति पचि read नामपचि as in S.

VERSE XV

P. 392, l. 16—for यो मांसा read सोमांसा as in F. N. and S.

VERSE XVI

सर्वशः—V. L. सर्वदा

राजीवान्...सर्वशः—V. L. राजीवाः सिंहतुण्डाश्च सशल्काश्चैव सर्वशः^a
adopted by Medhātithi and also Mitākṣarā on l. 178.

VERSE XVII

मुगद्विजान्—V. L. मुगान् द्विजान्

P. 393, l. 3—for ज्ञातान्...तान् भवे read ज्ञाता...ता भक्ष्ये

VERSE XVIII

शस्यके—V. L. शस्यके (Mitākṣarā on l. 177).

पञ्चनसेष्वा—V. L. पञ्चनसाना (Smṛtiśāroddhāra, p. 299).

P. 393, l. 7—for विकादयो read विधादयो as in S.

VERSE XIX

प्राप्त—V. L. **प्राप्त्य** (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 317).

VEESE XXI

वृत्तर्थ—V. L. **भृत्तर्थ**

पुरा—V. L. **तथा** (Mitāksarā on 1. 179).

VERSE XXIV

यद्भवेत्—V. L. **सर्वतः** (Viramitrodaya-Āhnika, p. 523).

भक्ष्यं भोज्य—V. L. **भक्ष्यमेज्य** (Smṛtitattva, p. 542).

P. 395, l. 10—for शुक्तस्यापि read शुष्कस्यापि

— “ —for भक्षणम् । काले read भक्षणकाले

P. 395, l. 13—Before स्नेह read तत्

— l. 19—for नर्धनकर्त्वं read नर्धकत्वं

VERSE XXV

चिरस्थितमपि त्वाच्यं—V. L. **चिरसंस्थितमप्याच्यं** (Smṛtitattva, p. 452).

विक्रिया—V. L. (a) **विक्रियाः**; (b) **विक्रियाम्**

पथसः—V. L. **पथसां** (Smṛtitattva, p. 452).

P. 395, l. 24—for सकृपूपादि read सकृत्पूपादि

VERSE XXVI

P. 396, l. 4—for विष्वय read दिष्विष

— l. 9—for केनचिद्बुद्ध्यते read न किञ्चिद्बुद्ध्यते

— l. 12—for कारतः स्थितस्य read कारः स्थित पृष्ठ

— l. 17—for भुज्यते तद्वाङ् read भुज्यते तद्वाङ्

— l. 19—**शुद्ध** read शुस्ति

VERSE XXVII

ब्राह्मणानां—V. L. ब्राह्मणस्य

P. 397, ll. 1-2—Omit मांसं क्रियादिना

— l. 2—for वादाश्चेति निःशेष read वादाश्च शेष

— l. 8—After तत्र add न

— l. 9—for गोचरैर्यः स read गोचरः स

— l. 11—Before भवति add न

— l. 18—for विशेषेण read अविशेषेण

— „ — षेषः read षेषे

— l. 23—for प्रोक्षित न भक्षये read प्रोक्षितं न भक्षये

— l. 27—Before कृतं add न

P. 398, l. 3—for भक्षणादयस्त् read भक्षणाय यस्त्

— l. 5—Before कामना read काम्या

— l. 8—for वृत्ति read प्रवृत्ति as in A and S.

— l. 13—for निमित्ते अभ्यनुज्ञाते read निमित्तताऽभ्यनुज्ञाना as in C.

— l. 14—for ननु read ननु as in C.

— l. 26—for दृष्टं ब्रात्यु read दिष्टं प्रीत्यु

P. 399, l. 4—for तानां भासतां read तानामासतां

— „ — for क्रीतानविहि read क्रीताविहि

— l. 5—for विहितं च read विहितश्च

— l. 12—for व्रत...मेव read व्रतवदनुज्ञानादनशनमेव as in S.

— l. 15—for मभक्ता read मनभक्ता

— l. 17—ज्ञापितः read ज्ञापितम्

— l. 25—for उष्णं देवा read उष्णदेवा

VERSE XXVIII

स्थावरं जङ्गमं—V. L. जङ्गमं स्थावरं
भोजनम्—V. L. भोजने

VERSE XXIX

अथवदंशिष्ठः—V. L. चाप्यदंशिष्ठः

VERSE XXXI

P. 400, l. 26—for मांसाशी यतः read मांसाशिनः

— “ —for पुष्ट्यर्थकमांसा read पुष्ट्यर्थं च मांसा as in S.

VERSE XXXII

परोपकृत—V. L. परोपहृत (Viramitrodaya-Āhnika, p. 527).

देवान् पितृं श्चाचर्चयित्वा—V. L. अर्चयित्वा पितृन् देवान्—(Prāyashchit-tavivēka, p. 276).

न दुष्यति—V. L. न दोषभाक्

P. 401, l. 8—for कृत्वा read कृता

— l. 9—for न कर्तव्यम् read कर्तव्यम्

— l. 10—for वाष्टकान् read व देवान्

VERSE XXXIII

जग्धवाहय—V. L. योऽथाद् (Smṛtisāroddhāra, p. 301).

प्रेतस्तैरथते—V. L. प्रेत्य तैरथते (Viramitrodaya-Āhnika, p. 531).

अवशः—V. L. च सः (do.)

P. 401, l. 19—for निमित्सान्तर read निमित्सान् अन्तर

— “ —for योविष्ठि read सोऽविष्ठि

— l. 22—for धानमाश read धानाश as in S.

— l. 26—for मधाति read मध्मिति

VERSE XXXIV

मृगहन्तुः—V. L. मृगहत्या

VERSE XXXVI

कदाचन—V. L. कथञ्चन

शाश्वतं विधिं—V. L. (a) शाश्वतं धर्मं; (b) नैतिकं विधिं

P. 402, l. 13—for मांसमधान् read मांसमेषामशीत

VERSE XXXVII

कदाचन—V. L. कथंचन

P. 402, l. 18—for खण्डिका read चण्डिका as quoted in Viramitrodaya-Āhnika, p. 539.

— l. 19—for साज्यः read न्यायः

— l. 23—for शिष्टानां read हिंसायां

— l. 24—for न read तदा

VERSE XXXVIII

कृत्वोह—V. L. कृत्वेह

VERSE XXXIX

यज्ञस्य—V. L. यज्ञोऽस्य adopted by Medhātithi.

P. 403, l. 10—for यज्ञाङ्गभूते याभृतिस्त read यो वधो यज्ञाङ्गभूतस्त

VERSE XL

पुनः—V. L. पुरा (Viramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 403, l. 23—for ऐहोऽक read श्लोक as in A, N and C.

P. 404, l. 5—for स्पृष्ट read स्पष्ट as in S.

— l. 10—for भीम read भार

VERSE XLI

यज्ञे—V. L. सोमे (Aparārka, p. 154).
नान्यत्रेत्यब्रवीन्मनुः—V. L. नान्यत्र मनुरब्रवीत्

P. 404, l. 18—for स्वतन्त्र एव च । read स्वतन्त्रः । एवं च as in S.

VERSE XLII

पशुः—V. L. पश्न् (Viramitrodaya-Āhnika, p. 538).

VERSE XLIII

आत्मचान्—V. L. आत्मने (Viramitrodaya-Āhnika, p. 538).

P. 405, l. 11—for तस्कृत read तस्कृत as in A.

— l. 13—for नाय read स्नाप

VERSE XLVI

वधक्षेशान्—V. L. (a) परिक्षेशान् ; (b) वधक्षेशं (Viramitrodaya-Āhnika, p. 539).

हित—V. L. सुख

सुखमत्यन्तं—V. L. सुखमानन्त्यं

P. 406, l. 7—for वित्ताशनादयः read विशसनादयः

— l. 8—for वित्ताशन read विशसन

VERSE XLVII

ध्यायति—V. L. ध्यायते (Mitāksarā on 1. 181).

रतिं—V. L. धृतिं (Kullūka).

VERSE XLVIII

विवर्ज—V. L. न भव (Prāyashchittavivēka, p. 279).

P. 406, l. 21—for पदेश read पदेशे

— l. 23—for हेतूनाम् read हेतुस्वम्

VERSE XLIX

P. 406, l. 26—for प्रभावः read प्रभवः

VERSE L

क्रियतां याति—V. L. क्रियतामेति

च न—V. L. नोप

VERSE LI

दकश्चेति—V. L. दकश्चाष्ट (Smṛtisāroddhāra, p. 301).
विशसिता—V. L. विनिहन्ता

P. 407, l. 18—for हन्तोच्यते read हन्तेश्युच्यते as in S.

— l. 27—Before बूमः add सदशुरुमिति

P. 408, l. 2—for यदि read यदपि

— l. 3—for स एव read चैव

— „—for मुख्योऽपर read मुख्यो नोपचरन् पर

— l. 7—for पनयमि read पनयनमि

— l. 8—for ध्यापक read ध्यापन

— l. 9—for पयति read पयत्यर्थः

— l. 10—for गोऽनर्थां read गो तदर्थां

— l. 11—for इत्यपि read इत्यथ as in A and S.

— l. 15—for सर्वस्वं दयात् read सर्वस्वदानं

— l. 19—for प्रयोजकस्मृतिशङ्कया च read प्रयोजकौ

— l. 20—for मेति read मेतमि

After this verse some MSS. have the following additional verses :—

अनुमन्ता विशसिता निहन्ता क्रयविक्रयी ।
 घातकः सर्वं पूर्वे ते संस्कर्ता षष्ठु उच्यते ॥
 विदेशोनानुमन्ता च विशस्ता शासनात्था ।
 हननेन तथा हन्ता धनेन क्रयिकस्तथा ॥
 विक्रयी च धनादानात् संस्कर्ता तत्प्रवर्तनात् ।
 धनेन चोपभोगेन वधभद्रेण चाप्यथ ॥
 श्रिविधस्तु वधो ज्ञेयो भोक्ता तत्रातिरिच्छते ।
 घातकः षट् समाव्याता भोक्ता ततस्तु सप्तमः ॥
 तेषाम्बन्धसकाशात् हथु पभोक्तातिरिच्छते ।
 क्रेतारं व्रजते पादः पादो भोक्तारमृच्छति ॥
 खादकं व्रजते पादः पादं ऋच्छस्यतस्तु यः ।
 यदि स खादको न स्यात् घातको न तथा भवेत् ॥
 खादको घातकः क्रेता ततस्तुल्या न संशयः ॥

VERSE LII

ततोऽन्यो नास्त्यपुण्यकृत्—V. L. (a) न ततोऽन्योस्त्यपुण्यकृत् (Smṛti-sāroddhāra, p. 301); (b) न ततोऽन्योऽस्ति पापकृत्

P. 408, l. 25—for स्वर्च read स्वर्व

VERSE LIII

पुण्यफलं समम्—V. L. पुण्यं समं स्मृतम् (Viramitrodaya-Āhnika, p. 533).

P. 409, l. 6—for वर्षे read वर्षं वर्षे

VERSE LV

एतत्—V. L. इति (Viramitrodaya-Āhnika, p. 531).

मनीषिणः—V. L. विपश्चितः

P. 409, l. 16—for मतिराकां read विराकां

VERSE LVI

P. 409, l. 20—for विषयार्थः: read विधेयार्थः: as in S.

— l. 21—for न्दार्थाकरैरी read न्दार्थवादैरी as in A, N, and F. N.

— l. 23—for किंचिदशि read किन्तु यदशि

VERSE LVIII

सूतके च—V. L. सूतकेषु—(Smṛtitattva II, p. 279).

P. 411, l. 3—for जाताजुसा read जानुजातसा

— l. 4—After स्तीतीय add वष्ट as in S.

— „—for यदपि read यदपि

VERSE LIX

अर्वाक् सञ्च—V. L. आ वा सञ्च (Aparārka, p. 893).

वा—V. L. च

VERSE LX

तु—V. L. च—(Nityāchārapradīpa, p. 104).

P. 412, l. 22—for येभ्यः: read येभ्यश्चास्य as in S.

— l. 23—for पूर्वमन्वय read पूर्वान्वय as in S.

— l. 27—for दान मध्युप read दानमवध्युप

— „—for छंर हृव read छंस

P. 413, l. 19—for दासीनां read दासानां as in S.

— l. 23—for राजानौ read राजानो

P. 414, l. 4—for द्वादशाहे नाश read द्वादशाहेनाश

— l. 16—for ज्ञाने read ज्ञाते

VERSE LXI

निषुणं—V. L. विप्राणां (Hāralatā, p. 15).

Kullūka, Nārāyaṇa and Rāghavānanda have the following two verses in place of Medhātithī's verse 61 :—

यथेदं शावमाशौचं सपिण्डेषु विधीयते ।
जननेऽप्येवमेव स्वानिषुणं शुद्धिमित्तताम् ॥
सर्वेषां शावमाशौचं मातापित्रोस्तु सूतकम् ।
सूतकं मातुरेवस्यादुपस्पृश्य पिता शुचिः ॥

Some MSS. have the following additional verse :—

उभयश्च दशाहानि कुलस्याक्षम भुज्यते ।
दानं प्रतिग्रहो यज्ञः स्वाध्यायश्च निवर्तते ॥

P. 415, l. 1—for ज्यायादिष्वपाठ read ज्यायादिष्व स्यात् । यदि वा पाठ

- 1. 2—for शक्येनैव read एकेनैव as in S.
- 1. 4—for विलघ्यते read विलघ्येत
- 1. 16—for तदेव read तदैवम् as in S.

VERSE LXII

बैजुकादेव सम्ब—V. L. बैजिकादभिसम्ब

VERSE LXIII

शावस्पृशो—V. L. शावस्पृशो

P. 416, l. 10—for तत्र वै read तत्रैव

VERSE LXIV

शिष्यस्तु—V. L. शिष्यस्त्य

समाचरन्—V. L. समाचरेत् (Mitāksarā on 3. 24).

समस्तत्र—V. L. समस्तत्र

दशरात्रेण शुध्यति—V. L. **दशाहेन विशुध्यति**—(Mitākṣarā on 3. 24).

After verse 65 some MSS. have the following additional verses :—

प्राक्संस्कारप्रमीतानां वर्णनामविशेषतः ।
त्रिरात्रात् भवेच्छुदिः कन्यास्वह्नो विधीयते ॥
अदन्तजन्मनः सद्य आ चूडान्नैशिकी स्मृता ।
त्रिरात्रमावृता देशाद् दशरात्रमतः परम् ॥
परपूर्वासु भार्यासु पुन्रेषु प्रकृतेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं तु एकाहं त्वसपिण्डतः ॥

VERSE LXVI

मुण्डानाम्—V. L. (a) **चूडानाम्**—(Mitākṣarā on 3. 23); (b) **चौलानाम्**

विशुद्धिः—V. L. **अशुद्धिः** (Mitākṣarā on 3. 23).

निर्वृत्तमुण्डकानाम्—V. L. **निर्वृत्तचूडकानां** (do.)

VERSE LXVII

स्त्रिपेयुः (Smṛtitattva II, p. 271).

P. 418, l. 3—for एव तेन read एतेन

VERSE LXVIII

न च—V. L. (a) **नापि**—(Aparārka, p. 870); (b) **नास्य**—(Mitākṣarā on 3. 2).

क्षपेत्तथ्यहमेव तु—V. L. (a) **स्त्रिपेत्तथ्यहमेव वा**; (b) **क्षपेत्तस्त्रयमेव च**; (c) **स्त्रियेयुस्त्रयहमेव च** (Smṛtitattva II. p. 271); (d) **क्षपयेस्त्रयहमेव तु**; (e) **क्षपेयुस्त्रयहमेव च** (Kullūka).

After verse 70 some MSS. have the following additional verse :—

परपूर्वासु पुन्रेषु सूतके सृतकेषु च ।
मातामहे त्रिरात्रं स्यादेकाहं तु सपिण्डने ॥

LXXI

P. 419, l. 7—for **अदत्ता** read **दत्ता** as in F. N.

— l. 18—for **तदुप्स्य** read **तदुपस्य**

— l. 19—for **स्पर्शन** read **स्पर्शना**

VERSE LXXII

निर्मज्जेयुः—V. L. निर्मज्जेयुः

अवहम्—V. L. अवहम् (Nandana).

P. 419, l. 27—Before प्रतिष्ठेधः add न

— “ —for डागादौ च तीर्थ read डागादावतीर्थ as in N.

Between verses 73 and 74 some MSS. have the following additional verse :—

मासप्रये प्रिरात्रं स्यात् षण्मासे पद्मिणी तथा ।

अहस्तु नवमादर्धाकं ऊर्ध्वं स्नानेन शुभ्यति ॥

VERSE LXXIV

यच्छेषं—V. L. तच्छेषं

P. 420, l. 12—for देशो read विदेशो

— l. 14—for पेक्षा read पेक्ष्यम् as in S.

— l. 15—for कल्पेन read कल्पो न as in A

VERSE LXXVIII

चेस्यातां—V. L. स्यातां चेत्

यावत्तत्—V. L. यावत्

P. 421, l. 14—for पातन read पात as in S.

P. 422, l. 3—for मातुल read मातुले as in S.

VERSE LXXIX

रात्रमा—V. L. रात्रं प्रा (Hāralatā, p. 76).

VERSE LXXXI

गुरौ—V. L. अगुरौ (Nandana ; also noted by Medhātithi).

विषये स्थितः—V. L. (a) विषयेषु च ; (b) विषये स्थितिः (Hāralatā, p. 76).

P. 422, l. 10—for रात्रिप्रति read रात्रप्रति

— l. 15—for उपसन्ने read उपसम्पन्ने

VERSE LXXXII

भूमिपः—V.L. इत्रियः

P. 423, l. 2—for वाक्यं read वाच्यं

— l. 5—for ननु read न

— l. 8—Before विकल्पन्ते add तात्रि

— l. 11—for उपक्रान्तं read अपक्रान्तो as in S.

— „ —for विवक्षा यामा read विवक्षायामा

Before verse 82 some MSS. have the following :—

उत्त्रविद्यशूद्धदायादाः स्युश्चेद्विप्रस्य बान्धवाः ।
 तेषामरौचं विप्रस्य दशाहाश्छुद्धिरिष्यते ॥
 राजन्यवैश्ययोरचैवं हीनयोनिषु बन्धुषु ।
 स्वमेव शौचं कुर्वीत विशुद्ध्यर्थमिति स्थितिः ॥
 विप्रः शुद्ध्येवदशाहेन जन्महानौ स्वयोनिषु ।
 पद्मिष्ठिभिरथैकेन उत्त्रविद्यशूद्धयोनिषु ॥
 सर्वे चासमवर्णस्तु शौचं कुर्युरतन्त्रिताः ।
 तद्वर्णविधिरप्टेन लवं तु शौचं स्वयोनिषु ॥

VERSE LXXXIII

P. 424, l. 10—for होमवै read होमावै

VERSE LXXXIV

P. 425, l. 2—for स्तदपि read स्तेनापि as in S.

— l. 6—for शबस्पृष्टिपदेन read केवलस्य शबस्य स्पृष्टिपदेन as in S.

— l. 7—for रैयुंक read रेतरयुक्त as in S.

— „ —for पदान्त्र read पदान्तर as in S.

VERSE LXXXV

गामालभ्याकंसीक्ष्य वा—V. L. गां स्पृष्टा वीक्ष्य वा रविम् (Mitāksarā on 3.30 ; Madanapārijāta, p. 25).

ईक्ष्य—V. L. पक्ष्य

P. 425, l. 24—for विकल्पेते read विकल्प्येते as in A.

VERSE LXXXVII

त्रिरात्रेणैव शुभ्यति—V.L. त्रिरात्रमशुचिर्भवेत् (Aparārka, p. 876 and Mitāksarā on 3.5).

कृत्वा—V.L. (a) दत्त्वा (Samskāraratnamālā, p. 285); (b) कुर्यात् (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 313).

VERSE LXXXVIII

निवर्त्ततेतादक्रिया—V. L. निवापो न विधीयते (Smṛtisāroddhāra, p. 217).

P. 426, l. 14—for संसर्गेण read संसर्गे न as in S.

— l. 16—for तदुक्तम् read तद्युक्तम्

— l. 17—for निर्देशात् read निर्देशात् as in C.

P. 427, l. 1—for तुशानं read तुशात्

— l. 14—for घातयति read घातयति

— l. 16—for प्रपतनम् read प्रपतनैश्चेष्टताम्

P. 428, l. 1—for सम्बन्ध read सर्वाधि

— l. 2—for येकेचन read येन

— l. 18—for शास्त्र read न शास्त्र

VERSE LXXXIX

P. 429, l. 7—Before कथितिं add यत् as in S.

P. 429, l. 11—for तादृथ्यताना read तादृथ्याना as in S.

— l. 12—for गुणभावात् read गुणीभावः as in S.

— l. 20—for ब्राह्मणदिभिः read ब्राह्मणहनने

— „ —for तद्वेषा read तद्वद्वेषा

— l. 22—for लभ्यते read न लभते

P. 430, l. 8—for विवक्षयानातञ्च read विवक्षयामतन्मम् as in S and F. N.

— l. 10—for सम्बध्यते । पूर्ते read सम्बद्धा तत्र ते as in S.

— l. 18—for यथ्य read यज्यथ्य

— „ —for प्रमाण्या read प्रमाणं

— „ —for विधिविदिति read विधिं वदन्ति

— l. 22—for निवृत्तिदिति read निवृत्तेति as in C.

— l. 23—for यथात् read यथा च

— l. 25—for निवृत्त read निवृत्ता

VERSE XC

प्रेतान्—V.L. प्रेतम् (Nirṇayasindhu, p. 391).

न प्रतेन—V. L. अतेन न (Samskāraratnamālā, p. 394).

VERSE XCI

यथायोगं—V.L. (a) यथासङ्कल्पं; (b) यथायोगं (Smṛtisāroddhāra, p. 216).

यथायोगं हि जन्मनः—V.L. (a) यथावर्णं द्विजातयः (Aparārka, p. 170); (b) यथासङ्कल्पं द्विजातयः (Nirṇayasindhu, p. 414).

VERSE XCII

P. 431, l. 26—for रूपयोंडन्तु read रूपयों तु as in A.

VERSE XCIII

माहात्मिके—V. L. (a) महात्मके ; (b) महात्मिके

चाप्रका—V.L. (a) चाप्रका (adopted by Burnell, but ‘unauthorised’ says Hopkins) ; (b) तत्र का (adopted by Parāshara-mādhava-Āchāra, p. 616).

P. 432, l. 10—for समेषु read आधमेषु as in S.

VERSE XCI

दिम्ब—V. L. दिम्भ (Kullūka).

VERSE XCIV

वपुः—V. L. मूर्ति

VERSE XCVI

लोकेभ्यः प्रभवात्ययौ (Medhātithi)—V.L. (a) लोकेभ्यः प्रभवात्ययम् (Kullūka) ; (b) लोकेशप्रभवात्ययम् ; (c) लोकेशप्रभवोहययम् (Nandana) ; (d) लोकेशप्रभवेऽत्ययम् ; (e) लोकेशप्रभवेऽत्ययः (mentioned by Nārāyaṇa) ; (f) लोकेशप्रभवात्ययौ (Wrongly attributed by Buhler to Medhātithi).

VERSE XCVIII

वाइनायुधम्—V. L. वाहनायुधैः (Nirṇayasindhu, p. 427).

शुद्धयत्पः—V. L. शुद्धयेदपः (Shuddhi-Kaumudi, p. 154).

रश्मीन्वा—V. L. (a) रश्मीरच (b) रश्मिं वा (Shuddhi-Kaumudi, p. 154).

VERSE CI

अनद्धरान्न—V. L. अनधरा (Gadādharapaddhati-Kāla, p. 320).

चेत्स—V. L. चैत (do).

VERSE CII

च—V. L. वा (Smṛtisāroddhāra p. 220).

सचैलं—V. L. (a) सचैलः (Mitāksarā, 3.26) ; (b) सचेलः (Hāralatā, p. 86) ; (c) सचेलं

After verse 102 some MSS. have the following couplet :

अपरं चेत्परो वर्णो अपरे वा परो वदि ।
अशौचे संस्पृशेत्सनेहात् तस्य शौचेन शुद्ध्यति ॥

VERSE CIII

नाययेत्—V. L. हारयेत् (Mitākṣarā on 3.2) Madanapārijāta, p. 395).

VERSE CIV

विराहारो—V. L. गन्यनाहारौ (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

वार्युपाभनम्—V. L. वासनाजनम् (do).

VERSE CV

शौचानां—V. L. वर्णानां

योऽर्थे—V. L. योऽन्तः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

VERSE CVI

तपसावेदवित्तमाः—V. L. नदी वेगेन शुद्ध्यति (Shuddhi-Kaumudi, p. 360).

VERSE CVII

द्विजोत्तमः—V. L. द्विजोत्तमाः (Smṛtisāroddhāra, p. 249).

P. 435, l. 13—for नथः read नथाः

— “ —for वेगगतायाः read वेगं गतायाः

— l. 14—Before यथा add न as in S.

VERSE CVIII

P. 435, l. 27—for करणम् read करणत्वम्

P. 436, ll. 1—3 यावाऽनु……सा तु—should be transposed to line below, after तुष्ट्यन्ती

P. 436 l. 10—for वदिति S reads वदन्ति

VERSE CIX

P. 436, l. 16—for प्रधानता read प्रधानतया

VERSE CX

P. 436, l. 22—for भस्मन read भस्मनेति

— l. 25—for उपारुद्यं read पारुद्यं

— l. 27—for लोक read लोकत

— „ —for नैकसामान्यमात्रं लोकाज्ञायते read नैवम् ।
सामान्यमात्रं लोकाज्ञायते

P. 437, l. 2—for उन्या read नान्या

— l. 3—for विशेषः read विशेषं

— l. 14—for शुद्धेपात्रं read शुद्धपात्र

— l. 18—for मूळं read सिद्धेत्वर्थं as in S.

— l. 19—for धीमेव read धीविषयमेव as in S.

P. 438, l. 2—Before विभाग add किन्तु

— l. 4—for कवस्त्वं...ज्ञाप्येत read न चैकवस्त्वंशो स्वत्वं ज्ञाप्येत

— l. 6—for परिगृहा read परिग्रहा

— l. 8—for भजेर read विभजेर

— l. 12—for शुद्धि read प्रशुद्धि

VERSE CXI

P. 438, l. 26—for धावनादिष्टकादिभिः read धानाष्टुकादिभिः

P. 439, l. 7—for त्वाकार read त्वाकर

— l. 8—for उहोनातीतानां read दाहोनीतानां

P. 439, l. 9—for सर्वा read वर्षा.

— l. 10—for स्फोटनादि read स्फटिकादि as in S.

VERSE CXII

अपामग्ने—V. L. (a) अग्नेश्वापां; (b) अग्नेरपां

स्वयोन्यैव—V. L. सयोन्यैव—noted by Medhātithi.

गुणवत्तरः—V. L. बलवत्तरः:

VERSE CXIII

कांस्यरैत्यानां—V.L. (a) कांस्यरैप्याणां; (b) कांस्यरूप्याणां; (c) कांस्यरूपाणां

प्रपुणः—V. L. प्रपुषः (Mitāksarā, 1.190).

सीस—V. L. शीश (Shuddhi-Kaumudi, p. 305).

VERSE CXIV

उत्पवनं—V. L. (a) उक्तावनं; (b) उत्प्लवनं (Smṛtitattva; II, p. 297),
(c) आप्तवनं

P. 440, ll. 24-25—for खट्वाशस्यायादीनां read खट्वादीनां as in S.

VERSE CXV

After verse 115 some MSS. insert :

कमऽडलूनं च तथा विप्राणां ब्रह्मचारिणाम् ।

हुतेऽमौ ब्राह्मणस्यापि तत्वतः श्रूयते श्रुतिः ॥

VERSE CXVI

After verse 116 some MSS. insert the following :—

ऋग्हकृतशौचानां तु वायसी शुद्धिरिष्यते ।
पर्युच्छणाद्भूपनाद्वा मखिनासतिधावनात् ॥

VERSE CXVII

शौचं—V. L. एष (Shuddhi-Kaumudi, p. 310).

P. 441, l. 19—for पर्यवस्तोऽपि read प्राक्षितस्यापि

VERSE CXVIII

३४—V.L. षेष

VERSE CXIX

जर्जैः—V. L. मार्जैः (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 138).

P. 442, l. 19—for मिश्रेण न read मिश्रितेन as in A.

VERSE CXX

उदकेन वा—V. L. उदकेन च (Aparārka p. 260).

P. 442, l. 26—for कलक S reads कल्प

VERSE CXXI

तृणकाष्ठं—V. L. तृणकाष्ठानि

पलालं—V. L. पलाशं (Nityāchārapradīpa, p. 100).

उपाखनै—V. L. उल्लेषणै

P. 443, l. 6—for विकारणां read विकाराणां

— l. 7—for गिनां S reads ‘गिना’

What appears as verse 123 in Kullūka (Buhler and Burnell)—मर्यैसूत्रैः etc. is, according to Medhātithi and Govindarāja, not Manu's text; both quote it as from Vashistha (3-59). For शीवनैः पूयशोणितैः Aparārka, (p. 262) reads रक्तेभ-पूयाशुशोणितैः.

VERSE CXXII

सम्मार्जनेपाञ्चनेन—V.L. सम्मर्जनेनाञ्चनेन

VERSE CXXIII

मृत्प्रसेपेण शुच्यति—V.L. मृत्प्रसेपेण विशुच्यति (Madanapārijāta, p. 458).

P. 444, l. 3—for कृतश्च read प्रकृत्याश्च

— l. 6—for अर्वाक्तस्यजन्मित् read अर्वाक् तु तत् यजन्मित् as in A.

VERSE CXXIV

ध्याक्तात्—V.L. ध्याक्तो (Aparārka, p. 36; Madanapārijāta, p. 47; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217).

गन्धो लेपः—V.L. गन्धलेपः (Madanapārijāta, p. 47).

वादेयं—V. L. (a) देयं स्यात् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 217); (b) चादेयं

VERSE CXXV

P. 445, l. 11—for दुष्ट read दृष्ट

— l. 24—for तप्त्यश्च read तत् । स्पृश्य

VERSE CXXVI

वैतृण्यं यासु गो—V. L. वितृष्णा यन्न गौ (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 87).

P. 446, l. 3—for स्वर्गते read संसर्गते

VERSE CXXVII

पण्यं (Medhātithi and Madanapārijāta, p. 468)—V. L. पण्ये (Kullūka).

भैस्यं—V. L. भैच्छं (Smṛtisāroddhāra, p. 250).

P. 446, l. 18—for एवं.....तत्र read यद्योक्तं एवैवोपप.....तत्र

— l. 26—After संभाष्यते add मेष्यतया शुचित्वमाह

VERSE CXXVIII

P. 447, l. 3—Omit here भेतयाऽशुचित्वमाह

After verse 128 some MSS. insert the following:—

शुचिरप्तिः शुचिर्वायुः प्रवृत्तो हि बहिश्चरः ।
जलं शुचि विविक्षस्थं पन्था सञ्चरणे शुचिः ॥

VERSE CXXIX

इतस्यान्वैश्च—V. L. इतस्यापि च (Shrāddhakaumudi, p. 356).

चण्डालान्वैश्च—V. L. चण्डालैश्चैव

VERSE CXXX

मलाश्चयुताः—V. L. च्युता मलाः (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 85).

अधस्तानि—V. L. अधस्थानि (Madanapārijāta, p. 50).

P. 447, l. 21—for निद्र्याणि read निद्र्याणां

— l. 22—After मेज्यानि add इति

VERSE CXXXI

P. 448, l. 5.—Transpose तथा...नाप to line 2 above, after भवन्ति, and in its place add मदिकाप्रहणं in l. 5.

VERSE CXXXII

P. 448, l. 20—for तेषामेव read तेषाम्मते as in N.

VERSE CXXXIII

मूत्र—V. L. मूत्रं (Aparārka, p. 271).

ग्राणकर्णविद्—V. L. कर्णविण्णुखाः (Aparārka, p. 271 and Mitākṣarā on l. 191).

VERSE CXXXIV

तिथ्यात्यैकत्र करे दश—V. L. तिथो दश वासकरे तथा (Nityāchāra-pradīpa, p. 255).

तथैकत्र—V. L. (a) तथैकत्र; (b) तथैकस्मिन्; (c) तथा वाम (Aparārka, p. 36).

शुद्धिमभीसता—V. L. शौचोपपादिकाः (Madanapārijāta, p. 46)

P. 449, l. 6—for भेदे read भेदो as in S.

— „ —for स्थानाच्चान्येत्यादि read स्थानादित्यादि as in A.

VERSE CXXXV

गृहस्थानां...ब्रह्मचारिणाम्—V. L. गृहस्थस्य *** ब्रह्मचारिणः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215).

त्रिगुणं स्याद्वनस्थानां—V. L. वानप्रस्थस्य त्रिगुणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 215 and Madanapārijāta, p. 47).

स्थात्—V. L. तु

तु चतुर्गुणम्—V. L. स्त्रचतुर्गुणम् (Shrāddhakaumudī, p. 336).

P. 449, l. 10—for मृद्वार्थदे read मृद्वार्थदे as in N.

VERSE CXXXVI

पाण्याचान्त—V. L. खान्याचान्त (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 223).

For the second half Parāsharamādhava (Āchāra, p. 223) reads पीत्वाऽपोऽध्येष्यमाणश्च वेदमग्निं च सर्वदा

मूत्रं पु—V. L. मूत्रपु

P. 449, l. 14—for मूत्रोऽन्यात् read आचामेदयवा...न्यात् as in C and S.

— l. 18—for अन्यतोवा read अद्येष्यतो वा as in A.

VERSE CXXXVII

For the second line Aparārka (p. 40) and Madanapārijāta, (p. 50) read खानि चोपस्पृशेद्द्विरामाने शिर एव च

निराचामेत्—V. L. निःप्राशयेत् (Hēmādri-Shrāddha, p. 992).

द्विःप्रमृज्यात्—V. L. द्विरूप्मृज्यात् (do.)

स्त्रीशूद्रस्तु—V. L. (a) स्त्रीशूद्रं तु; (b) स्त्रीशूद्रौ च; (c) स्त्रीशूद्रोऽपि

P. 449, l. 27—for स्पृशं read स्पर्शं

After verses 138 some MSS. insert the following :—

अजारवं मुखतोऽमेध्यं गावोऽमेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः क्षियोऽमेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजाऽमेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीन्मनुः ॥

VERSE CXXXVIII

दिक्षुर्लट्टंच—V. L. दिक्षुर्लट्टस् (Smṛtitattva, p. 111).

वैश्य—V. L. अर्थं (Vidhānapārijāta, II, p. 318).

VERSE CXXXIX

सङ्गं न पन्ति याः—V. L. (a) सङ्गे पतन्ति याः (Kullūka and Rāghavā-nanda); (b) अङ्गं न यान्ति याः (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).

धिष्ठितम्—V. L. विष्ठितम् (Shrāddhakaumudī, p. 353).

P. 450, l. 10—for व्योक्ता read व्योक्तवा

— l. 13—for मुखजा read मुखिका as in N and C.

After verse 139 some MSS. insert the following :—

दन्तवहन्तलग्नेषु जिह्वास्पर्शेषु चेष्ट तु ।
परिच्छुतेषु तत्स्थानाण्डिगिरन्नेव तच्छुचिः ॥

Others have the following two verses—

अजारवं मुखतो मेध्यं गावो मेध्याश्च पृष्ठतः ।
ब्राह्मणाः पादतो मेध्याः क्षियो मेध्याश्च सर्वतः ॥
गौरमेध्या मुखे प्रोक्ता अजामेध्या ततः स्मृता ।
गोः पुरीषं च मूत्रं च मेध्यमित्यब्रवीभनुः ॥

VERSE CXL

आचाम—V. L. आचम (Hēmādri-Shrāddha, p. 972).

मौमिकैस्ते—V. L. भूमिगास्ते (Nityāchārapradīpa, p. 281).

VERSE CXLI

P. 451, l. 15—for तस्यैवाच्च शुद्धिः read तच्छ्रौचाच्छुद्धिः

After verse 141 some MSS. add the following :—

अनृतौ तु मृदा शौचं कार्यं मूलपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भशङ्क्रित्वात् स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLII

आचामेदेव—V. L. आचामेत्तैव (Viramitrodaya-Āhnika, p. 199).

P. 452, l. 7—for मपवादः read मनुवादः

After verse 142 some MSS. have the following :—

अनृतौ तु मृदा शौचं कार्यं मूलपुरीषवत् ।
ऋतौ तु गर्भं शङ्क्रित्वा स्नानं मैथुनिनः स्मृतम् ॥

VERSE CXLIII

निष्ठीस्योक्त्वानृतानि च—V. L. (a) षट्विंश्वोक्त्वाऽनृतं वचः (Mitākṣarā on l. 196 and Viramitrodaya-Samskāra, p. 523); (b) निष्ठीस्योक्त्वानृतं वचः (Viramitrodaya-Āhnika, p. 115 and Parāsharamāndhava-Āchāra, p. 224). But in Prāyashchitta (p. 423) the reading is as in Medhātithi.

पीत्वाऽपेष्यमाणश्च—V. L. रथ्यां स्मशानं चाक्रम्य (Parāsharamāndhava, Āchāra, p. 224).

P. 452, l. 13—for स्नाना read स्वमा

VERSE CXLIV

धर्मान्—V. L. धर्मं

VERSE CXLV

P. 452, ll. 27-28 should be transposed to p. 453 after line 2.

VERSE CXLVI

For the second half, Parāsharamādhava (Prāyashchitta, p. 286) reads पुत्रस्य स्वाधिरे भावे न स्त्री स्वातन्त्र्यमहंति
न भजेत् स्त्री स्वतन्त्रताम्—V. L. न भजेत् स्वतन्त्रताम्

P. 453, l. 5—Transpose लक्षसपि...कर्तव्यम् to line 3, after verse 147. This, along with the two lines transposed from p. 452, is the Bhāṣya on 146.

VERSE CXLVII

For the second half, Madanapārijāta (p. 192) reads
पूर्णेण विरहेण स्त्री गहिंता स्यात्कुलद्वये

VERSE CXLVIII

कार्येच—V. L. कार्येषु (Madanapārijāta, p. 192).

P. 453, l. 10—for तये इति read तयेति.

— l. 13—for अत्रः सं० read अत्रसं

VERSE CXLIX

त्वेनां—V. L. (a) वैनां (Varṣakriyākaumudi, p. 579); व्येनां (Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 223).

नुमते—V. L. (a) नुमतः (do.); (b) नुमतौ (do.)

P. 453, l. 26—for तदैव read सदैव as in S and A.

— “ — for स्वामिकार read स्वाम्यकार

VERSE CL

यज्ञश्चासां—V. L. यज्ञस्वासां.

विवाहेषु—V. L. विवाहे तु.

स्वाम्यकारयम्—V. L. (a) स्वाम्यकारकम्; (b) स्वामिकारकम्

P. 454, l. 6—for पते: । प्रजापतेऽवता read पतेऽवता as in S.

VERSE CLI.

P. 454, l. 14—for सर्वंत्रैवा read सर्वंत्रैव

After verse 151 some MSS. add the following:—

दानप्रभृति या तु स्याद्यावदायुः पतिग्रता ।
भर्तुलोकं न लज्जति यथैवारुन्धती तथा ॥

VERSE CLII

उपचार्यः—V. L. (a) उपनीयः; (b) उपचर्यः (Madanapārijāta, p. 193); (c) उपचारैः (Samskāraratnamālā, p. 675).

After verse 152 some MSS. add the following:—

पत्यौ जीवति या तु खी उपवासं ग्रतं चरेत्—[V. L. स्यादुपेष्य ग्रतधारिणी ।
आयुष्यं हरते भर्तुर्नैरकं चैव गच्छति ॥

VERSE CLIII

यज्ञो—V. L. धर्मो (Gadādharpaddhati-Kāla, p. 52).

पतिं शुश्रूषते—V. L. (a) पतिः संसेव्यते (Madanapārijāta, p. 193); (b) पतिं संसेवते (Vidhānapārijāta, II, p. 729).

पोषितम्—V. L. पोषणम् (Madanapārijāta, p. 193).

येन—V. L. (a) यत्तु (Aparārka, p. 102); (b) या तु (Vidhānapārijāta II, p. 729).

पतिं शुश्रूषते येन—V. L. शुश्रूषयति भर्तारं (Samskāraratnamālā, p. 675).

VERSE CLIV

P. 455, l. 11—for चाशक्य read वाशक्य as in S.

VERSE CLV

P. 455, l. 16—After तदपि add न

— l. 17—for यथैव read यथैव

— l. 20—for विरोधोऽयं read विरोधेऽयं as in C and A.

P. 456, l. 1—for प्रगोपेऽहस्ति read प्रयोगोऽहस्ति as in A and S.

VERSE CLVI

P. 456, l. 6—for तत्कृतं read तुत्कृतं as in A and C.

VERSE CLVII

कुमार—V. L. कौमार (Mitāksarā on 2. 127).

P. 456, l. 16—for चतुर्विद्या read च गुर्विद्या

— l. 20—for संख्या read संस्था as in S.

VERSE CLVIII

गच्छति—V. L. गच्छेत् (Madanapārijñāta, p. 198).

VERSE CLIX

अतिवर्तते—V. L. अतिलङ्घयेत् (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

परलोका—V. L. पतिलोका

VERSE CLX

प्रजाऽस्तीह—V. L. प्रजा ऋणां

VERSE CLXI

वक्षुष्टं—V. L. पक्षुष्टं (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 30).

या विषेवसे—V. L. योपसेवते (do.)

विन्यैव—V. L. निन्येह

सा भवेष्ठोके—V. L. लोके भवति (do.)

P. 457, l. 10—This is *text*, verse (162). For प्राप्नोति V. L. चाप्नोति। What is printed as verse 163 should be omitted as merely repeating what has gone before.

Verses 163 and 164 should come before line 12.

VERSE CLXII

निंप्रा—V. L. निमा (Varṣakriyākaumudi, p. 579).

VERSE CLXIII

देहसंयता—V. L. कायसंयता (Vivādaratnākara, p. 436); (b) कायकर्मभिः (Varṣakriyākaumudi, p. 579).

चोदयने—V. L. वर्यते (Varṣakriyākaumudi, p. 579).

भृत्योक—V. L. (a) पतिलोक; (b) भृत्योकान् (Varṣakriyākau-mudi, p. 579).

Verses 163 and 164 are repeated in 9. 29 and 30.

VERSE CLXVI

P. 458, l. 4—for वानप्रस्थ read वानप्रस्थे

—for स्याप्रति read स्याप्रिति as in N and C.

VERSE CLXVII

हापयेत्—V. L. हापयन्

कृतदारो गृहे—V. L. गृहेषु ब्राह्मणो

Discourse VI

—♦♦♦—

Some MSS. have the following additional verse in the beginning :—

अतःपरं प्रवक्ष्यामि धर्मं वैखानसाधमम् ।
पुन्रेतु भार्या' विशिष्य वनं गच्छेरसहैव वा ॥

VERSE II

चापत्यं—V. L. चाऽपत्यं (Mitākṣarā on 3. 45).

VERSE III

वनं—V. L. वने

VERSE IV

समादाय—V. L. समानीय

चाप्ति—V. L. चाप्ति

विष्कम्भ्य—V. L. विःसूत्य

VERSE V

पृतान्—V. L. एतैः (Parāsharamīḍhava-Āchāra, p. 528).

VERSE VI

चीरं वा—V. L. चीरं च

सायं स्नायातप्रगोऽथवा—V. L. मार्गं वा वाञ्छेव वा

नस्तानि च—V. L. नस्तास्तवा

VERSE VII

यदूभक्षः—V. L. यदूभक्षं (Kullūka).

भिर्जां—V. L. भैश्वं

गतम्—V. L. गतान् (Mitākṣarā on 3. 46).

P. 468, l. 1—for यदेवं read यदेव

— l. 5—for वक्ष्यति read पश्यति

VERSE VIII

For the first three quarters some MSS. read as follows:

स्वाध्यायशीलो नियं स्वाहास्तो भैत्रः समाहितः ।

स्वाध्यायशीलो नियं दाता—(this quarter being adopted by Govindarāja).

P. 461, l. 13—for पराधीनोऽपि read अपराधतोऽपि as in F. N.

VERSE IX

पर्व—V. L. पूर्व (Aparārka, p. 941).

पौर्णमासे च योगतः—V. L. (a) पौर्णमासे प्रयोगतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528); (b) पर्णमासे च शक्तिः (Aparārka, p. 941).

दर्श—V. L. दार्श (Mitākṣarā on 3. 45).

योगतः—V. L. शक्तिः (do.)

P. 461, l. 23—for धानादिना read धानाद् as in N.

P. 462, l. 19—for अभीस्वात्मनि read अप्नीनात्मनि

P. 463, l. 2—for सहामिविवन् S reads सहामिवन्

VERSE X

For the first half some MSS. read as follows :—

नहन्नेष्टि तथा दर्शपौर्णमासावि चाहरेत् ।

दर्शेत्या—V. L. ऋद्देत्या (Kullūka).

प्रयण—V. L. प्रायण (Aparārka, p. 941).

तुरायण—V. L. (a) नारायण; (b) उत्तरायण (wrongly attributed by Buhler to Kullūka, who actually reads तुरायण; it is adopted, however, by Aparārka, p. 914 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

दाच्चसायनमेव—V. L. दच्चिणायनमेव (Govindarāja).

VERSE XI

वासन्तशार—V. L. वासन्तैः शार (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 528).

विधिवक्षिवंपेत् पृथक्—V. L. निर्वंपेद्विधिपूर्वकं (do.)

VERSE XII

तु—V. L. च

P. 463, l. 24—After लवणं add न

VERSE XIII

स्थलजौदक—V. L. स्थूलोदकज (Aparārka, p. 924).

नव्यात्—V. L. नव्यान् (Aparārka, p. 924).

VERSE XIV

मधुमांसं च—V. L. मधुमांसानि (Aparārka, p. 942 and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

श्लेषमातक—V. L. श्लेषमातक

VERSE XVI

उत्सृष्टमपि—V. L. (a) उच्छ्रिष्टमपि; (b) उत्कृष्टमपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

पुण्याणि—V. L. मूलानि (Kullūka).

न्यातोऽपि—V. L. न्याहोऽपि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).

P. 464, l. 16—for महाराम read माहारम

VERSE XVII

कोऽपि वा—V. L. कस्तथा

VERSE XVIII

षण्मासनिचयो—V. L. षण्माससञ्चयो वा (Aparārka, p. 942).

प्रशालके—V. L. प्रशालितो (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 529).
वा स्याद् (second line)—वाऽपि (do.)

VERSE XIX

वान्न—V. L. (a) चान्न ; (b) यांवं (Aparārka, p. 943).

स्थाद्रा—V. L. यद्रा (Mitākṣarā, 3. 50).

VERSE XXII

स्थानासनाभ्यां—V. L. स्थानासनैर्वा (Aparārka, p. 943).

VERSE XXIII

काशिकः—V. L. (a) काशकः ; (b) काशगः

P. 466, l. 4—for शास्त्रयो read श आश्रयो यस्मिन्देशे

VERSE XXIV

उपस्पृशन्—V. L. उपस्पृशेत् (Aparārka, p. 944).

तर्पयेत्—V. L. तर्पयन्

VERSE XXV

अमीनारमनि—V. L. (a) अमीरचारमनि ; (b) अमीरत्वात्मनि (Aparārka, p. 944) ; (c) अमीनत्वात्मनि (Mitākṣarā on 3. 54).

VERSE XXVI

P. 466, l. 23 for तदुःखा read दुःखा as in A.

VERSE XXVII

तापसेष्वेव—V. L. तापसेषु च (Aparārka, p. 945).
आहरेत्—V. L. आचरेत् (Aparārka, p. 945).

VERSE XXIX

निषदीः—V. L. निषदः (Aparārka, p. 943).
संसिद्धये—V. L. संशुद्धये

P. 467, l. 14—for वा read या as in S.

VERSE XXX

शुद्धये—V. L. सिद्धये

VERSE XXXI

तावास्थाय—V. L. (a) तामास्थाय (Aparārka, p. 945); (b) तां चास्थाय (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).
आनिपातात्—V. L. आतिपातात् (Hēmādri-Shrāddha, p. 1660).
युक्ती वार्यनिलाशनः—V. L. ब्रह्मलोके महीयते (do.)

VERSE XXXII

ब्रह्मलोके महीयते—V. L. ब्रह्मभूयाय कल्पते (Nirṇāyayasindhu, p. 398).

P. 468, l. 9—for ननु...कं read न च तथुकम्

— l. 13—for वासा read कामो

VERSE XXXIII

च—V. L. तु (Parāsharamādhava, p. 532).
त्यक्त्या सङ्गान्—V. L. त्यक्तसङ्गः

P. 469, l. 22—for शीस्तृती read ची तृती as in S.

— l. 27—for न वचनाहः read वचनाहः as in N.

VERSE XXXV

For the second line *Vidhānapārijāta* (II, p. 373) reads
अनपाकृत्य तान्येव मेऽप्यमिद्दक्षन् ब्रजत्यधः ।

नियेशयेत्—V. L. नियोजयेत्

VERSE XXXVI

P. 470, l. 16—for वा जायते read वाऽजायते as in F. N.

— l. 21—for न तु read तेन तु as in A.

— l. 26—After कर्म add यः

P. 471, l. 6—for मदाः read यदा as in A and S.

VERSE XXXVII

वेदान्—V. L. वेदं

तथा प्रजाम्—V. L. (a) तथा प्रजाः; (b) तथाऽप्यजान्; (c) तथा सुताम्;
(d) तथा सुतान्

VERSE XXXVIII

सार्ववेदसः—V. L. सर्ववेदस (Kullūka and Parāsharamādhava-Achāra, p. 538).

P. 471, l. 17—for पशुब्रह्मणा read पशुब्रह्मणः, ब्रह्मा

— l. 22—for नावर्णी read नावर्ण्यं as in N.

VERSE XXXIX

ब्रह्मवेदिनः—V. L. ब्रह्मवेदिनः (Yatidharmasaṅgraha, p. 20).

VERSE XLII

P. 472, l. 10—After समुपोषेतु add उपहृतेतु as in N.

VERSE XLII

सिद्धार्थमसहायवान्—V. L. (a) सिद्धार्थः ससहायवान्;

सिद्ध०—V. L. सिद्धि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 557).

P. 472, l. 16—for एकारामता read एकारामता as in A.

— l. 19—for इविहेतु read वन्विहेतु as in A and F. N.

— „ —for संपत्यते A reads सम्पत्यते, which is better.

VERSE XLIII

इसंचयिको—V. L. (a) इसंकसुको (noted by Medhātithi); (b) इशंकसूको; (c) इसंकुतको; (d) इसञ्चयको (Aparārka, p. 953).

P. 472, l. 25—for गार्हस्थ्य read गार्ह as in A.

P. 473, l. 2—for तु सङ्कृ read त्वसङ्कृ as in (what reference?)

VERSE XLIV

चैल०—V. L. चेल० (Parāshara-Āchāra, p. 569).

Between verses 44 and 45 some MSS. have the following additional couplets—

ग्रेष्यान् हैमन्तिकान् मासानष्टौ भिन्नुर्विचक्रमेत् (V. L. भिन्नाविदां प्रसेत्)

दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकन्नं संवसेत् ॥

(This verse is quoted in Aparārka, p. 953).

नासूर्यं हि वज्रेन्मार्गं नाश्टां भूमिमाकमेत् ।
परिषूताभिरदभिस्तु कार्यं कुर्वीत नित्यराः ।

VERSE XLV

निर्वेशं—V. L. (a) निर्वेशं (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 559); (b) निदेशं

VERSE XLVI

वार्णं—V. L. वार्णी (Aparārka, p. 953).

VERSE XLVIII

न वाचमनृतं वदेत्—V. L. न वाचं समुदीरयेत् (Aparārkā, p. 954).
After verse 48 some MSS. have the following :—

सत्यां वाचमहिंसां च वदेदनपकारिणीम् ।
कल्कापेतामपरुषामनृशं साममैथुनाम् ॥

VERSE XLIX

निरामिषः—V. L. (a) निराश्रयः ; (b) निरेषयः (Aparārka, p. 954) ; (c) निरामयः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

VERSE L

चोत्पात—V. L. चोत्पत्ति (Yatidharma-saṅgraha, p. 86).

P. 474, l. 25—for गृहादौ read प्रहदौ as in N.

VERSE LI

वाऽन्यै—V. L. चान्यै

उपसंभजेत्—V. L. उपसंविशेत्

VERSE LII

कृत्स—V. L. कृत्स (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 569).

कुसुमभवान्—V. L. कुदुम्बवान्

VERSE LIII

स्युर्निंग्रणानि—V. L. स्युरग्रणानि

VERSE LV *

भैचं—V. L. भिचां (Mitākṣarā, on 3. 59).

प्रसञ्जेत—V. L. प्रसञ्जेत (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

न प्रसञ्जेत—V. L. प्रसञ्जेष्ट तु (Mitākṣarā on 359; Madana-pārijāta, p. 375).

ध्वपिस—V. L. ध्वतिस Mitāksarā, on 3.59).

सउज्रति—V. L. (a) सउज्रते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562); (b) मञ्ज्रति (Madanapārijāta, p. 375).

VERSE LVI

भुक्तवृत्तने—V. L. भुक्तवृत्तिरे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 562).

VERSE LVII

अलाभे—V. L. नरागी

लाभे चैव—V. L. लाभश्चैव (Aparārka, p. 963).

P. 476, l. 3—for मूल.....गृहीतैः read फलमूलोदकादिभिरप्यनन्य-
परिगृहीतैः as in S.

VERSE LVIII

Second line.—V. L. अभिषूजितलाभात् (V. L. लाभैश्च) भिषां
यत्नेन वर्जयेत्

VERSE LXI

P. 476, l. 23—for परिणमय read परिगणय as in N and F. N.

VERSE LXII

संयोगं च—V. L. सम्प्रयोगं (Aparārka, p. 968).

P. 476, l. 6—for शत्रु.....दिभिः read शत्रुसत्त्वामादिभिः

VERSE LXIII

सम्भवम्—V. L. सम्भवः (Aparārka, p. 968).

चास्मात्—V. L. वास्मात्

P. 475, l. 19—for इपरि read ईपि as in S.

— l. 22—for सम् read स व

VERSE LXIV

(This verse is omitted in some MSS.)

सुखसंयोगमच्यम्—V. L. सुखमच्यमेव च (Yatidharmaśaṅgraha, p. 35).

VERSE LXV

चाप्यवेशेत—V. L. चाप्यवेशेत

चैवेऽपपतिं—V. L. च समुत्पतिं ।

Nandana omits verse 65.

VERSE LXVI

भूषितोऽपि—V. L. दूषितोऽपि (Kullūka, Nandana and Rāghavā-nanda).

रतः—V. L. रत्न (Mitākṣara on 3. 65).

P. 478, l. 16—for त्यागे न read त्यागेन

VERSE LXVIII

जन्मनां—V. L. भूतानां (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 570).

चैव—V. L. (a) जैव; (b) पीह

VERSE LXIX

P. 479, l. 3—for शुद्धर्थ read शुद्ध्यर्थ

After verse 69 some MSS. have the following additional couplet:—

ग्रैषमहैमन्तिकान् मासानदौ प्रायेण पर्यटेत ।
दयार्थं सर्वभूतानां वर्षास्वेकन्नं संवसेत् ॥

It is quoted as Manu's in Aparārka, p. 954.

VERSE LXXI

निग्रहात्—V. L. संवमात् (Vidhānapārijāta, II, p. 176).

VERSE LXXII

P. 479, l. 26—for थैनुवा read थानुवा

P. 480, l. 7—for शमयमादिभिनियमाद्वि read शमनियमस्थानाद्वि as in N.

— l. 9—for शैर्यादयः read सौन्दर्यादयः as in N.

— l. 11—for प्रत्ति read प्रयत्ति

— l. 15—for धारणतया read धारणफलतया

— l. 20—for रहितं read सहितं as in S and F. N.

— l. 26—for योरनारभ्म read योरारभ्म

P. 481, l. 1—for विषय read विषये

— „ —for उपघाते read उपघातेषु

VERSE LXXIII

P. 481, l. 24—for नैवंपरवान्यः read नैवं परमात्मनोऽन्यः as in A.

P. 482, l. 1—for रनपाद्वृतादि read रनपायामृतादि as in A.

VERSE LXXIV

कर्मभिन्न निवध्यते—V. L. कर्मणा न स बध्यते (Yatidharma-saṅgraha, p. 42).

VERSE LXXV

तत्पदम्—V. L. तत्परम् (Nārāyaṇa and Nandana).

P. 482, l. 72—for येषां read तेषां as in A.

— l. 15—for सम्पन्नेन read सम्पन्नेऽन्यत्

P. 483, l. 6—for औषधेन read औषधे

VERSE LXXVI

स्नायुयुतं—V. L. स्नायुबद्धं (Yatidharmaśaṅgraha, p. 91).
दुर्गन्धि—V. L. दुर्गन्धं (do).

P. 483, l. 17—for सूतकान नात्य read स्वेदजादीनामत्य as in S and F. N.

VERSE LXXVII

P. 483, l. 26—for वेक्ष्यम । त्य read वेक्ष्य त्य

— l. 27—for स्तृप्ता शरीरेण read स्तृष्णा शरीरेण

VERSE LXXVIII

P. 484, l. 7—for प्राप्तिपूर्वकस्य read प्राप्तिवेकस्य

— l. 8—for कृच्छ्रपूर्वं read कृच्छ्रम् । पूर्वं

VERSE LXXIX

विसृज्य—V. L. विसृश्य

P. 484, l. 13—after कर्तुं add यन्ममायमप्रियं करोति तन्ममैव as in S and F. N.

VERSE LXXX

P. 484, l. 19—for स्पृहा कार्याभि read स्पृहाकार्याभि

VERSE LXXXI

स्यकत्वा सङ्गान्—V. L. स्यकसङ्गान्

दुन्दृति—V. L. दुन्दृतिर्वि

VERSE LXXXII

P. 485, l. 9—for तयोः read स्वयोः as in S and F. N.

— l. 18—for अस्त्रकिं.....तुष्टः read स न क्रियाफलमुपारनुते as in A.

P. 485 l. 21—for पुण्यते read युक्षते as in S.

P. 486, l. 10—Omit छान्दोग्योक्, which is not in A.

VERSE LXXXIII

प्राप्त्यात्मिकं—V. L. प्रध्यात्मिकं

P. 486, l. 18—for विधायकर्म read विधायक as in A.

— l. 19—for मनुरभमवमहं भवमहं हदेभिः read मनुरभमहं रुदेभिः as in A.

VERSE LXXXIV

P. 486, l. 25—for अध्ययनवि read अध्यने वि as in A.

— l. 26—for जापकानं read जापकानाम् as in A.

P. 487, l. 1—for शास्त्रादवगतात्मसश्वानव read शास्त्रादग्नव as in S.

— l. 6—for प्रेषणीय....आत्म read प्रशीणरागादिदेषा ज्ञानात्म

VERSE LXXXVII

P. 488, l. 3—for गृहस्था read गृहे स्था

VERSE LXXXIX

सर्वेषा—V. L. क्षुर्या (Viramitrodaya-Samskāra, p. 563).

वेदश्रुति—V. L. वेदस्मृति (Viramitrodaya-Samskāra, p. 563).

P. 488, l. 12—for चैतात्मिकविधाने read चैतस्मिन् विधाने as in A and S.

— l. 25—for स्त्रीमात्रगमने read स्त्रीमात्रे न गमने

— l. 26—for युक्तैव read युक्तेरेव as in F. N.

P. 489, l. 3—for इत्येत.....केनाशेन read इत्येतदधिकृता विषाह-प्रयुक्तिचिन्ता तु केनाशेन as in A and C and F. N.

— l. 6—for सत्यपि वेदस्या read सत्यप्यवैद्यस्या as in F. N.

— l. 21—for विद्यते read विद्यते

— l. 23—for अवश्यमा read अवश्यामा as in F. N.

VERSE XC

नदीनदाः—V. L. नदीश्याः (Viramitrodaya-Samskāra, p. 563).

VERSE XCI

लक्षणको—V. L. लक्षणिको

VERSE XCII

धीः—V. L. द्वीः (Nārāyaṇa, Nandana and Smṛtichandrikā-Samskāra, p. 13).

P. 490, l. 26—for पौनहर्त्र read पौनहरत्य as in S.

VERSE XCIII

दशलक्षणानि धर्मस्य—V. L. (a) दशलक्षणं धर्मं । (b) दशलक्षणिकं धर्मं ;
(c) दश चिह्नानि धर्मस्य

VERSE XCIV

For the last three quarters of this verse, *Aparārka* (p. 972) reads—चेऽधीरन्दिन्द्रजातयः । अधीत्य चानुवर्तन्ते ते यान्ति परमां गतिम् ॥

वेदान्तं—V. L. वेदान्तान्

भुत्वा—V. L. सेव्य

P. 491, l. 16—अजीर्ण read जीर्ण

VERSE XCV

अभ्यस्य—V. L. अभ्यस्त्र (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also noted by Medhātithi).

After verse 95 some MSS. have the following additional couplet :—

संन्यस्य सर्वंकर्माणि वेदमेकं न संन्यसेत् ।
वेदसंन्यासमाच्छूद्रप्रस्तस्माद्वेदं न संन्यसेत् ॥

VERSE XCVII

राज्ञी धर्म—V. L. (a) राजपर्मान् ; (b) राज्ञी धर्मान्

Discourse VII

VERSE II

विद्युते—V. L. भिद्युते (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

सर्वस्य—V. L. सर्वस्य

रसार्थमस्य—V. L. चक्षुर्सर्वस्य (attributed to Medhātithi by Viramitrodaya-Rājanīti, p. 16).

P. 493, l. 18—for तद्वृतः read तत्र श्रुतः as in F. N.

— l. 22—for तदतिवेशो read तद्वितीयो as in S.

VERSE IV

निष्कृत्य—V. L. (a) निर्हस्य (Kullūka); (b) आहस्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

इन्द्राविल—V. L. चन्द्राविल—(Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

चन्द्रविले—V. L. इन्द्रविले Ditto.

VERSE V

एषां—V. L. एष (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 5).

अभिभ—V. L. अतिभ (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 15).

मात्राभ्यः—V. L. मात्राभिः (noted in do).

VERSE VI

एष—V. L. एष (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VII

स चेन्द्रः स्वप्रभावतः—V. L. स महेन्द्रः स्वभावतः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

VERSE VIII

P. 494, l. 27—for श्वरेष्टे read श्वरेष्टे

VERSE IX

P. 495, l. 3—for प्रायो read यो as in F. N.

— l. 4—for नितकृतीं read नितकृतीं as in S.

— „ —for सर्पि लर्पि as in S.

VERSE X

कार्यं सोऽवेक्ष्य—V. L. कार्याण्यवेक्ष्य (Viśramitrodaya-Rājanīti, p. 18), which notes the other reading also.

सोऽवेक्ष्य—V. L. चावेक्ष्य

VERSE XI

पशा श्रीः—V. L. पशाऽऽस्ते (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

च वसति—V. L. संवसति

VERSE XIII

धर्मं यमिष्टेषु—V. L. धर्ममभीष्टेषु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 392).

स व्यवस्थेत्—V. L. सलस्यव्यवस्थेत् Ditto.

चाप्यविष्टेषु—V. L. चाप्यविष्टेषु

तं धर्म—V. L. तद्धर्म (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

VERSE XIV

तदर्थं—V. L. तत्स्यार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 393).

मात्मजग्म—V. L. मात्मनः (do.).

P. 496, l. 20—for नाशयो read नशयो

VERSE XV

चलन्ति च—V. L. चलन्ति ते

कल्पन्ते—V. L. कल्पने

P. 497, l. 1—for स्वाङगारी read स्वांगारी

VERSE XVI

तं देश—V. L. तदेश (Vivādachintāmaṇi, 261).

तस्वतः—V. L. धर्मसः

वर्ति—V. L. वृत्ति (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

P. 497, l. 8—मनुष्यमनुज्ञानापरि read मनुष्यन्धं परि

VERSE XVII

स्वृतः—V. L. कृतः (Vivādaratnākara, p. 646).

VERSE XVIII

एवाचि—V. L. एव हि (Vivādachintāmaṇi, p. 261).

VERSE XIX

स उत्तुः—V. L. (a) सुधृतः (Vivādachintāmaṇi, p. 261); (b)
सेवृतः; (c) स्वधृतः (Vivādaratnākara, p. 647).

VERSE XX

शुक्रे मस्त्यानिवापक्षयन्—V.L. ज्वले मस्त्यानिवाहिंस्युः (noted by Kullūka).

शुक्रे—V. L. ज्वले.

आपक्षयन्—V. L. आहिंस्युः

P. 498, l. 7—for शूलाक्रियम्भे read शूलाक्रियम्भे

VERSE XXI

श्वाविद्यान्—V. L. श्वा च विद्यात् (Vivādaratnākara, p. 648).

VERSE XXII

शुचिनंरः—V. L. नरः शुचिः (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

VERSE XXIII

रक्षासि पतगोरगाः—V. L. विशाचोरग राजसाः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 286), but on p. 292 the same work has the other reading.

देवदानवगन्धवर्णं रक्षासि—V. L. देवदानवरक्षांसि गन्धवर्णं

P. 499, l. 10—for नीपोऽपि नीचोऽपि would be better.

VERSE XXV

दण्डः—V. L. धर्मः (Vivādaratnākara, p. 646).

न मुद्दन्ति—V. L. विवर्धन्ते Do.

VERSE XXVI

P. 500, l. 2—for विद्याशक्त read विद्याशक्ती

VERSE XXVII

कामाधो—V. L. कामात्मा (Vivādaratnākara, p. 647).

निहन्यते—V. L. निराल्पते

VERSE XXVIII

विचकितं—V. L. विचकितो

VERSE XXIX

मुनीन्—V. L. अस्मीन् (noted in Vivādaratnākara, p. 647, footnote).

VERSE XXX

सोऽसहायेन—V. L. असहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).

मत्तेन—V. L. अकृयेत् (Do.)

VERSE XXXI

प्रणेतुं शक्यते दण्डः—V. L. (a) दण्डः प्रणयितुं शक्यः (Vivādachintāmani, p. 262); (b) दण्डः प्रणेतुं शक्यस्तु; (c) दण्डः प्रणयितुं शक्तः (Vivādaratnākara, p. 647).

सुसहायेन—V. L. सुसहायेन (Vivādaratnākara, p. 647).

P. 501, l. 15—for भक्ष्यन् read भक्षान् as in F. N.

VERSE XXXII

न्यायवृत्तः—V. L. न्यायवृत्तिः (noted by Medhātithi).

भृशदण्डः—V. L. भृशंदण्डः (Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 121).

P. 501, l. 22—for प्रवृत्तिः read प्रवृत्तो as in N.

— “ —for न्याययोगाद्वृत्त्यायः read न्याययोगाद्वृत्तः न्यायवृत्तः

— l. 24—for उपेक्षणीयम् read अपेक्षणीयम् as in N and S.

P. 502, l. 2—कार्ये प्रधाने read कार्यप्रधानः

VERSE XXXIII

शिलोच्छेसापि—V. L. शिलोच्छादपि

VERSE XXXV

स्वे स्वे धर्मे निविदाना—V. L. स्वेषु धर्मेषु निविदाना

P. 502, l. 16—for जिष्यते read झिष्यते

— “ —for मिद्रादि read मिद्रादि as in S.

— l. 20—for विज्ञायन्ते read विज्ञेया

VERSE XXXVI

तद्वोऽहं प्रवक्ष्यामि—V. L. तद्वोऽहं सम्बवक्ष्यामि

VERSE XXXIX

P. 503, l. 22—for वस्त्र read वस्त्र as in S.

VERSE XL

नष्टा—V. L. भष्टा (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

सपरिप्रहाः—V. L. सपरिष्क्रहाः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

वनस्था अपि—V. L. (a) वनस्थाश्चापि; (b) वनस्थाश्चैव (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

VERSE XLI

वेनो—V. L. वेणो।

सुदाः पैजवनश्चैव—V. L. (a) सुदासो यवनश्चैव (Kullūka); (b) उदासः पैजवनश्च (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 119).

पैजवन—V. L. वैजवन (Nandana).

VERSE XLII

आत्मविद्यां—V. L. आत्मविद्भ्यो (Mitākṣarā on 1. 310 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

विद्यास्—V. L. विद्याः (noted by Medhātithi).

शाश्वतीम्—V. L. तद्विदः (Mitākṣarā on 1. 310 and Madanapārijāta, p. 222 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 118).

P. 504, l. 19—for लक्ष्योप read लाज्योप

— l. 21—for व्रश्च read व्रय

VERSE XLIV

जितेन्द्रियो हि—V. L. जितेन्द्रियस्तु

VERSE XLV

क्षोभजानि च—V. L. क्षोभजानि तु

VERSE XLVI

क्रोधजेत्वात्मनैवतु—V. L. क्रोधजे स्वात्मनैव तु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE XLVII

दिवास्तमः—V. L. दिवास्तापः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 147).

परीवादः—V. L. परीवादः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

वृथात्वा च—V. L. (a) वृथात्वा (do.) ; (b) वृथात्वागः (Viramitrodaya-Laksana, p. 198) ; (c) वृथात्वातः (Mitāksarā on 1. 310).

तद्दो—V. L. तद्दोः (Mitāksarā on 1. 310).

P. 506, l. 9—**दिव्राणाम्—**V. L. दिव्राणि as in S.

VERSE XLVIII

वारदण्डजं च पारुण्यं—V. L. वारदण्डजनपारुण्यं

P. 506, l. 16—for करावरोधो read कारावरोधो

— ll. 17-18—**सर्वसाधा...व्याकृतिः** should come after हरणं वा in l. 19.

— l. 18—for गुणिना read गुणाना as in N and S.

VERSE XLIX

तज्जावेतानुभौ गणौ—V. L. (a) तज्जी हयेतानुभौ गुणी ; (b) तज्जी-हेतौ गुणानुभौ ; (c) त्याज्या हेतौ गणानुभौ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413) ; (d) तज्जयेतानुभौ गणौ (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

VERSE LI

दूषणे—V. L. दूषणम् (Mitāksarā on 1. 308).

सदा—V. L. सदा

VERSE LII

पूर्वपूर्व—V. L. पूर्वपूर्व (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

आत्मवान्—V. L. आत्मनः (Nandana and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 148).

P. 507, l. 18—for विषभवति read विशीभवति as in N.

P. 508, l. 1.—for काषे लक्षः परिचयः read काषे लक्षपरिचयः as in S.

— l. 5—for विनाशादिश read विनाशादश

VERSE LIII

प्यसन्धधोधो—V. L. **प्यसन्धधो हि** (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 414).

P. 508, l. 19—for पानादीनामाशङ्क्यचेति read पानादीनामशक्यं वेति

VERSE LIV

कुलोद्गतान्—कुलोद्भवान् (Mitākṣarā on 1. 311).

चाषौ—V. L. वाषौ (Mitākṣarā on 1. 311 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 177).

कुर्वित सुपरीचितान्—V. L. प्रकुर्वित परीचितान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405 and Kullūka).

परीचतान्—V. L. परीचकान् (Nandana).

P. 509, l. 1—for नेनाहः read नेनाह as in N.

— l. 7—for स्वपकार्ये read स्वकार्ये

— l. 8—for सर्वं मन्त्रि read सर्वमन्त्रि

— l. 9—for द्विचिसः read द्विचिसः

— „ —for दुपदे read दपदे

— l. 10—for रेकैकमात्य read रेकैकममात्य

— l. 11—for भवत read भवते

— „ —for इत्याख्या read प्रत्याख्या

— „ —for जिकान्तः read जिका अन्तः

— l. 13—for प्रमाद read प्रवाद

— l. 14—for प्रमाद read प्रवाद

— l. 21—for उद्दिभेदो N reads शुद्धिभेदो

VERSE LV

किं तु—V. L. (a) किम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 177);
 (b) किं तु

VERSE LVI

सामान्यं सन्धिविग्रहम्—V. L. सामादीन् सन्धिविग्रहान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 405).

P. 510, l. 9—for प्रति कर्म read प्रतिकर्म

— ll. 14-16—for तस्मादायुध read तस्यादायुध

— l. 15—for मुक्तदण्डः read शुल्कदण्ड

— l. 16—for देवतासमं read देवताभ्यम्

— l. 17—for अवितानां N reads उदितानां, which is better.

VERSE LVII

आत्मनः—V. L. आत्मने

P. 510, l. 26—for त्यतीकं read त्यनीकं as in S.

VERSE LVIII

वाङ्गुण्यसंयुक्तम्—V. L. सामान्यसंयुतम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

मन्त्रयेत् परमं V. L. मन्त्रयीत परं (Nitimayūkha, p. 53).

VERSE LIX

समाचरेत्—V. L. समारभेत् (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 406).

P. 511, l. 5—Before सह add सेन as in S.

VERSE LX

इत् नमात्यान्—V. L. इत् न् सामान्यान् (Nitimayūkha, p. 53).

अवस्थितान्—V. L. कुलोदगतान् (noted by Nārāyaṇa).

सम्यगर्थ—V. L. आसानर्थ (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

VERSE LXI

विवर्तेत—V. L. निवर्तेत (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 185).

P. 511, ll. 13-14—for भय.....साह read भयसंज्ञिधाचवसाहे
तावयुत्साह

VERSE LXII

तेषामर्थे—V. L. तेषामध्ये (Nittimayūkha, p. 53).

अन्तनिंवेशने—V. L. अन्तरवेशनि (Aparārka, p. 581).

VERSE LXIII

विशारदम्—V. L. कोविदम् (Viramitrodaya-Samskāra, p. 225).

चेष्टां—V. L. चेष्टां (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 188).

P. 512, l. 3—for सङ्गे read राज्ञो as in S.

— l. 5—for आकारशरीर read आकारः शरीर

— l. 8—for शुचि read शुचिः

After verse 63 some MSS. have the following additional
verses:

सन्धिविग्रहकालशान् समथौनायतिष्ठमान्
परैरहार्यान् वृद्धांश्च धर्मेतः कामतोऽर्थेतः ।
समाहर्तुं प्रकुर्वीत सर्वशास्त्रविपक्षितः ।
कुलीनान् वृत्तिसम्पाणान् निपुणान् कोशवृद्धये ॥
आयत्ययस्य कुशलान् गणितशानलोकुपान् ।
नियोजयेद्यमेनिष्ठान् सम्यक्कार्यर्थचिन्तकान् ॥
कर्मणि चातिकुशलान् लिपिज्ञानायतिष्ठमान् ।
सर्वविश्वासिनः सत्यान् सर्वकार्येतु निष्प्रसान् ॥
अहुसाशारीस्तथा भर्तुः कालशांश्च प्रसङ्गिनः ॥
कार्यकामोपधाशुद्धान् बाह्याभ्यन्तरचारिणः ।
कुर्यादासचकार्येतु गृहसंरक्षयोतु च ॥

VERSE LXV

च दूते—V. L. तु दूते

P. 512, 15—उक्त...प्रयो read उक्तानां दूतगुणानां सम्याद्यग्रस्त्वा
प्रयो as in S.

VERSE LXVI

दूत एव हि—V. L. दूत एव च

सिद्धन्ते येन मानवाः—V. L. (a) सिद्धते येन मानवः ; (b) सिद्धन्ते येन
वान्धवाः (Govindarāja); (c) येन सिद्धेत वान्धवः (Viramitrodaya-
Rājanīti, p. 188); (d) सिद्धन्ते येन वान वा (Rāghavānanda).

VERSE LXVII

तत्त्वेन—V. L. यस्त्वेन

VERSE LXIX

अनाविलम्—V. L. अनाकुलम्

आवसेत्—V. L. आविशेत्

VERSE LXX

धनुर्दुर्गं—V. L. धन्वदुर्गं

वार्षमेव वा—V. L. (a) वार्षमेव च ; (b) वार्ष्यमेव च (Mitākṣarā on
1. 320).

समाधित्य वसेत्—V. L. (a) समाधित्यावसेत् (Nītimayūkha, p. 64);
(b) समावृत्यावसेत् (Mitākṣarā on 1. 320).

VERSE LXXI

एषां हि—V. L. एतेषां (Nītimayūkha, p. 65).

सर्वेण—V. L. सर्वेषां (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 203).

प्रथसेत्—V. L. प्रकारेण

विशिष्यते—V. L. प्रशस्यते

VERSE LXXII

प्लराः—रुचाः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 202).

VERSE LXXIV

तस्माद्दुर्गं—V. L. तस्माद्दुर्गांयि

विशीयते—V. L. (a) विशिष्यते (Rāghavānanda); (b) च कारणेदः
(c) समाभयेद् (Nītimayūkha, p. 65).

VERSE LXXV

तस्मात्—V. L. तस्मात् (N) (Viramitrodaya-Lakṣaṇa, p. 238).
नोदकेन च—V. L. नोदकेऽधनैः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 204; Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXVI

मुपर्या—V. L. तु पर्या (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).
सर्वतुंक—V. L. सर्वतुंगं, noted by Medhātithi.

VERSE LXXVII

गुणाभिवताम्—V. L. समभिवताम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

P. 515, l. 10—for वचमकरया read वचमाचरया as in S.

VERSE LXXVIII

चत्विंशः—V. L. चत्विंशम् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).
तेऽस्य—V. L. तस्य

P. 515. l. 13—for देशे न read देशेन

VERSE LXXIX

चपार्थं—V. L. यज्ञार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 407).

VERSE LXXX

स्याद्याज्ञायपरो—V. L. स्यादाभ्यपरो (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 187).

P. 516, l. 3—for करादे read करदे

VERSE LXXXII

अभिधीयते—V. L. विधीयते

P. 516, l. 16—for वक्ष्यमा read वक्ष्यमा

VERSE LXXXIII

ब्राह्मणेऽव चयो—V. L. (a) ब्राह्मणेऽवचयो ; (b) ब्राह्मणेऽवचयो

VERSE LXXXIV

सकल्पति—V. L. सकल्पते

स्वयते—V. L. स्वयथते (Kullūka).

VERSE LXXXV

आचार्यै शतसाहस्रे—V. L. (a) सहस्रगुणमाचार्यै (Aparārka, p. 286);
 (b) सहस्रं शोक्षिये दानं ; (c) प्राधीते शतसाहस्रं (Kullūka) ; (d) शोक्षिये
 शतसाहस्रं (Nandana).

P. 517, l. 24—for तक्षं read यत्कूँ

VERSE LXXXVI

तर्यैव च—V. L. तथापि च (Aparārka, p. 303).

दानस्य फलमरनुते—V. L. दानस्यावाप्यते फलम् (Aparārka, p. 303).

P. 518, l. 18—for भावःप्रसाद् read भावप्रसाद

— l. 19—for प्रत्येति read प्रेत्येति, which is the प्रतीक for
 प्रेत्य in 86.

What is printed by Gharpure as verse 87 is in reality only a verse quoted and explained in the *Bhāṣya* in the manner of several other quotations; it does not form part of the *text* of Manu, as is clear from the term प्रेत्येति (in line 19), which is the *pratīka* of the last quarter of verse 86.

The numbering of the verses therefore will not henceforth tally with that in Gharpure's edition.

VERSE LXXXVII

पालयद् प्रजाः—V. L. समरे परैः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

Between verses 86 and 87 some MSS. have the following :—

एष एव परो धर्मः कृत्सना राज्ञ उदाहृतः ।
जित्वा धनानि सहग्रामाद् द्विजेभ्यः प्रतिपादयेत् ॥
देशकालविधानेन द्रव्यं श्रद्धासमन्वितम् ।
पात्रे प्रदीयते यत् तद् धर्मस्य प्रसाधनम् ॥

VERSE LXXXVIII

चेष पालयम्—V. L. परिपालनम्

राज्ञां—V. L. राज्ञः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413).

VERSE LXXXIX

P. 519, l. 11—Omit यथा

— „ —for स्परेष्यस्य read स्परयेत्यस्य

P. 519, l. 25—for वियन्ते read कीयन्ते or हियन्ते

P. 520, l. 1—for समाख्या वित्ता read समाख्यावियता

— l. 4—for स्वतस्य read स्वतन्त्रस्य as in N.

— „ —प्रजार्थे सुद्धे प्राणत्यागो धर्मर्थैव should be transposed to l. 3, after अन्नोच्यते

VERSE XCI

हृताभिम्—V. L. पुटाभिम्

न मुक्तफेण नासीन—V. L. न मुक्तफेणमासीन (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 6—for स्वाभिमो read स्वामभिमो

VERSE XCII

वार्ता—V. L. भर्ते, noted by Medhātithi.

VERSE XCIII

व्यसनप्रासं—V. L. व्यसने प्रासं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 406).

P. 521, l. 19—for प्रतिषेधापेषः read प्रतिषेधपेषः as in S.

— l. 20—for प्रतिषेधात् read प्रतिषेधः as in S.

VERSE XCIV

भर्तुर्यद्दुष्कृतं किञ्चित्—V. L. यरिकञ्चिद्दुष्कृतं भर्तुः (Nitimayūkha, p. 80).

P. 521, l. 25—for किंचन परावृत्तहते नेयं read किंच न परावृत्तहतेनेयं

P. 522, l. 1—Drop the stop after दर्शयति

VERSE XCV

यद्यत्त्वात्य—V. L. यद्यत्त्वा (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 408).

VERSE XLVI

P. 522, l. 15—for तथा...मिति read तथा च हीना भर्ते प्राय तद्दर्श
ममार्थमिति as in F. N., S and N.

Between verses 96 and 97 some MSS. insert the following:—

भूसेष्यो विभजेद्याम्नैकः सर्वहरो भवेत् ।
नाममात्रेण तुष्येत छत्रेण पृथिवीपतिः ॥

VERSE XCVII

राज्ञः—V. L. (a) राजे च ; (b) राजस्तु

VERSE XCIX

रचेत्प्रयत्नतः—V. L. (a) रचेत् यत्ततः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 413 and Viramitrodaya-Rājanīti, p. 131); (b) रचेत् यत्ततः; (c) रचेदपेचया

VERSE C

सम्यग्नु—V. L. विलम्बु (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 131).
वित्यं कु—V. L. सम्यक् कु (Do.)

VERSE CI

पात्रेषु विशिषेत्—V. L. (a) पात्रे विवेदयेत् ; (b) दानेन विशिषेत् ; (c) तीर्थेषु विशिषेत्

VERSE CII

संवृतसंवार्यो—V. L. (a) संवृतसञ्चारो ; (b) संवृतसन्धार्यो

VERSE CIV

वित्यं सुसंवृतः—V. L. (a) वित्यं स्वसंवृतः ; (b) विलम्बनिवृतः

P. 524, l. 16—for सुधधर्मः read भीतवर्गः as in N.

— l. 17—for भीतवर्गः read सुधधर्मः as in N.

Between verses 104 and 105 some MSS. insert the following :—

न विध्वसेद्विश्वस्ते विश्वस्ते नाति विश्वसेत् ।
विश्वासाद्भयमुत्पन्नं मूलादपि विहृत्सति ॥

VERSE CVI

सिंहवर्ज्य पराक्रमेत्—V. L. पराक्रमेत् सिंहवर्ज्य

P. 525, l. 5—for मस्तात्तेऽ read मस्ता अ as in S.

VERSE CVII

वर्ण—V. L. वर्णे

VERSE CVIII

तिष्ठेयुद्धायैः—V. L. तिष्ठन्ते सामायैः

दण्डेनैव—V. L. दण्डेनाभि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 404).

VERSE CIX

राहूभिः—V. L. राज्याभि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 279).

VERSE CX

तथा रसेन्द्रपो राज्यं—V. L. तथा रसन् हि राज्याभि

P. 526, l. 4 for यावन्तस्तेषां सुह read यावत्यस्तसुह as in F. N.

VERSE CXI

कर्ण—V. L. कर्ण (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 409).

येच्छा—V. L. येच्छा

राज्यात्—V. L. स्वाम्यात् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

VERSE CXIII

P. 526, l. 19—for रचति धनं read रचाविधामं as in N and S.

VERSE CXIV

मधिष्ठितम्—V. L. मधस्थितम् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

सकृप्तम्—V. L. गुप्ते (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 254).

P. 526, l. 24—for अधिकारि read अधिकारी as in S.

VERSE CXV

दशग्रामपरिं—V. L. दशग्रामाचिं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 428).

VERSE CXVI

विंशतीशिने—V. L. विंशतीशिनम्

VERSE CXIX

कुलानि च—V. L. कुलानि तु

P. 527, l. 14—for सर्वं read ग्रामं or एवं

VERSE CXX

पृथक्कार्याणि—V. L. (a) प्रतिपक्षानि; (b) पृथक्कार्यानि (noted in Viramitrodaya-Rājanīti, p. 249).

VERSE CXXII

सर्वनेत्र सदा—V. L. सर्वानायुक्तकान् (Viramitrodaya—Rājanīti, p. 250).

सम्यग्राहेतु तच्चरैः—V. L. सम्यग्रूपतया चरैः

VERSE CXXIII

राज्ञो हि—V. L. राहेतु (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 367).

P. 528, l. 3—for सम्य read असम्य

VERSE CXXIV

मेव—V. L. मेवं (Vivādaratnākara, p. 367).

VERSE CXXV

राजकर्मसु—V. L. राजा कर्मसु (Viramitrodaya-Rājanīti, pp. 251-252).

P. 528, l. 16—for स्वरपे तदु read स्वरपेतदु as in N.

VERSE CXXVI

कृष्ण—V. L. कृष्ण (Shuddhikaumudī, p. 140).

वेतनम्—V. L. भक्तम्

धान्यदोषम्—V. L. धान्यदोषसु

VERSE CXXVII

योगचेमं—V. L. योगं छेमं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

विग्रः—V. L. विग्रिमः (noted by Viramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 528, l. 26—for मूलम् read मूल्यम् as in N and S.

VERSE CXXVIII

दस्थ्याचं—V. L. दस्थ्यं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 404).

P. 529, l. 10—for मूलाषेदो read मूलच्छेदो as in N.

VERSE CXXIX

तथावेक्ष्य—V. L. तथावीक्ष्य (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 260).

P. 529, l. 13—परिमाणा read परिमाण

VERSE CXXX

पञ्चाशद्भाग—V. L. पञ्चाशो भाग adopted by Medhātithi, who notes the other reading also.

VERSE CXXXI

कुमांसमधु—V. L. कुमार्णा मधु

गन्धीचिरसार्वा—V. L. गन्धासवरसार्वा

P. 529, l. 22—for कुमण्ड read कुण्ड

VERSE CXXXII

ैदलस—V. L. वैदलस (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 261).

VERSE CXXXIII

न च चुधाऽस्य संसीदेत्—V. L. न च गच्छेद्विषादं च

VERSE CXXXIV

For the second line some MSS read:

तस्य सीदति तद्राहूं दुर्भिर्द्वयाधिपीडितम्—so quoted also in Mitākṣarā on 3. 44.

अचिरेणैव—V. L. अचिरादेव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 408).

VERSE CXXXV

प्रकल्पयेत्—V. L. च कल्पयेत्

चैन—V. L. चैन

संरचेस्सर्वतश्चैन—V. L. भयेभ्यश्च तथा रचेत्

VERSE CXXXVI

संरक्षण—V. L. स रक्षण (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 141).

VERSE CXXXVIII

आत्मोपजीविनः—V. L. आत्मजीविनः

VERSE CXXXIX

पीडयेत्—नाशयेत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

VERSE CXL

तीक्ष्णशैव सृष्टुश्च स्यात्—V. L. न तीक्ष्णो न सृष्टुश्च स्यात्

P. 531, l. 2—for प्रेतम् read प्रेतः as in S.

VERSE CXLI

प्राञ्छं—V. L. शान्तं

कुवोदृगतम्—V. L. कुवोदूभवम्

VERSE CXLIII

सृतः स न तु—V. L. (a) सृतः स न स; (b) सृतः स न च; (c) सृतः स स
न; (d) सृतस्तु न स; (e) सृतः स नहि (Vivādaratnākara, p. 294).

VERSE CXLV

हुत्वाऽप्तिर्गांश्चाणांश्चार्थं—V. L. (a) हुत्वा॒प्तिर्गांश्चाणांश्चार्थं; (b) हुत्वाऽप्ति॑ं
गांश्चाणांश्चार्थं; (c) हुत्वाऽप्तीन् गांश्चाणांश्चार्थं (Parāsharamādhava-Āchāra,
p. 409).

प्रविशेत्स—V. L. (a) प्रविशेत; (b) प्रविशेष्व (Parāsharamādhava-
Āchāra, p. 409).

VERSE CXLVI

स्थितः—V. L. स्थिताः

VERSE CXLVII

समाहर्थ—V. L. उपाहर्थ

रहोगतः—V. L. रहोगतम्

मन्त्रयेद्विभावितः—V. L. मन्त्रयेताविभावितः (Parāsharamādhava-
Āchāra, p. 410).

VERSE CXLVIII

उपसारयेत्—V. L. प्रसेष्येत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 309).

म्लेष्टु—V. L. ल्लोष (noted in do.)

VERSE CXLIX

वयोऽतिगाम्—V. L. वयोऽचिकाम्

VERSE CLI

एव वा—V. L. एव च (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).
दिनेऽधर्मात्रौ—V. L. दिने च राजौ (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 317).

VERSE CLII

सम्प्रेषणं—V. L. स प्रेषणं (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 410).
अन्तःपुरप्रचारं—V. L. अन्तःपुरप्रजानां (do.) ; (b) अन्तःपुरप्रधानं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 159).

Some MSS. have the following verses after 153 :

वने वनेचराः कार्या ग्रामे ग्रामीणकादयः (V. L. शमणाटविकादयः) ।
परप्रवृत्तिशानार्थं शीघ्राचार [V. L. शीघ्राश्चार] परम्पराः ॥
परस्य चैते वेद्याद्यास्तादौरेव तादशाः ।
चारसञ्चारिणः संस्था शठाश्र (V. L. गूढाश्र) गृदंसञ्जिताः ॥

VERSE CLV

प्रथमतः—V. L. विशेषतः:

P. 535, l. 19—for समर्थनसंह read समर्थः न संह

VERSE CLVIII

Before verse 158 some MSS. have the following additional verse :

विश्रृद्धे उध्वनीयता [V. L. उध्वन्यनानार्ता] उदासीनो बलान्वितः ।
स खिलो मण्डलार्थस्तु [V. L. विशिरीषु मण्डलार्थी] यस्मिन् झेयः स
मध्यमः ॥

VERSE CLIX

नयेन च—V. L. नयेन वा

P. 536, l. 10—for चोक्तौ read चोक्तं as in S.

VERSE CLX

वाद्यगुणाभिन्नत्वेत—V. L. वाद्यगुणं विभिन्नत्वे

VERSE CLXI

सन्धिं विप्रहमेव च—V. L. सन्धाप च विगृहण च

VERSE CLXII

सन्धिन्तु—V. L. सन्धिष्ठ
राजा विप्रहमेव च—V. L. द्वैषं संशयमेव च

VERSE CLXIV

मित्रस—V. L. मित्रेण, noted by Medhātithi.
उपहृते—V. L. उपहृते, noted by Medhātithi.

VERSE CLXVII

चैव—V. L. वापि (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
कार्यसिद्धये—V. L. कार्यस्य सिद्धये (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 326).

VERSE CLXVIII

व्यपदेशः—V. L. व्यपदेशार्थ (Kullūka; also noted by Medhātithi).

P. 538, l. 13—for अर्थपीडा read अर्थः पीडा

VERSE CLXIX

वग०—V. L. जिग (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 326).
चालिकाँ—V. L. चालिकाँ

VERSE CLXX

प्रहृष्टा—V. L. प्रहृष्टा

तथा—V. L. तदा

कुर्बात—V. L. मन्येत (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

VERSE CLXXI

वायाद्विषु—V. L. वायादरीन् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 327).

P. 539, l. 3—for पोष N reads सोष

VERSE CLXXII

भरीन्—V. L. (a) भरिम्; (b) रिपत् (Viramitrodaya-Rājanīti).

VERSE CLXXIII

सर्वथा—V. L. सर्वदा

P. 539, l. 13—for वस्थान read वस्थापन

— l. 14—for भावः read भावात् as in S.

— „ —after प्रागुक्तार्थः add बलीयानेव हि व्यसं बलं द्विधा करोतीति इत्यते, which is wrongly printed on p. 540, ll. 1-2.

VERSE CLXXIV

गमनीयतमो—V. L. गमनाय समो

P. 539, l. 18—for नाश्यते read नाशङ्क्यते

VERSE CLXXV

प्रकृतीनां च—V. L. प्रकृतीनां तु

उपसेवेत तं विव्यं—V. L. उपसेवेत सततं

VERSE CLXXVI

गुरुदं—V. L. स गुरुं (Govindarāja).

निर्विशङ्कः—V. L. (a) निर्विशङ्कः (Nitimayūkha, p. 58);
(b) विविंश्कः:

P. 540, ll. 1-2—Omit बलीया.....इत्यते

— l. 3—for तानि कीर्ते read तानुकीर्ते

— l. 9—for चक्रातः read चक्रः

VERSE CLXXVIII

P. 540, l. 22—for मानामा read मानानामा

VERSE CLXXIX

P. 541, l. 4—Omit विशृश्यकारीति as in N.

— ll. 6-7—for कार्यमेव.....समाप्ते, S reads कार्यशेषमेव
पूर्वते तत्परिसमाप्ते, which is better.

— l. 11—दिहनामसुकम् should be transferred to l. 8
after इष्ट इति।

VERSE CLXXX

तथा सर्वे स विद्यमात्—V. L. तथा प्रयत्नमातिष्ठेत्

VERSE CLXXXII

मासि—V. L. मासे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 400).

वाऽपि—V. L. वाऽपि

मासौ—V. L. मासं (Smṛtitattva, p. 713).

P. 541, l. 3—for कामश्च read काळश्च

VERSE CLXXXIII

अन्येच्चपि तु काषेतु—V. L. अन्येच्चप्यतुकालेतु (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

रिपोः—V. L. रिपौ

P. 541, l. 9—for असनपरस्य read इयसनं परस्य

VERSE CLXXXV

करोत्—V. L. मार्गेण्य

प्रति—V. L. शनैः (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 401).

P. 543, l. 3—for कृत्स्नं read कृत्स्नम् as in N.

VERSE CLXXXVI

स हि कष्टरो रिषुः— V. L. तविकृष्टरौ रिष्

VERSE CLXXXVII

गरुदेन—V. L. गारुदेन (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

तम्भार्ग—V. L. तम्भार्ग

P. 543, l. 25—for योज्जापे read योजनापे

VERSE CLXXXVIII

पश्चेन—V. L. पाश्चेन (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

निविशेत—V. L. निविशेत (Ditto).

यतरच भयमाशङ्केत—V. L. आशङ्केत भयं यस्मात्; (b) यतो हि भयमाशङ्केत; (c) यतः शङ्केत सं भयं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

सदा—V. L. तथा (Parāsharamādhava-Āchārā, p. 402).

P. 544, l. 4—for सम्ब्र read सम्ब्र as in N.

VERSE CLXXXIX

यतरच भयमाशङ्केत—V. L. (a) आशङ्केत यतो भीसिं; (b) भय यतो वा शङ्केत (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 400).

VERSE CXC

कृतसेज्जान् सम्भतः— V. L. रातरशङ्कयांस्ततः (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 401).

P. 544, l. 18—After सेज्जा add सम्बोधनाय as in N.

— l. 20—for तव्यमित्यादि read तव्यमेवं गम्भत्वमित्यादि as in N.

VERSE CXCII

For the first line Viramitrodaya (Rājanīti, p. 405) reads:

युध्येत स्यन्दनाश्वेन समेऽनूपोद्वते द्विषेः।

स्वदे—V. L. तथा।

VERSE CXCIII

कौरुषेत्रान्—V. L. (a) कौरुषेत्रान् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 405); (b) कौरुषेत्रान्

पश्चालान्—V. L. पश्चालान् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

उग्रानी—V. L. उग्रानी (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 545, l. 28—for इमी कथिताः read इनीकस्थिताः as in N.

— “ —for स्पदेशा read स्पदेशा as in N.

— “ —for श्वस read श्वास as in N.

VERSE CXCIV

तांश्च भूयं परीक्षयेत्—V. L. (a) तांश्च सर्वान् परीक्षयेत्; (b) भूयं तांश्च परीक्षयेत्; (c) वाऽश सम्यक् परीक्षयेत् (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402); (d) भूशातांश्च परीक्षयेत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 405).

P. 546, l. 5—for स्ववले read ऋवले as in N.

P. 546, l. 13—for शतचेष्टां read चेष्टां as in N.

VERSE CXCVI

तथा—V. L. (a) बलम्; (b) अषि (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 546, l. 25—for अलाश्य read अलाश्य

VERSE CXCVII

For the second line Smṛtitattva (p. 742) reads : युक्ते दैवे च युजयेत जब्रेष्युभ्यं पेतंसीः ।

युध्येतैव—V. L. युध्येतैव (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 402).

P. 547, l. 5—for दुखीनाः read तत्कुलीनाः as in N and S.

—l. 9—for रुद्धः स्व read रुद्धस्य

VERSE CXCVIII

साम्ना दानेन भेदेन—V. L. साम्ना भेदेन दण्डेन
 For the second line some MSS. read—
 वियुक्तं प्रयतेठारि॑ विजेतुं सहसानतम्

P. 547, l. 13—for महाभन read सहासन as in S.

— l. 14—for दानविधा read दानं विधा

VERSE CC

असम्भवे—V. L. परिष्कये (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 404);
 Smṛtitattva, p. 742).
 सम्पत्तो—V. L. (a) संयत्तो (Parāsharamādhava, p. 403);
 (b) संयुक्तो
 रिपू॒—V. L. रिपु॑ (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCI

परिहारार्थ—V. L. परिहारांश्च (Kullūka and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 403).

VERSE CCII

सर्वेषां तु—V. L. (a) सर्वेषाङ्गु; (b) सर्वेण तु
 समाप्तेन—V. L. सममेव (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
 समयक्रियाम्—V. L. समधिक्रियाम्

VERSE CCIII

धर्म्याद्—V. L. धर्माद् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 410).
 यथोदितान्—V. L. नियोजयेन्

VERSE CCIV

कालयुक्त—V. L. काले युक्त (Kullūka).

VERSE CCV

P. 549, l. 13—for वर्त्यौर्वे read वर्त्यौर्वे

— l. 15—Omit सर्वे

— l. 23—for कर्मलभ read कर्मफलं लभ as in N.

— „ —कुण्डो should be transferred to l. 22 after
एहुग्राहयः

— l. 24—for दशारचा read दशाश्च as in S.

— l. 25—for दिनाश विनाश विनि read दिगमाशविनि as in N.

— l. 26—for देशात्मु read देशः सु as in S.

P. 550, l. 1—for विचि read ऽविचि as in N.

— l. 3—for पापं न read पापं च as in N.

— „ —for प्रदृष्टिः read निदृष्टिः as in N.

— l. 7—for मारभ्या read मालभ्या as in N.

— „ —for वै बलवानिति read वै न चास्ति न as in N.

— l. 10—for पदेशो भवति read पदेशा भवन्ति as in N.

— l. 15—for नाशनस्तदैव यापयति read नाशनस्तदैवापयति

— l. 18—for अपरिज्ञात्...काले read अपरिज्ञातस्यरूपकाल-
लिमित्तगमकत्वात् । जन्माभ्यरकृतप्रयाननिर्माणं दैवमेव
स्वरूपं कस्मिन् काले as in N.

— l. 23—for तदैवं read तेन दैवं as in N.

What are printed in Gharpure as verses 206 to 209 on p. 551 are not the text of Manu, but stray texts quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on verse 205.

P. 551, l. 7—for तद्युक्तं read यद्युक्तं

— “ —for दैवे च read दैवेन

— l. 10—for सन्तगुणदै उक्तं read पञ्चगुणे दै as in N.

— l. 17—for सर्वस्य read पूर्वस्य as in N.

VERSE CCVI

भूमिं वा—V. L. भूमिं च

For the first three pādas Viramitrodaya (Rājanīti, p. 323) reads as follows—प्राणं कुलीनं दातारं शूरं दत्तं तथैव च कृतश्च शक्तिमन्तं च ।

VERSE CCXI

करुणवेदिता—V. L. कारुणयवेदिता

VERSE CCXII

चेष्टां—V. L. छेषां (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 412).

अविचारयन्—V. L. अवधारयन्

P. 512, l. 19—for भरणा read करणा

VERSE CCXIII

आपद्यें—V. L. आपदर्थं (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

दारान् रघेत्—V. L. दारा रक्षया (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

सतसं—V. L. (a) सर्वतो (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413); (b) सर्वदा; (c) तु तथा

P. 532, l. 2—for तस्मुक्त read दत्तमुक्त

VERSE CCXIV

सज्जेत्—V. L. नगेत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXV

मुषेषं—V. L. मुषाषं (Nītimayūkha, p. 50).

प्रथतेतार्थसिद्धये—V. L. (a) साधयेकार्थमारम्भः, noted by Medhā-tithi; (b) प्रथतेतार्थसिद्धये (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 413).

VERSE CCXVI

विशेष—V. L. व्रजेत् (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 160).

P. 554, l. 6—for पूर्वं स्नाना read पूर्वस्नाना as in N.

— „ — for विशेषार्थार्थं read विशेषार्थ

VERSE CCXVII

उदकैः—V. L. अगदैः (Kullūka).

शोधयेत्—V. L. (a) योजयेत् (Kullūka); (b) नेजयेत् (Govindarāja, Nārāyaṇa and Nandana; also Viramitrodaya-Rājanīti, p. 161).

नियतो—V. L. प्रथतो (Govindarāja and Rāghavānanda).

VERSE CCXIX

स्पृशेयुः सुसमाहिताः—V. L. संस्पृशेयुः समाहिताः (Nītimayūkha, p. 51).

शुद्धाः—V. L. शुक्ताः (Nītimayūkha, p. 51).

स्त्रियरचैनं—V. L. स्त्रियरचैत् (Nītimayūkha, p. 51).

For the second line some MSS. read :—

वेषाभरणसंयुक्ताः संस्पृशेयुः समाहिताः; also Viramitrodaya (Rājanīti, p. 161).

VERSE CCXX

यानशश्यासनाशने—V. L. (a) यानशश्यासनादिषु; (b) यानशश्यासनेषु च; (c) पानशश्यासनासने (Nītimayūkha, p. 51).

VERSE CCXXI

अन्तःपुरे—V. L. अन्तापुरैः

यथाकालं—V. L. यथाकामं (Mitākṣarā on 1. 328; Madanapārijāta, p. 224).

VERSE CCXXII

पुनर्जन्म—V. L. पृथक् जन्म (Nītimayūkha, p. 51).

शक्ता—V. L. वक्ता (do.)

तश्च सम्प—V. L. तस्तथाप (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 167).

VERSE CCXXIV

भोग्नार्थं च—V. L. भोग्नार्थं तु

सम्यत्—V. L. सम्यक् (Nītimayūkha, p. 53).

स्त्रीबृतोऽन्तःपुरं पुनः—V. L. (a) स्त्रीभिरन्तःपुरं सह (Mitāksarā on 1. 329); (b) स्त्रीभिरन्तःपुरं पुनः (Nītimayūkha, p. 53).

र्थं च—V. L. र्थं तु (Nītimayūkha, p. 53).

P. 555, l. 27—for चारिभिः read चारिकाभिः

— l. 28—for परिवृताभिरन्तः read परितोऽन्तः:

VERSE CCXXV

संविशेषु—V. L. संविशेषच (Nītimayūkha, p. 53).

उत्तिष्ठेच गतकूमः—V. L. उत्तिष्ठेद्विगतकूमः

VERSE CCXXVI

विधानमातिष्ठेत्—V. L. वृत्तं समातिष्ठेत् (Mitāksarā on 1. 330).

सर्वमेवत्तु—V. L. (a) सर्वमेवेदं; (b) सर्वमेवैतत् (Mitāksarā on 1. 330).

भृत्येषु विनियोजयेत्—V. L. मन्त्रिसुखे निवेशयेत् (Mitāksarā on 1. 330 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 169).

Discourse VIII

Henceforward the page-references are to the edition of *Manusmṛti* with six commentaries, by V. N. Mandlik.

VERSE I

P. 869, l. 8—for बाध्यमाना read बाध्यमानसा

— l. 11—for अनदश्च read दण्डश्च as in S and F. N.

— „ —Omit अवहारादये

— l. 16—for विशेषचेत्या read विशेषनेत्या

VERSE II

P. 870, l. 3—for तपस्विवद् read तपस्वि

— l. 7—for परिज्ञे read परजिता as in N

— „ —for वित्तं read चित्तं

P. 871, l. 1—for सुखोप...वेषे read सुखोपसर्पणार्थं उद्दतवेषे as in N.

— l. 4—for दर्शनाप read दर्शनोप as in N and S.

— l. 8—for मात्रं फलं read मात्रफलं as in S.

— ll. 9-10—for तारचस्यु read नाशस्यु as in N.

— l. 10—for वदक्षिः read वदन्त as in N.

— l. 11—for बाध्यवादि read बाध्यवाहि

— l. 15—Before त्रैविष्णो add अधिकृतः

VERSE III

निबद्धानि—V. L. व्यवहारान् (Parāsharamādhava-Vyavaharā, p. 18).

P. 872, l. 5—for नचपरी read नत्परी as in N.

— l. 6—for देशभेदाश्रय read देशभेदादाश्रय

— l. 12—for स्यस्यासृतैर्मृगं read स्यसृक्गतैर्मृगं

— l. 14—for चियता read ह्यता as in N.

— l. 15—for संभवे तन्मूला read यात्वसम्भवतन्मूला as in G.

— l. 19—for प्रत्ययिता read प्रत्ययितता as in N.

— l. 20—for लक्षितोऽपि read लक्षणेऽपि as in S and N.

P. 873, l. 7—for योगास्या read योगात् स्या

— l. 9—for पश्चाद्यूते read पश्चाद् ब्रूते

— l. 14—for नान्नास्येव read तदास्येव

— l. 18—for बलोपाधि read बलोपधि

— l. 19—for वेदयेनास्य read वेदयेतास्य as in N.

— l. 20—for णाशच...स्मी read ण श्वस्ते सर्वे दातास्मी

— l. 21—for न्यायकायकान्तर read न्यायकान्तर as in S and N.

— l. 23—for भिचरित्वदना read भिचारित्वादना

— l. 24—for सिध्येत् read सिध्येत्

P. 874, l. 1—for स्थितिरहत्तुं read स्थितिरहन्तुं

— l. 3—for शेषयं read शेषयं

— l. 7—for खेस्यैः सह यो read खेस्यसहायो as in G.

P. 874, l. 10—for दरति read दरेत् as in N.

— l. 15—for स्मृतिः कारण read स्मृतिकारणं as in S and N.

— l. 19—for विद्वानि read विश्वद्वानि

— l. 21—for सक्ता read षक्ता

Between verses 3 and 4 some MSS. have the following additional verse :—

हिंसां यः कुरुते कश्चिहयं वा न प्रयच्छति
स्थाने ते द्वे विवादस्य भिन्नोऽष्टादशधा पुनः ।

VERSE IV

P. 875, V. L. 5—for पेयते कृते यस्तह read पेताहते यद्वा सह as in N.

VERSE V

दण्डवाचिके—V. L. दण्डवाचके

VERSE VII

स्त्रीपुंषमो—V. L. स्त्रीपुंसयोः—(Vivādachintāmaṇi, p. 1).

आहृय एव V. L. (a) आहृयमेव; (b) आहृनमेव (Aparārka, p. 596).

विभागः—V. L. (a) विवादः (Smṛtisāroddhāra, p. 325); (b) विचारः (Kṛtyakalpataru).

VERSE VIII

“Nandana omits this verse”—Buhler.

चरतां—V. L. वदतां

कार्यविनिर्णयम्—V. L. कार्यं विनिर्णयम् (Aparārka, p. 596).

P. 877, l. 4—for ताननु...प्रवर्तिता read तामनुपालयेत् याति-दानीमन्तनैः प्रवर्तिता as in N and S.

VERSE IX

विशुज्याद्विद्वांसं—V. L. नियोज्यो विद्वान् स्यात्—suggested by Me-
dhātithi.

P. 877, l. 5—Omit अदादश...परायणम्, which is a description of the विद्वांसं ब्राह्मणं added by the scribe from some other source.

— l. 6—for पादिका read पातिका

— l. 10—for वचति read वक्षयति

— „ —for श्रप्रकृतो read श्वाधिकृतो

— l. 11—for नियुक्तित स्वराण्यतो read नियुजीत । स्वराण्यतो

VERSE X

प्रविश्य—V. L. उपविश्य

प्राणाम्—V. L. हमाम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 21).

VERSE XI

राज्ञरच प्रकृतो—(a) राज्ञश्वाधिकृतो ; (b) राज्ञः प्रतिकृतो (Smṛtitattva II, p. 199).

P. 878, l. 7—for प्रकृतोन्तर read प्रकृतेनन्तर

“This verse is omitted by Nandana” —says Burnell. This is not right.

VERSE XII

न कृन्तमित—V. L. चिकृन्तमित

विद्वासत्त्व—V. L. विद्वांसोऽत्र

VERSE XIII

(a) सभां वा न प्रवेष्ट्या—V. L. (a) सभां वा न प्रवेष्ट्यं (Rāghavānanda);
(b) सभार्या न प्रवेष्ट्यम्

P. 879, l. 2—for शास्त्रान्याविश्वसं read शास्त्रान्यायविश्वसं

VERSE XIV

प्रेक्षयमाणानां—V. L. प्रेतमाणानां

P. 880, l. 1—for धर्मशास्त्र read धर्मःशास्त्र as in S.

— „ —for वेदधर्मेण read चेदधर्मेण

— l. 3—for न्यते read न्यन्ते as in N.

VERSE XV

मा नो—V. L. मा वो (Nandana).

P. 880, l. 5—for नोऽर्थंतसहायो राजा वा S reads नोऽर्थं हन्तीत्यर्थः ।
प्रथर्थी तत्सहायो राजा वा

— l. 6—for मिथ्यारयः read मर्थ्यारयः

— „ —for जानानः read जानता

VERSE XVI

हृष्टलम्—V. L. (a) स्वलम् ; (b) लयम्

P. 881, l. 1—for वादी read दशी as in S and F.

VERSE XVII

P. 881, l. 7—for जीवने read जीवन्तं as in S.

— l. 8—for मनिष read मा निष as in N.

— „ —for दर्शननुपेता कर्तव्या read दर्शनमुपेता वा कर्तव्या as in N.

— l. 9—for नश्येत्यते read नश्यत्यते as in I. O.

VERSE XVIII

परमेत्य—V. L. गच्छति (Mitākṣarā on 2. 305).

साहिष्मृच्छति—V. L. गच्छति साहिषः (Parāshara-mādhava-Vyavahāra, p. 15).

- P. 882, l. 2—for स्यामो...तस्यायं read स्याम यतस्तस्यायं as in S.
- l. 3—for विषेधादुत्प read विषेधातिक्रमादुत्प as in S.
- l. 4—for यदि read यदि वा as in S.
- „ —for चिकृतो मिथ्या चरितेनज्ञा read चिकृतैर्मिथ्या चरितैर्ज्ञं as in S.
- „ —for न गृहीते read निगृहीते as in N.

VERSE XIX

यन्न—V. L. यदि (Aparārka, p. 604).

- P. 882, l. 8—for दर्शनोपेत्त्वा...थं read दर्शनोपलक्षण...थं

VERSE XX

- P. 883, ll. 2-3—Omit न च सर्वन्...ब्रूयः, not found in S.

—— ll. 5-6—for प्राप्त्यतस्य read प्राप्तस्य

—— l. 8—for पूर्वश्लो...शेष read पूर्वश्लोकार्धः प्रतिषेधशेष

—— l. 11--for स्तन्नापि read ऊयोऽपि

VERSE XXI

Aparārka (p. 60) transposes श्रद्धः and राज्ञः:

VERSE XXII

- P. 884, l. 3—for विवादनिर्णये तु read विवादनिर्णेत् as in S.

—— l. 6—for संकटेत् read संकटेत् as in S.

VERSE XXIII

आरभेत्—V. L. आचरेत्

- P. 885, l. 1—for धर्मप्रधानं read धर्मःप्रधानो as in S.

—— l. 2—for प्रधानं भ्रेय read प्रधानमाभ्येत् as in S.

VERSE XXIV

P. 885, l. 8—for धर्माद्यपि read धर्माधर्माद्यपि

— l. 10—for वे.....भवस्ति read सर्वेषां तुल्यपीडा भवति as in S.

VERSE XXV

वाहयैः—V. L. वाक्यैः (Kṛtyakalpataru).

स्वर—V. L. मुख (Govindarāja).

P. 886, l. 1—Omit तथा चेदमाह—not in N or S.

— l. 3—for प्रवेशा read सभाप्रवेशा

VERSE XXVI

गृष्टते—V. L. ज्ञायते

P. 887, l. 1—for तथाहि लोके should precede verse 26.

— l. 3—for आस्थविशेषादिः read आस्थशोषादिः

VERSE XXVII

दायादिक—V. L. (a) दायगतं (Vivādaratnākara, p. 598); (b) दायगतं (Vivādachintāmaṇi, p. 244).

यावद्वासीत—V. L. यावद्वासीत (Vivādaratnākara, p. 598).

P. 887, l. 6—After बालधनं add राजा

— l. 7—for अतोन्यस्मि read अतोऽस्मिन्

— l. 8—After दोस्य add तदिदं

— l. 9—After शैशवः add अतिक्रमन्तवालभावः। अयं च विकल्पयो ये एहसौराशो भवति तदर्थमतीतशैशव इत्युच्यते। अस्तु व्रतकः स विकृतेषि शैशवे 88 in S and F. N.

VERSE XXVIII

वशापुन्नासु—V. L. वश्यापुन्नासु

P. 888, l. 5—for तासां च तदु read तासामेतदु as in S.

— “ —After शीणां add शीळ as in S.

— l. 9—for वशाणु read वेशाणु as in S.

— l. 11—for व्यभिचारे S reads व्यभिचाररतानां, which is better.

— l. 13—After विहितम् add एवमेवविधिं कुर्यादोषिस्तु पतिता-स्वपि वशाक्षपानं देयं च वसेयुश्च गृहान्तिके, which is a quotation in the Bhāṣya, and not a verse of the text as printed.

— l. 15—for भेदेन read तेन as in S.

— “ —for धनद्रष्ट्य read धने द्रष्ट्य as in S.

— “ —for द्रष्ट्यतया read द्रष्ट्यः तया

— l. 16—for द्वकासर्प read द्विन्द्रोत्सर्प as in G.

— l. 17—for हिंसार्थम् read हिंसाऽर्थम्

P. 889, l. 1—for रेव read रेवं

— “ —for अधिवे read आधिवे

— l. 2—for ततु read न तु as in N and S.

— “ —for मस्या read मस्या

— l. 3—for रिष्ठदात् विभू read रिष्ठदा । भू

VERSE XXIX

तदरेयुः स्वामिवाः—V. L. हरेयुर्बालवाधनम्

P. 889, l. 6—After स्वामिन् इति add अचौरशङ्क्या as in S.

— ll. 7-8—for द्वेतत्यं....मिति read तत्तदेव हरेतत्यं प्रस्ता-देशात् पार्थिवं इति, which is the form of Manu, 8. 334, which the Bhāṣya is apparently quoting.

— l. 8—for तद्विषतो read तद्विशेषतो

VERSE XXX

ऋग्दं ऋग्दात्—V. L. **अग्दं.....अग्दात्** (Madanapārijāta, p. 226).

रिग्यं—V. L. **द्रग्यं** (Aparārka, p. 778; Vyavahāramayūkha, p. 87).

परेण्य—V. L. **परतो** (Aparārka, p. 778).

P. 890, l. 2—Omit स्वं

— “ —After स्वापयितव्यं add पटडघोषणे न वा कस्य किं हारित-
मिति प्रकाशयितव्यं as in S.

— L. 7—for पारमाहुः read पहारमाहुः

— l. 8—for तदयं read तैरयं

— l. 9—for परकीयस्य read परकीयं

— “ —for वस्त्रादिवद्गुज्यमाना read वस्त्रादि च भुज्यमाने

— l. 10—for जपमुद्रादेस्तु read गजतुरगादेस्तु as in S.

— “ —for तस्मादथा श्रुता read तस्माद वथाश्रुता

VERSE XXXI

नुयोज्यो—V. L. **नियोज्ये**

संवाद्य—V. L. **संवेद्य** (Nandana).

VERSE XXXII

अवेद्यानो नष्टस्य—V. L. (a) **अवेद्यन् प्रणाष्टस्य** (Nandana);

(b) **अवेद्यस्तु नष्टस्य** (Vivādaratnākara, p. 347).

देशं कालं—V. L. **देशकालौ** (Nandana and Rāghavānanda).

वर्णं रूपं प्रमाणं—V. L. **वर्णरूपप्रमाणं**.

P. 891, l. 6—for स्पृष्टं read नष्टस्य as in S.

VERSE XXXIII

P. 892, l. 1—for शिष्टानामेव read शिष्टानामेष as in S.

VERSE XXXIV

वातयेत्—V. L. ताडयेत् (Vivādaratnākara, p. 347).

VERSE XXXV

ममायमिति—V. L. ममेवमिति

मानवः—V. L. (a) हेतुना; (b) हेतुतः (Vivādaratnākara, p. 642).

द्वादशमेव वा—V. L. द्वादशमेव च (Vyavahāramayūkha, p. 88).

दण्डः—V. L. दाप्यः (Vivādaratnākara, p. 642).

सञ्जयया—V. L. सञ्ज्ञयाया

P. 893, l. 5—for चेति read चेति as in S.

— “ — for सोन्यवादी read सोऽसलवादी

— l. 6—for निधान read निधान

— l. 7—After अवसादं add न

— l. 9—for मात्रामस्याऽर्था read मात्रा मष्टमामस्यार्था as in N.

VERSE XXXVI

निधिम्—V. L. धनम्

P. 894, l. 1—Omit यदा after निधिं

— p. 3—for विज्ञातः read विज्ञातस्यामिकस्तस्मिन् विद्वत्त्राण्यादप्तेऽप्यस्त्येव राज्ञो भागः यतो वक्ष्यति निधीनां तु पुराणानामिति as in S.

After verse 37 some MSS. have the following additional couplet—

आदृश्यस्तु विधिं लक्ष्या चिप्रं राज्ञे विवेदयेत् ।
तेन दत्तं तु शुश्रीत स्तेनः स्यादनिवेदयन् ॥

VERSE XXXVIII

प्रवेशयेत्—V. L. (a) विनिष्ठियेत् (Nandana); (b) विवेशयेत् (Rāghavānanda).

P. 894, l. 4—Before कोश add ये राजा स्वयं निधिरधिगतः
तस्माद्विधेरयं भ्रातृयेभ्यो दानविषमो राजः as in S.

VERSE XXXIX

विधीनां तु—V. L. विधीनां हि (Rāghavānanda and Nandana).

P. 895, l. 2—for गैरिकादिकादिधा read गैरिकादिधा

— l. 6—for प्रभू read प्रभु

VERSE XL

चौरैहृतं—V. L. (a) चोराहृतं; (b) चौरहृतं—both noted by Medhātithi, who does *not* read चौरहृतम्—as Buhler says.

P. 895, l. 8—for चौरेभ्य read चौरैयैत् स्वं as in S.

— l. 11—for न तदीयं read तेन तदीयं as in S.

VERSE XLI

आतिज्ञानपदान्धर्मान्—V. L. जातिधर्मान्धज्ञानपदान्

धर्मवित्—V. L. शाश्वतान्

प्रतिपादयेत्—V. L. (a) परिपालयेत् (Rāghavānanda); (b) प्रतिपा-
लयेत्

P. 896, l. 1—for किंच read केचित् as in S.

— l. 2—for व्यपदेसौ read व्यपदेस्यै as in N.

— „ —for क्रोशम्तीत्यत्र read क्रोशम्तीतिवत्

— l. 6—After चैतत add देशधर्माण्याम् । यथा जातिनिष्ठा एवं
as in S.

— „ —for दण्डार्थ...दयः read दण्डार्थोप्रकारोदकृच्छादयः as
in S.

— l. 7—for ग्रामीषा read ग्रामीशा as in N.

— l. 8—After ज्ञानपदा add जातिज्ञानपदाः as in S.

- P. 896, l. 2—for देशवन्धस्य read देशसम्बन्धस्य
- l. 9—for शेषमावशि read शेषणविशि
- l. 11—for एतेना read सेना as in N and S.
- „ —for नहि read ते हि as in N and S.
- l. 12—Before चिवारणीयः add न
- l. 13—for विरोधाद्विरोधो read विरोधो as in S.
- l. 16—for वणिककुरु read वणिकारु
- l. 17—for विद्यादयः read रिकादयः
- l. 18—for भो न्यूनो read भोऽस्तु न्यूनो as in N.
- l. 22—for भूतो वास एव read भूता वा त एव as in N.
- „ —for कार्यात्तद read कार्यः । तद as in N.
- „ —for सामायिकधर्मा read सामवायिकत्वादधर्मा as in N.
- ll. 22-23—for चोभयसंबन्ध्यति read न चायं संविद्वयति as in N.

VERSE XLII

लोकस्य—V. L. लोकेऽस्मिन् (Nandana).

कर्मण्यवस्थिताः—V. L. धर्मे व्यवस्थिताः (Nandana).

VERSE XLIII

नाप्यस्य पूरुषः—V. L. (a) नाप्यस्य कस्यचित् ; (b) वाऽप्यस्य पूरुषः (Mitākṣarā on 2-5).

न च प्रापित—V. L. न चा प्रापित (noted in Bālambhaṭṭī on 2-5).

ग्रसेदर्थ—V. L. ग्रसेतार्थ (Mitākṣarā on 2-5 and Aparārka, p. 605).

P. 897, l. 5—for तावदनपराद्दं read तवेषमपराद्दं as in N.

— „ —for निर्वात read निर्वात as in N.

P. 897, l. 9—for राज्ये read स्वराज्ये

— l. 10—for धस्याप read धर्षयाप

P. 898, l. 1—for करण्यादाना read अरण्यादाना

VERSE XLIV

P. 898, l. 5—for देवग read इवग

— „ —for तदुपक्रोधात्यतु read तदुत क्रोधात्यतु

— „ —for वृथा read विद्धं

— l. 6—for क्रान्त read क्रान्तं

— l. 7—for कृतिश्यव read प्रतिश्यव as in N and S.

VERSE XLV

साचिणम्—V. L. साचिणः

रूपं च कालं च—V. L. कालं च रूपं च

अर्थ—V. L. खर्म (Kṛtyakalpataru).

P. 899, l. 6—for सत्येन read सभ्येन as in N.

— „ —for अर्थगुह read अथ गुह as in N.

— l. 9—for सर्वविलंबुभवतीति read स कविश्लशुभंवतीति as in N.

— l. 10—for स्वभावतो read स्वभावः तस्य

VERSE XLVI

अविरुद्ध—V. L. अचुरुपं (Govindarāja).

P. 900, l. 5—for तस्माद्वन्नाऽपि read तस्माद्यन्नाऽपि as in N.

— l. 10—for विमितत्वभा read विमितत्वाभा

— l. 11—for कस्याद्वयेवं read कस्यात् । अथाप्येवं

— l. 12—for न कस्य read कस्य as in N.

VERSE XLVII

अधर्मर्याद्विभावितम्—V. L. अधर्मर्यविभावितम् (*Vivādaratnākara*, p. 76).

चेदितः :—V. L. नेदितः:

P. 900 l. 18—for निर्यणं read विर्यणं

P. 901, l. 1—for त्यक्ता read युक्ता

P. 901, l. 2—for सत्वस्य read स्वस्वस्या as in S.

VERSE XLVIII

मर्यिकः—V. L. मर्यकः (*Vivādaratnākara*, p. 67).

मर्यिकम्—V. L. मर्यकम् (do.)

P. 901, l. 9—for ग्रहः read संलग्रहः as in N and S.

— l. 10—for तरावपि read तरोपि

— l. 12—for निघनो read निघनौ

— l. 13—for याम read यास

VERSE XLIX

धर्मेण—V. L. धर्मेण (*Vivādaratnākara*, p. 67).

रघवन च—V. L. रघवन चा (*Rāghavānanda* and *Nandana*).

P. 902, l. 2—for विश्वस read विस्त्वः स

VERSE L

मर्यिकात्—V. L. मर्यकात् (*Vivādaratnākara*, p. 74).

VERSE LI

अर्थेऽपश्यमाने तु—V. L. (a) अर्थे विवदमाने तु ; (b) अर्थे न धारयामीति;

(c) अर्थेऽपश्यमानं तु

कारणेन—V. L. करणेन (Kullūka).

After verse 5 some MSS. have the following additional verse—**यत्र तस्यात् कृतं यत्र करणं च न विद्यते ।**

न चोपलभ्यपूर्वोक्तस्त्र दैवी क्रिया भवेत् ॥

P. 903, l. 6—for धनदण्ड read धनं दण्ड

VERSE LII

देशं—V. L. (a) देशं (Kullūka); (b) दिशं

अभियोक्ता दिशेत्—V. L. अभियुक्तो दिशेत्—noted by Medhātithi.

करणं वान्यदुहिशेत्—V. L. (a) कारणं वान्यदुहिशेत्

(b) करणं वा समुहिशेत्

(c) कारणं वा समुहिशेत्

(d) करणं च स्वमुहिशेत्

(e) करणं चान्यदुहिशेत्

P. 904, l. 3—for देशउत्तम read देशे देहयुत्तम as in S.

— l. 4—for लापोपलापोधर्मेण read लापोऽधर्मेण

— „ —for भियुक्तो read भियोक्ता

— „ —for त्तमर्ण्णय read त्तमर्ण्णो

VERSE LIII

अदेयं—V. L. (a) अदेयं (Kullūka); (b) अदेयं (Nandana).

पहुते च—V. L. पहवीत

P. 905, l. 2—for मिथद्वैतेन read मिथद्वैतेन as in N.

— „ —for भव येन read भवं योऽनेन as in N.

— „ —for दिष्ट read दिष्टः

— l. 3—for देशसा read देशाः सा as in N.

VERSE LIV

देशं—V. L. देशं (Kullūka.)

वस्त्रपधावति—V. L. वस्त्रवधावति, adopted by Medhātithi.

P. 906, l. 2—for पदिंशत्यस्य read पदिशत्यस्य as in S and N.

— l. 6—for पदेश्याप read पदिश्योप

VERSE LV

असम्भाष्ये—V. L. असम्भाष्ये (Nandana).

देशो सम्भाषिते मिथः—V. L. देशोसम्भाषितेन च
नेच्छेत्—V. L. नेच्छेत्

P. 906, l. 9—for पुन्रमात्याद् read पुरामात्याद् as in N.

VERSE LVI

P. 907, l. 8—for प्रतिभावयेदिति read प्रतिभावयादिति as S and N.

— l. 9—कारेण नाव read कारेणाव

— l. 11—for इदमेषामवधा read इदमेषमे धा as in N.

— l. 17—for वक्तुरका read वक्तुम् अका

— ll. 17-18—for पितृप िead पूर्वप

— l. 19—for परमपराऽनुयात् read परमाराभ्युयात्

— „ —for न चात्र स्मृत्यादपेऽनुक read न चात्रास्मृत्यादये।

मुत्तर

— l. 20—for युपहार read घपहार

P. 908, l. 5—for क्लमेपि read क्लमेषि

VERSE LVII

शातारः सन्तिमेत्यु—V. L. सन्ति शातार इत्यु (Kr̥tyakalpataru).

ज्ञातारः—V. L. साक्षिणः (Kullūka).

ज्ञातारः सन्तिमेत्युक्त्वा—V. L. सन्ति ज्ञातार इत्युक्त्वा (Nandana).

कार्यांतरैः—V. L. हेतुनाऽनेन (Nandana).

तमषि—V. L. तमिति

P. 908, l. 8—for तामिति read तामिति

P. 908 l. 10—for तथैव विवस्थिसार्थक read यथैव विप्रहवाचक

— “ —for प्रमाणघृता read प्रमाणाप्रघृत्या

— ll. 10-11—पराजय...भावानिश्चय read पराजय एवं स्वप्रहसाध-
नाभावादप्यभावविश्रयः

— l. 12—for इतिशब्दप्र read इतिशब्दः प्र

— l. 14—for चारणाः read चारिणः

— l. 15—for न तत्र read तत्र as in S.

VERSE LVIII

अभियोक्तान्—V. L. अभियोगेन (Kr̥tyakalpataru).

वन्ध्यो—V. L. वन्ध्यो, favoured by Medhātithi

P. 909, l. 1—for किंचन read राजान्तिकं राज

VERSE LIX

यावस्थित्वीतार्थ—V. L. यावश ब्रवीतार्थ

दमम्—V. L. धनम्

P. 910, l. 1—for देश read दश

— l. 2—for राङ्गमिति read राङ्गेयमिति

— “ —for मानश्चल read मानश्चल

— “ —for दण्ड्य read दण्ड्यः

— l. 4—for याचति read याचति

— “ —Before द्विगुणं add तद्

VERSE LX

P. 910, l. 9—for तेस्य read तैस्य

VERSE LXII

अपरार्काः—V. L. अर्थाः (Aparārka, p. 665).

P. 911, l. 5—for अभिभवन्ति read अपिभवन्ति.

— l. 9—for भावार्थ read भवार्थ as in I. O.

P. 912, l. 1—for उत्रं read उत्राद्वा

— l. 3—for तस्मदेष्टानयैति read तस्मवादङ्कान्तराभावे नायैति

— l. 4—for दंसंव read धंसम्ब

— „ —for प्रतिश्रूयन्ते read प्रतिप्रसूयन्ते

— l. 5—for मृता read नृता

VERSE LXIII

कार्येषु—V. L. साक्षेषु (Nandana).

विपरीतान्—V. L. विपरीते

P. 912, l. 9—Omit सर्वकार्येऽधित्यर्थः

— l. 11—for लक्षणाः read लक्षणात्

— l. 12—for विषयेऽन्ये read विधायान्यं

— l. 16—for न भाव read तदभाव

VERSE LXIV

P. 913, l. 2—for वशिताः read वशतः*

— ll. 2-3—for सनिहित...शक्यते read सन्धिहितवचनत्वाद्वित्तम-
शुष्टिर्तिसु न शक्यते

VERSE LXV

न विज्ञस्थो—V. L. (a) न गृहस्थो; (b) विज्ञस्थो (Parāsharamā-dhava-Vyavahāra, p. 66).

च सङ्गविवर्जितः—V. L. सङ्गेभ्यो विविर्जतः

P. 914, l. 1—for व्यवहारकृता read व्यवहार्यत्वेन

— l. 2—for पातं नाशङ्के read पातमाशङ्के

— l. 4—for जीवामहे read जीवमहे

P. 914, l. 5—for शृण्यमवितु read शृतेरचालयितु as in N.

— l. 10—for भालसतो read अभ्यासतो as in N.

VERSE LXVI

अध्याधीनो—V. L. (a) अध्याधीनो—noted by Medhātithi; (b) प्राच्याधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 66).

P. 915, l. 1—for सहित read संहित

— l. 5—for अकठिण read कठिन

— „ —for चेष्ट read चेष्टः ।

— l. 6—for एवं श्वर read एकः श्वर

— l. 7—for सम्बन्धु read अभ्यन्तु

— „ —for शृहस्ता read त्रिहस्ता

— l. 8—for स्वर्घर्मा read स्वर्घर्मा

VERSE LXVII

P. 915, l. 10—for बन्धनादिना read बन्धुवर्गादिनाशेन

— „ —for उन्मत्त read उन्मत्तः

P. 916, l. 1—for विक्षेप read विक्षेप

— „ —for सत्साधने read सत्साधने

VERSE LXVIII

P. 916, l. 5—for युवति read शु

— l. 8—for देशःस्था read देशस्था

— l. 10—for शश्या read शिश्या

— „ —for वाभुता read वाभुता

— l. 11—for अभ्यासा read अभ्यासा

VERSE LXIX

शरीरस्यापि—V. L. शरीरस्यैव (Rāghavānanda and Nandana).

चात्यये—V. L. चात्यये

शरीरस्यापि चात्यये—V. L. शरीरस्यात्ययेषि च (Smṛtitattva II, p. 214).

P. 917, l. 1—for यः read यत्

— “ —for स्तेयंसा read स्तेयसा

— l. 6—for वयः सादृश्यकसं read वयःसादृश्यसं

VERSE LXX

स्त्रियाप्यसम्भवे कार्यं—V. L. स्त्रिया वा सम्भवेक्षकार्यं (Kṛtyakal-pataru).

स्त्रिया—V. L. स्त्रियो (Aparārka, p. 671).

शिष्येण बन्धुना वापि दासेन—V. L. शिष्येण वापि दासेन बन्धुना (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 70).

भूतक्षेन वा—V. L. भूतक्षेन च

P. 917, l. 9—for जाति read जाति

— “ —for सुहृदैरिद्रोषा read सुहृदैरिट्टदोषा

— l. 12—for औत्रेष्ठा read औत्रेत्ता

VERSE LXXI

P. 918, l. 1—for निरुद्धा read निरुद्धा

— l. 2—for तदा read न चा

— l. 3—for वाचोऽस्यै read वाचोऽस्यै

— l. 4—for वाचोः स्यै read वाचोऽस्यै

VERSE LXXII

साहस्रेषु च—V. L. साहस्रेषु तु

P. 918, l. 9—for कार्यकरणं read कार्यकरणं

VERSE LXXIII

P. 919, l. 1—for भूमिभागादै read भूमिभोगादै

—, —for भोगसः read भोगसाधने सा

—, —for केचिद्यिनस्तत्र read केचिद्यर्थिनेऽभागमाहुः केचिदप्रयर्थिनस्तत्र

—, l. 2—for कारिणाम...युक्तगुण read कारिणा सातिशयेन युक्ताः गुण

VERSE LXXIV

Hopkins is wrong in asserting that “Nandana omits this verse.”

P. 919, l. 8—for साक्षशब्दा read समष्टशब्दा

P. 920, l. 1—for ननु read ननु as in N.

—, l. 4—for दर्शनंग्र read दर्शनंग्र

—, —for तुभूतमेव read तुभूतमनुभूतमेव as in N.

VERSE LXXV

अभ्येति—V. L. (a) अवैति ; (b) एवैति

VERSE LXXVI

अपीचेत—V. L. वीचेत (Rāghavānanda and Nandana).

P. 921, l. 1—for यथावदभूत read यथावदनुभूत as in N.

—, —for नियुक्त read उनियुक्त

—, —for शेष read विशेष as in I. O.

VERSE LXXVII

एकोऽसुद्धस्तु साची—V. L. (a) एकोऽसुद्धस्त्वसाची noted by Medhātithi and attributed by Rāghavānanda to Govindarāja ; (b) एकोऽप्यसुद्धः साची (Smṛtitattva II, p. 213).

न चियः—V. L. च चियः (Nandana).

P. 921, l. 6—for स्पावबोधा वा read स्पावा बहूभ्यो वा as in N.

—— l. 7—for न्यतयान्यतः read न्यपयन्ति अतः

—— l. 8—for अग्रे read अग्ने

—— l. 11—for रोगादि read रागादि as in N.

—— „ —क्रान्तभू read क्रान्ता भू

VERSE LXXVIII

विष्णुयुः—V. L. ब्रुयुस्ते (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 80).

P. 922, l. 2—for स्वभावसो read स स्वभावः as in N.

—— „ —Omit माभूत्स्य.....न्यथा

—— l. 3—for नाकुष्ट read माकुष्ट

—— l. 5—for न तावतान् read न तावता

—— l. 6—for लभ्यास्त् रेद लभ्यात् स्त्

—— „ —for उत्तं सत्या read उत सत्य

VERSE LXXIX

प्रासाद्—V. L. सर्वान् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

अनुयुज्जीत—V. L. प्रयुज्जीत (do.)

इनेन—V. L. सेन

P. 923, l. 2—for पुरुषं read परुषं

—— l. 5—for विवाहः read विवाहः as in N.

VERSE LXXX

वेस्त्र—V. L. विश्व

इथज—V. L. (a) तम् ; (b) यज्ञ (Nandana).

P. 923, l. 7—Before भवता add from I. O. Ms. (see *errata* at the end).

— „ —for सादिभूते read सादिभूताः

— l. 8—for साक्षं read साक्षिणं

— „ —for व्यादद्रष्टव्यं read व्यादुरुक्त द्रष्टव्यं

VERSE LXXXI

सत्यं साक्षे—V. L. ऋतं सत्यं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75).

ज्ञोकानासोलनिन्दितात्—V. L. (a) ज्ञोकानासोतिपुष्कलात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 75); (b) ज्ञोकान् प्राप्नोत्तनुत्तमात्

इह चानुत्तमां—V. L. इह चाप्युत्तमां

P. 924, l. 3—for साधु.....नास्मै read साधुषादो जनेनास्मै as in I. O.

After verse 81 some MSS. have the following additional verse :—

विक्रयाद् यो धने किञ्चिद् गृहीयात् कुलसंजिधौ ।
क्रमेण स विशुद्धं हि न्यायतो लभते धनम् ॥

VERSE LXXXII

साक्षे—V. L. साक्षं

P. 924, l. 5—for रष्टो.....दर्शनेन read रष्टाद्युभफलप्रदर्शनेन as in N and I. O.

— l. 6—for सत्यं वच read सत्यवच

— ll. 7-8—for जलचराणि read जलोदराणि

— l. 9—for उदाहरणगृहीतः read उदाहरणगृहीतः as in I. O.

After verse 82 some manuscripts have the following additional verses—

ब्राह्मणो वा मनुष्याणां चादित्यस्तेजसामित्र ।
शिरो वा सर्वगात्राणां चमक्ता सत्यमुत्तमम् ॥

नाहित सत्यात्परो धर्मो ना नृतात्पातकं परम् ।
 स्थितिश्र लोकधर्मश्च तस्मात्सत्यं विशिष्यते ॥
 सत्यं स्वर्गस्य सोपानं पारावारस्य नौरिव ॥

VERSE LXXXIII

वर्णेषु—V. L. धर्मेषु

स्वस्यैवा—V. L. (a) स्वरचैवा (Nandana); (b) स्वथङ्गा

VERSE LXXXV

P. 925, l. 5—for कारणं पापाचारस्तस्य read कः पुनरयं पापमाचरति तस्य as in I. O.

— l. 5—for शुभानां read शुभाशुभानां as in I. O.

— „ —for नवान्तर read न चान्तर as in I. O.

P. 926, l. 2—for साक्षं read साक्षयं

VERSE LXXXVI

P. 926, l. 6—for देवा read दिवा

— „ —for दृष्टयं read द्रष्टृत्वं

VERSE LXXXVII

ऋत—V. L. तसो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

पूर्वाङ्गेवा शुचिः शुचीन्—V. L. सवर्णेवोपवेशयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

द्विजान्—V. L. द्विजः (Aparārka, p. 673).

वै—V. L. (a) वा (Aparārka, p. 673); (b) च (Vyavahāra-mayūkha, p. 18).

P. 926, l. 10—for छृत read ऋत

VERSE LXXXVIII

पृष्ठेषु—V. L. श्रूयात् (Aparārka, p. 674).

परिधिवम्—V. L. भूमिपम् (Aparārka, p. 674).

शद्रं सर्वैस्तु—V. L. (a) शद्रमेभिस्तु (Aparārka, p. 674); (b) शद्रमेतीस्तु

For the first half Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 78) reads सत्येन शापयेद्विग्रं तत्रियं वाइनायुधैः

P. 927, l. 4—for शब्दस्त्वपा read शब्दस्तुपा

VERSE LXXXIX

लोका—V. L. लोके (Smṛtitattva II, p. 215).

कृतप्रस्त—V. L. कृतप्राश्र (do.)

ब्रह्माणो ये—V. L. (a) ब्रह्माणान्; (b) ब्रह्माणा ये (Smṛtitattva II, p. 217).

मित्रद्रुहः—V. L. मित्रद्रोहि (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 78).

मृता—V. L. तव (do.)

VERSE XC

भद्रं त्वया—V. L. (a) भद्रं च यत् (Nandana); (b) भद्रं त्वया (Rāghavānanda).

P. 928, l. 1—for अन्येषु read अन्ये तु

— l. 2—After भवति add न पुनर्ब्रह्मतस्य सुकृतत्यात्प्रगमनमस्तीत्यसकृतुकमेतत्

VERSE XCI

स्थितस्ते—V. L. स्थितस्ते (Aparārka, p. 674).

यस्त्वं—V. L. (a) यस्त्वं (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 204);

(b) सत्त्वं; (c) यदि (Aparārka, p. 674).

मुनिः—V. L. मुनः (Aparārka, p. 674).

P. 928, l. 3—Omit कः

VERSE XCII

यस्तवैष हृदि—V. L. तवैष हृदये (Aparārka, p. 674);

गमः—V. L. व्रज

P. 928, l. 4—यथैष read य एष

— l. 5—for निष्टुही read निगृही

— „ —for स चान्यति read स च कृतापराधमधुनैव यमयति as in I. O.

— l. 6—for प्रत्ययिनः read प्रत्ययितः

P. 928, l. 8—for किं मेऽतः read किं ममान्ते

VERSE XCIII

कपालेन—V. L. कपाली च

शाशुकुलं—V. L. (a) शाशुगृहं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 674); (b) शाशुकुले

VERSE XCIV

अवाक्—V. L. अवाक् (Aparārka, p. 674).

नरकं व्रजेत्—V. L. (a) नरकं पतेत् (Rāghavānanda); (b) नरके वसेत्

P. 929, l. 2—Before चिमितं add चिश्चय

VERSE XCV

स नरः कण्टकैः सह—V. L. कण्टकैः स नरः सह

P. 930, l. 2—for मोहदुःख read महदुःख as in N.

VERSE XCVI

तस्माच्च—V. L. तस्मिच्च

P. 930, l. 5—for दुष्प्रय read स्वप्रय

VERSE XCVII

साक्ष्येऽनुतं—V. L. **साक्षयनृतं** (Aparārka, p. 674).
सौम्य—V. L. **सोम्य** (Aparārka, p. 674).

P. 931, l. 2—for **सम्बन्धो धन** read **सम्बन्धन**
 — l. 6—for **संक्षयेति** read **सङ्क्षयेति**

After verse 97 some MSS. have the following additional verse :

एवं सम्बन्धनात्तरसान्मुख्यते नियताशृतः ।
 पश्चन् गोव्यपुरुषाणां हिरण्यं भूर्यथाक्रमम् ॥

VERSE XCIX

P. 931, l. 8—for **ततश्च** read **हनने च**
 — l. 9—Before **संसर्गादिति** add **अत्यकृतेनैव** **पुण्यपापादिना**
ज्ञात्यस्य **सागेनरकादिप्राप्तिः**
 — l. 11—for **पंशे** read **पदेषो**
 — „ —for **दिवृदिः** read **विषृदिः**

VERSE XCIX

बदीः—V. L. **बदेत्** (Aparārka, p. 674).

After verse 99 some MSS. have the following additional lines :—

पशुवत् चौक्र (चौर) चृतयोर्याम्यत् पशुसम्भवम् ।
 गोवद्वाहिरण्येषु धाम्यपुष्पफलेषु च ।
 अश्ववसर्वयनेषु लरेष्ट्रवतरादिषु ॥

P. 932, l. 1—for **आतानुजा** read **आतानजा**
 — l. 8—for **पहारसंभ** read **पहारसंभ**
 — l. 13—for **नादेष** read **चादेष**
 — l. 15—for **बदनित वै एक** read **बद इति वैक** as in N.

VERSE C

After verse 100 some MSS. add the following :—

पशुवत्सौद्रधृतयोर्यनेषु च तथाभ्वत् ।
गोवद्रजतवस्त्रेषु धान्ये ब्राह्मणविद्विषिः ॥

While others have the following :—

न तु तुष्यन्ति यस्यैव पुरुषस्य तुरात्मनः ।
तस्य पुनर्ाश्च गृह्णन्ति सप्त सप्त परावरान् ॥

P. 933, l. 1—Before मैथुनाल्पे add कृपतदागादिस्थे महति जले
स्वल्पे वा भूमिवदोषः as in I. O.

VERSE CI

पृतान् दोषानवेक्ष्य त्वं सर्वान्—V. L. पृतान् सर्वानवेक्ष्यैव दोषान् (Nandana).

नृतभाषणे—V. L. नृतवादिनः (Aparārka, p. 674).

सर्वमेव—V. L. सर्वमेव (Nandana and Aparārka, p. 764). ·

VERSE CII

वायिजिकान्—V. L. वायिजकान्

प्रेत्या—V. L. प्रैत्या (Hēmādri-Dāna, p. 35).

P. 934, l. 4—for प्रकृतस्या read प्रकृतस्तथा

— l. 5—for द्वयोः स read द्वयोः स

After verse 102 some MSS. have the following additional
verse:—

येऽप्यतीताः स्वधर्मेभ्यः परपिण्डोपजीविनः ।
द्विजत्वमभिकारुच्यन्ति तांश्च शूद्रानिवाचरेत् ॥

VERSE CIII

ताम्—V. L. से

P. 934, l. 8—for तद्योर्तां read तद्हि॑ दैर्ती॒

— l. 10—for विद्वा read विद्वा॑

— l. 11—for यद्वद्वाच् read यद्वद्वाच्

VERSE CIV

यन्तरेकौ भवेद्वधः—V. L. (a) उक्ते चेद्वधो भवेत् (Nandana); (b) यज्ञोक्ते तु भवेद्वधः (Smṛticandrikā-Vyavahāra, p. 207).

सत्याद्विशिष्यते—V. L. तत्र विशिष्यते (Nandana).

P. 935, l. 1—for द्राद्विष्य read द्राद्विधा as in I. O.

— l. 2—for षेषे तैक read षेषेनैक

— „ —for तत्रेति read तत्र वधः as in I. O.

— ll. 2-3—for स्याः मनोमित्रत्वानुप read स्यासते निमित्तत्वानुप as in I. O.

— l. 3—for ऽवधौ read वधे

— „ —for निष्ठं न read निष्ठम्

— l. 4—After अवदारे add पराजिताः सन्तः वधार्हा भवन्ति तस्य नानुपप्लो निमित्तभावः as in I. O.

— l. 7—for न चेदसौ read नन्वसौ

— l. 9—for विद्यया यशसो हेतुना read विद्यायशसोहेतुनं

— „ —for ननु read न

— l. 12—for शोषयते read साधयते

— l. 14—for दृश्यारो read द्यारो

— l. 18—for मर्पयत्यास्यो.....भेदयस्येवं read मर्पयत्यन्योऽन्यदेष्या-वधकरणेन मन्युमुहीपयति as in I. O.

— „ —for रूपोहितः read रूपोपाहितः

P. 936, l. 4—for स्वस्पोनापि read स्वस्पेनापि

— „ —for इष्टा read इष्टा

— l. 12—for मृत्युना read मन्युना

P. 936, l. 13—for एवोभयवधे read एवोतवधे

— l. 15—for नियतो read अनियतो

— „ —for श्लेष्मकोपहितं read रखेष्मकाय हितं

— l. 17—for किं तव read किं तत्र

— l. 20—for मन्युमरणहेतोः read मन्युःमरणहेतौ as in N.

— „ —for पर्यन्तो read पर्यतो

— ll. 20-21—for किंचिद्विज read केचिद्विज

— l. 23—for सूत्यात्मा read शून्यात्मा

— l. 25—for चिद्विपर्य read चित्तद्विपर्य

— ll. 25-26—Omit केषांचि...वदोषः; not in I. O.

— l. 31—for कामिनां read कामिना

— „ —for पुरुषव्यापिनी read पुरुषवासिनी

P. 937, l. 3—for नास्य read मास्य

— „ —for जीवितु read जीवितं

— „ —for चेष्टेदिति read उच्छेत्सीदिति

— „ —for जिह्वी read जिज्ञासी

VERSE CV

वागदेवत्यैः—V. L. वागदेवतैः (Aparārka, p. 682 : Parāsharamā-
dhava-Prāyashchitta, p. 390).

यज्ञेरस्ते—V. L. यजेयुस्ते

तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Prāyashchitta, p. 390).

P. 937, l. 11—for ननु read ननु

P. 938, l. 5—for इदं तद्दिं read कथं तद्दिं

P. 938, l. 6—for देवता read देषता

— „ —for मिष्यते read मिज्यते

— l. 8—for सरस्वतीं ह read न सरस्वतीमि

— l. 10—for प्रीतया...प्रीता read इष्टया.....इष्टा

— „ —for योगेन read यागेन

— l. 11—for युक्त्या read युक्ता

— l. 12—for देवतापूजनं येलादि read देवतां पूजयतीत्यादि as in I. O.

— „ —for देवतात्वं मन्यते नूनं read देवतात्वमन्यतो मृग्यम् as in I. O.

— l. 13—for उद्दिश्या read उद्देश्या

VERSE CVI

कूष्माण्डैर्वापि जुहुयात्—V. L. (a) कूष्माण्डैर्जुहुयान्मन्त्रैः; (b) कूष्मा-
ण्डैर्वाय जुहुयात् (Smṛtichandrikā-Vyavahāra, p. 107).

उदित्यृचा वा—V. L. उदुत्तमेति

P. 939, l. 1—for तत्रेहादावि read तत्त्वंहानावि as in I. O.

— „ —for शादनुव read शान्मान्त्र व as in I. O.

— „ —for नियम्यते read न इश्यते

— l. 7—for मंदं नुखोमा read मंदं तु सोमा

— „ —for बृत्यचितन्नायनाहैवतेन read बृत्यर्थम् । तृचेन-
क्षैवतेन

— l. 9—for विधिहीनस्वात् read इविर्हीमस्वात्

— l. 10—for वेष्याः स्तुव read वेष्यस्तुव

VERSE CVII

नरोऽगदः—V. L. गतो नरः

सर्वतः—V. L. (a) सर्वशः (Mitākṣarā, p. 76); (b) सर्वदा

P. 939, l. 11—for आकारा read अकारा

— l. 13—for न्योवद् read न्यो न वद

— „ —for स्तरसदृशं read स्तदृशं

P. 940, l. 1—Before भवति add न

— l. 2—for साक्षिणो बाढमि read साक्षिणो बोढार ह

— l. 4—for श्रणोप read श्रणाप

VERSE CVIII

उक्तवाक्यस्य—V. L. उक्तसाह्यस्य

P. 940, l. 7—for रोगात्य read रोगोऽत्य

VERSE CIX

अविन्दन्—V. L. नविन्दन् (Rāghavānanda).

सत्यं—V. L. (a) धर्मं; (b) कार्यं

P. 941, l. 3—After जानात्यर्थः add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CX

शेषे—V. L. चक्रे

ऐजघने—V. L. पैयघने

P. 941, l. 5—for विशेषेषु read पुष्करेषु

— l. 8—for शेष उपलेभ हृति read शष उपालभ्मन हृति

— l. 9—for चरणो read चरणौ

VERSE CXI

स्वल्पे—V. L. अस्ते

P. 942, l. 3—for न्तरस्वज्ञाते read न्तरैस्वज्ञाते

VERSE CXII

भक्ष्ये—V. L. भक्ते

ब्राह्मणाभ्युपपत्तौ—V. L. ब्राह्मणस्य विपत्तौ

P. 942, l. 4—for नाकामि read ताः कामि

— l. 5—for यन्तु read यस्तु

— l. 6—After रूपशपथे add न

— l. 7—for कामादश read कामाहश

— „ —for पूर्वं जनमित्यादिकं करण्डपिधानं read पूर्वमित्यादिकं
धिकदपडविधानं

— l. 8—for थापि read यापि

— „ —for सहि read सह

— „ —for विवादो read विवादे

— l. 9—for प्रेत्य बहुदोषः read जात्यपह्ववादौ

— l. 11—for मेतत्त्वं नहि read मेतत्त्वं न तद्धि

— l. 12—for गतो न तत्र ह्येवमुच्यते read as in I. O. Ms.
(See *Errata* at the end).

— l. 13—for सम्बन्धिषु read सम्बन्धिनीषु

— „ —for विधौषु read विधासु

VERSE CXIII

P. 943, l. 1—for शपथास्त read शपथस्त

— l. 3—for शपतोन read शपेदेतानि

— l. 4—for वाच्यते read वाच्यते

VERSE CXIV

चैतं—V. L. (a) चैतं ; (b) वैतं (Rāghavānanda and Aparārka, p. 694).

वाप्येतं—V. L. (a) वाप्येवं ; (b) चाप्येतं (Rāghavānanda).

शिरांसि—V. L. शिरसि (Aparārka, p. 694).

पृथक्—V. L. इदम् (Aparārka, p. 694).

P. 943, l. 5—for स्मृत्यन्तरा read स्मृत्यन्तरात्

— l. 6—for निपुणनत्वेऽन्वे read निपुणतोऽन्वे

— “ —After स्पर्शयेत् add from I. O. Ms. (See *Errata* at the end).

VERSE CXV

P. 944, l. 2—for चतुर्दशवाहा read चतुर्दशाहा

VERSE CXVI

वरसस्य शभि—V. L. वरसस्यैवाभि (Nandana).

रोमापि—V. L. लोमापि

जगतः स्पशः—V. L. (a) जगतः स्पृशः (Nandana) ; (b) जगतां पतिः ; (c) शपथः कृतः

P. 944, l. 4—for प्रत्यक्षः शाक्षो read प्रत्यक्षवेद्यो

— l. 8—for स उ read स्पश उ

— l. 9—for प्रणधि read प्रणिधि

— l. 18—for हालमेव नौषदिति read हालमेवौषधमिति as in I. O.

P. 945, l. 1—for चारितप्र read चारि न तद् प्र

— l. 2—Before व्यभिच add यद्

— “ —Before शपथो add न

— l. 3—for ग्रहण read ग्रहण

P. 945, l. 3—for प्राकृतस्य read प्राकृतस्य

— l. 4—for निमित्तवाकृता read निमित्तवात् । कृता

P. 945, l. 6—for पथेऽति read पथेऽपि

VERSE CXVII

विवादे हु—V. L. कृते कार्ये

कौटसाक्षयं—V. L. कूटसाक्षयं

कृतं चा—V. L. कृतं चा

VERSE CXVIII

मैत्रात्—मैश्यात् (Parāsharamād hava-Vyavahāra, p. 81).

तमेस्थाने—V. L. तमस्त्वेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

तस्य—V. L. तेषां

दण्डविशेषांस्तु—V. L. (a) दण्डविशेषांश्च ; (b) दण्डविशेषन्तु (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81).

P. 947, l. 1—for प्रयोजना read योजना

VERSE CXX

मैत्रात्—V. L. (a) मैश्यात् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (b) मैत्र्या (Bālambhattī on p. 81).

दण्डवस्तु—V. L. (a) दण्डस्तु ; (b) दण्डस्स ; (c) दण्डवश्च ; (d) वग्धयः स्यात् (Mitāksarā, p. 4).

भयाद्दौ मध्यमौ दण्डौ—V. L. (a) भयात् वै मध्यमं दण्डयो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 81) ; (b) भयात् दौ मध्यमौ दण्डयो ; (c) भयात् वै मध्यमो दण्डयो (noted and rejected by Bālambhattī on p. 81) ; (d) भयाद्दौ मध्यमो दण्डो (Aparārka, p. 680).

P. 947, l. 4—for भयेन read मरीयेन as in S.

— l. 5—for पञ्चानाम्बुद्धे read पञ्चानां द्वे

VERSE CXXI

P. 948, l. 1—for बन्धान्यतरं read बन्धन्यतरं as in N.

— l. 2—for परो वधः read परो मध्यः

— ll. 3-4—for बालिशभाव read बालिशं बालभावः

— l. 4—for अप्राप्त...व्यवहारत read अप्राप्तुद्विस्थैरस्यां बालिश हृति व्यवहरन्ति as in S.

VERSE CXXII

कौटसाक्षये—V. L. कूटसाक्षये (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

नियमाय च—V. L. निधनाय च (Nandana).

VERSE CXXIII

कौटसाक्षयं—V. L. कूटसाक्षयं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 82).

आश्वणं—V. L. आश्वणान्

धार्मिको—V. L. पालको (Aparārka, p. 680).

VERSE CXXIV

यानि—V. L. तानि (Nandana and Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

P. 949, l. 5—for दक्षतत्वो read दक्षतत्वो

VERSE CXXV

धनं देहः—V. L. नरदेहः (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 156).

चकुनांसा—V. L. चकुनांसे (Parāsharamādhava-Āchāra, p. 399).

VERSE CXXVI

अनुबन्ध—V. L. अपराधं (Nandana).

सारापराधौ च—V. L. सारासारौ तथा

आलोक्य—V. L. विज्ञाय

P. 950, l. 6—for सारणेन read सारेण न

— l. 9—for भूमादिः read भूम्यादिः

VERSE CXXVII

अधर्मदण्डनं—V. L. अदण्डदण्डनं

अस्वर्गं च—V. L. अस्वर्गं स्यात्

P. 951, l. 1—After दण्डनं add from I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

— l. 2—After यशः add do. do.

VERSE CXXVIII

अदण्ड्यान्—V. L. अदण्डयं (Vivādaratnākara, p. 649).

P. 951, l. 3—for पूर्वश्लोकेऽनुबन्धादीनि read पूर्वश्लोकोऽनुष्मधादि as in N.

— „ —for विधिविशेषः read विधिशेषः as in N.

— l. 4—for कृतार्थतां read कृथार्थं as in I. O.

VERSE CXXIX

वारदण्डं प्रथमं कुर्याद्दिग्रदण्डं—V. L. विग्रदण्डम्प्रथमं कुर्याद्वाग्रदण्डं (Mitākṣarā, 1. 366 and Vīramitrodaya-Rājanīti, p. 293).

दण्डन्तु—V. L. दण्डरच

P. 951, l. 6—for कार्यदोष read कोऽव्र दोष

VERSE CXXX

त्वेतान्—V. L. त्वेने (Vivādaratnākara, p. 630).

तदैषु—V. L. तदैव (Vivādaratnākara, p. 630).

सर्वमप्येतत्—V. L. सर्वमैतत् (Vivādaratnākara, p. 630).

P. 952, l. 3—for वाग्दण्डमृदु read वाग्दण्डे तु मृदु

—, —for गृही read निगृही

VERSE CXXXI

संज्ञाः—V. L. संख्याः (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 115).

रूप्य—V. L. रौप्य (Vivādaratnākara, p. 665).

VERSE CXXXII

प्रथमं—V. L. परमं (Hēmādri-Vrata, p. 43).

P. 953, l. 1—for विप्रतिपत्त्या तावद्गवा read विप्रतिपत्त्यभावाद्गवा as in I. O.

— ll. 2-3 ऋसरे.....सर्षपः This is verse 133.

VERSE CXXXIII

विज्ञेया लिक्षीका—V. L. लिच्छा ज्ञेयैका (Hēmādri-Dāna, p. 15).

लिच्छा—V. L. लिख्या (Vivādaratnākara, p. 666).

परिमाणतः—V. L. च प्रमाणतः (do).

ऋसरेण्यवोऽष्टौ विज्ञेया—V. L. ऋसरेण्यदृक्ज्ञेयो

ते ऋयो—V. L. ते तु द्वे (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 953, l. 3—for ततोप read तत्रोप

— l. 4—for ततश्च...परिमाणार्थं read ततश्च ये व्यभिचारयन्ति न यथोक्तपरिमाणा यवादयोऽर्था इति ते निरस्ता भवन्ति । नहि यवादीनामर्थानां परिमाणम् । कथमेतद् । कथं तर्हि यथोक्तपरिमाणार्थं as in F. N. and S.

— l. 6—for संहर्तु read संहन्तु as in S.

What is printed as verse 133 (Text) has already appeared in its right place in l. 2.

VERSE CXXXIV

सुवर्णः—सुवर्णं (Vivādaratnākara).

त्रियवं—V. L. त्रियवः

स्वेक—V. L. स्वेक

कृष्णलम्—V. L. कृष्णलः

पञ्चकृष्णालिको—V. L. (a) पञ्चकृष्णलको (Vivādaratnākara, p. 666); (b) पञ्चकृष्णातो

P. 954, l. 1—for मध्यमशब्दोऽभ्रा read मध्यशब्दो भ्रा

— „ —for मणिचि read पचि

— l. 2—for मध्यम read मध्य

— l. 3—for संगमनार्थं read गतार्थं as in S.

VERSE CXXXV

रौप्यमाषकः—V. L. रूप्यमाषकः (Vivādaratnākara, p. 666).

P. 954, l. 8—for कृष्णले इति सज्जा read कृष्णले इति सज्जी

— „ —for समुदायसज्जा read समुदायं सज्जी

— „ —for ननु read न तु

— l. 9—for प्रादेशनिश्चयः read ततश्चानिश्चयः

— „ —for नादिहीने read नादिहीने

— l. 10—for द्वार्य read उद्वार्य

VERSE CXXXVI

तात्रिकः—V. L. तास्ततः (Vivādaratnākara, p. 666); but from the subsequent explanation provided it is clear that the reading intended was **तात्रिकः**:

P. 955, l. 1—for कार्षीपण्य इति read कार्षीपण्यः पण्य इति

VERSE CXXXVII

चतुः सौवर्णिंको—V. L. (a) चतुःसुवर्णिंको ; (b) चतुःसुवर्णिंको (Vivādaratnākara, p. 666):

P. 955, l. 5—for समानन्तु read मानन्तु

VERSE CXXXVIII

त्वेष चोक्तमः—V. L. (a) त्वेकमुक्तम् (Nandana), (b) चैव चोक्तमः (Mitākṣarā 1. 366) ; (c) त्वेष चोक्तमः (Vivādaratnākara, p. 665).

VERSE CXXXIX

“ According to Nārāyaṇa ‘some’ only have this verse ”—Buhler.

ऋणे देये प्रतिज्ञाते—V. L. ऋणोदये प्रतिज्ञातं (Vivādaratnākara, p. 77).

तद्दिगुण—V. L. तु द्विगुण

P. 956, l. 4—for तत्सकाश read मत्सकाश

— l. 7—for यावद्यमि read यावन्तमि as in S and N

— l. 8—for भेदविषय read भेदः । विषय

VERSE CXL

P. 957, l. 2—for तदधर्मण्य read तदाऽधर्मण्य

— l. 3—for परमेयादिष्वष्ट read परमेयादिषुरस्याष्ट in I. O

VERSE CXLI

गृहीयात्—V. L. कुर्बीत

P. 957, l. 5—for जीवाता read जीवते

VERSE CXLI

मनुपूर्वशः—V. L. मानुपूर्वतः (Śmṛtiśāroddhāra, p. 326).
समम्—V. L. (a) मतम्; (b) समाम्, noted by Medhātithi.

P. 958, l. 3—पस्य वा महते (See I.O. Ms.—*Errata* at the end).

— 1. 5—for महत्वादिकत्वाद्वै read महत्वाद्वै as in S.

VERSE CXLII

त्वेवाधौ—V. L. चैवाधौ

P. 958, l. 9—for स्थानाद्विगु read स्थानाद् द्विगु

— 1. 11—for आधिं...गुणं read ताषद्वाधिं तु भुजीत यावद्वै द्विगुणं as in I. O.

— 1. 15—for कीदृश्यमस्य read कीदृशमस्य

P. 959, l. 3—गौणौचात्र (see I. O. Ms.—*Errata* at the end).

VERSE CXLIV

तोषयेच्चैत्यम्—V. L. (a) तोषयेदेनम्; (b) नाशयेच्चैत्यम्; (c) तोषयेद्वैत्यम् (Vivādaratnākara, p. 24).

P. 959, l. 6—After गश्च add न

— “ —for समितः read समितः

— 1. 9—for हानि भुजी read हानिः । भुजी

P. 960, l. 1—for विजानीत्व read विनीनशो

*

VERSE CXLV

P. 960, l. 3—Before प्रीत्या add उत्तमर्णेन as in I. O.

— 1. 6—for इव read अव

— 1. 7—for स्वि read आधि

P. 960, l. 7—for धाविति read ध्युपविष्टोः as in N.

— l. 9—श्रिलाभं धनं (See I. O. Ms.—*Errata* at the end).

— l. 11—for अथवा read अथ वा

VERSE CXLVI

P. 961, l. 1—for बान्धवादयस्ते read बन्धा धेन्वादयः as in I. O.

— l. 2—for बान्धवादीनां read बन्धधेन्वादीनां

— „ —for पनिधिर्भागे read पनिधेभर्भागे as in I. O.

— l. 3—for श्चय read स्त्रिय

— „ —for बन्धादीनां read धेन्वादीनां as in I. O.

— l. 7—for दूभोग्यस्य read दूभोगस्य

— l. 8—for मानामव read मानानामव

— l. 9—After मन्यन्ते add (from I. O. Ms.—See *Errata* at the end).

VERSE CXLVII

P. 962, l. 1—for मिथ्यवस्थितेन read मिति इयवहितेन as in S.

— „ —for उमानन्न read भुज्यमान as in I. O.

— l. 3—for स्वामि read स्वामी

— l. 6—After वच्यामः add परैः as in I. O.

— l. 7—for वस्थवंसति read वस्त्वैवं सति

— l. 11—for साधा read साधा

— l. 12—for राजाक्षी read राजा क्षी

VERSE CXLVIII

पैग—V. L. पैग (Aparārka, p. 632).

विषये चास्य—V. L. विषयश्चास्य (Smṛtisāroddhāra, p. 334).

तद्दृष्ट्य—V. L. तद्दृन् (Aparārka, p. 632).

P. 962, l. 14—for गण्डेयदि read गण्ड इति

P. 963, l. 1—for करमीर read कारमीराः

— l. 2—for हीनस्यायं read हीनस्य नायं

— l. 6—After भोगेन add न

— „ —for यत्र एश्य read एश्य

— l. 7—for सेन read ते यत्र

— l. 8—for दानाद्युस read दानादिः अस

— l. 11—for भोग्य read भोग as in N.

— l. 12—for भोगकेवलता॑ यस्तु read भोगं केवलतो॑ यस्तु

— l. 14—for नेकादशतो॑ read नेकशतो॑

— l. 16—for न यथा॑ read यथा॑ as in N.

— l. 18—for दानाद्याराम॑ read दानाद्यागम॑

— l. 20—for त्वंत्रैव॑ read अत्रैव॑

— l. 21—for याचितान्वहितंन्यस्तं॑ read अन्वाहितं॑ हृतं॑ न्यस्तं॑
as in Nārada's text.

— „ —for न तु॑ read ननु॑

— l. 26—for रेक्ष्य॑ read मेक्ष्य॑

— l. 28—for नेतस्तत्पुरुङ्॑ read न्॑। एतस्त्वयुक्तम्॑ as in N.

— l. 29—for चेव॑ read वैव॑

P. 963, l. 31—for फलमेति read फलमिति

P. 964, l. 9—for स्वैव read स्य नैव

— l. 13—for नुपपश्चा read नुपपश्चम्

VERSE CXLIX

सीमा—Medhātithi on verse 252 notes that some people do not read **सीमा** here. What the other reading is cannot be traced.

निहंपेषापनिधिः क्षियः—V. L. (a) निहंपेषापनिधिक्षियः ; (b) निहंपेषापनिधी
क्षियः

श्रोत्रियस्वं च—V. L. (a) श्रोत्रियद्रष्ट्यं (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109) ; (b) ब्राह्मणस्वं च

न भोगेन प्रयाश्यति—V. L. (a) नेषभोगेन जीर्यते ; (b) नेषभोगेन
जीर्यति ; (c) नेषभोगेन नश्यति (Parāsharamādhava-Vyāvahāra, p. 109).

P. 965, l. 4—for पञ्जीयमाना read पञ्जीयमाणा as in S.

— „ —for दूषेगस्य read दूषेगश्च

— „ —for मुषेष्ठ read मुषेष्ठेतापि

— l. 5—for सत्वाप read स्वत्वाप

— „ —for रूद्धा read गूढ as in F. N.

After 149 some MSS. have the following additional verse :

यद्विनागममयन्तं भुक्त्यदैक्षिभिर्भवेत् ।
न तच्छक्यमपाहर्तुं क्रमाधिपुरुषागतम् ॥

VERSE CL

P. 966, l. 1—for भोक्त्य...दाधिं read भोक्त्यो बलादाधिः

— l. 2—Omit वृडिसुत्स्नेदिति सर्वं, which is not found in N or S.

P. 966, l. 3—for नासितं read नाशितं

— l. 6—for प्यधीनेन and प्यधीनः read ध्यधीनेन and ध्यधीनः

— l. 8—for ददाति read ददाति

VERSE CLI

सकृदाहिता—V. L. सकृदाहता (noted by Mitākṣarā, p. 39).

सदे—V. L. शदे (Jolly) (Vivādachintāmaṇi, p. 11).

P. 966, l. 18—for आधिः सतहु read आधिस्तदु

— l. 20—for मुखे read मुख्ये

— „ —for सङ्ख्यात्य द्वै read सङ्ख्यायां त्याद्वै

— l. 21—for हर्षत्वं read हार्षत्वं

P. 967, l. 1—for संतती read सन्तति

— l. 8—for कशपका S reads य उप

— l. 9—for गुणत्वे read गुणत्वं

— l. 15—for प्रयोगस्य read प्रयोगश्च as in S.

— „ —for आदीय read अदीय as in S.

— l. 21—for उभयत्वा read उभयत्र

— l. 23—for सकान्ते read सङ्कान्ते as in N.

— l. 24—for युगपत्सर्वेवानीयन्ते read युगपत्सर्वेवानीयते as in N.

— l. 27—for निषेषस्तु read निषेषोऽस्तु

— „ —for गुण्यादृढिः read गुण्यादृढिः

— „ —for दायसम read दानसम

— l. 28—for अव्याहृते read अथाहृते

P. 967, l. 29—for न्यायात् read न्यायस्तु

P. 968, l. 1—for सा च फलं वार्ष read सदं फलं वार्ष

— ll. 1-2—for मालवक read लव

VERSE CLII

कुसीदपथ—V. L. कुसीदपद (noted in Vivādaratnākara, p. 14).

हृतानुसारादधिका—V. L. हृतानुसारादधिका, noted by Medhātithi.

P. 968, l. 7—for पेश्यं read पेश्य

— „ —for नुसारा read तु सारा

P. 969, l. 1—for प्राप्स्यानुसारादधिका read प्राप्स्तस्य या पुरुषसारादधिका as in S.

VERSE CLIII

कालवृद्धिः—V. L. कालिका च (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).

रूपां—V. L. (a) दिष्टां (Vivādaratnākara, p. 9); (b) भीष्टां (Madanapārijāta, p. 229 and Vidhānapārijāta II, p. 252).

विनिहरेत्—V. L. पुनर्हरेत् (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 9).

च या—V. L. न वा

P. 970, l. 1—After सांवत्सरी add तां

— „ —After अतिकान्ता add अति

— l. 3—for वर्णः read वर्षः as in S.

— „ —for न यावद् read तावद्

— „ —for मार्गयी read ग्रहणयी

— l. 9—for यामदृष्टं read या न दृष्टा as in N.

— l. 22—After यदि add न as in S.

— l. 23—Before द्विष्ये add अभ्यवा

VERSE CLIV

करणं—V. L. कारणं (Jolly).

P. 971, l. 2—for निर्जिते read निर्जितां as in N.

P. 972, l. 3—After ‘पीडितस्यानुग्रहः’ add—अथ शक्तिविहीनः स्यात्.....प्रयोजनम् (all of which is printed on page 1116—bottom). The verse is wrongly printed as part of Manu's text, which it is not.

It is from Nārada (131) and is quoted and explained by Medhātithi in course of his comment on 154.

It is quoted in Vivādaratnākara (p. 71) as from Nārada, and is not commented upon by any other commentator.

P. 1116, l. 4—for प्रेक्ष्य read अप्रेक्ष्य

— “ —Omit युज्यत इत्यर्थः

VERSE CLV

P. 972, l. 4—Omit हिरण्यमदत्वा

— 1. 7—for दीनां read दानां as in N.

VERSE CLVI

P. 973, l. 2—for तरणं read तरण

— “ —for तदेश read तदेशं

— 1. 3—for देशं read देशं

— 1. 5—for मासमेव इन्तुं read मासं मे वहन्तु

— 1. 7—for धर्मं read धर्मणं

— “ —for अतिक्रमेण read अतिक्रामण

— “ —for नाथा read तह्या as in S.

VERSE CLVII

स्थापयन्ति तु यां—V. L. स्थापयन्तीच्छथा (Vivādaratnākara, p. 11).

P. 973, l. 8—for शत read शतं

— „ —for पान्त्रो read यान्त्रो

— „ —for स्थूल read स्थल

— l. 9—for मने प्रति read मं प्रति

— l. 11—for अद्वारणाध read अद्वारेण । अध

— „ —for भाल्यमन्यस्मा read भाल्यं तस्मा

VERSE CLVIII

यतेत.....V. L. प्रयच्छेत् (Nārāyaṇa).

तस्य—V. L. तत्र (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 185).

P. 974, l. 3—for द्विविधे read द्विविधा

— „ —for प्रतिभूदर्श read प्रतिभूः । दर्श

VERSE CLIX

वशेषं—V. L. वशिष्टं (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 975, l. 2—for धिकारःप्रति read धिकारप्रति as in S.

— l. 5—for कार्यमिदमपनिष्पज्जमिदं read कार्यमिदमपरिनिष्पन्ने इदं as in S.

— „ —for सदत्तं read सदत्ते

— l. 6—for एतस्य यद्यापयेदिति read एतस्येयद्यापये इति as in N and S.

— l. 7—for अचिनि read अचनि

P. 975, l. 10—for रिवशे read रवशे

— „ —for दृष्टशः शुस्काशच read दृष्टाशः शुस्काशच

— „ —for दत्तः read ददत्तः

— „ —for पूर्णो read पूर्णै

— ll. 11-12—for पुत्रेण दातम्या न भवेयु read पुत्राम्या भवेयु which is the reading of Gautama 12.41, as quoted here.

VERSE CLX

विधिःस्थापूर्वचोदितः—V. L. विधिरेष प्रचोदितः (Vivādaratnākara, p. 57).

P. 976, l. 3—for अस्य read दन्यस्य

— l. 4—for विधिभूत read विधिस्त

— l. 6—for भुवोन्यस्य read भुवीत्यस्य

VERSE CLXI

P. 976, l. 8—for श्लोको न read श्लोकेन

— l. 11—for भूउज्जात read भूस्तउज्जात

— „ —for गृहीत्वा N. S. read हित्वा

VERSE CLXII

अलंधनः—V. L. अलक्षितः (Nandana).

P. 977, l. 1—for दयाम् भवतः read दयाम् । अलंधनः

— l. 2—for धने read धनः

— l. 3—for यथपि न दान read यथपि दान as in S.

— „ —for तथोनि read तद्योनि

P. 977 l. 4—Omit चेन्मैवं निरादेशने

— „ —वलंधन read वलंधन

— l. 5—for लंधन read लंधन

VERSE CLXIII

P. 978, l. 4—for बुद्धिस्व read बुद्धिः स्व

— l. 5—for युक्तार्थीभ read युक्तार्थभ

— „ —पराश्चेति॒र्ज्ञ read परीताश्च ज्ञे which is Nārada's reading.

— l. 9—for प्रकृतिक्षि read प्रकृतक्षि

— l. 10—for स्वतन्त्र read अस्वतन्त्र

— l. 12—for कृतमर्थ read कृतः प्रकृतमर्थ as in N.

— ll. 12-13—for अभियुक्तविशब्दौ read अभियुक्तार्तशब्दौ

— l. 13—for धर्मिपरौ read धर्मपरौ

— l. 19—for मन्त्राः प्रकृ read मन्तोऽप्रकृ

— l. 24—for हस्युक्तं read हस्ययुक्तम्

P. 979, l. 1—for तस्कृतः read तस्कृतं

— „ —for कार्यज्ञात read कार्यज्ञातं

— l. 2—for छृदि read छृन्दि

— l. 5—for हारस्तदा शिष्यते read हारास्तदेशिष्यते

— „ —for एव read एवे

— l. 8—for स्तुं read स्तेतुं

— l. 12—for ननु read न तु

— l. 14—for भर्तुरनुज्ञा read भर्तुरननु as in N.

P. 979, l. 18—for तस्य read कृतस्य

— „ —for तदग्रहे निवसेत् read तदगृहे निवसतः

— „ —for विभक्तधनं read विभक्तो धनं

— „ —for मपित् read मर्जित्

— l. 19—for भीतश्य read उतीतश्य

— l. 20—for न प्रयात् read अप्रत्ययात् as in N.

— l. 21—for असशब्दन्धः कृतः read असम्बद्धकृतः

VERSE CLXIV

P. 980, l. 3—for मत्यवि read पत्यवि

— „ —for छिता.....खिताः.....दत्तास्तथा read छिता.....
खिता.....दत्ता तथा

— ll. 3-4—for सिध्यन्ति read सिध्यति

VERSE CLXV

वाप्युपधिं—V. L. चाप्युपधिं

P. 981, l. 1—for वापकं read धमनं

— l. 2—for स्थणिष्ठले read स्थणिष्ठलं as in N.

— l. 4—for वापन् read धमन

— l. 5—for वापनं read धमनं

— l. 6—for मूर्खे read मूर्खं

— l. 9—for प्रतिग्रहं न read प्रतिग्रहं

— l. 11—Before द्वितीयस्य add न

— l. 12—for योगवज्ञ read योगाधमन

- P. 981, l. 12—Before स्मृत्यन्तराद्वा add न कर्तव्यम्
- l. 13—for यस्याभ्यु read यत्र वाप्युप
- „ —for न्यतरे read न्यतरः
- l. 16—for मासस्य read मामस्य
- ll. 17-18—for समीहितः read स पीडितः as in N.
- l. 19—for वाणिज्या read वाणिज्य as in N. and S.
- „ —दानमेवायं न विक्रयः read दानाधमनविक्रयाः

VERSE CLXVI

कृते व्ययः—V. L. कृतव्ययः (Vivādaratnākara, p. 52 and Aparārka, p. 647).

कुटुम्बे च—V. L. कटुम्बार्थे

तस्यात्—V. L. तस्मात् (Aparārka, p. 647).

P. 982, l. 1—for तत्तद्व्यतिरेकेनान्य read न तद्व्यतिरेकेणान्य

— l. 2—for यद्गृहीतं read येन गृहीतं

— „ —for कुटुम्बेन read कुटुम्बे

— l. 4—for तद्वटे read तच्छ्वटे

— l. 5—for भक्तात्पर read भक्ताःपर

— „ —for करणा read भरणा

— „ —for भक्ति read भक्तै

VERSE CLXVII

प्यधीनो—V. L. प्यधीनो (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

यमाचरेत्—V. L. समाचरेत् (do.)

पि इयवहारं यमाचरेत्—V. L. वा इयवहारं समाचरन्

तं उपायाक्ष विचालयेत्—V. L. (a) तमायान्तं विलङ्घयेत्; (b) तम्या-
रयं न विचालयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 164).

विचालयेत्—V. L. (a) विचारयेत् (Nāndana and Vivādaratnā-kara, p. 55); (b) विलम्बयेत् (Govindarāja).

P. 983, l. 1—Omit *s* पितृ not found in N.

— l. 1—for व्यवहारं ते read व्यवहारं

— “ —for विक्रयसे read विक्रयं से

— 1. 2—for सदेशे read स्वदेशे

— 1. 3—for कृतमन्येनुमन्यते read कृतमित्यनुमन्यते as in S.

— — „ —for तदुक्तं read तदयुक्तम्

— ll. 3-4—from वि�...सम्बन्धम् should be transposed to line 3, after तुमन्यते

— 1. 4—for सम्बन्धम् read सम्बद्धम्

— “—for धीनैरस्तातन्त्र्यादध्यनीनस्य तत्कृतप्र read धीनैरस्त-
स्तातन्त्र्यादध्यधीनस्य न तत्कृतं प्र

— 1. 6—for अधीनः read दध्यधीनः

VERSE CLXVIII

यद्यपि—V. L. यदपि

यहचापि लेखितम्—V. I. वा क्षिखितं च यत् (Smṛtitattva II, p. 231).

अक्षयान—V. I. निवर्त्तन्

P. 983, l. 7—for बालः स्वत read बालास्वत

— — — — —for कृतिस्थौप read कृतिस्थोप

— 1. 8—for लेख्यलेखितं read लेखितं as in N.

— 1-10—for वायर read धमन

1. 11. —for अन्तर्गत read अन्तर्गतध्य

—for अद्विवां read वृद्धेवा

—After सिध्यर्ताति add न

VERSE CLXIX

क्षिरयन्ति—V. L. क्षिरयन्ते

विप्र आद्यो—V. L. विप्रश्चाद्यो

P. 984, l. 1—for अवहारेण्यज्ञणं read अवहारेज्ञणं

—— l. 3—for विप्रं प्रतिग्रहीतव्याः read विप्रः प्रतिग्राहयितव्यः

—— l. 7—for कुसीदी read कुसीदीष

VERSE CLXX

P. 985, l. 1—for राजा read राजः

VERSE CLXXI

P. 985, l. 3—for शास्यते read श्वास्यते as in S.

—— „ —Omit स्माभिर्, not in S.

—— l. 5—for धर्मद् read धर्मदे

VERSE CLXXII

च वर्धते—V. L. विनर्धते (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 75).

वर्णसंसर्गात्—V. L. (a) धर्मसंसर्गात् (Rāghavānanda); (b) वर्णसंसर्गात्, noted by Medhātithi.

अबलानां—V. L. दुर्बलानां (Viramitrodaya-Rājanīti, p. 275).

P. 986, l. 2—for प्रभवे read प्रभवैः as in N.

—— l. 4—for वलवद्विद्विभिरभि read वलवद्विभिरभिः

—— „ —for स्वेभ्य read तेभ्य

—— „ —for कर्तव्यं धर्म read कर्तव्यमधर्म

VERSE CLXXIII

P. 986, l. 6—for न केवलं read अयं च केवलं as in S.

—— l. 7—for तद्विद्विदित्वा read तद्वित्वा as in S.

—— „ —for यमस्ये read यस्ये as in N and S.

—— l. 8—for प्रसङ्गाल्यानेन read प्रसङ्गप्रत्याल्यानेन

VERSE CLXXIV

वरे—V. L. (a) वरं; (b) वरयं

P. 987, l. 1—for अधर्में read अधर्मेण्य as in S.

— „ —for दंधर्मजं read दमधर्मजं as in S.

— l. 3—for दमधर्मजं read ब्रह्मनि॑

VERSE CLXXV

तु संयम्य—V. L. च संयम्य

VERSE CLXXVI

स राजा तच्छुभागं—V. L. (a) स राजा तु च्छुभागं; (b) स राज्ञ्यच्छुभागं

P. 987, l. 6—Omit the न after other आ, not in S.

VERSE CLXXVII

धनिकाय—V. L. (a) धनिकेन (Mitāksarā, 2. 43); (b) धनिकस्य
(Aparāka, p. 646 and Vivādaratnākara, p. 70).

वकृष्ट—V. L. पकृष्ट (do.)

आतिस्तु—V. L. आतिश्च

अत्यांस्तु—V. L. अत्यांश्च

P. 988, l. 1—for धनेन read उधमणी॑

— l. 3—for हृत्ययेक read हृत्ययैक

— l. 4—for पथते read पथ्यते

VERSE CLXXVII

विवदतां नृशाम्—V. L. विवदमानयोः (Nandana).

समतां—V. L. कमतां (Vivādaratnākara, p. 618).

P. 989, l. 1—for प्रस्यः read प्रत्ययसिद्धानि

— ll. 2-3—for समतं नयद् read समतां नयेद्

— l. 3—for दैकमन्यत् read दैकमन्यः

VERSE CLXXXIX

P. 989, l. 7—for नितरांनच् read नितरां च

— l. 8—for संपञ्च read संपञ्चः as in N and S.

— l. 9—for तुगृहीतमहिमत्वेन read तुगृहीतमहिमत्वेन

— l. 13—for प्रस्यो read प्रलयो

VERSE CLXXX

“Nandana omits 184, and places the other verses as follows:—180, 195, 188 b, 185, 186, 189, 194, 187, 188a, 181, 182, 183, 196, 190, 191, 192, 193.”—Buhler.

यथादायः—V. L. यथादानं

P. 990, l. 2—for निक्षिन्यते read निक्षिरथते

— „ —for समुद्र read सोऽसुद्र

— l. 5—for नियुज्य read भियुज्य

— l. 7—for मेषो read मोषो

VERSE CLXXXI

याद्यमानो—V. L. याद्यमानं (Aparārka, p. 664).

निर्लेपः—V. L. निर्लेप्ते (Aparārka, p. 664).

याद्यः—V. L. वाद्यः (noted in Vivādaratnākara, p. 94).

P. 991, l. 2—for शोधनी read शोधनीयः

— „ —for पुनरनेक read पुनरेक

— „ —for कृताप्र read कृतप्र

“The order of the verse referring to the trial of the bailee is, according to Govindarāja—181, 183, 184, 182,—and according to Nārāyaṇa, 181, 183, 182, 184.”—Buhler.

VERSE CLXXXII

सत्यस्य—V. L. सत्यस्य

तस्य—V. L. तेषु

P. 991, l. 8—for तस्याऽया read न त्वया as in N.

— “ —for द्वेषा read द्वेष्ट्रा

— l. 11—for नाशको read नाशक्ता as in S.

— l. 13—for तेनैव त read तेनैत as in P.

VERSE CLXXXIII

यथाकृतम्—V. L. यथाक्रमम् (Aparārka, p. 664).

प्रतिपद्येत—V. L. प्रतिदद्यात्

परैः—V. L. परेण (Vivādaratnākara, p. 94).

P. 992, l. 2—for गृहीत read गृहीत्

— “ —for वलभं read विलभं

VERSE CLXXXIV

पेर्चा—V. L. तेषां (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).

उभौ निगृहय दाप्यः स्यादिति—V. L. (a) सखिगृहयोभयं दाप्य हृति;

(b) स्वयं निगृहय दाप्यः स्यादिति (Vivādaratnākara, p. 94)

(c) उपसङ्गृहय दाप्यःस्यादिति

P. 992, l. 5—for छन्दस्य read छन्द्य as in N and S.

— “ —for धिने read धिनो

— “ —for साधारणा read धारणा

VERSE CLXXXV

P. 993, l. 1—for उत्पत्त्यन् read प्रत्यन्

— l. 2—for यावज्जिले read याचते निले as in N.

— l. 4—for तस्मिन् read तस्मन्

— l. 5—for निषेष्टु न read निषेषु न

— „ —for तदीये read तवदीये

— l. 8—for निषेषृ read निषेष्ट्र

VERSE CLXXXVI

नियोक्त्यो—V. L. नियोक्त्यो (Kullūka).

न स राज्ञाभि—V. L. स राजा नाभि

VERSE CLXXXVII

This verse has been omitted by Medhātithi ; neither the text nor the commentary is found in any of the MSS.

वृत्त—V. L. वृद्धिं (Vivādaratnākara, p. 94).

परिसाधयेत्—V. L. परिशोधयेत् (Vivādaratnākara, p. 94 *var. lec.*)

VERSE CLXXXVIII

निषेषेष्वेषु—V. L. निषेषेष्वेव

स्थापत्तरिसाधने—V. L. स्थापत्तरिसाधने adopted by Medhātithi.

P. 995, l. 1—for परमसाध read परिसाध

VERSE CXC

शपथैरचैव—V. L. शापयेच्चैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 1—for प्रमाणान् read प्रमाणानि

VERSE CXCI

यो विलोपं नार्यति—V. L. यो नार्पयति निलोपं (Vivādaratnākara, p. 91).

यश्चानिषिद्ध्य—V. L. तथाऽनिषिद्ध्य

वा तस्समं दमम्—V. L. (a) दण्डं च तस्समम् (Aparārka, p. 663).

शास्त्रौ—V. L. शिष्यौ (Nandana).

दात्र्यौ वा—V. L. प्रदात्र्यौ (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 208).

P. 996, l. 3—for वानस्य निषिद्धयाच read वामस्यानिषिद्धं याच

VERSE CXCII

निलोपस्यापहर्तारं—V. L. हर्तारं चात्युपनिषेः

अविरोधेण—V. L. विशेषणैव (Vyavahāramayūkha, p. 85).

P. 997, l. 1—for प्रतीत्योप read प्रीत्योप

VERSE CXCIII

Nandana places this verse after the next three.

उपधाभिश्च—V. L. उपधाभिस्तु

यः कश्चित्—V. L. यत् किञ्चित्

P. 997, l. 2—for नेकविधद्रष्ट्य read नेकविधं । द्रष्ट्य

— “ —for दातुं read दानम् । as in S.

— 1. 3—for नान्येन read नान्यदन्येन

— “ —for विग्रासमन्तरान्यत read विग्रासनम् राज्यत

— 1. 4—for गृहयन्ते read गृहते

— 1. 5—for दापयमे read दापयामि

— “ —Omit पुत्रमित्र, not in S.

— “ —for दुहितान्व यात्यन्त read दुहिता त्वस्यत्यन्त

P. 997, l. 6—for मासज्य read मानीय

— „ —for तत्समक्षं read तत्समर्थं

— l. 7—for शुयाधिभिः read शुपधाभिः

— „ —for मार्गं प्र read मार्गे प्र

— „ —for विविधः कृठा read विविधकृठा

VERSE CXCIV

यः—V. L. यस् (Aparārka, p. 665).

यावांश्च—V. L. यावान्वा (do.)

P. 998, l. 2—for भवेदाह read स चेदाह

VERSE CXCV

प्रतिपद्धते—V. L. प्रतिपाद्यते

VERSE CXCVI

धनस्यैवं—V. L. धनस्यैव (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 209).

राजा विनिर्णयं कुर्यादक्षिण्वन्—V. L. कुर्याद्विनिर्णयं राजाऽप्रस्तिपवन् (do.)

P. 999, l. 2—for पकरणे read प्रकरणे

— l. 3—for श्लोकार्धन read सौहार्देन as in N.

— „ —for विध्यर्थः read विधिःशर्थवादः

VERSE CXCVII

P. 999, l. 6—for सादित्व read सादित्वम् ।

— l. 7—for एव प्रतिषेधः read न सादित्वे एव प्रतिषेधः ।

— „ —for सनुज्ञातेन read मनुज्ञातेन

VERSE CXCVIII

सान्वयः—V. L. स्वान्वयः (Vivādaratnākara, p. 103).

अवहायो भवेत्त्वैव—V. L. (a) अवहायं स तु भवेत् ; (b) अवहायो भवेत्त्वैव

अनपसरः—V. L. अनपसरे

प्राप्तः स्यात्—V. L. प्राप्तुयात् (Vivādaratnākara, p. 103).

P. 1000, l. 1—for स्वामिविक्रिय read अस्त्रामिभिविक्रिय

— l. 3—for आदिस्त्रा read आदिः स्त्रा

— „ —for गतसान्व read गतः सान्व

— „ —for सहयनुज्ञा read स हयननुज्ञां

— l. 6—for प्रकाशनस्य read प्रकाशक्येण वा क्रीतं तदा न
चैरवद् दण्डयः षट्शतमेव दायः अथवा यो न क्रीयाति न तस्य, as in S.

— „ —for यदितिनतश्च read यदि तु तश्च

VERSE CXCIX

दायो—V. L. क्रयो

अवहारे यथास्थितिः—V. L. अवहार इति स्थितिः

P. 1000, l. 10—for प्रतिषेधन्यव read प्रतिषेधः अव

After verse 199, some MSS. have the following additional one, quoted also in Vivādaratnākara (p. 103).

अनेन विधिना शास्यः (V. L. शिद्धयः) कुर्वत्त्वामिविक्रियम् ।

अज्ञानाज्ञानपूर्वतु चैरवहृष्टमर्हति ॥

It has been commented upon by Nandana and Rāma-chandra.

VERSE CC

इरयते यत्र—V. L. यत्र इरयेत् (Aparārka, p. 635).

P. 1001, l. 2—for बलवसम्भोगो भोग एव संभोगकारणं read बलवान्
न सम्भोगः कारणम्

— “ —for भोगमात्रेण read न भोगमात्रेण

Nandana places this verse after 202.

VERSE CCI

विशुद्धं हि—V. L. विशुद्धस्तु (Vivādaratnākara, p. 103).

गृहीयात्—V. L. गृहीत्वा

क्रमेण—V. L. क्रमेण

P. 1002, l. 3—for अन्यथा स्वामिना तद्ददृष्टव्यं read अन्यथाऽस्वामिना
तद्ददृष्टव्यं

— l. 5—for धर्मस्तेन read धर्मोऽनेन

VERSE CCII

मूलम्—V. L. मूल्यम्

प्रानाहार्य—V. L. अनाहार्य (Vyavahāramayūkha, p. 87).

शोधितः—V. L. शोधितम् (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 103 ;
Vyavahāramayūkha, p. 87 and Aparārka, p. 776).

अदण्डो—V. L. अदण्डो (Aparārka, p. 776).

धनम्—V. L. च तत् (Nandana).

नाष्टिको—V. L. नास्तिको (Aparārka, p. 776).

P. 1002, l. 7—for नेन read येन

— ll. 7-8—for प्रकाश read प्रकाशे

— l. 8—for प्रसिद्धये read प्रसिद्धाया

— “ —for शोधिते read शोधितो

— “ —for नाष्टिकं read नाष्टिकः

— l. 10—for संचेपतः क्रये प्रका read संचेपः । प्रका

VERSE CCIII

संसृष्टरूपं—V. L. (a) संसृष्टं रूपं (Vivādaratnākara, p. 119).

न सावद्यं—V. L. न चासारं (Kullūka).

न दूरे—V. L. दूरेण

P. 1003, l. 1—for नान्यकु read नान्यत् कु

— l. 2—for यच्च read यच्च

VERSE CCIV

P. 1004, l. 2—for शुश्कोस्यां read शुश्को यस्य

— „ —for शुश्कदं read शुश्कदे

— „ —for हर्तव्या read हर्तव्ये

VERSE CCV¹

न च या ह्यपृष्ठमैथुना—V. L. न या संसृष्टमैथुना

P. 1004, l. 5—for न्यस्यापि read न्यस्या अपि

— l. 6—After अजानतः add षट्शतम् as in I. O.

— „ —for उन्मत्तया read उन्मत्ताया

— „ —for कुष्ठोन्मत्तादयः read कुष्ठोन्मादादय

VERSE CCVI

त्रुरूपेण—V. L. त्रुसारेण (Vivādaratnākāra, p. 118).

P. 1005, l. 2—for काङ्ग read काङ्ग

— l. 3—for सामिकृतां read सामिकृतं

— l. 4—for दारूल्यं read दातुरूल्यं

— „ —for इर्तात read कर्तारः त as in S.

— „ —for धानास्त्रिं read धानस्त्रिं

VERSE CCVII

च कारयेत्—V. L. तु कारयेत् (Vivādachintāmaṇi, p. 49).

P. 1005, l. 6—for तउपरि read तत उपरि

VERSE CCVIII

यस्मिन्—V. L. यस्य (Krtyakalpataru).

प्रत्यक्ष—V. L. प्रत्यंश (Vivādaratnākara, p. 129 and Krtyakalpataru).

P. 1006, l. 1—for सायन्त्रेन प्रतिपुरुषे read आमायन्ते न प्रतिपुरुषं as in S.

— l. 2—for तत्रासूया read राजसूया as in S.

— ll. 2-3—for चिदजर्यकर्मसु read चिदंगकर्मसु as in S.

— l. 3—for वदवव read वदध्वयव

— l. 4—for उत्ताशचैव सामान्याऽभ्ये read उत तस्यैव साऽन्ये

— l. 6—for एष read एव

— “ —for उत्तरकर्तुं read उत कर्तुं, and as in S.

— l. 7—for प्रधानदिलिङ्गाया इव read प्रधानदिलिङ्गाया इति
कथयित्वा प्रश्नः—Bring here l. 8.

VERSE CCIX

इरेत चाष्व—V. L. (a) हरेदधाष्व (Vivādaratnākara, p. 120);
(b) हरेत चाष्व (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

चापि—V. L. चापि (Vivādaratnākara, p. 120).

क्रये—V. L. क्रतौ

होता चापि हरेदधाष्व—V. L. होता हरेत्यैचाष्वं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1006, l. 10—पुरुषः.....नादद्वार्यः: all this, as forming part of the Bhāṣya on 108, should be transposed to l. 7 above.

— „ —for मनमा read मत आ

P. 1007, l. 1—for सोमोपाहर read सोमापहर as in I. O.

VERSE CCX

५८—V. L. इविंनः (Vivādaratnākara, p. 118).

चतुर्थीशाश्च—V. L. (a) चतुर्थीशालु; (b) तुरीयाशालु

P. 1007, l. 3—for तत्त्वाधर्व read तताधर्व as in S.

— „ —for शक्त त्रि read शक्ति त्रि

— l. 4—for तृतीयनः read तृतीयिनः

— „ —for शक्तस्त्वना read शक्तश्वना as in I. O.

— l. 6—for समर्गु read समस्ततु as in I. O.

VERSE CCXI

विभिवेगेन—V. L. (a) क्रमयोगेण (Rāghavānanda); (b) क्रमयोगेन (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

ध्यांशप्रकल्पना—V. L. ध्यांशं प्रकल्पयेत् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 221).

P. 1008, l. 3—for योगवै read योगः। वै

VERSE CCXII

धर्मार्थं येन दक्षं स्यास्कस्मैचिद्याचते धनम्—V. L. (a) कस्मैचिद्याचमानाय दक्षं धर्मार्थं यद् भवेत्; (there is nothing to show that this is Medhātithi's reading, as remarked by Hopkins);—(b) धर्मार्थं येन यददक्षं कस्मैचिद्याचते धनम् (Vivādaratnākara, p. 147).

न देयं तस्य तद्भवेत्—V. L. (a) तस्मै देयं न तेन तद्; (b) न देयं तेन तद्भवेत् (Vivādaratnākara, p. 137).

P. 1009, l. 2—for स्वयेदिन्यत्र वादिनि युजीत read स्वपयेदन्यत्र वा विवियुजीत

— l. 5—After कर्मेति add उपक्रम्य

— l. 6—for स्ववस्थि read स्ववस्थित as in S.

— „ —for निर्वृत्प्रयोजनेति read निर्वृते प्रयोजने हति as in S.

VERSE CCXIII

संसाधयेत्—V. L. सन्धारयेत् (Rāmachandra).

वा पुनः—V. L. मानवः (Nandana).

निष्कृतिः—V. L. निष्कृतिम्

P. 1009, l. 8—for देतदर्था read देतदर्थर्था

— l. 9—for शङ्कमानं read शङ्कमानः

VERSE CCXIV

दत्तस्यैषोदिता—V. L. दत्तस्यैवोदिता

P. 1010, l. 3—for यमाने धर्मेन पश्य read यमाने धर्मेन नश्य as in S.

VERSE CCXV

भूतो—V. L. भूत्यो (Mitākṣarā, 2. 198).

न कुर्याद्यो—V. L. न यः कुर्यात् (Vyavahāramayūkha, p. 92).

कृष्णलान्यद्यौ न देयं चास्य—V. L. (a) कृष्णलानद्यौ च देयं चैव,

(b) कृष्णलानद्यौ न देयं चास्य (Vyavahāramayūkha, p. 92).

यथोदितम्—V. L. यथोचितम् (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 233).

धास्य—V. L. तस्य (Mitākṣarā, 2.198).

P. 1010, l. 6—for भूत्या read भूत्यः

P. 1011, l. 5—for गृह्णाति read गृह्णात्य

VERSE CCXVI

स्वस्यः—V. L. सुस्थः:

सुदीर्घस्यापि—V. L. सुदीर्घस्यापि (Nārāyaṇa; *not* Medhātithi, who is misrepresented by Buhler and Hopkins).

P. 1011, l. 6—for भूतो read भूत्ये

VERSE CCXVII

सुस्थो—V. L. स्वस्थो (Aparārka, p. 797).

यस्तकर्म—V. L. यः स्वकर्म

अस्तोनस्यापि—V. L. अस्तेनाप्यस्त

P. 1011, l. 9—for the opening line read पथ वा स्वामी न वारयत्येनं.....(see I. O.)

VERSE CCXVIII

P. 1012, l. 1—for परस्या read पदस्या

— l. 3—for सूत्रा read तत्रा as in I. O.

— l. 4—for समयसिद्धिः read समयः संवित् as in S.

— „ for हृदं यावता मनुते read हृदं मया भवतामनुमते as in S.

— l. 5—for प्रकारेणोप read प्रकरणोप

VERSE CCXIX

विसंवदेष्टरो लोभात्—V. L. विसंवदेत लोभात्

P. 1012, l. 9—for दग्धएव दोषान्कर्तुं read तदेषां कर्तुं as in S.

— l. 10—for वेदकमिति read वाऽम् । किमिति as in S.

— l. 11—for वाशाभ्य read वा नाभ्य as in I. O.

— l. 13—for विसंवादे मान्यस्यकल्पः read विसंवदमानस्यात्यः कल्पः as in S.

VERSE CCXX

निगृह—V. L. निकृत्य (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253).

चतुर्सुवर्णान् षण्णाशकान्—V. L. चतुर्सुवर्णं षण्णाशकं (Mitākṣarā, 2. 187).

P. 1013, l. 2—for न्तराष्ट्रावशतं read न्तरे साष्टशतं

— l. 3—for पश्येत् read पश्यन्

VERSE CCXXI

एतत्—V. L. (a) एवं (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 253 and Vivādaratnākara, p. 182); (b) एतं

दण्डविधिं—V. L. धर्मविधिं (Vivādaratnākara, p. 182).

VERSE CCXXII

ष—V. L. षा (Kullūka and Aparārka, p. 831).

दशाहात्—V. L. दशाहे (Aparārka, p. 831 and Smṛtitattva, p. 551).

P. 1014, l. 1—for मूलत् read मूल्यत् as in S.

— l. 2—for विरलकेतुरनुशयंन् read विक्रेतुरनुशयेन

— l. 4—for वणिकपणेऽयो read वणिकपणेऽन्यो as in N.

— l. 8—for दवजा read देवजा

— „ —for क्रियते read विक्रियते

— ll. 10-11—for अविवित् read अविकृत्

VERSE CCXXIII

नदाप्याद्वापि दायेत्—V. L. (a) न दद्याददीत च (Nandana); (b)

न दद्याद्वा च दायेत् (Aparārka, p. 831); (c) न दद्यान्मैव दायेत् (Vivādaratnākara, p. 190).

दण्डय—V. L. दण्डयौ

P. 1014, l. 13—for क्रेता वावतानुशय read क्रीतानुशयः । जातानुशय

P. 1015, l. 1—for अनिवच्छेत् read अनिच्छन्

After verse 223 some MSS. have the following additional verses :—

स्याद्बत्तुविंशतिपणे दण्डस्तस्य व्यतिक्रमे ।
पणास्य दशमे भागे दाप्यः स्याद्विपातिनि ।
क्रीतवा विक्रीय वा पपयमगृह्णसददत्सत्या ।
पणा द्वादशा दाप्यरच मनुष्याणां च वस्तरान् ॥
पणा द्वादशा दाप्यः स्यात्प्रतिबोधे न चेद्भवेत् ।
पश्चनामप्यनाल्याने त्रिपदादपेणं भवेत् ॥

VERSE CCXXIV

P. 1015, l. 5—for न्मत्तमे read न्मत्ताये

VERSE CCXXV

नाकन्यासु—V. L. नत्वन्यासु (Viramitrodaya-Samskāra, p. 741).
अकन्येति तु—V. L. अकन्येति च

P. 1015, l. 7—for चक्रो read चाक्रो

— — — for पर्यासकृत्वेन read पर्यासक्त्वेन

VERSE CCXXVI

Some MSS. omit this verse.

P. 1016, l. 2—After दार add कर्म

— — l. 3—for कर्तृत्वं read प्रागकर्तृत्वं as in S.

— — l. 4—for विवाहममात्रा read विवाहः । ममात्रा

— — „ — for कन्यासु read नाकन्यासु

VERSE CCXXVII

P. 1017, l. 4—for इष read एष as in N.

- l. 6—Before विवाह add न
- l. 8—for प्रस्थि read सत्यधि
- l. 12—for पदे वदे read पदे
- l. 14—for दानोत्तर read दानान्तर
- „ —for स्यात्तपूर्वं read स्यात् पूर्वं
- l. 16—for श्रोपयोग read श्रोपभोग

VERSE CCXXVIII

This verse is omitted in some MSS.

धर्मे—V. L. धर्मे (Vivādachintāmaṇi, p. 88).

P. 1018, l. 2—for ज्ञेति read ज्ञिति

- l. 3—for सच read चाचा as in N.
- l. 4—for शम्य read शम्य as in N.
- „ —for मृत्विकादवृत्तो read मृत्विक् च वृत्तो
- „ —for यदृतं read दत्तं
- l. 9—for तुश्यो read तुश्ये

VERSE CCXXIX

धर्मिकमे—V. L. यथाविधि (Vivādaratnākara, p. 170).

P. 1018, l. 12—for भवदि read भवेति

VERSE CCXXX

धर्मे—V. L. (a) धर्मै (Vivādaratnākara, p. 171); (b) धर्मै (Aparārka, p. 772).

धेतु—V. L. धेतु (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

P. 1019, l. 2—for गृहे read तद्गृहे

VERSE CCXXXI

भूतो—V. L. भृतिः (Vivādachintāmaṇi, p. 80).

P. 1019, l. 15—for पथते read पथ्यते

This verse is placed by Nandana between verses 244 and 45—says Hopkins.

VERSE CCXXXII

श्वहतं—V. L. श्वप्रस्तं (Vivādaratnākara, p. 173).

एव तु—V. L. एव तत् (Aparārka, p. 773).

विनष्ट—V. L. जग्धं तु (Mitākṣarā on 2. 164).

पाल—V. L. गोप Vivādachintāmaṇi, p. 81).

— l. 2—for स्वहत read श्वहतं

— l. 3—for श्वपदस्य read चयस्य as in N.

— l. 4—for सैवोरप read सैव वोरप

VERSE CCXXXIII

विष्वन्ध—V. L. विक्रम्य (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

न पालो दातुमईति—V. L. न पालस्तत्र किलिवर्णी (Aparārka, p. 772).

स्वस्य—V. L. तत्त्व (Vivādachintāmaṇi, p. 81).

VERSE CCXXXIV

कर्मणा चर्म च पालोऽक्ष—V. L. चर्मकर्मणौ सकिथवालौ

पशुषु ऋषामिनां दधात्—V. L. (a) पशुस्वामिनि दधात् (Vivādaratnākara, p. 175); (b) पशुस्वामिषु दधात् (Vyavahāramayūkha, p. 96).

स्वामिनां—V. L. स्वामिषु (Bālambhattī on 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च—V. L. (a) वस्ति रमायुं च (Vyavahāramayūkha, p. 96); (b) वस्तिस्नायूनि (Jolly); (c) वस्तिं पायूनि (Bālambhattī, 2. 164).

वस्तिं स्नायुं च रोचकम्—V. L. (a) वास्त्वस्तिस्नायुरोचनाम् (Vivādaratnākara, p. 75); (b) वस्त्वस्तिस्नायुरोचनम् (Parāsharamēdhavayavahāra, 265).

अङ्गाश—V. L. (a) अङ्गानि ; (b) अङ्गानि (Rāghavānanda and Mitāksarā, 2. 164 and Vivādaratnākara, p. 175); (c) अङ्गादि (noted in Vivādaratnākara, p. 175).

अङ्गांश दर्शयेत्—V. L. अङ्गाभिदर्शने (Vyavahāramayūkha, p. 96).

P. 1021, l. 1—for पर्णी read कर्णी

VERSE CCXXXV

त्वनायति—V. L. त्वनापदि

यत्—V. L. याँ (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 175, and Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265).

P. 1021, l. 4—After अवष्टधे add न as in N.

VERSE CCXXXVI

अवरुद्धानां—V. L. अविरुद्धानां

यामुखल्य—V. L. (a) यामुखल्य ; (b) यामुखेल (Parāsharamādhava-Vyavahāra, p. 265 and Aparārka, p. 773).

VERSE CCXXXVII

धनुशशतं परीहारो—V. L. धनुशशतपरीहारो (Aparārka, p. 774).

परीहारो—V. L. (a) परीणाहो (Vivādaratnākara, p. 231); (b) परीवारो (Nandana).

शम्या—V. L. सम्या (Vivādaratnākara, p. 231).

P. 1022, l. 6—for यामस्य read ग्रामस्य

— l. 7—Before दण्ड add शम्या

VERSE CCXXXIX

कृतिं तत्र प्रकु—V. L. कृतिं च तत्र कु (Mitāksarā, 2. 162).

शकरमुखानुगम—V. L. शकरमुखोनिमतम् (noted by Bālambhattī, 12. 162).

न विक्षेपेत्—V. L. नावक्षेपेत् (Mitāksarā, 2. 162).

च वारयेत्—V. L. (a) चावारयेत्; (b) निवारयेत् (Mitākṣarā, 2. 162); (c) चाचारयेत् (noted in Bālambhaṭṭī, 2. 162).

P. 1023, l. 3—for प्रकार read प्राकार as in S.

— l. 6—for मुखंपरि read मुखपरि

VERSE CCXL

ग्रामान्तीयेऽथ—V. L. ग्रामान्ते योऽथ (Aparārka, p. 771).

विपालान्—V. L. विपालं

वारयेत्—V. L. (a) चारयेत् (Rāmachandra); (b) धारयेत् (Vivādaratnākara, p. 232).

पशुन्—V. L. पशुम् (Vivādaratnākara, p. 232 and Aparārka, p. 771).

P. 1024, l. 2—for हिते read हितः

— „ —for गृहे……पालः read as in I. O. Ms. (see *Errata* at the end).

— l. 6—for पालप्रमादादपिचौवारयेत् read विपालंप्रेमादा-
दूष्युतंवारयेत् as in I. O.

VERSE CCXLI

पर्णं—V. L. दण्ड (Aparārka, p. 769).

सेत्रिकल्प—V. L. सेत्रिकाप (Aparārka, p. 769).

तु सदो देयः—V. L. (a) स्वसितं देयं; (b) तु शदो देयः (Aparārka, p. 769).

P. 1024, l. 10—for उत्रियो read गा: तुग्य

— „ —for उत्यति read उत्यतो as in I. O.

VERSE CCXLII

न दण्ड्यान्—V. L. अदण्ड्यान् (Aparārka, p. 771).

P. 1025, l. 1—for मनुष्या read महिष्या

P. 1025—I. 1—for सक्तरै read उत्तरायः as in I. O.

— I. 2—for दीनां प्रकृतयो वो read दीनां प्रतिकृतयो देवा उ as in S.

— I. 5—for मण्डनस्य: read मण्डनास्त्व as in N.

— „ —for हीताऽव्यव read हीता अव्यव as in N.

— I. 6—for गृहीत्वा read गृहीता

— „ —for मथदण्डः: read मधण्डः as in S.

VERSE CCXLIII

सेन्द्रियस्य—V. L. सेन्द्रिकस्य

VERSE CCXLV

सुप्रकाशेषु—V. L. सप्रकाशेषु (Vivādachintāmaṇi, p. 92).

सीमां—V. L. (a) एनां (Vivādaratnākara, p. 201); (b) एतां (Aparārka, p. 758).

सेतुषु—V. L. हेतुषु (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi.)

P. 1027, I. 3—for संप्रकाशेषु सेतवः read सप्रकाशेषु सेतुषु

— „ —for शेषजाती read शिष्टजाती as in N.

— I. 4—for दनुस्थि read दनुपस्थि

— I. 5—for हेत्वाभि read हेत्वाभिः

— I. 6—for व्ययते read व्यज्यते

— „ —for तत्तात्पर्येष्वेषु read तावत्कलं उपेष्टु as in S.

VERSE CCXLVI

शास्मलीन् शाल—V. L. शाल्मलीशाल (Mitākṣarā, 2. 150, Vivādaratnākara, p. 202).

सीमादृष्टांश्च—V. L. सीमादृष्टांस्तु (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1027, I. 7—for एवं हि read एते च as in

VERSE CCXLVII

गुल्मान्वेशुंश्—V. L. गुल्मानन्वांश् (Vivādaratnākara, p. 202).

कुलभक्—V. L. (a) कुल्यक् (Bālambhattī, 2. 152; (b) दण्डक (noted in Bālambhattī, 1. 252).

तथा—V. L. यथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1028, l. 1—for कुल्यक् read कुलज्

— “ —for पाषाण कठि read पाषाणः कठि

— 1. 2—for शक्लैक् read कलशैक्

VERSE CCXLVIII

P. 1028, l. 4—for प्रकाशकानि read मकाशानि as in S.

VERSE CCXLIX

उपच्छानि—V. L. भूमिच्छानि (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCL

तथा—V. L. च ह (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivāda-chintāmaṇi, p. 93).

तुषान्—V. L. तथा (Vivādachintāmaṇi, p. 93).

VERSE CCLI

सीमायामप्रकाशानि—V. L. सीमाया अप्रकाशानि (Vivādaratnākara, p. 203 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 3—for सादादपत्रमिव read सादादापत्रमिव as in S.

VERSE CCLII

विवदमानयोः—V. L. विवदतो नृशाम् (Vivādaratnākara, p. 204 and Vivādachintāmaṇi, p. 93).

P. 1029, l. 4—for निर्णयः read निर्णयः as in S.

P. 1029, l. 4—for वसतः read वसते:

- l. 5—for यत् read ये तु
- l. 6—for पठन्ति read न पठन्ति as in S.
- „ —for क्यसेति read क्येतेति as in S.
- „ —After पुनः add उच्यते as in S.

VERSE CCLIII

सीमावादविनिश्चयः—V. L. (a) सीमावादे विनिर्णयः (Mitāksarā, 2. 152); (b) सीमावादविनिश्चयः; (c) सीमावादविनिर्णये; (d) विचादे सीमनिश्चयः (Vivādaratnākara, p. 203).

P. 1030, l. 6—for नीयेरक्षत्व read नीयेरन्तैव as in S.

- „ —for प्रकाश्या read प्रकाशा
- l. 7—for विनिश्चये तत्त्वाधिगमकिङ्के read विनिश्चयः तत्त्वाधिगमः। संशायितकिङ्के लिङ्के as in S.

VERSE CCLIV

सीञ्जि सा—V. L. सीम सत् (Vivādaratnākara, p. 105 and noted by Bālambhaṭṭī, 2. 152).

ग्रामेयक—V. L. (a) ग्रामीयक (Kullūka and Aparārka, p. 779 and Kṛtyakalpataru); (b) ग्रामीणक

P. 1031, l. 2—for निश्चय...कान्न read निश्चयः। असत्तु लिङ्केपु सीम्येव साध्यं पृष्ठ्यते काऽन्न as in S.

VERSE CCLV

समस्ताः—V. L. सामस्ताः (Aparārka, p. 759 and Viyādaratnākara, p. 206).

सीञ्जि निश्चयम्—V. L. (a) सीमनिर्णयम् (Aparārka, p. 759); (b) सीमनिश्चयम् (Vivādaratnākara, p. 106).

निवधीयात्था सीमां—V. L. (a) तथा तं च निवधीयात् (Aparārka, p. 759); (b) तथा तं च निवधीयात् (Vivādaratnākara, p. 206).

सर्वास्तारचैव नामतः—V. L. (a) समस्तांस्तारच साक्षिणः (Aparārka, p. 759); (b) सामन्तांस्तारचनामतः (Vivādaratnākara, p. 206).

P. 1032, l. 4—for यात्त्व read यात् प्रके लिखेत् as in I. O.

VERSE CCLVI

तं—V. L. ति (Bālambhattī, 2. 152).

P. 1032, l. 6—for यथ्य read यथपि as in S.

— ll. 6-7—for भयभञ्जनार्थं read भयसञ्जननार्थं

— l. 7—for स शुका read शुद्धा as in I. O.

— „ —for वाच्यं read वाच्यन्ते as in S and N.

— l. 8—for लिप्सया read वीप्सया as in S.

— „ —for भियुरुं तं read भिः सुहृतं तं as in S.

— „ —for कस्या read कन्या as in S.

VERSE CCLVII

P. 1032, l. 1—for त्वे वध्यते read त्वेवधारिते

— l. 2—for वा सज्ज read व्यासउष्य

VERSE CCLVIII

ग्रामाः सामन्तवासिनः—V. L. (a) ग्रामसीमान्तवासिनः; (b) ग्राम्याः सीमान्तवासिनः; (c) ग्रामाः सीमान्तवासिनः; (Mitāksarā 2. 152 and Aparārka, p. 760) (d) ग्राम्याः सामन्तवासिनः:

P. 1032, l. 6—for न्तवासि read न्तरवासि

VERSE CCLIX

सीन्निसा—V. L. सीमसा (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 272).

हमानप्यनुभीत—V. L. (a) इतरात्पि युभीत, (b) हीनात्प्यनुभीत

P. 1033, l. 1—for प्रविष्टास्तकाले read प्रतिष्ठानकाले as in S.

P. 1033, l. 1—for स्तमेति तदेमानपि read का गतिस्तदेमानपि as in S.

P. 1033, l. 3—for सद्भावे read मभावे as in S.

VERSE CCLX

खानकान्—V. L. खातकान् (Mitākṣarā 2. 152).

अन्याश—V. L. शून्याश (Vivādaratnākara, p. 209).

वनचारिणः—V. L. (a) वनगोचरान् (Mitākṣarā 2. 152), (b) शतशस्तथा

P. 1033, l. 8—for गोपानां read गोपा

P. 1034, l. 2—for यात्रा read पात्र as in S.; I. O. reads अप्त

VERSE CCLXII

सीमासेतुविनिर्णयः—V. L. (a) समासेषु तु निर्णयम् ; (b) सीमासमिष्विनिर्णयः (Vivādachintāmaṇi, p. 62).

विनिर्णयः—V. L. विनिश्चयः

P. 1034, l. 5—for कस्त्रं read कस्त्रम् as in S.

VERSE CCLXIII

P. 1035, l. 1—Before परकीय add पूर्वेभ्यः सामन्तानामधिको दण्डः । पृष्ठक् पृथग्निप्यनुवादः । उत्तरवाम्न्यायस्य । चेत्रादिप्रातिवेशया अवश्यं ज्ञातारो भवन्ति । प्रत्यसौ भरतः (?) । एवं दण्डमहावम् । सामन्तानान्तु, as in S.

P. 1035, l. 2—for विशतः read द्विशतः

VERSE CCLXIV

तडाग—V. L. तडाक (Aparārka, p. 766).

हरन्—V. L. वहन् (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1035, l. 3—for सीमाग्रहण read विभीषणग्रहणं as in I. O.

— l. 4—for पूर्वं...विव read पूर्वे एनां सङ्ख्यामविव

— l. 5—after लेख्यामि add राजा दण्डयामि as in S.

VERSE CCLXV

एकेषां—V. L. एतेषां (Rāmachandra).

प्रदिशेत्—V. L. प्रविशेत् (Aparārka, p. 764).

P. 1036, l. 1—for समकदै read समोपकारौ as in I. O.

— l. 3—for विवादिमत्तां read विवादिग्रामस्तां as in S.

After 265 some MSS. have the following additional verse :—

धर्मजिनी मत्सिनी चैव निधानी भयवर्जिता ।

राजशासननीता च सीमापञ्चविधा स्मृता ॥

VERSE CCLXVI

P. 1036, l. 5—for संहेपो read पदसंहेपं।

— l. 6—for योगाद्वस्त्र read योगाद्

— l. 6—for वार्थो read वागर्थो

— l. 7—for तथा च यथा read तथा च

— „ —for र्थप्रति read र्थप्रति

— „ —for रम्भे read रम्भे

— l. 7—for समर्थितः read समर्थितम्

VERSE CCLXVII

प्यधंशतं—V. L. (*a*) अधंशतं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 295 and Mitākṣarā 2. 207); (*b*) साधंशतं, (*c*) वधंशतं (*d*) ध्यधं शतं (Vivādaratnākara, p. 250).

P. 1036, l. 8—for भाषणं तेन भणितो यो read भाषणात् मर्मणि तोऽः as in S.

P. 1036, l. 9—for अस्तुःखोत्पादनं read असत उपच्यसनं as in L. O.

— “ —After गर्भिणीति add पातकोपपातकयोर्जनमिति as in N and S.

P. 1036, l. 10—After साहस add उपपातकयुक्ते तु दान्यः प्रथम-साहसम् as in S.

P. 1036, l. 10—for तस्य च वधताढने जि read शूद्रस्य वधः ताढनजि as in S.

P. 1036, l. 10—for शादि सर्वे read शादिरूपः as in S.

— “ —for भेदा वेदितव्याः read भेदाद् वेदितव्यः as in S.

VERSE CCLXVIII

पञ्चाशद्ब्राह्मणे—V. L. विप्रःपञ्चाशत् (Vivādaratnākara, p. 251 and Vivādachintāmaṇi, p. 71).

वैश्ये स्त्यादर्थ—V. L. (*a*) वैश्यस्त्याप्यर्थ (Aparāṅka, p. 808); (*b*) वैश्यस्य त्वर्थ (Vivādaratnākara, p. 251).

शूद्रे द्वावशको दमः—V. L. शूद्रे तु द्वावशो दमः (Vivādaratnākara, p. 251).

P. 1037, l. 1—for पतनीयादन्यः । तत्र दण्डा read पतनीयादन्यत्र सूत्रे दण्डा as in S.

P. 1037, l. 2—for दण्डविष read विष as in S.

VERSE CCLXIX

P. 1037, l. 5—for मत्र read मतन्त्रम् ।

— “ —for द्वादशव्यतिक्रमे परस्पराकोशे दण्डः read व्यतिक्रमे परस्पराकोशे द्वादशदण्डः as in S.

P. 1037, l. 5—for स च read साम्ये च as in S.

— “ —for चित्त read वित्त as in S.

— l. 6—for सर्वगुणानि read सर्वगुणेति as in S.

After 269 some MSS. have the following additional verses.—

विप्रक्षत्रियवत्कार्ये दण्डो राजन्यवैशययोः ।
वैश्यवृत्तिययोः शूद्रे विप्रे यः क्षत्रशूद्रयोः ॥
समुक्तषर्षपकर्षस्तु (भ्या V. L.) विप्रदण्डस्य करुना ।
राजन्यवैश्यशूद्राणां धनवर्जमितिस्थितिः ॥

VERSE CCLXX

द्विजातीस्तु—V. L. (a) द्विजातिं तु (Aparārka, p. 809), (b) द्विजातिं च

ज्ञिषेत्—V. L. ज्ञिषन् (Vivādaratnākara, p. 253).

P. 1038, l. 1—for क्रोशन read क्रोशन् as in I. O.

— l. 2—for ब्राह्मण read ब्रह्मण

— “ —for धने read धाने

— “ —for तेन read तेषि as in S.

VERSE CCLXXI

ग्रहं—V. L. ग्रहान् (Aparārka, p. 809).

त्वेषां—V. L. तेषां (Vivādaratnākara, p. 253).

विचेष्यो—V. L. (a) विलेषो (Vivādaratnākara, p. 253), (b)

विचेष्यो, (c) विशेषो (d) विधेषो, (e) निधेषो

P. 1038, l. 4—for एवमन्यदपि read एवं तान्यपि as in I. O.

VERSE CCLXXII

विप्राणा—V. L. द्विजाना Aparārka, p. 809 (Vivādaratnākara, p. 254).

दर्शण—V. L. धर्मेण

P. 1039, l. 1—for अथ read अयं as in S.

— l. 2—After यस्तु add प्रणयात् as in S.

— l. 3—Before न दोषः add तस्य as in S.

VERSE CCLXXIII

मुखन्—V. L. वशन् (Vivādaratnākara, p. 254).

P. 1039, l. 5—for सत्येन read सत्ये च

— l. 6—for जास्यं read जात्या

— „ —for बान्धवतया some MSS. read वा हेलया

VERSE CCLXXIV

कार्षपणावरम्—V. L. कार्षपणं वरम् (Aparārka, p. 806).

P. 1040, l. 1—for विपटं read चिपिटनासः as in I. O.

— „ —for नासत्ये read सत्ये as in S.

— l. 2—for पणोवरो read वणावरो as in S.

— „ —omit युर्के, not in S.

— „ —for पणो read पणा as in S.

VERSE CCLXXV

तनयं—V. L. अग्न्युर् (Mitākṣarā 2. 204, and Parāsharamādhava, Vyavahāra p. 295).

P. 1040, l. 7—for गृहणे read प्रहणे as in I. O.

— l. 8—for पुत्रं read तु पुत्रं यथा as in S.

— l. 11—for दाहार read दाहार as in I. O.

VERSE CCLXXVI

तु दण्डः—V. L. च दण्डः:

चक्रिये त्वेव मध्यमः—V. L. (a) चक्रिये चैव मध्यमः (b) चक्रियेत्वेव मध्यमः (Vivādaratnākara, p. 255).

VERSE CCLXXVII

योत्तेव—V. L. योस्त्वेव (Vivādaratnākara, p. 256).

स्वज्ञातिं—V. L. सज्ञातिं

विनिश्चयः—V. L. विनिर्णयः

VERSE CCLXXVIII

P. 1042, l. 4—for पूर्व read पूर्वोत्तर

VERSE CCLXXIX

हिंस्याच्चेष्ट्वे षु मन्त्यजः—V. L. (a) हिंस्याच्छ्वे योसमन्त्यजः (Vivādaratnākara, p. 268, Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288, Aparārka, p. 813, Vyavahāramayūkha p. 100, Mitākṣarā 2, 215 and Vivādachintāmani, p. 75); (b) हिंस्याच्चेदवकृष्टजः

P. 1042, l. 6—for तदन्तस्य read तदन्तमस्य

— “ — for हिंसावा read हिंसा च

— “ — After निपातनं add न

VERSE CCLXXXI

अवकृष्टजः—V. L. अपकृष्टजः:

स्फितं—V. L. स्फितै (Aparārka, p. 814).

वास्यावकर्तयेत्—V. L. वास्य प्रकर्तयेत् (Vivādaratnākara, p. 268).

P. 1043, l. 6—for स्वात्र read श्राव as in S.

— l. 7—for जन्मोत्कर्ष उपात्त read जन्मावकर्ष उपात्तः । त
as in S.

P. 1043 l. 8—for अङ्गविधौ च read अङ्गविधौ न as in S.

— l. 9—for अयन्तुदण्डः खापनार्थः read तु दण्डखापनार्थम् as in S.

— „ —for भिषु read भियु as in S.

VERSE CCLXXXII

अवमूल्रयतो मेदूम्—V. L. अवमूल्रयतः शिशनम्

अवशर्धयतो—V. L. पुरीषकरणे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 288).

P. 1044, l. 1—for सुखं वा read सुखं च

— „ —for मनयति read मानयति

— l. 2— for त्वादेतस्यापि read त्वाद्वेतस्यपि

— „ —for श्रावस्य read स्रावः तस्य

VERSE CCLXXXIII

हस्तौ—V. L. हस्तं

दाढिकायां—V. L. नासिकायां

बृषणेषु च—V. L. बृषणेषु तु

P. 1044, l. 6—for विवरणं विचार्यते read विचारणं निवार्यते

VERSE CCLXXXIV

च दर्शकः—V. L. प्रवर्तकः (Vivādaratnākara, p. 264).

चषट्—V. L. शत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 284).

मांसभेता—V. L. (a) मांसभेदी ; (b) मांसभेदी ; (c) मांसभेदे
(d) मांसच्छेदे

P. 1045, l. 1—for मन्यते read उच्यते as in S.

— l. 5—for इस्यां read इस्यानां as in S.

— l. 6—for समर्थ read अर्थ

VERSE CCLXXXV

P. 1045, ll. 9-10 omit तथा.....दुष्प्राप्तां, not in I. O.

VERSE CCLXXXVI

प्रहते—V. L. प्रकृते (Vivādaratnākara, p. 266).

महददुःख—V. L. भवेददुःख

P. 1046, l. 1—for अश्लो read अस्य श्लो

— l. 3—for दण्डमर्हति read दण्डः । महति

— „ —for महदगणा read महदग्रहणा as in S.

— l. 4—for प्रमादस्तु read प्रमादतस्तु

VERSE CCLXXXVII

अङ्गावपीडनायां—V. L. अङ्गावपीडनानां

प्राण—V. L. वाण (Kullūka).

समुत्थानव्ययं—V. L. संवर्धनव्ययं

P. 1046, l. 6—for ग्रहणसंबन्धि read ग्रहणं सन्धि as in S.

— „ —for याचितधने read यावता धनेन as in S.

* — l. 7—for दात्यः read दातव्यः

— „ —From एवं to अथवा omitted in I. O.

— l. 9—for यक्षिक्षिदधृते read यक्षिक्षिदधृत

VERSE CCLXXXVIII

द्रव्याणि हिंस्याद्यो यस्य—V. L. यो यस्य हिंस्याद् द्रव्याणि (Mitāksarā

2. 264).

द्रव्याणि—V. L. द्रव्यादि

राज्ञे—V. L. राज्ञो

P. 1047, l. 2—for उमा read उम

— l. 2—for विशेषेणाहिंसता read विशेषेण हिंसनात्

VERSE CCLXXXIX

जोष—V. L. (a) लोष (Vivādaratnākara, p. 352); (b) लोष (Aparārka, p. 820).

VERSE CCXC

यानस्य चैव यातुश्च—V. L. यानस्यैव हि यन्तुश्च (Vivādaratnākara, p. 280).

यातुश्च—V. L. (a) गन्तुश्च (b) यन्तुश्च

P. 1048, l. 4—for स्वामियान् read स्वामिपाल् as in S.

— l. 5—Before अतिकम्यं add अतिवर्तनानि

VERSE CCXCI—CCXCI

छिन्ननास्ये भग्नयुगे—V. L. छिन्ने नष्टे युगे भग्ने (Parāsharmādhava Vyavahāra, p. 290).

छेदने चैव—V. L. भेदने चैव (do.)

छिन्ननास्ये—V. L. छिन्ननास्ये (Aparārka, p. 863 and Mitāksarā 2. 299).

अष्टभङ्गे—V. L. अष्टाभावे (Aparārka, p. 863).

चक्रभङ्गे—V. L. चक्राभावे (do.).

P. 1049, l. 4—for यानङ्गत्वे read यानङ्गच्छत् as in S.

P. 1049, l. 4—for दश्यमानस्य read दश्यमाने as in S.

— l. 5—for रक्षितुं read रक्षतु as in S.

— „ —for गामिन्येन read गामिन्येच

— l. 7— for काष्ठ read काष्ठं

— „ —for वधि read वध

— l. 8—Before अविधेयेषु add इतिकरणे भाषाप्रसिद्धतदर्थ-शब्दोचारणार्थो न त्वयमेव शब्दः प्रयोक्तव्यः, as in F. N.

VERSE CCXCIII

युग्मं—V. L. युग्मं

द्विशतं दमम्—V. L. द्विशतो दमः

P. 1050, l. 1—for सहसापवर्तेते read यानमपवर्तेत as in N and S.

— “ —for दूरवां च read दूरतं च as in N.

— l. 2—for त्यादि read त्यादिना

— l. 3—for इति विवज्ञति read इति विवलितम् as in S.

— l. 4—for च्यते read च्येत

VERSE CCXCV

विचारितः—V. L. (a) विचारितः; (b) विचरितः; (c) विचलितः

P. 1051, l. 1—for शुभिरथयुक्तै read शुभिरथयुक्तौ as in I. O.

— l. 3—for पाश्वकीयाः read पाश्वकीयान्

VERSE CCXCVI

प्राणभृत्सु—V. L. प्राणवस्तु (Vivādaratnākara, p. 283).

किल्वच—V. L. किल्वपी (Vyavahāramayūkha, p. 109, Mitākṣara 2, 300).

महस्वर्ध—V. L. महत्पूर्व (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291).

P. 1051, l. 5—for वादण्डः read दयः as in I. O.

— l. 7—for सुख्याना read मनुख्याणा as in S.

— l. 8—for क्रमः read वृमः

— l. 9—for यथये.....भिग्रेता read यथन्ये चारवहण्डा नामिप्रेता as in S.

— l. 9—for द्वेषो read द्वेषो

— l. 10—for कस्य read न्यस्य

P. 1051, l. 10—for दण्डः स्यादिति व्यतिदेशो युक्तः read दण्डस्याति-देशोऽयुक्तः as in N and S.

— l. 11—for रोधनैव read रोधनैवं

— „ —for गुणितः read गुणतः

— l. 12—for यद्धर्म read यद्धर्ष as in S.

VERSE CCXCVII

हिंसायां—V. L. (a) हिंसने (Vyavahāramayūkha, p. 109); (b) हिंसते (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 291).

P. 1052, l. 1—for अपठित read अपचित as in L. O.

— l. 2—Before अशुभाः add शुभा मृगाः पृष्ठादयः आकारतो लक्षणतश्च पश्यिणो हंसशुकसारिकादयः as in F. N.

P. 1052, l. 5—for च्छेदेनं read च्छेदनं as in S.

VERSE CCXCVIII

पञ्चमाषिकः—V. L. पञ्चमाषकः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 291, Mitāksarā, 2, 300).

माषिकस्तु—V. L. (a) माषकस्तु (Vivādaratnākāra, p. 283); (b) मासिकस्तु

P. 1052, l. 7—for नापि बाधकं read न बाधितं as in S.

VERSE CCXCIX

ताढ्याः स्यू—V. L. ताढ्यास्ते (Samskāramayūkha, p. 52).

भार्या पुत्रश्च दासश्च प्रेष्यो—V. L. भार्या शिष्यश्च दासश्च पुत्रो

P. 1053, l. 1—नीतिभ्रंशः omitted in L. O.

— l. 3—for यस्य read यायस्य as in S.

— l. 3—for विधिः पर read विधिपर

— l. 6—for शिष्या read शेषा

VERSE CCC

कथंचन—V. L. कवाचन (Vivādaratnākara, p. 271).

प्राप्तः स्याद्वैर्—V. L. (a) चोरस्यामोति, (Smṛtichandrika Samskāra, p. 142); (b) **प्राप्तः स्याद् घोर** (Samskāramayūkha p. 52).

P. 1053, l. 7—after ताडन add देश as in S.

— “ —for मनेन read मन्येन as in S.

— “ —for चादि read इयादि as in S.

— “ —for न प्राप्तोति I. O. reads प्राप्तोति

VERSE CCCI

विधिं दण्डविनिर्णये—V. L. विविधं दण्डनिर्णयम्

P. 1054, l. 1—for नयदाने read वादपदे as in S.

— l. 2—for विविधतार्थः read निविधतार्थः

— “ —for धेय read धेये

VERSE CCCII

निग्रहादस्य—V. L. निग्रहाद्वास्य

P. 1054, l. 3—for तिपत्यर्थ read वृत्यर्थ as in S.

— l. 5—for सर्वार्थ read सार्थ

VERSE CCCIII

हि वर्धते—V. L. विवर्धते (Vivādaratnākara, p. 293).

P. 1055, l. 1—for अतु read क्रु

— l. 2—for नेनाहरहः read नेनाह + अहरहः as in S.

— ll. 2—3—for चिक्षया वरसगवा read चिक्षावत् सा च गवा as in S.

— l. 3—omit भिर्येपुष्यन्ते.....इरन्ति, not in S.

VERSE CCCIV

राज्ञो भवति—V. L. भवत्यस्य हि (Vivādachintāmaṇi, p. 263).

भवत्यस्य V. L. भवत्येव (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

P. 1055, l. 4—for स्वकृताकृतधर्मे read वनवासिभिरुच कृतात् धर्मे

— “—for प्रष्ठ read प्रच्छ

— l. 5—for कृतद्राजः read कृताद्राजः

— “—for मुच्यन्ते read मुष्यन्ते

— l. 6—for तानि गृह्णन्ति read ताननिगृह्णन्तः

— “—for रक्षाणां read रक्ष्याणां

— l. 7—for नृपति read च भृति

— “—for गमयुक्तम् read गवचनगमयुक्तम्

P. 1055, “—for परिवर्जि read व्रजि

VERSE CCCV

ददाति—V. L. जुहेति (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 254).

रक्षणात्—V. L. पालनात् (which is wrongly attributed by Hopkins to Medhātithi).

P. 1055, l. 9—omit च after तस्य

— l. 11—for प्रष्ठ read प्रच्छ

VERSE CCCVI

P. 1056, l. 1—for घातयेत् read घातयन्

VERSE CCCVII

प्रतिभागं—V. L. (a) भूतिभोगं (Govindarāja); (b) सूतिभागं; (c) प्रीतिभोगं (Nandana); (d) प्रतिभोगं (Nārāyaṇa) and Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 255); (e) प्रीतिं भोगं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 397).

VERSE CCCVIII

अरचितारमस्तारं—V. L. अरचितारं रामानं Kullūka.

हारकम्—V. L. हारिणम्

P. 1057, l. 1—for पूर्वस्य.....वादः S. reads रत्नोकोऽयं विन्दार्थवादः

— “—for आसो read असो

VERSE CCCIX

अनवेचितः—V. L. अनपेचितः (Kullūka).

विप्रलुभ्यकम्—V. L. विप्रलोपकम् (Nandana and Viramitrodaya, Rājanīti, p. 255).

नृपं विद्यादधोगतिम्—V. L. (a) नृपं गच्छेदधोगतिम्; (b) असत्यं च नृपं व्यजेत्;

P. 1057, ll. 5—6—for धाना some MSS. read धना

— l. 5—for धर्मे...निश्चयः read धर्मे नास्ति विपरीताभिनिवेशः as in S.

VERSE CCCX

निगृहीयात्—V. L. निगृहीत (Vivādaratnākara, p. 630).

बन्धेन—V. L. दण्डेन

P. 1058, l. 1—for विध � read विधि as in S.

— “—for धार्मिकं read धार्मिकः as in S.

— “—for चौर read चौरः as in S.

— l. 2—for चरणं read धरणं as in S.

— “—for दिभिःस्वा read दिभिरस्वा as in S.

— l. 3—for पर्यन्त read पर्यन्तः

VERSE CCCXI

पूर्यन्ते—V. L. पूज्यन्ते (Vivādaratnākara, p. 648).

सङ्ग्रहेष्य—V. L. रक्षयेन

ज्यामिः—V. L. ज्यातः (Vivādaratnākara, p. 648).

P. 1058, l. 1—for पूर्वोक्त read पूर्वोक्तः .

— ll. 6—for पूर्ववद्विपा read पूर्वन्ते विपा as in S. .

— „ —for अपरो.....ष्टकं read अथ वा as in S.

VERSE CCCXII

कुर्वता—V. L. कुर्वती

P. 1058, l. 8—for प्रत्यर्था जाति read प्रत्यर्थिजाति as in N and S.

— ll. 8—9—for द्वन्द्यमानं.....ज्ञेद्वा read द्वन्द्यमाने यदि तस्मिता तन्माता वा राजाने शिष्येत् कुस्पयेत् अभिशपेद्वा as in L. O.

P. 1058, l. 9—for चमार्यां read चमा कार्या as in L. O. and S.

— „ —for यिणामेव read यिणामपि । एव as in S.

— „ —for विधमेवा read विधेः फलमेवा as in S.

VERSE CCCXIII

यः—V. L. यत्

यस्यैश्वर्यात्—V. L. (a) यस्यैश्वर्यात्, (b) यश्चैश्वर्यात्

P. 1059, l. 2—for कण्डवादित्यं L. O. read कण्डवादित्याक्

VERSE CCCXIV

शस्त्रिं चोभयतस्तीक्ष्णां—V. L. (a) अभिं चोभयतस्तीक्ष्णं (Aparārka, p. 1078);—(b) अस्ति चोभयतस्तीक्ष्णं (Mitāksarā, 2. 267).

लगुडं—V. L. लकुटं (Mitāksarā, 2. 267).

धीमता—V. L. धावता (noted by Medhātithi, also Aparārka, p. 1078).

P. 1059, ll. 4—5 for न वेदनु.....इण्ठ read न वेदमागमनपरं विधिशास्त्रं इण्ठविधित्वात् as in N.

P. 1059, l. 5—for स्तेनः स्थात् read स्तेनस्थातः

— “ —for निर्णय read विनिर्णय

— l. 6—for वीर्यवता read धैर्यवता as in S.

— l. 7—for मयेष read मयेय as in N.

VERSE CCCXV

वापि—V. L. वाथ

After 315 some MSS. have the following additional verse—

गृहीत्वा मुसलं राजा सकृदन्यात् तं स्वयम् ।

वधेन शुच्यते(ति) स्तेनो ब्राह्मणस्तपयैव वा ॥

(Which is verse 100 of Adh. XI).

VERSE CCCXVI

P. 1060, ll. 6—7—for च वचनमनित्यवच्छुतं पाञ्चिकं युकं read न च नित्यवच्छुतस्य पाञ्चिकत्वं युकं as in S.

P. 1060, l. 8 for चेज्यादतेऽप्नन read चेद् धातयते राजा अन् as in S.

— “ —for कश्यो read विकल्पो as in S.

P. 6. 1060, l. 9 to P. 1061, l. 1—for हयु.....विधौ read हृदन्तु शासनविमोऽवचनं न नाम प्रतिषिद्धं सति विधौ

P. 1061, l. 2—for वृत्तिः read प्रवृत्तिः

— l. 3—for प्रदाने read प्रधानं as in S.

— l. 4—for रन्तरङ्ग read रङ्ग

— l. 5—for विधि read वैध as in S.

— “ —for मुख्येन read श्येन as in S.

— l. 7 for पिधानेऽहं वि read वि प्रधानेऽह्नो वि as in S.

— “ —for विधिः लङ्घ read विधिलङ्घ

— “ —for स्वरूपकार्यलैः read स्वरूपस्य कार्यस्य च लैः

P. 1061, l. 8—for शाढश read शोडशि

— l. 8—for बुद्धि read शुद्धि as in L. O.

— l. 10—for मुंच read मुँच as in S.

— „ —After वैत सः add पवं as in S.

— „ —for लक्षं शास्त्र read लक्ष्यं शस्त्र as in S.

P. 1061, „ —for शारीरो read न शारीरो as in S.

— l. 11—for न राजा read राजा as in S.

VERSE CCCXVII

P. 1061, l. 12—for निरस्य read निरस्यति as in S.

— l. 13—for खे पवं read खेचं.

— „ —for न पुन read पुन as in S.

— l. 14—for त्पाद्य read त्पद्य

— l. 15—for याज्ये याजकः read याज्यो याजके

— l. 16—for विधिमुप read विधिमप

— l. 17—for सर्वेष्वन्यन्न...द्विरतो read सर्वेष्वन्न विधिरस्तीति न बुद्धिरतो

Both N. and S. read verse 317 and its *Bhāṣya* after 318; but add—अयं श्लोको राजभिरित्यस्मात् पूर्वं लेखनीयः

VERSE CCCXVIII

राजभिर्दृत—V. L. (a) राजनिर्दृत, (b) राजविर्दृत, (c) राजनिर्धृत,
(d) राजभिःकृत (Kullūka).

धृतद—V. L. कृतद

P. 1062, l. 1—for ग्रहणे read ग्रहेण

— l. 1—for वृत्तो read धृते

— l. 3—for सन्त्री धार्मिकस्तद्वद्दस read सन्तो धार्मिकास्तद्वत्। अस
as in S.

P. 1062, l. 4—for विना स्थित read विनाशित as in S.

— „ —for हयानुप्र read हयाप्र as in S.

— l. 8—for शरी read शारी

— „ —for या राज्ञः read सा राज्ञः as in S.

— l. 6—for शक्यते read न शक्यते

— „ —for हिंसा read हि सा as in S.

— „ —for तत्स्वं read तत्त्वं as in S.

— l. 8—After हिंसायां add न

— „ —for न रक्षानिवृत्तिः read रक्षार्थं नासिद्धिः as in S.

P. 1063, l. 1—for तस्मिबोधनादपि read तस्मिरोधनादिनापि

— „ —for तानि गृहीत्वा तान्हस्त्वा भयादनेन read तास्मिगृही-
तान्हस्त्वा भयादन्येन as in S.

P. 1063, l. 2—for दुःखमपितुं read दुःखयितुं as in S.

— „ —Omit तस्मादि...प्रवर्तन्ते

— l. 3—for विधिश्चेदल्पेष्वे read विधिश्च दण्डेष्वे

— l. 5—for बन्धनदण्डेन read च धनदण्डेन as in l. O.

VERSE CCCXIX

रज्जुं घटं—V. L. रज्जुघटं (Pārijāta quoted by Vivādaratnākara, p. 328 and Vivādachintāmani, Calcutta, p. 90).

P. 1063, l. 7—for स्थावस्थानं read स्थानं

— l. 8—for तुप read नूप

VERSE CCCXX

हरतोऽभ्यधिकं—V. L. (a) हरतोऽभ्यधिके (b) हरतो हयधिकं (Vivādaratnākara, p. 322).

शेषेऽत्ये—V. L. (a) शेषेऽत्ये । (Mitākṣarā 2. 275) (b) शेषे त्वे (noted by Bālambhattī 2. 275).

P. 1063, l. 9—for दद्वाविंशद्वाविंश read दद्वाविंश

P. 1064, l. 1—for प्राकृत...त read प्राकृत एकादशगुणो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXI.

तथा धरिममे—V. L. तुलाधरिममे

उत्तमानां—V. L. महर्घाणां

P. 1064, l. 6—Omit केचिदाहुः

— l. 6—for यथा read यथा

—,— for श्रुत read शत

—,— for नन्वन्वविशेषो हन्तुरस्ति read नन्वन्व विशेषे हन्तुरस्ति as in S.

— ll. 7—8—Omit नन्वन्व.....न्वस्मन्

VERSE CCCXXII

इष्यते—V. L. उष्यते

त्वेकादशगुणं—V. L. (a) चैकादशगुणं (b) येकादशगुणं (c) एवेकादशगुणं

P. 1065, l. 1—for पहृतं read पहृतमेव

— l. 2—for निमेयम् read विनिमेयम्

VERSE CCCXXIII

मुख्यानां चैव रक्तानां—V. L. रक्तानां चैव सर्वेषां (Mitākṣarā 2. 275).

P. 1065, l. 3—for भाग्यतः सं read भाग्यसं as in I. O.

as 1 — ll. 5—6—for सर्वत्राहृत्यर्थो read सर्वत्रावध्यर्थो as in I. O.

VERSE CCCXXIV

दण्डं राजा प्रकल्पयेत्—V. L. राजा दण्डं प्रकल्पयेत् (Vivādaratnākara, p. 319).

P. 1066, l. 3—for खङ्गशान्त्रो read खङ्गःशन्त्रो

— l. 6—for नयनान्तर read न तद्रान्तर as in L. O.

— l. 8—for राजा कर्तव्यं कार्या एव read न राजा लुनत्व्या कार्यं च

— „ for प्यपेचा read प्यपेक्ष्य

VERSE CCCXXV

खरिकायाश्च—V. L. (a) स्थूरिकायाश्च (b) लुरिकायाश्च, (c) स्फुरिकायाश्च (Vivādaratnākara, p. 319) (d) नासिकायाश्च, (e) छूरिकायाश्च, (f) तूलिकायाश्च (Vivādachintāmaṇi, p. 135).

P. 1066, l. 11—for संततं read संभवति as in S.

— l. 12—omit तेन

— „ —for गोरक्षे ले read गोरथ ले

— l. 13—for वाहानामृप read वाहनोप

— „ —for अवश्यमयं read प्रतोदेन वाहने पृवायं as in S.

— l. 14—for या पालोर्धं read यां पालोऽन्यो वा भिन्दवर्धं as in S.

VERSE CCCXXVI

गोमयस्य V. L.—आयसस्य

P. 1067, l. 1—for पादिति read पादि

VERSE CCCXXVII

वैद्युतं V. L.—वैष्णवं (Vivādaratnākara, p. 326).

VERSE CCCXXIX

अन्वेषां चैव—V. L. अन्वेषामेव (Vivādaratnākara, p. 326).

मादीनामद्यानां—V. L. मादीनां मद्यानां (do.)

पकाशानां च—V. L. (a) पकानां चैव (Vivādaratnākara, p. 326)

(b) फलानां चैव (Vivādachintāmaṇi, p. 140).

तन्मूल्याद्विगुणो—V. L. हरणे द्विगुणो (Vivādachintāmaṇi p. 140).

VERSE CCCXXX

पुष्पेषु V. L.—लतासु

अन्वेषु—V. L. अस्त्रेषु (Govindarāja and Vivādaratnākara, p. 325).

कृष्णः—V. L. कृष्णाः (Vivādaratnākara, p. 325).

P. 1068, l. 2—for रिपवनाय च धान्यं क्षेत्रेष्वेव read रिपवनस्य च धान्येष्वेव

P. 1068, l. 2—for रूपयोः read रूपस्य

— l. 3—for तत्वं read तत्त्वं

— l. 4—for नाद्रस्य read नानाद्रस्य

VERSE CCCXXXI

दण्डः—V. L. दण्डः:

P. 1069, l. 2—for प्रकारवादिको read प्रकारत्वादचिको as in S.

— l. 3—Before येन add अथवा निरन्वयः as in S.

— ” —After दण्डः add अथवा अनारसं निरन्वयम् । सति तु रसके उभयापराधादूषपो दण्डः as in S.

VERSE CCCXXXII

हृत्वाऽपव्ययते च यत्—V. L. (a) हृत्वाऽपव्ययते च यत् (Vivādaratnākara, p. 286 and noted by Bālambhattī, 2. 266), (b) हृत्वापहूयते च यत् (c) हृत्वा चापहूयुतो भयास (Smṛtisāroddhāra, p. 329), (d) हृत्वा चापहूयते च यत्, (e) हृत्वाऽपहूयते च यत् (noted by Bālambhattī, 2. 266),

(f) कृत्वा चापहुते च यत्, (g) कृत्वा ऽपव्ययते यदि (Parāsharamādhava, Vyavahāra, p. 298), (h) कृत्वा यजिहुते भयात् (Mitakṣarā, 2, 266).

P. 1069, l. 6—for मात्रमृणा read मात्र स्तेयमृणा as in S.

— l. 7—for वस्तूत्पाटना read वस्त्रोत्पाटना

— l. 9—for कृतं युक्तं read कृतमयुक्तं

— l. 10—for मन्त्रिच्छेदसत्य read सन्धिच्छेदसत्य

— „ —for एवं वक्षते read स्तेय एवावक्ष्यत् as in S.

VERSE CCCXXXIII

यस्येतानि—V. L. यश्चेतानि (Vivādachintāmanī, p. 140).

तं शतं—V. L. तमाचं—(noted by Medhātithi.)

P. 1070, l. 2—after दत्तं add किंचिद् द्विगुणीक्रियते

— „ —for शीरगृह read शीरं घृत as in S.

— l. 3—for अग्निन्धन read अग्निगृहात् as in N and S.

— l. 5—for रूपक्ष read रूपक्षस्त्यानुपक्ष as in S.

— l. 7—Before ताव add स

— l. 9—for भूते add हृते as in S.

VERSE CCCXXXIV

P. 1070, l. 11—for सन्धिच्छे read सन्धिच्छे as in S.

— „ —for पेच read पेचः

— „ —for क्रियामसाधाग्रिसो read क्रियामात्राग्रिसो

— l. 12—for स्तेन read स्तेनः

— l. 13—for प्रसिद्धि read सन्धि

VERSE CCCXXXV

राज्ञे—V. L. राज्ञा

यः स्वधर्मे न—V. L. (a) यो न स्वधर्मे, (b) यस्त्वधर्मेण (Parāsharamādhaava Āchāra, p. 391).

P. 1071, l. 2—for शरीर read शरीरमित्युक्तम् as in I. O.

— ll. 2—3—for धनदानादि.....दण्डः, read विवचितमधर्मामकतया यः स्वधर्मे नानुतिष्ठति स पापी दण्डः as in I. O.

— l. 3—for र्भः स्वकान्त्ये यः read मात्स्वकाद् यः as in N.

— „ —for अनु read आनु

— „ —for दण्डः read दण्डः:

VERSE CCCXXXVI

राजा भवेदपूर्णः—V. L. राजा भवेदपूर्णः (Vivādaratnākara, p. 654).

P. 1071, l. 4—for यो नातिगुण read यो नातिस्वजातिगुण as in I. O.

— „ —for तसह read तसहन्त

— l. 5—Before दयडस्य add दृष्टार्थन्वात् as in S.

— „ After दयडस्य add तस्य

VERSE CCCXXXVII

बोडशैव तु—V. L. बोदशैव च

P. 1072, l. 3—for योरपि कृत read योरघिकृतः

— l. 5—Before रचा add यतो

— l. 6—for स्यापराधः read स्य कोपराधः as in I. O.

— l. 7—for लोकै धत्त्रतो read लोकविभृतौ as in I. O.

P. 1072, ll. 8-9—for तुल्य...विषयस्या read तुल्यबलस्य विकल्पस्य
परविषयाश्रयस्या as in I. O.

— l. 9—for द्विष्णुण read द्विष्णुण as in S.

— l. 11—for अर्थवा...ळंबन् इति read अर्थवत्त्वात् विष्यवगतिः
आधिक्यविधौ लघीशसीति as in I. O.

VERSE CCCXXXVIII

तदोषगुणविद्धि सः—V. L. (a) तदोषगुणवेदिनः (Mitākṣarā 2. 275)
(b) तदोषगुणविद्धिः (noted, but rejected, by Bālambhaṭṭī 2. 275),
(c) तदानगुणवेदिनः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302).

अष्टापाचं—V. L. अष्टगुणं (Parāsharamādhava Vyavahāra 302).

पूर्णं वापि—V. L. पूर्णं चापि (do.)

VERSE CCCXXXIX

मूलफलं—V. L. फलं मूलं (Vidhānapāñcikā II, p. 252).

P. 1073, l. 3—for दर्शनात्स्वाप read दर्शनाष्वाप as in S.

— „ —for दोषा read दार्शन्य as in S.

— l. 5—for स्यादित्यादि read स्यादिति यदि

VERSE CCCXL

स्यापनेन—V. L. स्यापनाद् (Mitākṣarā 2. 113).

P. 1074, l. 2—for स्तेनं प्रतिगृहते read तेन प्रतिग्रहीत्या दायादि
गृहते

— „ —After पैव add वृच्छिः

— „ —for चोरं read चोरधनं as in S.

VERSE CCCXLI

दण्ड—V. L. देयं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCCXLII

असन्वितानां—V. L. (a) असंहितानां, (b) असंचितानां (Vivāda-ratnākara, p. 319).

सन्वाता—V. L. (a) संधाता (Vivādaratnākara, p. 319), (b) सन्ध्याता

संदितानां—V. L. (a) संधितानां, (b) संहितानां

च मोषकः—V. L. विमोषकः (Vivādaratnākara, p. 319 and Vivādachintāmaṇi (p. 136).

इर्ता—V. L. हन्ता (Vivādachintāmaṇi (p. 136).

P. 1075, l. 3—for सज्जात read संज्ञे as in S.

— l. 5—for दासामु read दासानामु as in S.

— l. 6—for राजेष्या read तत्र राजेष्या as in S.

— l. 7—for येत्तरा read येत्तरा as in S.

— l. 9—for यथप्यु read रथयु as in S.

— l. 10—for स च read तच्च as in S.

— „ —for शिल्पा read शिल्प्य as in S.

VERSE CCCXLIII

P. 1075, l. 13—for मृतस्या read मृतश्चा

VERSE CCCXLIV

P. 1076, l. 1—for साहिकः read साहस्रिकः

— l. 3—for शास्त्रेष्व read शास्त्रान्वेष्व

— „ —for यदप्य read यदप्त्व

P. 1076, l. 1—for नाशात्म read नाशनात्म

— „ —for निग्रहो नापेषते read निग्रहसोपेषते

— l. 4—for चण्ण read त्वच्छ

— l. 5—for मिवगच्छ read मिच्छ

— l. 6—for द्वैधविशेष्य read द्वे विशेष्ये द्वे as in S.

VERSE CCCXLV

हिंसतः—V. L. (a) हिंसकः, (b) हिंसकात्

पापकृत्तमः—V. L. पापकृत्तरः

P. 1076, l. 8—for विधिः स्तु read विधिस्तु

— l. 5—for श्चौरद read श्चौरः । व

— „ —for दयण्डः read दयङ्डः

VERSE CCCXLVI

P. 1076, l. 11—for द्वेष्यैश्चा read द्वेष्यश्चा

VERSE CCCXLVII

P. 1077, l. 1—for पार्वतीयस्य read पार्वत्यस्य as in S.

VERSE CCCXLVIII

द्विजातीनां च वर्णानां विष्टुवे—V. L. विप्राणां विष्टुवे भर्मविष्टुवे

P. 1077, l. 3—for स्वबला read सबला

— l. 4—for भागीव read भागि च as in N.

— „ —for कस्याच्छकाय read कस्याशंकया

— l. 10—for परीषार्थमपि Buhler reads परीषार्थोपि

— l. 11—for कार्यकालते read कार्यकारिते

— l. 13—for विना read विनाश

P. 1077, l. 15—for यदुप read यद्युप

— “ —for प्रवृत्ते read प्रवृत्तो as in S.

— “ —for विशेषाणामभ्यवपत्ति read विशेषाणां स्त्रीविप्राणाम-
भ्यवपत्तिः

— l. 17—Before असति add न पुनरत्र पश्यहननम् as in N.

— l. 18—for प्रतिहार read प्रहार

VERSE CCCXLIX

स्त्रीविप्राभ्यवपत्तौ—V. L. (a) स्त्रीविप्राभ्युपपत्तौ (Madanapārijāta,
p. 714), (b) स्त्रीविप्राद्युपपत्तौ

स्त्रंधर्मेण न—V. L. धर्मेण स्त्रम्

दुष्यति—V. L. नश्यति (Madanapārijāta, p. 784).

VERSE CCCL

आद्यगां—V. L. श्रोत्रियं (Aparārka, p. 627).

बालवृद्धौ—V. L. बालवृद्धं

P. 1078, l. 1—for प्युच्यते यः read प्युच्यते यः as in S.

P. 1079, l. 1—for विधार read विचार

— l. 4—for विधि read विधे

— l. 5—for इहभवतां read इहभवतं

— “ —for यंद्यथातता read यंद्यपि आतता

— l. 6—for स्तेयकारी read सोऽपकारी

मरैति—l. 10—for कृतवचन आत्मित्वमुपैति read कृतवत आतताचित्व-

— l. 11—for इति नोऽस्म read इत्यनेऽस्म

After 350 some MSS. have the following additional verse:—

अग्निदो गरदश्चैव शाखपाणिर्धनापहः ।
सेत्रदारहरश्चैव षडते हथातसायिनः ॥
उद्यतासिर्विषामिभ्यां शापोद्यतकरस्था ।
आथर्वणेन हन्ता च पिशुनश्चापि राजनि ॥
भार्या रिक्थापहारी च रम्भान्वेषण्यतत्परः ।
एवमाद्यान् विजानीयात्सर्वानेषाततायिनः ॥

VERSE CCCLI

तम्मन्यु—V. L. तन्मन्यु (Jolly).

P. 1080, l. 3—for मामेव read ममैव

— “ —for पारुष्ये च read पारुष्ये

— l. 4—for कृत्त हृति read कृत्तम् हृति

VERSE CCCLII

मर्शेषु—V. L. मर्शे तु (Vivādaratnākara, p. 388 and Vivāda-chintāmani, p. 114).

परदाराभिमर्शेषु प्रवृत्तान्तन्महीपतिः—V. L. परदारोपसेवार्थं चेष्टमानाद्वराधिपः

प्रवृत्तान्तन्—V. L. प्रवृत्तेषु (Aparārka, p. 853).

चिह्नित्वा—V. L. (a) छिन्नित्वा, (b) परिचिह्नय

उद्वेजनकरैः—V. L. उद्वेजनकैः (Vivādaratnākara, p. 388).

P. 1080, l. 7—for यमर्थं read तेनायमर्थः as in S.

VERSE CCCLIII

लोकस्य जायते—V. L. जायते लोकानां

P. 1081, l. 3—for दारिका धर्ममूल read दारिकान् अधर्ममूलं

VERSE CCCLIV

पुरुषः सम्भाषां—V. L. (a) सम्भाषं पुरुषो (Aparārka, p. 854);
(b) पुरुषाः सम्भाषं (Vivādaratnākara, p. 384), (c) पुरुषः सम्भाषे (Vyavahāramayūkha, p. 108).

योजयन् रहः—V. L. (a) योजयन् सह, (b) योजयेत्सह, (c) योजयेद्वहः.

P. 1081, l. 5—for—समालिपितुं read तमालापं योजयन्

— “ —for—गादोषे read गादिदोषैः

— “ —for नादिति read नादिद्विमिः

— ll. 5-6—for—सम्भवा...दृष्टदोषः read शस्तः अयमेनामुपज-
पतीयमुन्न दृष्टदोषः शक्त्यमानदोषो वा

P. 1081, l. 6 after चपलः add रहः

— “ after केचित् add स

VERSE CCCLV

पूर्व—V. L. दोषैः (Aparārka, p. 354).

VERSE CCCLVI

वनेषि वा—V. L. गृहेषि वा (Vivādachintāmaṇi, p. 173).

P. 1082, l. 3—for देश्या read देश्याः

— l. 6—for संततो read सन्ततानां

— l. 7—for येन केन read या न केन as in S.

— “ —for संबन्धिनि read सम्बन्धिनी as in S.

— l. 8—Before प्रामुखात् add संग्रहणं

— ll. 7-8, संग्रहणं...भयितादिना should go to p. 1083, l. 3.

VERSE CCCLVII

उपकार—V. L. उपचार (Kullūka).

विद्या—V. L. शश्या (Vivādaratnākara, p. 381).

P. 1083, l. 3—Before भूषणं add ll. 7-8 of p. 1082 as
amended above.

VERSE CCCLVIII

तथा—V. L. तथा (Mitāksarā 2. 284).

नुमते—V. L. नुमते:

P. 1084, l. 1—for प्रदेश read अदेश

— “ —for यथा read तथा

— l. 3—Before प्रतिषेधति add न.

— l. 3—for तस्मिन्कृतेन दो read तस्मिन् कृते दो

— l. 4—omit खलं, not in I. O.

— ll. 4-5—for निवेदनस्थापि read वस्तावपि

— l. 5—for कुष्यताम् read कुष्येताम्

After 358 some MSS. have the following additional verse—

कामाभिपातिनी या तु नरं स्वयमुपवजेत् ।
राजा दास्ये वियोज्या सा कृत्वा तद्विषयोषणम् ॥

VERSE CCCLIX

सदा—V. L. स्मृताः (Vivādaratnākara, p. 385).

P. 1084, l. 6—for संग्रहस्वरूपं read संग्रहयस्वरूपं

— l. 6—for लक्ष्मियादि read लक्ष्मिपादिः

— l. 8—for हेतु स्व read हेतुस्व

— “ —for तुरुपे हि read तुरुप्र

— l. 9—for कोसौ read उकोसौ as in S.

— l. 10—for तीर्थादिष्वपिवदनं read तीर्थादिष्वभिवदनं

— “ —for दण्डाचूप read दण्डाचुप

— l. 11—for शुद्रोधिजातिगमने ब्राह्मणे छेदार्हे read शुद्रो
द्विजातिगमने प्राणच्छेदार्हे as in S.

P. 1084, l. 11—for मतः स्व read मतश्च as in S.

—l. 12—for कारः क्रियादिरूप read कारक्रियादिरूप

—l. 13—for यथेद् read यद्यच्चेद्

—l. 14—for यं चाभवन् read यं च भवान्

—l. 15—शास्त्रमपयथोऽय read शास्त्रमपर्यनुयोऽय as in S.

—l. 15—for प्रतिषेधवत् प्रतिषेधवद्धि read प्रतिषेधं विद्धि as in S.

—l. 17—after विमित्तं add प्रायविक्तं as in S.

— “ —for उपकारादिभिरादौ read उपकारादौ

—l. 18—for तत्परस्ती read तत्परच परस्ती

—l. 19—for राज्यापेहयानामेव तु निवृत्तौ read आद्यायामेव तु प्रवृत्तौ as in S.

— “ —for गृह्य read निगृह्य as in S.

— “ —for प्रजाप read प्रजप

—l. 20—for सत्यवादवक्तो read सत्यादावन्तो

—l. 21—for न read तेन

— “ —for ग्रहणात् अङ्ग read ग्रहणाङ्ग

— “ after शातं read न

P. 1085, l. 1—for दाये दण्ड.....जातीयः स्त्री सं read दाये दण्डयते।
इति बहुदण्डेष्वाम्नातेषु स महान् यो द्विजातीयस्त्रीसं as in S.

P. 1085, l. 1—for न सर्वत्र read सर्वत्र मारणम् as in S.

—l. 2—for सहरमसीमिः read भर्तुमसीमिः as in S.

— “ —for न सज्जा read इनज्जा as in S.

VERSE CCCLX

P. 1085, l. 3—for रितः read रिताः

VERSE CCCLXI

सम्भाषां परस्तीभिः—V. L. सम्भाषं सह ऋभिः (Vivādaratnākara, p. 386).

P. 1085, l. 7—for प्रकाशमाना read प्रकाशमना

— „ —for कथं विनिषिद्धगोस्वामिना read कथं विनिषिद्धः स्वामिना

VERSE CCCLXII

नारीनि—V. L. (a) दाराङ्गि, (b) नारीङ्गि (Vivādachintāmaṇi, p. 174).

P. 1086, l. 2—for त्वजा read त्वा जा as in S.

— „ —for उक्तृष्टमाकारं read उपपतिष्ठमकाः as in S.

— l. 3.—for चारणपुरुषेण read चारणाः परपुरुषेण as in S.

— „ —for प्रतिष्ठंते read न तिष्ठन्ति as in S.

— l. 4.—for वारयन्ति read चारयन्ति as in S.

— „ —for ता मै read ते मै० as in S.

— l. 5—for जयति अन्याश्च ऋ इति सउजयन्ति योजयन्ति प्रन्याश्च स्वरूपी as in S.

P. 1086, l. 5—for वैश्या read वेश्या

— „ —for सुराणां read स्वनारीणां as in S.

VERSE CCCLXIII

सम्भाषां तामिराचरन्—V. L. रहस्यम्भाषण्यं चरन्

P. 1086, l. 6—for भाषं read भाषा

— l. 7—for परिपूर्णता... प्रश्यन्ते read परिपूर्णं तासु वेश्यात्मम् । भर्तृभिरनुज्ञाताहि ताः पत्न्यायन्ते as in S.

P. 1086, l. 9—for पनतसा read पनताः

P. 1087, l. 1—for दासीदासा गृहयन्ते read दासी—उत सूपकारा-विशब्दवत् कर्मभूलकः (V. L. भिज्ञकः)। हह तावदाधा एव स्थितिः विशेषेणोपादाने द्वासामर्थ्यात्। या यस्य दासी वेश्यावस्थान्यैः संसृज्यते। राजदासीव दासी वा सा निगृहयते as in S.

P. 1087, l. 2—for विभागे चैतक्षिपुणं चाक्षिक्षिप्रच्छक्षम् read रिक्ष-विभागे चैतक्षिपुणं वश्यामः। प्रवजिताः अरक्षकाः शीलमित्रादयः। ताहि कामुक हव क्षिक्षिप्रच्छक्षमाः—as in S.

VERSE CCCLXIV

प्राप्नुयाह्वरः—V. L. प्राप्नुमर्हति

P. 1087, l. 5—for वध इत्यवधेः read इत्येवात्र as in S.

VERSE CCCLXVI

समामिच्छेत् पिता बदि—V. L. समागच्छेत्समामपि (Vivādaratnākara, p. 402).

शुरुक्तं दधात्—V. L. शुरुक्तं दाप्यः

P. 1088, l. 1—for अकामायाः read अकामायाः कन्यायाः as in Mad.

— l. 4—for सामां read समां

— l. 5—for तद्गु read नगु

— l. 7—for खंतेन read घ्यंतेन

— l. 9—for प्रतिपादा read प्रतिपादा as in Mad.

VERSE CCCLXVII

तस्याशु कर्त्याद्यर्थगुरुत्यः—V. L. (a) तस्याशुक्तर्येऽर्थगुरुत्ये, (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Mitāksarā 2. 288, and Aparārka, p. 858), (b) षेषस्यावर्णगुली तस्य, (c) तस्याशु कर्त्ये अर्थगुरुत्यौ, (Vivādaratnākara p. 303).

वाहृति—V. L. चाहृति (Parāsharamādhava, p. 321, Mitāksarā 2. 288).

P. 1089, l. 1—for पिन्नाय read पिन्नादय as in Mad.

— l. 2—for कञ्चा: read कस्ता:

— l. 3—Bring the whole of line 4 after सहारोदयम्

VERSE CCCLXVIII

सकामां दूषयंसुत्यो नाल्गुलिष्टेदमामुयात्—V. L. (a) सकामां दूषयेषसु
नाल्गुलिष्टेदमहंति, (b) सकामां दूषमाणसु नाल्गुलिष्टेदमामुयात् (Vivā-
daratnākara, p. 403.)

P. 1089, l. 6—After अथ add वा

— l. 7—for एतामर्थैष्य read एतामार्थयिष्य

VERSE CCCLXIX

तस्याः स्यात्—V. L. स्यात्स्याः (Vivādaratnākara, p. 403).

द्विगुणं—V. L. द्विगुणं (Aparārka, p. 859).

VERSE CCCLXX

या कन्यां विप्रकुर्यात्स्ती—V. L. (a) या तु कन्यां प्रकुर्यात्स्ती, (Vivādaratnā-
kara, p. 403), (b) या च काम्यां प्रकुर्यात्स्ती, (c) कन्या प्रकुर्याद्या तु च्छी

सा सद्यो—V. L. सद्योऽसौ (Vivādaratnākara, p. 403).

अल्पुल्प्योरेव वा छेदं—V. L. (a) अल्पुल्प्योरेव चैव, (b) अल्पुल्प्योरेव
च छेदं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 321, Vivādarat-
nākara, p. 403, Mitāksarā, 2. 288 and Aparārka, p. 859).

VERSE CCCLXXI

संस्थिते—V. L. संस्थितः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 119).

स्त्री ज्ञातिगुणदर्पिता—V.L. (a) ज्ञातिज्ञीगुणदर्पिता (b) ज्ञाति स्त्रीगुणदर्पिता
(Parāsharamādhava Āchāra p. 119), (c) स्त्री ज्ञातिबलदर्पिता,
(d) स्त्रीज्ञातिबलदर्पिता (noted by Nārāyaṇa).

P. 1091, l. 1—for दर्पण read ज्ञातिदर्पण

— l. 2—for नेना read नेन.

VERSE CCCLXXII

तत्र दृष्टे पापकृत्—V. L. तावद्यावद्यसौ मृतः

VERSE CCCLXXIII

संवत्सरेऽभिशस्तस्य—V. L. संवत्सराभिशस्तस्य (noted by Medhātithi, who notes the other reading also).

P. 1092, l. 1—for त्सरे read त्सरं प्रतिपाल्यातीते संवत्सरे as in Mad.

P. 1092, l. 3—for स्तेयमिति read लियमिति

— l. 4—for स्तेयकारो read सु यकारो

— „ —for शत read ब्रात

— l. 5—omit सप्रमेव दास्य

— „ —for वृत्या ये तद्वद्वीना वृत्या read वृत्याः । ये तद्वाहीनां धारयां

— l. 7—for गौ read गौण as in Mad.

— l. 9—for मुपे read मपे

— l. 10—for निरुपपद् read दुरुपपादं

— l. 11—for बहु read द्रात्य

— l. 13—for ब्रात् read बूत् as in Mad.

— l. 15—for वरस्य read वरश्च

— „ —for मरणांतं चेद्गृहे read मरणं तिष्ठेद्गृहे

VERSE CCCLXXIV

For the second line V. L.—(a) अगुसैकाङ्गसर्वस्वी गुसौ सर्वेण हीयते (Parāsharānādhava Vyavahāra, p. 318), (b) अगुसैकाङ्गसर्वस्वी गुसे सर्वेण हीयते (Vivādaratnākara, p. 395);—(c) अगुसं साङ्गसर्वस्वी गुसं सर्वेण हीयते (Bālambhattī 2. 286).

अगुसमंग—V. L. अगुसे चाङ्ग.

सर्वसी—V. L. (a) सर्वस्वैः (Mitākṣarā 2. 286), (b) सर्वस्वं
गुह—V. L. गुसे

P. 1093, l. 1—for गच्छ read गच्छ

— „ —for स्व read स

— l. 2—for तद्रूप् read तद्राप्

— l. 3—for पराधामन्त रमे read पराधितमे

VERSE CCCLXXV

निरोधतः—V. L. निरोधितः (Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXVI

गच्छेतां—V. L. सेवेतां (Mitākṣarā 2. 286).

यथगुसां तु—V. L. यथगुसायां

P. 1094, l. 3—for मित्यर्थनेति क्रमः read मित्यर्थः । नेतिक्रमः as in Mad.

— l. 4—for काराहण्डं read काराहण्डं

The Vivādaratnākara (p. 396) quotes Manu as—

ब्राह्मणीं यथगुसां तु सेवेयातामितिस्थितिः ।
गुसां चेष्टुप्रवहण्डयो दग्धशयो वा कटामिना ॥

VERSE CCCLXXVII

P. 1094, l. 7—for विप्रशूद्रव read शूद्रव

P. 1094, l. 1—for शूद्रगुसे read शूद्रस्य गुसे

VERSE CCCLXXVIII

दूषन्—V. L. जेत् (noted in Bālambhaṭṭī 2. 286).

P. 1095, l. 4—for सनाहानेनाधिके read सनाहानेधिके

VERSE CCCLXXIX

प्राणान्तको—V. L. प्राणान्तिको (noted by Medhātithi; Vivādaratnākara, p. 393).

P. 1095, l. 10—for मौर्यः read मैष्यः as in Mad.

— “ —for प्रशक्त read प्रसक्त

VERSE CCCLXXX

प्रयिशि—V. L. व्यवशि (Prāyashchittavivēka, p. 183).

राहावेन—V. L. (a) राहाच्छैन, (b) राहात्खेन

P. 1096, l. 2—for युगपत् Mad. reads उनवधारणे

VERSE CCCLXXXI

भूषान्—पाषात् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

भुवि—V. L. कचित्

विष्टते भुवि—(a) भुवि विष्टते (Vivādaratnākara, p. 632); (b) विष्टते कचित् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 159).

VERSE CCCLXXXII

वृजेत्—V. L. वृजन् (Vivādaratnākara, p. 393).

सामुमौ—V. L. तस्मं (Vivādaratnākara (p. 393).

After 382 some MSS. have the following additional verse:—

विद्यार्थी वैव दैवयां च गुरां तु ब्राह्मणो वृजन् ।
न मूलमुण्डः कर्तव्यो दाव्यस्तूतमसाइतम् ॥

VERSE CCCLXXXIII

सहजो—V. L. सहजं

VERSE CCCLXXXIV

पञ्चशतं—V. L. पञ्चशतो (Vivādaratnākara, p. 396).

मौणदध्मिच्छेत्—V. L. मौणदध्मिच्छेत् (Vivādaratnākara, p. 396).

दण्डमेव—V. L. मौणदध्मेव (Lakṣmidhara, noted in Vivādaratnākara, p. 396).

VERSE CCCLXXXV

सहकं व्यन्त्य—V. L. सहस्रमन्त्य (Vivādachintāmaṇi, p. 178).

अगुसे उच्चिरावैशये शूद्रां वा ब्राह्मणो वृजन्—V. L. (a) विष्ण:

उच्चिरविट्ठूद्धर्मीरगुसाः परिवृजन्; (b) अगुसे वैश्यराजन्ये शूद्रां वा ब्राह्मणो वृजन्

(c) अगुसां उच्चिरां वैश्यां शूद्रां वा ब्राह्मणो वृजन् (Vivādachintāmaṇi, 178).

P. 1098, l. 3—for गुसाग read अगुसाग

— l. 3—for पदेशो read पदेश्या

After 385 some MSS. have the following additional verses—

शूद्रोत्पञ्चांशपापीयाक्षवं सुच्येत किञ्चिपात् ।
तेऽयो दण्डाहृतं द्रष्ट्यं न कोशो सम्प्रवेशयेत् ॥
अयाजिकं तु तद्राजा दद्याद् भृतकवेतनम् ।
यथा दण्डगतं वित्तं ब्राह्मणेभ्यस्तु लभयेत् ।
भार्यापुरोहितस्तेना ये चान्ये तद्विधा द्विजाः ॥

VERSE CCCLXXXVI

P. 1098, l. 7—for श्रीगमनमन्य read श्रीगः अन्य as in Mad.

VERSE CCCLXXXVII

कृत्सञ्जात्येषु—V. L. कृत्सञ्जात्ये (Vivādachintāmaṇi, p. 264).

सञ्जात्येषु—V. L. सञ्जात्येषु

P. 1099, l. 1—for सञ्जात्यं परः प्रा read सञ्जात्यं पर प्रा

— „ —for सञ्जातेषु read सञ्जात्येषु

VERSE CCCLXXXVIII

चत्विंक्—V. L.. (a) चत्विंक्, (b) स्वत्विंक्, (c) अत्विंक्

याज्यं चत्विंक् त्यजेयदि—V. L. याज्यमृत्विंक् त्यजेयदा (Vivādaratnākara, p. 122).

शकं—V. L. शान्तं

P. 1099, l. 4—for तद्विष read तद्वध्यष as in Mad.

— l. 5—for कर्मणोरितरत्यागे read प्रारब्धकर्मणोरितरत्यागेन

— l. 6—for तस्यायमन्यायः read तस्यायमस्यायः as in Mad.
or तस्यायं न्यायः

— l. 8—for योजनीयाः read याजनीयाः as in Mad.

— l. 11—for अथ याजकादृत्वि read अयाज्ययाजनाध्यापकादृत्वि; though Stenzler reads अज्ञानाध्यापनादृत्वि (Gautama 21. 12, 13).

VERSE CCCLXXXIX

राजा—V. L. राजो (Vivādachintāmaṇi, p. 154).

P. 1100, l. 1—for सकायाः read स्ववितायाः

— l. 3—for संभोगे read असम्भोगो

— l. 4—for मानं read पानं as in Mad.

VERSE CCCXC

हितमारमनः—V. L. आत्मनो हितम्

P. 1100, l. 6—for मानां read मानानां.

VERSE CCCXCI

P. 1101, l. 2—for आचार्यसाहित्ये read अचार्यां सहस्रं as in S.

— l. 2—for स्वधर्मे read स्वधर्मं

— „ —for महस्वे read सहस्रे.

— l. 3—for प्रथममप्य read प्रशमस्य

VERSE CCCXCII

प्रतिवेश्या—V. L. प्रातिवेश्या

विप्रो—V. L. विप्रौ (Vivādaratnākara, p. 358).

P. 1101, l. 5—for प्राबद्धी read आदि

— l. 6—for वसन्तौ read वसन्तुम्यते । यतश्च ओन्नियाणामपि-
प्रतिवेश्यपदेशोऽस्त्वेव सर्वथा । अथवा आधानेन गृहान्तिके निवसन्तादाभ्यां
शब्दाभ्यामुम्यते । तौ as in I. O.

VERSE CCCXCIII

तद्भ्वं—V. L. तद्भ्वं

हिरण्यं—V. L. हैरण्यं,

हिरण्यं चैव मापकम्—V. L. दण्डं चैव स मापकम्.

P. 1102, l. 4—for उभयं read दातव्यं

VERSE CCCXCIV

‘न दाप्याः केनचिकरम्—V. L. (a) न दाप्यः केनचिहमम्, (b) न दाप्यः
केन चिकरम् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 252).

P. 1102, l. 6—for कर्मवक्ताह read केन चिकरं as in S.

— ll. 6-7—for दातव्या read न दाप्या as in S.

VERSE CCCXCV

व्याधितारी—V. L. व्याधितारीं

VERSE CCCXCVI

शालमले—V. L. शालमली

नेनित्यान्नेजकः शानैः—V. L. नित्याद्वासांसि नेजकः (Aparārka, p. 824).

P. 1103, l. 5—for मे इष्टो येना read मोऽइष्टाय । तेना as in S.

— l. 7—for प्रयच्छन्व read प्रयच्छेत् । मूल्येन व as in S.

VERSE CCCXCVII

तनुवायो दशपलं—V. L. तनुवायः पलं दस्वा
पलं...पलाधि—V. L. फलं...फलादि

P. 1104, l. 3—for वृद्धि read वृद्ध्य

VERSE CCCXCVIII

नृपो हरेत्—V. L. हरेन्नृपः

P. 1104, l. 2—omit च

— l. 6—for येषु read तेषु

— “—for शौक्लि read शौक्लिक

— “—for क्षयविक्रयसारसा read क्षयध्ययक्रयसारसारा

— l. 7—for गत स्यामदे read नीतस्य दे

P. 1105, l. 1—for ज्ञापि read ज्ञापयि

— “—for पण्य एव read पण्यम् । एवं

VERSE CCCXCIX

राज्ञः—V. L. राजा (Aparārka, p. 834).

सर्वहारं हरेन्नृपः—V. L. सर्वसं हारयेन्नृपः (Aparārka, p. 834).

निर्दृशतो—V. L. निर्जिपतो (Aparārka, p. 827).

हरेन्नृपः—V. L. नृपो हरेत्

P. 1105, l. 4—for कुकुमप्राच्येषु read कुकुमं प्राच्येषु

— ll. 4-5—for तत्र तस्य प्रज्ञालनं read तत् तत्र प्रत्याख्यातं

— l. 4—for कुमप्राच्येषु पट्टो read कुमं प्राच्येषु पट्टो

VERSE CD

P. 1106, l. 1—for वाक्यिज्य read वायिजक

VERSE CDI

विचारं—V. L. विज्ञाय

P. 1106, l. 7—for त्तरावि read त्तरवि

VERSE CDII

पचे पचे—V. L. पचे मासे (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 315, Aparārka, p. 827 and Mitākṣarā 2. 251).

स्थवागते—V. L. तथागते

P. 1107, l. 2—for वही read तहि

VERSE CDIII

सर्वं च सात्सुलचितम्—V. L. (a) सर्वं तु सात्सुलचितम्, (b) सर्वं तत्सात्सुलचितम्, (c) सर्वं स्वात्सुपरीचितम्, (d) सर्वं पार्थिवलचितम्, (e) सर्वतः सात् सुलचितम्, (f) सर्वं तत्स्यात् सुरचितम् (Vivādaratnākara, p. 301).

VERSE CDIV

यानं तरे—V. L. (a) यानतरे (Vīramitrodaya Rājanīti p. 270), (b) याने तरं (Vivādaratnākara, p. 640).

पौरुषो—V. L. पौरुषे (Vīramitrodaya Rājanīti, p. 270).

दाप्यं—V. L. (a) दाप्यः (do.), (b) दण्डात् (Vivādaratnākara, p. 640).
तरे—V. L. (a) तरम् (Vivādaratnākara, p. 640), (b) तरे, (c)

भरः

पौरुषोऽधर्षपयं तरे—V. L. पुरुषोऽर्धपयं तरम् (Aparārka, p. 834).

पुमान्—V. L. नरः

रिक्कः—V. L. (a) द्विकरः (Aparārka, p. 834), (b) रिक्कः (Vivādaratnākara, p. 640).

P. 1108, l. 1—for मध्यां read मध्यं

VERSE CDV

P. 1108, l. 5—for परि read अपरि

— l. 6—for न्यन् read न्यून्

VERSE CDVI

P. 1109, l. 1—for नाग read नग

— l. 5—for कल्पन्ते read कल्प्यते

VERSE CDVII

आपर्का—V. L. आपर्का (Aparārka, p. 835).

तारिकं तरे—V. L. तारिकं करम्

VERSE CDVIII

दाशामां...दाशैरेव—V. L. (a) दासामां...दाशैरेव (Vivādaratnākara, p. 641).

तदाशैरेव दातव्यं समागम्य—V. L. नावारुद्धैः प्रदेयं तत्समागम्य

P. 1110, l. 2—for शिथिलीकृतवार्ता read शिथिलीकृतवत्तां

— l. 3—for स्वराजाभासा read स्वभासा

VERSE CDIX

व्यवहारस्य मिर्यः—V. L. व्यवहारविविर्यः (Vivādaratnākara, p. 641).

P. 1110, l. 4—for राधाहसभ read राधात् यद् भ

— l. 6—for बन्धो read बद्धो

VERSE CDX

शद्रुं दास्य—V. L. दास्यं शद्रम् (Vivādaratnākara, p. 625).

P. 1111, ll. 1-2—for पच पच...पचस्त read प्रखडष्टवाचायमुक्त
इति चेदप्नाप्येष पच प्रत्यक्षः त ।

- P. 1111, l. 2—for धर्मार्थि read धर्मार्थी
 — l. 2—for वृद्धते read विद्धते
 — l. 3—for तत्र विधिः read न तत्र विधेः
 — „ —for सचेद्दीप्तो read सचेद्दो
 — l. 5—for तावपीति read तोऽपीति

VERSE CDXI

वृत्तिकर्षितौ—V. L. वृत्तिकर्षितम् (Vivādaratnākara, p. 153).
 कारयेत्—V. L. कारयन्

P. 1111, l. 6—omit ब्राह्मणस्य च not in S.

- l. 8—for परिषष्ठ read परिष्ठुदश
 — l. 9—after दास्यं add न as in S.

VERSE CDXII

क्लोभात्—V. L. मोहात् (Aparārka, p. 789).

दास्यन्तु कार्येष्टोभात्—V. L. ये दास्यं कारयेष्टोभात् (Vivādaratnākara, p. 153).

प्राभवस्यात्—V. L. प्रभावस्यात् (Vivādaratnākara, p. 153).

P. 1111, l. 11—for करणं read करण

- „ —for नादिकं रू read नादिरू
 — „ —for वाचः read भावः

P. 1112, l. 1—for न्यो I. O. reads ए

VERSE CDXIII

ब्राह्मणस्य स्वयम्भुवा—V. L. स्वयम्भेत् स्वयम्भुवा

VERSE CDXIV

कस्तस्मात्—V. L. कस्तं तस्माद् (Vivādaratnākara, p. 146).

विसृष्टे—V. L. (a) विसृष्टे, (b) तिसृष्टे (Aparārka, p. 786).

विसुष्यते—V. L. प्रसुष्यते (Vivādaratnākara, p. 146).

P. 1112, l. 3—for दास्या.....सृष्टोपि read तम्भुक्तोपि

— l. 4—for कं read कः

— „ —द्रो दा read द्रात् । तत् दा

— l. 5—for वा दास्यान्मोहः read दास्यान्मोहम्

VERSE CDXV

ससैते—V. L. ससैता (Aparārka, p. 789).

P. 1113, l. 4—for विज्ञायते read विज्ञायेत्

— „ —for दासाः read दास्याः

— ll. 4-5—for तुन ते read ननु

P. 1113, l. 5—for सर्वे एवोत्तरे read सर्वे चोत्तरोत्तर

— l. 6—for दिना read दिरक्षाधिकारः

— ll. 9—for दित्यव read दित्यन्यव

— l. 13—for धन स्वा read धनः स्वा

— „ —for अतिस्वेन read अस्वेन

VERSE CDXVI

भार्या—V. L. भार्याः

P. 1114, l. 7—after सा add न

— l. 8—Before अन्ये add एवम्भुजदारयोरपि द्रष्टव्यम्

— l. 9—After तस्यम् add तथा हि

VERSE CDXVII

विश्वधं—V. L. विश्वधो

P. 1114, l. 10—for तथा च read अत्र

— “ —for तदुक्तं read तद्युक्तं

— “ —for सर्वेष्य दासः read सर्वदासः

— l. 11—Before कर्तव्या add न

VERSE CDXVIII

शोभयेताविदं—V. L. शोभयन्ताविदं

P. 1115, l. 1—for कर्म read स्वकर्म

— “ —for शावयेदन read शावयितु न लभेत् । अन as
in S.

VERSE CDXIX

P. 1115, l. 3—for नाश्य read नाश्यः

VERSE CDXX

प्राप्नोति परमां गतिम्—V. L. ब्रह्मोके महीयते

Adhyaya IX

VERSE I

धर्मं वक्ष्यामि शाश्वतान्—V. L. धर्मं वक्ष्यामि शाश्वतम्

P. 1117, l. 7—for प्रायेण read प्रायणे

— “ —for चामि read क्ष्यामि

— “ —for प्रहृणश्रुतिः read प्रहृणं स्तुतिः

VERSE II

विषयेषु च सउजन्स्यः—V. L. विषये सउजमानाश्र (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 322).

संस्थाप्या आत्मने—V. L. (a) संस्थाप्या आत्मनो (Mitākṣarā, 2. 295),
(b) संस्थाप्याः स्वात्मने

आत्मने वशे—V. L. आत्मानमात्मना (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

P. 1117, l. 10—for दिष्ट्यन्यतः read दिषु सउजन्स्यः

P. 1118, l. 2—Omit कृपदिष्टा भवति

— “ —for ज्ञायी read ज्ञायि

VERSE III

स्त्री स्वातन्त्र्यमहंति—V. L. स्वातन्त्र्यं क्वचित् जियाः (Samskāraratnamālā, p. 674).

रक्षन्ति स्थाविरे पुत्राः—V. L. पुत्रास्तु स्थाविरे भावे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 286 and Vivādaratnākara, p. 410).

P. 1118, l. 7—for जिइ read जिरु

— l. 8—for चाभि read चाधि

P. 1118, ll. 11—12 omit तेन सर्वक्रियाविषयं

— l. 12—for नेनार्थः read नर्थः

— l. 13—for नस्कता read नस्का

VERSE IV

वाच्यो...वाच्यश्चानुपयन्—V. L. याच्यो...याच्यश्चानुपयन्

वाच्यो मातु—V. L. याच्यो मातु

VERSE V

विशेषतः—V. L. प्रयत्नतः (Vivādaratnākara, p. 411).

प्रसङ्गेभ्यः—V. L. प्रमादेभ्यः (Samskāraratnamālā, p. 675).

After (5) Some MSS. have the following additional verse—

भार्यां रथ्यमाण्यायां प्रजा भवति रसिता ।

प्रजार्या रथ्यमाण्यायामात्मा भवति रसितः ॥

VERSE VII

चरित्रं च—V. L. च विसं च (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323).

स्वं च धर्मे—V. L. (a) स्वधर्मे हि (Vivādaratnākara, p. 411);

(b) स्वधर्मेण्य (Kṛtyasārasamuchchaya, p. 98).

प्रयत्नेन—V. L. (a) प्रजां चैव, (b) प्रजाश्चैव

P. 1120, l. 3—for साध्यं स्वीयमेते read साध्यः स्वीय एते

— l. 5—for तद्भवति read तद्रूपति

VERSE VIII

यद्यस्यां—V. L. पुरुषः

भार्यां सङ्गविश्य—V. L. भार्यां प्रविश्य स्वां

P. 1120, l. 6—for प्रस्या read परत्या परत्या उदरे प्र

— „ —for भार read सार as in N.

— l. 7—for शब्दयव read शब्दस्य भार्याव

VERSE IX

सुतं सूते—V. L. सूते पुत्रं

स्थियं—V. L. स्थियो (Vivādaratnākara, p. 414).

P. 1121, l. 2—for जातिं च मान read जातिस्वम् । समान

— l. 3—for उक्त...नमनु read उक्तुष्टुपुरुष गमनमनु

VERSE XI

चैव नियोजयेत्—V. L. वा विनियोजयेत्

शौचे धर्मे उपकथ्यां च—V. L. (a) शौचधर्मे च पक्ष्याश्र (Vivādaratnākara, 416); (b) शौचे धर्मेऽपकौ च (Smṛtitattva II, p. 147).

पारिणाहस्य—V. L. (a) पारीणाहस्य, (b) परिणाहस्य, (c) परीणाहस्य, (d) पारीणाहस्य, (e) परिणाहस्य (Madanapārijāta, p. 192), (f) परिणाहस्य (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 323), (g) पारिणेयस्य, (h) पारिणायस्य

चेषणे—V. L. (a) चेषणे (Vivādaratnākara, p. 416); (b) रहणे (Smṛtitattva, II p. 147).

VERSE XII

P. 1122, l. 5—for कञ्जुकेन read कञ्जुकिनः तैः

— l. 6—for यथेष्टं read यथेष्ट

VERSE XIII

विरहोटनम्—V. L. विरहेऽटनम्

नारीसन्धूषणानि—V. L. (a) नारीणां दूषणानि, (b) नारीणां वै दूषणानि

गेहवास—V. L. (a) गेहेवास (Aparārka, p. 108); (b) गृहवास, (Vivādaratnākara, p. 430).

P. 1123, l. 1—for वहून्यप्य read वहूनि दिनान्यप्य

VERSE XIV

संस्थितिः—V. L. निश्चयः

मुरुपं वा विरुपं वा—V. L. (a) विरुपं रूपवन्तं वा (Vivādaratnākara p. 412), (b) रूपवन्तमरुपं वा (c) रूपवन्तं कुरुपं वा

P. 1123, l. 4—for उरुपा read शूरा

VERSE XV

चलचित्ताच—V. L. (a) **चलचित्तत्वात्** (b) **चालचित्ताच**, (Vivāda-ratnākara, p. 412).

P. 1123, l. 5—for रेतसो read चेतसो

VERSE XVII

अनार्यताम्—V. L. **अनार्जवम्** (Kullūka and Vivādaratnākara, p. 412).

द्रोग्गुभावं—V. L. **द्रोहभावं** (Vivādaratnākara, p. 412 and Kullūka).

P. 1124, l. 5—for नोपदी read नोपादी

VERSE XVIII

For the second half there is another reading—**विरिभिद्या अदायादाः क्षियो नित्यमिति स्थितिः**, which, Hopkin's remarks, is indicated "by other texts and supported by general statements in the Nirukta".

धर्मे व्यवस्थितिः—V. L. **धर्मे व्यवस्थितः** (Jolly ; Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1125, l. 3—for **अविहितमन्त्रे** read **अविशेषेण**

— ll. 3—after ततश्च add प्रतिवेषमन्यमाना पद् किञ्चित् चीस-विध कर्म येन केन चिन् क्रियते—as in S.

P. 1125, l. 5—for ते ते read ते

— „ —for वादि read वाद

— l. 2—for वृत्तमिति read उन्तमिति

— l. 8—for इत्वाऽस्थिर read इत्योरस्थिर

— „ —for दम्पद्वच read दन्तवच

VERSE XIX

विगीता विगमेष्वपि—V. L. (a) गदिता विगमेष्वपि (b) विगीता विगमेष्वपि (c) विगदा विगमेष्वपि (noted by Medhātithi).

निष्कृतीः—V. L. निष्कृतिम् (Vivādaratnākara, p. 412).

P. 1126, l. 1—for च संभ read शासंभ

— l. 2—for एकादश read एकदेश

— l. 3—for निरुक्तः read निरुक्तम् as in Mad.

— l. 6—for दिक्षच read दि यत् लच

— „ —for दासी read दासां

— „ —for यद्यथ read यद्यथ

VERSE XX

दृष्टकां—V. L. दृष्टकां

P. 1126, l. 7—for इति कार read इतिकर

— l. 9—for या तस्मितुः read मस्मितु

— ll. 9-10—for रेत इति read पितेति

— l. 10—for कल्पते read कल्पन्ते

VERSE XXI

ध्यायत्त्वनिष्टं यत्किञ्चित्—V. L. यज्ञ ध्यायत्त्वनिष्टं स्त्री

व्यभिचारस्थ—V. L. व्यवहारस्थ (Vivādaratnākara, p. 413).

VERSE XXII

P. 1128, l. 2—for विधैर्भ read विधैव भ

VERSE XXIII

शार्ङ्गी च—V. L. (a) शारङ्गी (b) सारङ्गी

VERSE XXIV

पृताश्वाश—V. L. पृते चान्याश—noted by Medhātithi.

प्रासाः स्वैः स्वैः—V. L. प्रासास्तैस्तैः

अपकृष्ट—V. L. अवकृष्ट (Vivādaratnākara, p. 416).

VERSE XXV

प्रजनार्थ—V. L. प्रजनार्थ (Vivādaratnākara, p. 416).

P. 1129, l. 4—for वस्त्रपा read वस्त्रात्पा:

VERSE XXVI

P. 1129, l. 5—for नहि read कोहि

The first sentence reading with आऽ should precede the verse (26).

— l. 6—for योजने read पंचने

— l. 7—for प्रयोजने read प्रजने

— l. 8—for लिभि read लीभि

VERSE XXVII

परिपालनम्—V. L. परिरक्षणम्

प्रत्यर्थ—V. L. (a) प्रत्यर्ह (Kullūka, also noted by Medhātithi, who does not note the reading प्रत्यर्थ as Bühler says), (b) श्रीत्यर्थ (Govindarāja), (c) प्रत्यर्थ

P. 1130, l. 1—Omit अत्र... क्लोका, which is evidently a note made by the copyist.

— l. 2—for निधने read निबन्धनम्

VERSE XXVIII

धीन—V. L. धीना (Madanapārijāta, p. 191).

कह—V. L. (a) सदा (b) स्त्रिह (Madanapārijāta, p. 191).

VERSE XXIX

लोकान्—V. L. लोकम्

मनोवागदेहसंयता—V. L. (a) मनोवाहायसंयता (b) मनोवागदेहसंकृता

Verses 29 and 30 are only repetitions of Verses 164 and 166 of Adhyaya V. Though Medhātithi says here—पश्चमे शोकादिमौ व्याख्यातौ, it is noteworthy that under Adhyaya V also he has not vouchsafed any व्याख्या of these two verses.

VERSE XXXII

भर्तुः—V. L. कर्तुः:

कर्तरि—V. L. भर्तरि (Kullūka).

P. 1132, l. 1—for संस्कृते read संस्कृता

— l. 3—for उत्रिणो read उत्रिणं

VERSE XXXIII

P. 1132, l. 8—for कारशः read काशः or कारः as in Mad.

— l. 9—for नाथावद्धेत्व read नाय च हेत्व

— „ —for अन्यथा read अथा as in Mad.

VERSE XXXVI

यादरां तृप्यते—V. L. (a) यादशमुप्यते (b) यादरां वाप्यते

तत्स्थिमन् बीजं स्वैर्व्यञ्जितं गुणैः—V. L. तस्थिप्रं बीजं स्वैर्व्यञ्जितैगुणैः

P. 1134, l. 2—for उत्पादिते read उपपादिते

— „ —for उरणा read करणा as in Mad.

— l. 3—for गुणै read गुणैः

VERSE XXXVII

P. 1134, l. 5—for पुष्पंति read पुष्पन्ति

— l. 7—for तच्च read तत्त्व

— „ —for पुष्पम् भू read पुष्पम् भू

P. 1134, l. 7—for योविगुणाभ्रात्यति read योविगुणान् प्राप्नोति

— l. 8—for चिमिसं...वर्तते read पुष्टतिर्धातुरनुकूलो न वर्तते।
इयं चानुकूलिः पुष्टेऽप्यम् ।

— „ —for पुष्ट्य read पुष्ट्य

— „ —for न्यार्थं read नर्थं

VERSE XXXVIII

P. 1135, l. 1—for हरणादृप्या read हरणेन व्या

— „ —for श्वि परत्र read श्विरत्र

— l. 2—for वैक का read वैकः का

— l. —for न्तुसनिक read न्तुसानि क

VERSE XXXIX

शालयो मुद्यगाः—V. L. शालयो वापि

प्ररोहन्ति—V. L. प्ररोहन्ते

P. 1135, l. 4—for यथा वा read यथादीनं

VERSE XL

P. 1135, ll. 6-7—Omit अन्यदुसं.....प्ररोहति

VERSE XLII

पुसा—V. L. पुसां

P. 1136, l. 10—for यज्ञ read विज्ञ

— „ —After इत्युक्त्वा add गाया

VERSE XLIII

विद्धः—V. L. विसः

वै विसं—V. L. (a) वै विप्रं (b) विषिसं

VERSE XLIV

P. 1137, l. 5—for पुत्रोऽनेनापि read पुत्रोऽन्येनापि as in Mad. and S.

— l. 6—for च्छेदस्य read च्छेदकस्य as in Mad.

VERSE XLV

प्रजेति ह—V. L. प्रजेह च

VERSE XLVI

विजानीमः—V. L. (a) विजानीति (b) विजानीच्चं

P. 1139, l. 3—for न्येष read न्येन

VERSE XLVII

सकृदाह ददामीति—V. L. सकृदाहानं ददातीति (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 388).

ददामीति—V. L. ददामीति

सकृतसकृत्—V. L. सतां सकृत् (Smṛtitattva II, p. 182).

P. 1139, l. 6—for भागके read भागेषु

— l. 7—for परिकल्प्य read परिकल्प्य

— „ —for यथसाव read यथगमादाव as in N.

— l. 8—for दास्यैव read दा स्यादेव as in N.

— „ —for दितः read दितरैः as in N.

— „ —for भागके read भागे as in N.

— l. 10—for भागोप read भागाप

— l. 11—for शयाता read शयाना as in Mad. and S.

— „ —Before लभेरन् add न

— l. 15—for संबन्धः read संबन्धे

— „ —for दाने वि read दानम् as in S.

VERSE XLVIII

महिष्यादिकात् च—V. L. अजाविमहिषीषु च (Vivādaratnākara, p. 578).

There is no Bhāṣya on this verse in any of the MSS. available.

VERSE XLIX

परचेत्र—V. L. परचेत्रे (Vivādaratnākara, p. 578).

VERSE L

यदन्यगोषु—V. L. (a) यदन्यगोषु (Vivādaratnākara, p. 579),

(b) यस्त्वन्यगोषु

मोघं स्कन्धितमार्चभम्—V. L. मोघं वृषभचेष्टितम्

VERSE LI

कुर्वन्ति—V. L. करोति (Vivādaratnākara, p. 579).

VERSE LII

गरीयसी—V. L. गरीयसी (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

अर्थो—V. L. अर्थो (Vivādaratnākara, p. 579).

वेत्रिणां वीजिनां—V. L. (a) वेत्रिणं वीजिनं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350); (b) वेत्रिणा वीजिना (Viramitrodaya Samskāra, p. 656).

प्रत्यक्षं—V. L. प्रत्यक्षं (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

VERSE LIII

कियाभ्युपगमार्थेत्—V. L. (a) कियाभ्युपगमार्थैवं; (b) कियाभ्युपगमार्थं चेत्रं (Mitāksarā 2. 127); (c) कियाभ्युपगमार्थेन (Vivādaratnākara, p. 557).

VERSE LIV

चेत्रियस्यैव तदीजं—V. L. (a) तज्ज्ञेयं चेत्रियस्यैव, (b) तज्ज्ञेयं चेत्रिकस्यैव (Vivādaratnākara, p. 579).

बीजी—V. L. वक्षा (Smṛtitattva, II, p. 150).

P. 1142, l. 4—for वाप read नाश

— l. 6—**सर्वचेत्रप्राधान्यमित्यर्थः** should go to l. 7, after
कलभिति

VERSE LV

महिषी—V. L. महिषा (Smṛtitattva II, p. 150).

P. 1143, l. 1—for हारस्य read हारः as in S.

— l. 3—for हरणार्थं वानुग read हरणार्थत्वाच्

VERSE LVII

P. 1144, l. 1—for बद्धाप read बद्ध्याप

सम्यक्—V. L. सद्भिः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

प्रजेत्सिताधि—V. L. (a) प्रजेष्ठयाधि; (b) बीजेत्सिताधि (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 350).

P. 1144, l. 6—for तनोति read सन्तनोति

— „ —for केवलायां read केवलायाः

— l. 7—for ज्ञातया read ज्ञाता

— l. 8—for वियोगे read वियोगे

— „ —for खोको read खोके

— „ —for विशेषेण read शिष्मेण

— l. 10—omit तद्हि विशेषेण

— l. 11—for प्रह्यात्वेन read प्रह्येन

— l. 3—for रक्तमय read रक्तत्वमय

— l. 5—for कार्यं read कार्यं

VERSE LX

P. 1145, l. 6—for श्रीवादिनियोगो...विधिः read श्रीवादिरूपे पत्तौ जीवत्यत्येष एव विधिः as quoted in Bālambhaṭṭī on 2. 127.

P. 1144, l. 6—for नियुक्तं यो read नियुक्तौ यौ

—l. 9—after मनेन add न

VERSE LXI

अनिवृत्तं—V. L. (a) अनिवृत्तं (b) अनिवृत्तं

P. 1146, l.—अस्य प्रतिप्रसवः should go before verse LXI

—l. 2—for स्यते read श्यन्ते

— „ —for विधि read विधे

—l. 5—for तीय इति read तीयमिति

— „ —for न लिङ्ग read लिङ्गं

VERSE LXII

निवृते—V. L. (a) निवृत्ते (b) निवृत्ते

P. 1146, l. 9—for स्तुषा read स्तुषा

VERSE LXIV

P. 1147, l. 2—for पत्यादनि read पत्या नि

—l. 5—for शिष्टः read विशिष्टः

—l. 6—for विधिर्न वि read विधिर्विं 'as in N. and S.'

—l. 10—for न तु read न च

—l. 11—for वृद्धि read प्रवृत्ति

— „ —for स्तिरुग्रा read तिरुपपथ

P. 1148, l. 1—for विगच्छन्त्येव read विगच्छत्येव

—l. 2—for लक्षणं read लक्षण।

VERSE LXV

P. 1148, l. 5—for उद्धाहने read उद्धाहः

— l. 8—for मन्त्रे read मन्त्र

— l. 9—for विधाविति read विधिरिति

VERSE LXVI

द्विजैरविद्वद्दिः—V. L. द्विजैर्हिं विद्वद्दिः (Viramitrodaya Samskāra, p. 738.)

वेणे—V. L. वेणो

P. 1149, l. 2—for अन्वयप read अन्वयप

— „ —for नीतन read नीतना न

— l. 3—for मन्त्रेषु तु read मन्त्रेषु न

— l. 5—for विशेषु read विशेषो

VERSE LXVII

P. 1149, l. 7—for उक्तं read इत्युक्तम्

VERSE LXVIII

तं विगहंन्ति—V. L. गर्हन्ते तं हि (Viramitrodaya Samskāra, p. 738).

ततः—V. L. तदा

कां क्षियम्—V. L. काः क्षियः

पत्थार्थ—V. L. पत्थार्थे (Viramitrodaya Samskāra, p. 738).

P. 1149, l. 9—for अस्प read स्प

VERSE LXIX

सत्ये हृते—V. L. सत्यहृते (Smṛtitattva II, p. 129.)

VERSE LXX

सङ्कृतसङ्कृत—V. L. पृथक् पृथक् (Noted by Bālambhāṭṭī on 2. 127).
P. 1151, l. 3—for चां read च

VERSE LXXI

पुरुषानृतम्—V. L. पुरुषोनृतम्
P. 1151, l. 7—Before तस्य add तत्

VERSE LXXII

कन्या विगद्धिताम्—V. L. कन्या पतिव्रताम्

P. 1152, l. 1—for विधि read विधिः as in Mad.

— “ —for विधीवत् read विधिवत् as in Mad.

— l. 2—for इष्ट...गृहीतां read इष्टपूर्वां प्रतिगृहीतां or नहां पर्वप्रतिगृहीतां as quoted by Vīramitrodaya Samskāra (p. 744).

P. 1152, l. 3—for प्रदु �read विप्रदु

— “ —for भावी read भावां

— “ —before उत add अन्ये

VERSE LXXIII

अनाख्यायोपपादयेत्—V. L. अनाख्याय प्रयच्छति
तस्य तद्वितयं कुर्यात्कन्यादातुः—V. L. (a) तस्यापि वितयं कुर्यात्कन्यादातुः,
(b) तस्यापि वितयं कार्यं कन्यादातुः

VERSE LXXIV

नरः—V. L. द्विजः

P. 1153, l. 3—for अपृष्ठे read अरष्टे as in Mad.

— “ —for प्रदुष्टे read प्रदुष्येत् as in Mad.

Nandana inserts verses 95-96 after 74.

VERSE LXXV

त्वविधा—V. L. न विधा

P. 1153, l. 7—for निहते read सनिहिते

—, —for परिग्रह read परगृह

VERSE LXXVI

धर्मकार्यर्थ—V. L. धर्महेतोस्तु

P. 1154, l. 2—for चोक्तं read नेक्तं

—, l. 3—for जीवन्ति read जीवन्ती

—, l. 6—for श्रास्मादवाध read श्रास्माद् वचनात्

—, l. 7—for कर्मवदन्य read कर्मभिः पिपडदमन्य

—, l. 8—for पूर्वः read पूर्णः

—, l. 14—for न्यसंवि read नि । न च संवि

—, „ —for काज हति read कालमिति

—, l. 15—for युक्तं read शुक्तम्

—, l. 16—for सुकार्यय read स्वकार्यय

—, l. 21—for विद्यात्व read विद्वत्व

—, l. 23—for प्रसुते read प्रसूते

VERSE LXXVII

दायं हृत्वा—V. L. दयां हृत्वा (Vivādaratnākara, p. 423), which is a misprint.

प्रतीचेत—V. L. उदीचेत (Vivādaratnākara, p. 423).

द्विषाणां—V. L. (a) द्विषन्ती (Kullūka); (b) द्विषतीं

स्वेनां—V. L. देनां (Kullūka).

P. 1155, l. 1—for स निष्का read न निष्का

—, —for समप् read सम्प् as in Mad.

VERSE LXXVIII

अतिक्रमेत्—V. L. अतिक्रमेत्

प्रमत्तं या—V. L. (a) प्रमत्तं या (b) प्रमत्तं च

परिष्ठदा—V. L. परिष्ठदैः

ब्रीन्मासान्—V. L. ब्रींमासान्

VERSE LXXIX

न लागोऽस्ति द्विषन्त्याश्र—V. L. न तं द्विषन्त्यास्त्यागोऽस्ति (Vivādarat-nākara, p. 423).

द्विषन्त्याश्र—V. L. द्विषाण्यायाः

P. 1156, l. 1—for क्षीवर्बा read क्षीवादी

— „ —before वातरेता add एको

— „ —for यादशं यो read तादशं या

— „ —for तस्य read तस्या

VERSE LXXX

मथपासत्यवृत्ता—V. L. (a) मथपासाधुवृत्ता (Parāsharamādhava, Āchāra, p. 508) (b) मथपासत्प्रवृत्ता

चाधिवेचत्प्या—V. L. (a) साधिवेचत्प्या (b) चाधिवेचत्प्या (Samskāratnamālā, p. 592) (c) प्यधिवेचत्प्या (Madanapārijāta, p. 188).

P. 1156, l. 4—for प्रतिषेधमापथमाना read प्रतिषिद्धमथपाना

— l. 4—for नियमस्य त्वन्य read नियमस्त्वन्य

— l. 6—for स्ततः पान read स्तपान

— „ —for अतिप्रवृत्तौ read अप्रवृत्तौ

— l. 7—for हन्त्रि read इनि

— l. 9—for हिंसा read हिंसा

— „ —for ताढया read ताढन

VERSE LXXXI

दशमे—V. L. नवमे (Vidhānapārijāta II, p. 363).

ष्टमेधिवेदाब्दे—V.L. (a) ष्टमेधिवेदा स्यात् (Viramitrodaya Samskāra, p. 873; (b) ष्टमेधिवेत्स्या (Aparārka, p. 100).

P. 1157, l. 3—for श्रमनियमः read शयं नियमः as in Mad.

VERSE LXXXII

च कहिंचित्—V. L. (a) कथंचन (Aparārka, p. 160); (b) तु कहिंचित् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 508).

VERSE LXXXIII

हषिता—V. L. (a) द्वेषिता (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509); (b) रोषिता (Vidhānaparijāta II, p. 59).

साज्या वा—V. L. न त्यज्या

P. 1158, l. 1—for नतु read नतु

— l. 2—omit भिताडना

— „ —for भाषणसंनि read संनिभाषणम् ।

VERSE LXXXIV

प्रतिषिद्धा पिषेदा तु—V. L. (a) प्रतिषिद्धापि चेदा तु (b) प्रतिषिद्धादिवेदा तु

प्रेषासमाजं—V. L. (a) प्रेषासमाजौ, (b) प्रेषासमाजे (Vivādaratnākara, p. 437).

P. 1158, l. 7—for दण्डः स्वातन्त्र्ये read दण्डे स्वातन्त्र्यम्,

VERSE LXXXV

क्रमेण स्यात्—V. L. क्रमेणैव (Smṛtitattva, p. 298).

स्वाभावरा—V. L. (a) स्वचावरा (Parāsharamādhava Achāra, p. 509); (b) स्वाः स्वावरा (Vivādaratnākara, p. 419) (c) स्वारैव पदा (Smṛtitattva, II p. 191).

वेशम् च—V. L. वेशमनि (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509).

P. 1159, l. 1—before समानजातीयाश्च add समानजातीया च

• VERSE LXXXVI

नैत्यकम्—V. L. (a) नैत्यिकम्; (b) नैष्ठिकम् (Vivādaratnākara, p. 419).

नास्वजातिः—V. L. नान्यजातिः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 509 and Vivādaratnākara, p. 419).

स्वास्वैव—V. L. स्वा चैव

P. 1159, l. 4—for जारणं read जागरणं as in S.

VERSE LXXXVII

सजात्या—V. L. स्वजात्या (Vivādaratnākara, p. 419).

चाण्डालः—V. L. चण्डालः

VERSE LXXXVIII

भिरु—V. L. त्रुरु (Samskāramayūkha, p. 103).

यथाविधि—V. L. विचक्षणः (Parāsharamādhava Āchāra, p. 481).

P. 1160, l. 2—for प्राप्तोति रूप read प्राप्तोभिरुपः

— “ —for स्वभावः read सुस्वभावः

— l. 3—for कामवश read कामावेश

— “ —for प्राप्तं read प्राप्तं

— l. 4—for लिङ्गाम read लिङ्गम्—अ

— ll. 4-5—for लिङ्गधर्मयुक्ते तामपि read लिङ्गम् धर्मप्रयुक्तायामपि

— l. 6 —for नाशा read न शा

After (88) some MSS. have the following additional verse—

प्रयद्वेषग्निकां कन्यासृतुकाल भयान्वितः ।

सृतुमर्यां हि तिष्ठन्त्यामेनो दातारमृच्छति ॥

VERSE LXXXIX

न वैवेनां—V. L. नवैवेनां (Samskaramayūkha, p. 102).

प्रयच्छेत्—V. L. प्रयच्छेत्

P. 1161, l. 1—for न दानं read दानं

VERSE XC

कुमार्यतु—V. L. नारी अतु (Samskāraratnamālā, p. 501).

उद्धीषेत्—V. L. उपासीत (Nandana and Viramitrodaya Samskāra, p. 772).

VERSE XCI

यदि स्वयम्—V. L. यदास्वयम् (Viramitrodaya Samskara, p. 772).

VERSE XCII

मातृकं भ्रातृदत्तं वा—V. L. मातृदत्तं भ्रातृदत्तं (Madanapārijāta, p. 148).

स्तेना—V. L. (a) स्तेयं (Aparārka, p. 94) (b) स्तेनः (noted by Medhātithi).

पिण्डं कन्या—V. L. पिण्डं इत्तं (Viramitrodaya Samskāra, p. 772).

P. 1162, l. 3—for नालङ्घा read अलङ्घा

VERSE XCIII

स हि—V. L. स च

P. 1162, l. 4—for निरोधेयं read निषेधेऽयम्। तत्र हेतुः as in S.

P. 1162, l. 5—for वेदयितुः read चादृतः

VERSE XCIV

P. 1163, l. 3—for वर्षी read वर्षा'

VERSE XCV

विन्दते नेच्छ्रयात्मनः—V. L. विन्देतानिच्छ्रयात्मनः (which is not Medhātithi's reading, as has been wrongly asserted by Bühler and Hopkins).

P. 1163, l. 7—for यान्तु read यन्तु

— l. 11—for कल्पेत् read कल्पयेत्

— l. 12—for देवता read देवताया

— „ —after लभ्यते add तथा

— l. 13—omit द्विषाणां

— l. 14—for पतिर्विन्देत् read अधिविन्देत्

VERSE CXVII

स्त्रियेत्—V. L. स्त्रियते (Madanapārijāta, p. 153).

कन्यायां दत्तशुरुकायां—V. L. कन्याया दत्तशुरुकाया (Viramitrodaya Samskāra, p. 739).

दत्तशुरुकायां—V. L. शुरुकदत्तायां

P. 1164, l. 4—for प्रजायेषु वा read प्राप्ता सर्वेषु वा

VERSE XCVIII

P. 1165, l. 3—for प्राप्तश्चित्ते read प्राप्तश्चित्तपिधानेन च

VERSE XCIX

पुनरन्वस्य—V. L. नरस्यान्वस्य (Samskārararatnamālā, p. 503).

यदन्वस्य प्रतिज्ञाय—V. L. यदन्वस्यान्वनुज्ञाय

P. 1165, l. 5—for तदुर्कं read यदुर्कं

— l. 6—for स्यानुज्ञाय read स्य प्रतिज्ञाय

— „ —omit वरं

— „ —for कन्या read कन्यां

VERSE CI

स्यभीचारो—V. L. **स्यभिचारो** (Aparārka, p. 101 and Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 1—for **वचनवित्या** read **वचनक्रिया** as in Mad.

VERSE CII

नाभिचरेतां तौ—V. L. (a) **नातिचरेतां तौ**, (b) **नाभिचरेयातां**

वियुक्ता—V. L. (a) **नियुक्ता**, (b) **विमुक्ता** (Vivādaratnākara, p. 421).

P. 1166, l. 7—for **संहारः श्लो०** read **संहारश्लो०**

VERSE CIII

दायधर्मे—V. L. **दायभागं**

VERSE CIV

समम्—V. L. **सह** (Halāyudha and Pōrijāta mentioned in Vivādaratnākara, p. 455; also Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 326).

P. 1167, l. 1—**तथा...संक्रामति** is out of place where it stands.

VERSE CVI

सर्वमर्हति—V. L. **लब्धमर्हति** (Shrāddhakriyākaumudi, p. 450).

VERSE CVII

स एव—V. L. **स एष**

P. 1168, l. 1—for **यथाश्रुति...ग्रहणा** read **यथाश्रुततात्पर्यग्रहणा**

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतून्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे आ—V. L. ज्येष्ठाना (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ट्वस्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ट एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ट-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट् read निष्ट्

VERSE CXI

धर्मकाल्यया—V. L. धर्मकाल्यया (Aparārka, p. 719).

धर्म्याः...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्तद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्त्वं तस्व read मर्त्तमर्त्वं स्व

— l. 7—for न्रायाहव् read न्रादौ । न्राहव्

— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

— l. 9—for यज्ञते read यज्ञेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXII

उपेष्ठस्य विंश उद्धारः सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्—V. L. ज्येष्ठः समुद्धरेदंशं
सर्वद्रव्याच्च यद्वरम्

तुरीयं तु—V. L. तृतीयं तु

P. 1170, l. 12—for छेयो read छेया

— l. 14—for कलियु read कृतयु

— l. 17—for प्रास read प्रासः

— „ —for नहि read नहीदं

— l. 18—for हेतु read हेतुः

— „ —for देशः सर्वं read देशपूर्वं as in Mad.

— „ —for निजान् अनपदच्च read आतिजानपदान्ध

P. 1171, ll. 3—4—for मध्यद्रव्याद्वा read सर्वद्रव्यात्

VERSE CXIII

यथोदितम्—V. L. मिथो यदि

P. 1171, l. 8—for मध्यंमध्य read मध्य

— l. 9—for क्षोकैर्बै read क्षोके ब

VERSE CXIV

वरम्—V. L. वरान् (noted by Medhātithi.)

धनजातानां—V. L. धनजातीनां

अडयम्—V. L. अग्रम्

P. 1172, l. 2—for दशाव...दशशब्दः read दयंवादवर्गाद् वरमेकमादवीत
यदि दशगावोऽस्वा वा सम्भित तदैकं भ्रष्टमादरीत दशावयवे वर्गे दशशब्दः as in S.

VERSE CXV

वेष्यं तु—V. L. वेष्यं स्वात् (Vivādaratnākara, p. 476).

स्वकर्मसु—V. L. स्वकर्मस्तः

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतून्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे आ—V. L. ज्येष्ठाना (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ट्वस्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ट एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ट-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट् read निष्ट्

VERSE CXI

धर्मकाल्पया—V. L. धर्मकाल्पया (Aparārka, p. 719).

धर्म्याद्य...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्तद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्त्वं तस्व read मर्त्तमर्त्वं स्व

— l. 7—for आद्याहव read आदै । आहव

— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

— l. 9—for यज्ञते read यज्ञेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXIX

चैकशफं—V. L. (a) सैकशफं (Mitāksarā 2. 119, Madanapāri-jāta, p. 686); (b) त्वेकशफं (Aparāka, p. 723).

तु विषमं—V. L. (a) सैकशफं (do.; Madanapārijāta, p. 686); (b) च विषमं (Vivādaratnākara, p. 498).

VERSE CXX

P. 1175, l. 4—for चैवाधि read चैकाधि

VERSE CXXI

यवीयान्—V. L. कनीयान् (Mitāksarā, 2. 136).

P. 1176, l. 3—for लेन्नं लेन्नजस्य read लेन्नजः

— „ —for तद्वाश्रित्य read तद्व्याहृत्य

— l. 6—for वाहृत्य read वाध्याहृत्य

P. 1176, l. 8—for न विनिकल्पा read न विकल्पा

VERSE CXXIII

संहरेत् स पूर्वजः—V. L. (a) संहरेत् सर्वपूर्वजः; (b) संहरेत् स तु पूर्वजः (Vivādaratnākara, p. 473); (c) सं लभेत् स तु पूर्वजः

परेऽज्ञेषु—V. L. परेऽज्ञेषु

VERSE CXXIV

अज्ञेष्टायां—उषेष्टायां (hinted by Medhātithi).

वृषभषोऽशाः—V. L. (a) वृषभषोऽशम्; (b) वृषभषोऽश

P. 1178, l. 2—After गरीयसी add स गरीयसीम् यस्य कनीयसी स

VERSE CXXV

ज्येष्ठेन—V. L. (a) ज्यैष्ठेन (Viramitrodaya Rājanīti, p. 37); (b) ज्यैष्ठस्य (Vivādaratnākara, p. 477).

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतून्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे आ—V. L. ज्येष्ठाना (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ट्वस्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ट एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ट-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट् read निष्ट्

VERSE CXI

धर्मकाल्पया—V. L. धर्मकाल्पया (Aparārka, p. 719).

धर्म्याः...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्तद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्तिं तस्व read मर्त्तमर्त्तं स्व

— l. 7—for न्रायाहव् read न्रादौ । न्राहव्

— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

— l. 9—for यज्ञते read यज्ञेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXXX

धनं हरेत्—V. L. **हरेदनम्** (Vivādaratnākara, p. 591).

P. 1180, l. 6—**मेवधनं...युज्यते** should be omitted.

VERSE CXXXI

यैतकं—V. L. **यैतुकं**

धनम्—V. L. **वसु**

P. 1181, l. 3—for **सौदायक** read **सौदायिक**

— l. 4—for **तरसम्बन्ध** read **न संबन्ध**

— „ —for **न भर्तु** read **इतरेतु भर्तु**

— ll. 5-6—for **कुमारीभाग एव...यैतकं**, read **कुमारीग्रहणात् या नास्ति कुमारी तस्या नास्ति । एवकारस्य च प्रसिद्धानुवादकत्वात् प्रकरणावाधकरवम् । अतश्च पुण्ड्रिकाविषयं यैतकम्**

P. 1181, l. 7—for **निधाना** read **निर्धना**

VERSE CXXXII

For the second line the Vivādaratnākara (p. 560) reads
—**दैहित्र एव तु हरेदपुत्रस्याखिलं धनम्** adding that it is Anuvāda of the first half.

अपुत्रस्य पितुर्हरेत्—V. L. **अपुत्रस्य हरेष्यदि** (noted and rejected by Medhātithi).

दद्याद् द्वौ पिण्डौ—V. L. **दद्यात्पिण्डं**

P. 1182, l. 3—for **दातुः** read **यदा तु**

— „ —After **तदा** add **न**

— „ —for **दानेन** read **दाने**

— l. 5—for **न तु** read **यदि**

— „ —for **भार्यापुत्र** read **भार्यामपुत्रः**

— l. 6—for **पिता** read **माता** as in S.

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतून्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे आ—V. L. ज्येष्ठाना (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ट्वस्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ट एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ट-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट् read निष्ट्

VERSE CXI

धर्मकाल्पया—V. L. धर्मकाल्पया (Aparārka, p. 719).

धर्म्याः...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्तद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्त्वं तस्व read मर्त्त्वमर्त्त्वं स्व

— l. 7—for आद्याहव read आदै । आहव

— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

— l. 9—for यज्ञते read यज्ञेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

P. 1183, l. 1—for प्रत्यया read प्रत्यष्ठा

— l. 7—for वधित read बाधित

— „ —for ते चेदपत्यमात्रे कानीनं स्मरन्ति read तेन
वापत्यमात्रो कानीनो भवति, as in S.

VERSE CXXXIII

न विशेषोऽस्ति—V. L. विशेषो नास्ति (Smṛtitattva II. p. 191).

VERSE CXXXIV

क्षियाः—V. L. क्षियः (Bālambhattī, 2132).

VERSE CXXXV

अपुत्रायां—V. L. अप्रजायां (Aparārka, p. 754).

हरेतैवा—V. L. (a) हरेदेवा (Aparārka, p. 754), (b) हरेच्छेवा (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 374).

P. 1184, l. 7—for ननु read नमु

— l. 8—for तानि नामानि read तानीमानि

— l. 9—for ग्रहणं read गमनं

— l. 10—for संस 'read संस

— ll. 10—14 should be transposed to p. 1182, l. 11

as in S.

— l. 11—for ननु read सनु

— l. 12—After पश्चान्तरेऽपि add पश्चान्तरेषु वृथात् । न च
सर्वेष्वप्रहृण्यपश्चे दद्यादिति नेत्रदना पश्चान्तरेपि, as in N.

— l. 13—for प्रपिता read माता

VERSE CVIII

पितेव—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतून्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे आ—V. L. ज्येष्ठाना (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ट्वस्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ट एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ट-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट् read निष्ट्

VERSE CXI

धर्मकाल्पया—V. L. धर्मकाल्पया (Aparārka, p. 719).

धर्म्याः...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्तद् as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्तिं तस्व read मर्त्तमर्त्तं स्व

— l. 7—for न्रायाहव् read न्रादौ । न्राहव्

— l. 8—before प्रतिपद्यन्ते add न

— l. 9—for यज्ञते read यज्ञेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXLI

हरेतैव—V. L. हरेष्वैव (Vivādaratnākara p. 567; Viramitrodaya, Samskāra, p. 208).

सम्प्राप्तोऽप्यन्यगोत्रतः—V. L. सम्प्राप्तोऽस्य न पुत्रकः (Nandana).

P. 1187, l. 6—for भाकं read भाक्त्वं

— l. 8—for विशदंशा read विशेषादंशा

— l. 10—for वक्ष्यति read ऽवक्ष्यत as in N.

VERSE CXLII

हरेत्—V. L. भजेत् (Mitāksarā, 2.132).

स्वधाम्—V. L. स्वधाम् (Samskāraratnamālā, p. 455).

कथित्—V. L. सुतः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 351).

P. 1188, l. 2—for तुगां read तुगो

— l. 3—for दानादौ read दानाद्यौ

— „ —for तद्देते read तदेतत्

— l. 4—for स्मिन्स्व read स्मै स्व

— l. 5—for हरये read हारये

VERSE CXLIII

अनियुक्ता—V. L. अनियुक्तः

P. 1189, l. 2—for उत्रं read उत्रं as in Mad.

— l. 3—for यथपि read यतः

— „ —for नैव चा read तेनैव चा For this sentence
S reads नैवासौ उत्तिरिक्ष्यहरः

P. 1189, l. 9—for नाथ read न थ

— „ —for उतुर्देनानि read उ दर्शनेनानि as in Mad.

— „ —for सूता read सुता

VERSE CVIII

पितृत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

आतृन्—V. L. आता (do.)

ज्येष्ठे भा—V. L. ज्येष्ठभा (Vivādaratnākara, p. 457).

पुत्रवत्—V. L. पितृवत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 90).

P. 1168, l. 3—for गर्हणीयाः read अर्हणीयाः । तैरप्यं पितेति भावनीयम् as in S.

VERSE CIX

P. 1169, l. 1—for य एवगुणज्ये read य एवं गुणो ज्ये

VERSE CX

अज्येष्ठवृत्तिर्यस्तु स्यात्—V. L. (a) अज्येष्ठ एव यस्तु स्यात्, (b) अज्येष्ठ-वृत्तिर्यस्तत्र (Vivādaratnākara, p. 457).

P. 1169, l. 3—for पुत्रे च read पुत्रे इव

— “ —omit कनीयांसेऽपि तथैव वर्तम्नेति

— l. 5—for तुष्ट read निष्ट

VERSE CXI

धर्मकाम्यया—V. L. धर्मकाळूया (Aparārka, p. 719).

धर्म्यां...क्रिया—V. L. धर्म्याः...क्रियाः (do.).

P. 1170, l. 1—for निरपेक्षयस्य read निरपेक्ष्य स्व as in Mad., or निरपेक्षस्त्र as in S.

P. 1170, l. 6—for मर्त्यं तस्व read मार्त्यर्मत्वं स्व

— l. 7—for त्रायाहव read त्रादौ । आहव

— l. 8—before प्रतिपद्धन्ते add न

— l. 9—for यजते read यमेते

— l. 10—for कुर्वति read कुर्वीत as in Mad.

VERSE CXLVII

मिथ्योत्पन्नं—V. L. वृथोत्पन्नं

P. 1191, l. 1—for युक्तेन read युक्तेति

— “ —for विरोधे read विरोधो

— l. 2—for हारस्तत्र तु read हारस्तत्र तत्र

— “ —for पर्वातुमतमिष्ठनित् read पूर्वे तु न तमिष्ठनित्
as in S.

— “ —for जारज read कामज

— l. 3—for भाष्युच्यते read भावी अत उच्यते

— l. 4—Before पाठे read अनियुक्तेति

VERSE CXLVIII

चैकजातानां—V. L. (a) त्वेकजातानां (b), चैकजातीनां, (c) त्वेव जातानां

P. 1191, l. 7—After मन्यन्ते add— नानाजातीयासु बह्विषु जातानां
वश्यमाणाना चतुरोऽशान् हरेदिल्यादि भागव्यवस्था । एकस्यां तु विजातीयायां कदापि
न प्रयुज्यते । तस्येहासभवादग्रहणम् as in S.

VERSE CXLIX

यदि—V. L. यदा (Vivādaratnākara p. 527).

विभागोऽयं विधिः स्मृतः—V. L. विभागोयं प्रकीर्तिः (Vivādaratnā-
kara p. 527).

VERSE CL

प्रधानतः—V. L. विधानतः

P. 1192, l. 2—for एकस्योऽग्रहणं read कीनाशो वाहः ।

— l. 3—for सुर read सीर

— l. 4—for यावन्तोऽशास्त्रत read यावन्तोशास्त्रत

VERSE CLI

वैश्याजः सार्वम्—V. L. वैश्याजोऽध्यर्धम् (Vivādaratnākara, p. 528).

P. 1193, l. 1—for अवणादि read अवणे द्वि

— „ —for संख्येष्वक read संख्ये तु क

VERSE CLII

सर्वं वा—V. L. सर्वथा

रिक्षजातं—V. L. धनजातं

तद्वाधा—V. L. तु दशधा

परिकल्प्य च—V. L. (a) परिकल्पयेत्, (b) परिकल्पितम्, (c) प्रविभज्य तु; (Parāsharamādhava, p. 343), (d) प्रविभज्यते (Vivādaratnākara p. 528).

P. 1193, l. 2—for चक्ष read रिक्ष,

VERSE CLIII

हरेद्वद्यंशमंशं—V. L. द्वयंशमेकमंशं (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 144).

चतुरोंशान्—V. L. चतुरंशान् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 343).

P. 1193, l. 3—for विशिष्टायागमायाष्मै भा read विशिष्टोरागम-योरन्यो भा as in S.

— l. 4—for उक्तिया read उक्तियायाः

— l. 7—for सर्वं स्वरिक्ष्यो read सर्वत्र स्वत्वो

— l. 8—for शूद्रो लभ्य read शूद्रो लभते

— l. 9—for मूलं मते read मूलमन्ते

P. 1194, l. 2—for लभतेऽन्यन्नवियुक्तम् read न लभन्तेऽन्यन्नवियोक्तुम्

VERSE CLIV

यद्यपि स्यात् सपुत्रो—V. L. यद्यपि स्यात्सपुत्रो वा (Vivādaratnākara, p. 535).

प्यसत्पुत्रोपि वा भवेत्—V. L. (a) यद्यपुत्रोपि वा भवेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra p, 344 and Aparārka, p. 735), (b) यद्यपुत्रोपि वा भवेत्, (c) यद्यपुत्रोऽथ वा भवेत् (Vivādaratnākara, p. 535).

P. 1194, l. 3—for सपुत्रो read सत्पुत्रो

— l. 5—for इयन्तु व्रह्मय read इयम्ब्रह्मय व्य

— „ —for वहुवचनं read यदा वहुधनं

— l. 6—for समानभावजा read समानासमानजा

VERSE CLV

रिक्षभाक्—V. L. दायभाक्

P. 1195, l. 1—for दथात्तदास्य read दथात्

— l. 4—After स्तीति add चदन्तः as in S.

— l. 5—for का read काचित्

— l. 6—for शुशूषा चे read शुशूषुश्चे

— l. 7—Before एक add कथमात्ति

— l. 8—for अभ्रात् read अभ्रातृ

VERSE CLVI

वा—V. L. ये (Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1195, l. 13—for उन्निया read उन्नियस्य

P. 1196, l. 1—for तथाप्युक्तं read तथाचोक्तं

— l. 2—for लभते के read लभेत्तैके

— l. 3—for सवर्णेऽवपि read सवर्णेऽवसवर्णास्वपि

— „ —for याता read जाता

— „ —for जायांश रेद ज्यायेंश

VERSE CLVII

भार्या विधीयते—V. L. भार्यैपदिश्यते (Vivādaratnākara p. 532, Smṛtitattva II. p. 193).

P. 1196, l. 4—for लोमा read लोम

VERSE CLIX

बाध्यवाश—V. L. बाध्यवास्तु (Vivādaratnākara, p. 549).

VERSE CLXI

यादशं फलं—V. L. यादशं गुणं

तादशं फलं—V. L. (a) तादशं गुणं, (b) तादशं कुलं

P. 1196, l. 2—for शान्तु नाशङ्का read शाचुल्यवाशङ्का

— l. 3—for त्रानभियु read त्राननियु

P. 1197, l. 4—for तम read तमः

— l. 5—for मृणाया read मृणानपा

VERSE CLXII

यस्य यत्—V. L. यद् यस्य (Vivādaratnākara, p. 543 and Aparārka, p. 739).

P. 1198, l. 1—for यस्तल्पज read यस्तल्पजः

— l. 2—for को हेतुः read न हेतुकः

VERSE CLXIII

तु प्रजीवनम्—V. L. तप्रजीवनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra p. 348).

P. 1199,—for दन्ये read दथः

VERSE CLXV

पितृकिधस्य—V. L. पितृरिकिधस्य

P. 1200, l. 1—After एव add न

— l. 5—for नाफला read न फला

— „ —for न्तरपे read न्तरापे

VERSE CLXVI

For the first line, the Vivādaratnākara (p. 553) reads संस्कृतायां तु भार्यायां स्वयमुत्पादयेत् गम्.

स्वचेत्रे—V. L. स्वे हेत्रे (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

स्वयमुत्पादयेद्धि यम्—V. L. (a) स्वयमुत्पादयेद् द्विजम् (b) स्वयमुत्पादितश्च यः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 38).

प्रायमक्षिपकम्—V. L. (a) प्रथमक्षिपकम् (Rāghavānanda), (b) प्रथमक्षिपतम् (Vivādaratnākara, p. 553).

P. 1200, l. 7—for तायां read ताया

— l. 8—Before तेषा add न हि

— „ —for चतुरः read मन्वानाः

— „ —for रसान्सें read रसा न सं

— l. 11—for किमु read किं

— l. 12—for च जनके read चाजनके

— „ —for कुर्वन्नन्यो नेति read कुर्वन्नन्येनेति

— l. 13—for येतु read यसु

— „ —for जादिज read जादेरज

— l. 16—for नाशभि read नाई व्यभि

P. 1201, l. 1—for रुपे read रुपं

— „ —for ल्प read ल्पुप

— ll. 1-2—for योहि प्रायश्चित्त read यामिप्रायाच्च

— l. 2—for पुनरकर्मागमोऽप read पुनः कर्माङ्गमप

— l. 3—for सेवजे read सेवजादीनाम्पुनरप्त्वे as in S or सेवजादीनाम्पुनरप्त्वे as in Mad.

— l. 4—for श्वानिति read श्वाइति

— „ —for यदा read यथा

— „ —Before पुन add न

— l. 5—for अथ स्वयं read यथा च स

— l. 6—Omit अथ उत्तिष्ठा

— „ —for पुत्रिका read पुत्रिकापुनरस्य

— l. 7—for तदग्रहणमतस्तसा read तदग्रहणम् । तसा

VERSE CLXVII

स पुनः सेवजः स्मृतः—V. L. स शेयः सेवजः सुतः (Vivādaratnākara, p. 555).

व्याधितस्य—V. L. पतितस्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 38).

VERSE CLXVIII

सद्यं—V. L. सद्यः

दत्तिमः—V. L. दत्तकः

पिता च—V. L. पिता वा (*noted by Medhātithī, not approved by him, as Buhler says.*)

प्रीतिसंयुक्तं—V. L. प्रीतिसंयुक्तौ (Aparārka, p. 736).

P. 1202, l. 1—Omit वा after पठितुं

— „ —for छाँदा read छायां दा

— l. 2—for सर्वा read स्वस्वा

— l. 4—for ज्ञातितः read ज्ञातितः

VERSE CLXIX

गुणदोषविचक्षणम्—V. L. गुणदोषविचक्षणः

तु प्रकृत्याद्यं—V. L. यं प्रकृतीत (Nr̥tyasārasamuchchaya, p. 74).

विज्ञेयश्च—V. L. विज्ञेयस्तु

P. 1202, l. 5—for स तु read मे तु

— l. 6—for ननु read न तु

— „ —for तुक्त read तूक्त

— l. 7—for सथा read तदा

— „ —Before जातो add येनाहं .

VERSE CLXX

यस्य—V. L. यस्तु

न च ज्ञायेत—V. L. न विज्ञायेत

कस्य सः—V. L. कस्य चित्

स गृहे—V. L. स्वगृहे

P. 1202, l. 9—for द्वान्ता read द्वान्ति

VERSE CLXXI

P. 1203, l. 4—for अन्यत्वमप्यन्य read अन्यत्र । सथाप्यन्य

VERSE CLXXII

P. 1203, l. 6—After प्राक् add व्याख्यातः

— l. 7—for सत्यस्मि read सत्यम्यस्मि

VERSES CLXXIII—CLXXVIII

The Bhāṣya on these verses is not available.

VERSE CLXXIV

सद्गोऽपि वा—V. L. सद्गोऽथ वा (noted by Bālambhaṭṭī, on 2.131, Madanapārijātā p. 653).

अपत्यार्थ—V. L. अपत्यार्थ (Aparārka, p. 738).

स क्रीतकः—V. L. (a) स तु क्रीतः (Vivādaratnākara, p. 570),
(b) स क्रीतस्तु (Madanapārijātā, p. 653).

VERSE CLXXV

वा स्वयेच्छया—V. L. (a) वा यथेच्छया (b) स्वेच्छयापि वा (Vira-mitrodaya Samskāra, p. 743); (c) स्वेच्छयात्मनः

VERSE CLXXVI

सा—V. L. इसौ (Aparārka p. 92).

VERSE CLXXVII

यस्मै—V. L. यस्तु (Shuddhikaumudi p. 92).

आत्मानं स्पर्शयेदस्तु—V. L. आत्मानमर्पयेदस्तु

तस्तु स स्मृतः—V. L. तस्स उच्यते (Suddhikaumudi p. 92.)

VERSE CLXXVIII

यं ब्राह्मणस्तु शूद्रायाः—V. L. ब्राह्मणो यस्तु शूद्रायाः

VERSE CLXXX

यथोदितान्—V. L. यथोदितम्

P. 1207, l. 4—for कस्या read अनुकर्षा

VERSE CLXXXI

य पते—V. L. यत्र ते (Vivādaratnākara, p. 574).

अभिहिताः—V. L. विहिताः:

यस्य ते—V. L. (a) यस्यैते (Vivādaratnākara, p. 574), (b) यस्यैतत्

P. 1207, ll. 9—12,—सर्वेषामपि...र्थादः—all this should go under 202.

[The Bhāṣya on 182-202 is not available.]

VERSE CLXXXII

एकश्चेत्—V. L. यथेकः

सर्वैस्तान्—V. L. सर्वे ते (Vivādaratnākara, p. 582, Mitāksarā 2.132).

VERSE CLXXXIII

सर्वासा—V. L. शङ्खीना (Srāddhakriyākaumudi, p. 479).

प्राहु पुत्रवतीर्मनुः—V. L. पुत्रिण्यो मनुरब्रवीत् (Dattakamīmāṃsā, p. 14).

VERSE CLXXXIV

भ्रेयसोऽलाभे—V. L. भ्रेयसोऽभावे (Vivādaratnākara, p. 552).

VERSE CLXXXV

पुत्रा रिक्षद्वराः—V. L. पुत्रो रिक्षद्वरः (Aparārka, p. 653).

एव च—V. L. एव वा (Aparārka, p. 653).

आतर एव च—V. L. आतर अन्नं च

VERSE CLXXXVI

सम्प्रदातैषां—V. L. सम्प्रदस्तेषां (Aparārka p. 544).

After 186 some MSS. have the following additional verse.

असुतास्तु पितुः पत्न्यः समानांशाः प्रकीर्तिशः ।

पितामहश्च ताः सर्वा मातृकल्पाः प्रकीर्तिशः ॥

VERSE CLXXXVII

भवेत्—V. L. हरेत् (Smṛtitattva II, p. 195).

सकुल्यः स्यात्—V. L. सकुल्याः स्युः

After 187 some MSS. have the following additional half-line.

हरेर (द) नृत्विजो वाऽपि न्यायवृत्ताश्च याः क्लियः ।

VERSE CLXXXIX

द्रष्ट्वं—V. L. धने (Vivādaratnākara, p. 597).

VERSE CXC

सगोन्नात्पुन्रमा—V. L. गोन्नात्तन्तुं समा (Aparārka, p. 742).

पुन्रमाहरेत्—V. L. तन्तुमाहरेत् (Vivādaratnākara, p. 589).

स्यात्तत्स्मिन्—V. L. स्यात्तत्स्य

तत्र यदूरिक्षजातं—V. L. तत्र यो रिक्षभागः (Aparārka, p. 742).

तत्स्मिन्—V. L. तं तस्मै (Aparārka, p. 742).

VERSE CXI

द्वौ तु यौ—V. L. द्वौ चैव

VERSE CXII

समं सर्वे—V. L. सर्वे पुन्ना (Kalpataru quoted, Bālambhaṭṭī on 2. 145).

VERSE CXIII

यथादृतः—V. L. यथोशतः (Vivādaratnākara p. 516).

VERSE CXCIV

आतृमातृ—V. L. मातृआतृ

अध्यावाहनिक—V. L. अध्यावहनिक (Mitākṣarā, 2. 135-136).

प्रीतिकर्मणि—V. L. प्रीतितः स्त्रियै (Vivādaratnākara, p. 522).

VERSE CXCV

वृत्तायाः—V. L. वृत्तायाः

VERSE CXCVI

यद्वसु—V. L. यद्वनम् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 373 ; Vivādaratnākara, p. 519).

अप्रजायामतीतायाः—V. L. (a) अतीतायामप्रजसि (Vivādaratnākara, p. 519), (b) अतीतायामप्रजायाः (Smṛtitattva II, p. 186).

VERSE CXCVII

दत्तं—V. L. किंचित् (Vivādachintāmaṇi, Cal., 143).

यत्वस्थाः स्यात्—V. L. (a) यत्तुं तस्थाः; (b) यत्स्थै स्यात्

अप्रजायामतीतायाः—V. L. (a) अतीतायामप्रजसि (Aparārka, p. 753), (b) अतीतायामप्रजायाः

VERSE CXCVIII

स्त्रियो तु—V. L. स्त्रियास्तु (Madanapārijāta, p. 667).

VERSE CXCIX

मध्यगात्—V. L. मध्यकात्

VERSE CC

स्त्रीभिः—V. L. कम्भित् (Smṛtitattva II, p. 184).

VERSE CCII

तु व्याध्यं—V. L. (a) च व्याध्यं, (b) तन्म्याध्यं (Vivādaratnākara, p. 487).

प्रासाद्धादनमध्यन्तं—V. L. (a) प्रासाद्धादनमध्यङ्क, (b) प्रासाद्धादनमाङ्ग
तु

मनीषिणा—V. L. मनीषिणः (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 377).

पतितो शददद्भवेत्—V. L. पतिताः स्थुरदित्सवः (Vivādaratnākara, p. 487).

P. 1207, ll. 9-12—should come under this verse—

VERSE CCIII

तु—V. L. तु (Viramitrodaya Samskāra, p. 195).

दायमर्हति—V. L. दातुमर्हति

P. 1218, l. 1—for त्पञ्चसत्तानानामपत्य read त्पञ्चतश्तूनामापत्य

— l. 3—for जंतु read तम्भू

— „ —for वा तेन read वाऽनेन

— l. 4—after विवाहः add उपनेयता च जायक्षधपद्मगूडा
वातरेतसः क्षीवस्य दर्शिता । उन्मत्तादयस्त्वनुपनेयाः कुतस्तेषां विवाहः, as in S.

— „ —for ग्रहणासा read ग्रहणसा

— l. 5—for तस्य सर्वप्रवगृद्धेन्नपतितोपि स्मृति read तस्य
स्मृति

— l. 8—for तदर्शयितव्यम् read तदर्शितम्

VERSE CCIV

यदि विद्यानुपालितः—V. L. (a) यदि विद्यानुपालिनाम् (b) यदि
विद्यानुपालिनः (Mitākṣarā 2. 118).

VERSE CCV

ईहातरचेद्धनं—V. L. ईहासो यद्धनं (Vivādaratnākara, p. 507).

P. 1219, l. 5—for अस्येव विभा read अस्येवाविभा

— ll. 5-6—for अपिश्चेऽपि read अपिश्च इति

VERSE CCVI

मैथ्य—V. L. मैत्र (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 135).

माधुपर्किंक—V. L. माधुपार्किंक (Vyavahāramayūkha, p. 55).

P. 1220, l. 1—for विद्याया read विद्यया

— l. 2—for यद्यपे read यद्यप्ये

— „ —for जायमानेन read याजनेन as in S.

— l. 3—for यतस्तलभ्यते read यद्धनं लभ्यते as in S.

VERSE CCVII

विभाज्यः—V. L. विभाज्यः (Aparārka, p. 720).

P. 1221, l. 2—for न चेयं read न देयं as in N. and S.

VERSE CCVIII

For the second line the Mitākṣarā (2. 118) reads दायादेभ्यो
न तद्वद्याद्विद्यया लभ्यमेव च; so also Parāsharamādhava (Vyavahāra,
p. 377) and Madanapārijāta, (p. 685).

उपार्जितम्—V. L. उपार्जिष्येत् (Mitākṣarā, 2. 118).

पितृद्वर्ध्यं—V. L. पितृद्वर्ध्यं

तद्—V. L. च (Aparārka p. 723).

P. 1221, l. 6—omit न before वक्तव्यः as in N.

— l. 7—for मन्त्रे read मैत्रे

VERSE CCIX

पिता—V. L. यदा

मनवासं—V. L. (a) मनुपत्न् (b) मनवाद्यं (Vivādaratnakāra p. 461).

P. 1222, l. 1—for तदोक्तं read तदुक्तम्

— “ —for चेष्ट रेष्ट as in Gautama 25. 2.

— l. 2—for यतस्ते read यदैव ते

— l. 5—before नियोक्तद्यं add न

— “ —for पुन्नकामेन वा वि read पित्रा चाकामेन वि as in Gautama 15. 9.

— l. 6—for विति read निति as in Gautama 15. 9.

VERSE CCX

विभक्तः—V. L. संस्थाः (Vyavahāramayūkha, p. 65).

विभजेन्—V. L. विभजेयुः (Vivādaratnākara, p. 601).

उयैष्यं तत्र—V. L. (a) उयेष्टस्तत्र, (b) उयेष्टो हयत्र

P. 1222, l. 12—for त्वपिश्य read अपिश्य

— l. 13—for भूतः सर्वं read भूतपूर्वं

VERSE CCXI

P. 1223, l. 2—for तस्यां read तस्य

VERSE CCXII

विभजेन्—V. L. विभजेयुः (Mitākṣarā 2. 139).

P. 1223, l. 3—for संस्थाये गृहीयुः read संस्थाऽये ते गृहीयुः

— “ —for अपुत्रा read अप्रता

P. 1223, l. 4—for प्रहृता read प्रत्ताः

— „ —for प्रतिगोः read पतिगोः

— „ —for स्विय read न स्विय

— l. 5—for युर्यच्च read युर्ये च as in Mad.

P. 1224, l. 3—after जीवतोरिति add तत्र...दर्शयति which appears wrongly in l. 4.

VERSE CCXIII

यो उपेष्ठो...लोभाद्—V. L. यो लोभात्...उपेष्ठो (Vyavahāramayū-kha, p. 58).

सोऽज्ञे—V. L. सञ्जे (Mitāksarā 2. 126).

P. 1224, l. 5—for शनिह॑ read शानह॑

VERSE CCXIV

यौतकम्—V. L. यौतुकम्

P. 1225, l. 2—for पयेयन्ते read पयेयदा ते

— „ —for स्तद्वधन् read स्तद् धन्

— „ —for सारश् read तारशं

— l. 4—for स्वैव न यौतकम् read स्वैव तथोतकम्

VERSE CCXV

न पुत्रभागं विषमं—V. L. न तत्र विषमं भागं (Vivādaratnākara, p. 468).

P. 1225, l. 5—for सेभ्योऽस्मि read सस्यास्मि

VERSE CCXVI

हरेद्वनम्—V. L. धनं हरेत् (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 159).

ये स्युः—V. L. यैत्युः

P. 1226, l. 1—for भागे द्वयं read भागे भागद्वयं

— l. 3—before पितु add ये

— l. 4—for त एव मेव read तत एव

VERSE CCXVII

दायाद—V. L. दायाद् (Vivādaratnākara, p. 591).

VERSE CCXVIII

दृश्येत—V. L. दृश्यते

VERSE CCXIX

ज्ञेमं प्रचा—V. L. ज्ञेमप्रचा (Madanapārījñāta, p. 685).

पश्च—V. L. पाश्च

P. 1227, l. 2—for वृद्धा वास्तु चारा read वृद्धाः वास्तु च चौरा

The Bhāṣya on 220-227 is not available.

VERSE CCXX

विभागो—V. L. हि भागो

VERSE CCXXI

राज्यान्तकरणावेतौ—V. L. (a) राज्यान्तकरणावेतौ ; (Viramitrodaya Rājanīti p. 152), (b) राष्ट्रान्तकरणावेतौ (Vivādaratnākara, p. 611).

निवासयेत्—V. L. (a) निवासयेत्, (b) विवासयेत् (Vivādaratnākara, p. 611).

देष्ठौ—V. L. देष्ठौ (Vivādaratnākara, p. 611)

VERSE CCXXII

प्रकाश—V. L. प्रत्यक्ष (Vivādachitāmani, Calcutta, p. 166.)

प्रतिक्षात्—V. L. प्रतीक्षात् (do.)

VERSE CCXXIV

कारयेत् वा—V. L. (a) यज्ञ कारयेत् (Aparārka, p. 804); (b) यश्च कारयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 392), (c) कारयीत् वा (Viramitrodaya, Rājanīti p. 153); (d) कारयेत्था (Smṛtisārodhāra p. 334).

VERSE CCXXV

कितवान् कुशीलवान् कूरान्—V. L. (a) कितवाम्भुलवान् कैलान्, (b) कितवाम्भुलवान् क्रान्, (c) कितवान् कुशीलवान् केतान्, (d) कितवान् कुशीलवान् केरान् (Narāyaṇa, Vivādaratnākara, p. 315), (e) कितवान् कुशीलवान् चौरान् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 153).

VERSE CCXXVII

वैरकृतं—V. L. वै विकृतं (Vivādaratnākara p. 611).

VERSE CCXXIX

P. 1231, l. 3—for सम्बन्धेनाव् read बन्धनेनाव्

— l. 4—for कर्मणि read कर्मणी

VERSE CCXXX

For the second line Parāsharamādhava (Vyavahāra, p. 159) reads शिथिलाविलरउज्ज्वाद्यैर्चिष्टान्तृपतिमद्देनम्
दरिद्राणां च रोगिणाम्—V. L. दरिद्रानाथरोगिणाम्

P. 1232, l. 1—for दमः read दमं

— “ —for ष्यादि read फादि

VERSE CCXXXI

ये नियुक्तास्तु—V. L. येऽनियुक्तास्तु (noted by Medhātithi)
मृषः—V. L. मृषः

P. 1232, l. 4—for अन्यस्मा read अन्यतरस्मा as in S.

— l. 5—for माणो read माणे

VERSE CCXXXII

P. 1233, l. 2—for खितमस्ति read खितमिति

— „ —for संवाधशा read संबन्धेन शा

— l. 3—for ब्राह्मणयोरपि read ब्राह्मणस्यापि

VERSE CCXXXIII

भूयो—V. L. प्राज्ञो (Mitākṣarā 2. 306.)

तीरितं—V. L. (a) निर्णीतं (Nandana); (b) सारितं

यद्भवेत्—V. L. (a) सम्भवेत् (Smṛtitattva, II p. 231);

(b) विद्यते (Mitākṣarā 2. 306).

निवर्तयेत्—V. L. (a) निवर्तते, (b) पि वर्तयेत् (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 161).

विद्यात्—V. L. ज्ञेयं (Mitākṣarā 2. 306).

P. 1233, l. 5—for विकारणे read विकरणे

— l. 6—for तु शब्दं read तुशिष्टं

— l. 7—धनग्रण्य.....शानादिना—all this should go under verse 234.

After 233 some MSS. have the following additional verse— तीरितं चानुशिष्टं चयो मन्येत विकर्मणा ।
द्विगुणं दण्डमास्याय तत्कार्यं पुनरुद्धरेत् ॥

VERSE CCXXXIV

अमात्यः—V. L. अमात्यः

प्राद्विवाको—V. L. प्राद्विवाका

यक्षुयः—V. L. (a) यक्षुर्यात्, (b) यः कुर्यात्

तं सहस्रं च—V. L. (a) तान् सहस्रं च; (b) सहस्रं चैव; (c) सहस्रं तात्र

P. 1234, l. 1—for पर्यतस्तु read पर्यं तु

— “—for प्रजा read अजा

VERSE CCXXXV

तस्करो—V. L. स्तेष्मि च

शेयाः—V. L. वेयाः

VERSE CCXXXVI

P. 1235, l. 2—for त्वंकिनः शरीर read त्वंकनं शारीर

VERSE CCXXXVII

स्तेषे च—V. L. स्तेषे तु

प्रश्नहयशि—V. L. प्रश्नप्रस्थाशि—(Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 304).

VERSE CCXXXVIII

For the second line the Vivādaratnākara (p.635) has the following—चरेयुः पृथिवीं सर्वां दाव्यास्तूतमसाहसम्

असंयाज्याः—V. L. (a) असंयोज्याः; (b) असम्भोज्याः (Prāyash-chittavivēka, p. 27).

असम्भोज्याः—V. L. असम्भाज्याः (Prāyashchittavivēka, p. 27).

विगहितः—V. L. (a) विवाहितः; (b) विवाहिनः (Vivādaratnākara, p. 635).

P. 1236, l. 2—for अविग read विग

VERSE CCXXXIX

शातिसम्बन्धिभिः—V. L. शातिसम्बन्धिनः

P. 1236, l. 5—for दोषे read योगे

VERSE CCXL

तु कुर्वाणा... नारूप्या राजा ललाटे स्युः—V. L. त्वकुर्वाणा... अरूप्या
राजा ललाटेषु

पूर्वे वर्णा—V. L. (a) सर्ववर्णा, (b) सर्वे वर्णा, (c) पूर्ववर्णा (Mitāksarā,
2. 270).

ललाटे स्युः—V. L. (a) ललाटे तु, (b) ललाटेषु

P. 1236, l. 6—for शूद्रादावन्यपूर्ववर्णा read शूद्रादन्ये पूर्ववर्णा as
in Mad.

VERSE CCXLI

ब्राह्मणस्यैव—V. L. ब्राह्मणस्यैव

VERSE CCXLII

तान्यकामतः—V. L. तानि धर्मतः (Vivādaratnākara, p. 635).

हार—V. L. हानि (Vivādaratnākara, p. 635).

VERSE CCXLIII

महापातकिनो—V. L. महापातकिनां

तेन दोषेण—V. L. तेनाधर्मेण (Vivādaratnākara, p. 637).

दोषेण—V. L. पापेन

VERSE CCXLIV

पपादयेत्—V. L. पक्षपयेत् (Vivādaratnākara, p. 637).

तं—V. L. तत् (Prāyashchittavivēka, p. 122).

श्रुतवृत्तोपपन्ने वा—V. L. (a) श्रुतवृत्तोपसम्पन्ने; (b) श्रुतविद्योपसम्पन्ने
(Vivādaratnākara, p. 637).

VERSE CCXLV

राज्ञो—V. L. राज्ञो (Vivādaratnākara, p. 638).

दण्डधरो—V. L. दण्डधनो (Vivādaratnākara, p. 638).

P. 1238, l. 5—for किनो read किनो as in S.

VERSE CCXLVI

पाण्डवभ्यो—V. L. ब्राह्मणभ्यो (Vivādaratnākara, p. 638).

यत्र वर्जयते—V. L. यत्र च नियते

कालेन—V. L. कोके तु (Nandana).

P. 1239, l. 1—for माणश्च read माणं च

— l. 2—for विकृतिः read विकृतं

— „ —for विविहानम् read लिविहीनम्

VERSE CCXLVII

यथोक्तानि—V. L. यथोक्तानि (Vivādaratnākara, p. 638).

विकृतं न च—V. L. (a) विकृतिर्न च, (b) विकृतं च न

VERSE CCXLVIII

यैरुद्धेजनकरै—V. L. यैस्तमुद्धेजकरै (Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 396).

P. 1240, l. 1—for स्थायः read स्थायैः

VERSE CCXLIX

सावान् वध्य—V. L. यावान् वध्य (Vivādaranātakara, p. 649).

धर्मस्तु विवियच्छतः—V. L. धर्मस्त्वैव वियच्छतः (do.)

P. 1240, l. 3—for राजोऽप्रयु read राज उपयुँ

— ll. 3-4—for प्रत्यवरोधेन read प्रत्यवायेना

— l. 4—for यच्छति read यच्छत इति

— l. 5—for संस्कारा read संहारा

— „ —for इष्टा read इष्टा

— l. 6—for दितियुक्तं read दित्युक्तं

— l. 7—for दोषः read ऽदोषः

VERSE CCL

उदितोऽयं विस्तरशो—V. L. उदितोविस्तरेषायं (Vivādaratnākara, p. 618).

हारस्य विर्यायः—V. L. हारविविर्यायः (do.)

VERSE CCLI

धर्म्याणि कार्याणि—V. L. कार्याणि सर्वाणि (Vivādaratnākara, p. 618).

VERSE CCLII

निविष्टदेशस्तु—V. L. निविष्टदेशेषु

कृतहुगंशच—V. L. कृतहुगंस्तु

P. 1241, l. 2—for तस्मैश्च विष्ट्वा

VERSE CCLIII

P. 1241, l. 4—for आर्थकृतं read आर्थं

— „ —for कर्तव्येत read कर्तव्यं इत

— „ —for ते च read तेन

P. 1242, l. 2—for भावमात्रेण read भावमात्रं न

— l. 3—for पालनेपि read पालनमपि

— „ —for स्वराज् read स्वराज्य

— l. 5—for दनार्थं read दार्थं

— l. 6—for वित्या तु read वित्याननु as in Mad.

— „ —for अथो read अतो

VERSE CCLIV

तस्य—V. L. यस्य

स्वर्गार्थ—V. L. स्वर्गार्थस्तु

VERSE CCLV

विभयं तु—V. L. विभयं हि (Vivādaratnākara, p. 294).

तस्य तद्वर्धते—V. L. तस्याभिवर्धते,

सिद्ध्यमानः—V. L. सेव्यमानः:

VERSE CCLVI

हारकान्—V. L. हारिणः (Vivādaratnākara, p. 289).

VERSE CCLVII

तेषां—V. L. त्वेषां

त्वेते ये स्तेनाटविकादयः—V. L. (a) त्वेवं स्तेनाटव्यादयो जनाः (Vivādaratnākara, p. 291).

(b) त्वेते स्तेनाटव्यादयो जनाः

(c) चैव स्तेना अटविका जनाः

(d) त्वेषां ये स्तेनाटविकादयः

P. 1243, l. 3—for तुलादिना read तुलाविशेषण

— l. 4—for शकाः जवनिका read शवञ्चकाः वाणिजकाः

VERSE CCLVIII

श्रौपधिकाः—V. L. सोपधिकाः (Vivādaratnākara, p. 291).

उत्कोचकाश्रौपधिका वञ्चकाः कितवास्तथा—V. L. उत्कोचकाश्रौपधिकान् वञ्चकान् कितवास्तथा

भद्रश्वेतशिकैः सह—V. L. (a) भद्राश्वेतशिकैस्सह, (b) भद्राश्वेतशिका-स्तथा (c) भद्राश्वेतशिकास्तथा, (d) भद्राश्वेतशिकास्तथा, (e) भद्राश्वेतशिकैस्सह (Vivādaratnākara, p. 291).

मङ्गलादेशवृत्तान्—V. L. मङ्गलादेशवृत्तान्

P. 1243, l. 6—for उत्कोचकार्येण read उत्कोचका ये

— l. 7—for वस्त्रभ्य read वस्त्रभ्य

— „ —for हठोपकारे read अपकारे

P. 1244, l. 1—for उपधावनग्रह read उपधिः । कितवा धनग्रह

P. 1244, l. 2—for न्यग्रस्ता read न्यग्रोदयस्ता

- l. 3—for नानाकारण read नाकारिणे।
- “ —for ग्रीमिषान् read ग्रीमीषान्
- “ —for यात्युप read ये द्युप
- l. 5—for आदेश read मङ्गलादेश

VERSE CCLIX

शिल्पोपचार—V. L. शिल्पोपकार

P. 1244, l. 8—for निपुणाश्रावकारे read निपुणाश्रोपचारे

VERSE CCLX

एवमाणान्—V. L. एवमादीन्

विजानीयात्—V. L. विजातीयान्

P. 1245, l. 1—for धान read धान् न

- l. 2—for न यदि read नयति
- l. 3—for मूर्खाचास्त्र read मूर्खाज्ञास्त्र
- “ —for वादि read वादी
- l. 4—for चारण read चारिण
- ll. 4-5— तु स्त्यकर्म.....कथयिष्यन्ति—all this should go under verse 261.

VERSE CCLXI

सुचरितैः—V. L. तु चरितैः (Vivādaratnākara, p. 293).

गूढै—V. L. तैस्तै (Vivādaratnākara, p. 293).

प्रोत्साध—V. L. (a) प्रोत्साध (Vivādaratnākara, p. 293), (b) प्रोत्साध, (c) प्रोत्साधं

VERSE CCLXII

भिस्यात्य—V. L. भिज्ञात्य (Vivādaratnākara, Calcutta, p. 79).

The Bhāṣya on verse 262 to 273 is not available.

VERSE CCLXIII

विभूतं—V. L. निगूँ

VERSE CCLXV

जीर्णो—V. L. शीर्णो (Aparārka, p. 841).

VERSE CCLXVI

तत्सहायैरनुगतैर्नानाकर्मप्रवेदिभिः—V. L. तत्सहायैः स्वानुगतैर्नानाकर्मप्रवेदिभिः

उत्साहयेत्—V. L. उत्साहयेत् (Govindarāja).

उत्साहयेऽचैव—V. L. उत्साहयेऽचैव

VERSE CCLXVIII

ज्योपदेशैः—V. L. (a) ज्यापदेशैः, (b) उपप्रदेशैः

VERSE CCLXIX

समित्र—V. L. समुत्र

VERSE CCLXXI

बातयेत्—V. L. ताडयेत् (Vivādaratnākara, p. 339).

VERSE CCLXXII

राह्वेषु रशाधिकृतान्—V. L. (a) राह्वे उरे वाधिकृतान्; (b) राह्वेषु राह्वाधिकृतान् (Aparārka, p. 850, Vivādaratnākara, p. 341).

अभ्याधातेषु—V. L. अभ्यागतेषु (Vivādachintāmaṇī, Calcutta, p. 93).

द्रुतम्—V. L. द्रुतान्

चोदितान्—V. L. देशितान् (Vivādaratnākara, p. 341).

VERSE CCLXXIII

समर्थोषेत्—V. L. समाप्तोषेत् (Vivādaratnākra, p. 625).

VERSE CCLXXIV

हिताभङ्गे—V. L. (a) इडाभङ्गे, (b) हिडाभङ्गे, (Aparārka, p. 850),
(c) तडागभङ्गे, (d) सेतुभङ्गे

नामिधावन्तो—V. L. नन्मिधावन्तो (Aparārka, p. 850).

P. 1250, l. 2—for निर्वास्येना read निर्यास्यना as in N.

VERSE CCLXXV

कोपापहतं न्—is misprint for कोषापहतं न्

प्रातिकूस्येष्ववस्थितान्—V. L. (a) प्रतिकूलेषु च स्थितान् (Aparārka, p. 853, Mitāksarā 2. 302), (b) प्रतिकूषेष्ववस्थितान् (Vivādaratnākara, p. 367), (c) प्रतिकूलेषु वा स्थितान्, (d) प्रतिकूस्येष्ववस्थितान्

ररीणां—V. L. वीररीणां (Vivādaratnākara, p. 367).

बातयेद्विविधैर्दण्डरीणां चोपजापकान्—V. L. (a) अरीणामुपधायतो
बातयेद्विविधैर्वै; (b) अरीणां चोपजापकान्—हरेस्वर्वस्यमेव च (Parāsharamā-
dhava Vyavahāra, p. 395).

P. 1250, l. 3—for जाति read जाति

VERSE CCLXXVI

छित्वा—V. L. (a) कृत्वा; (b) मित्वा (Aparārka, p. 845).

तीक्ष्णे शूले—V. L. तीक्ष्णशूले (Mitāksarā, 2. 275).

VERSE CCLXXVII

अङ्गुलीः—V. L. अङ्गुली (Vivādaratnākara, p. 321,
Parāsharamādhava Vyavahāra, p. 302, Aparārka, p. 845).

प्रथमे ग्रहे—V. L. प्रथमाग्रसि (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 87.)

VERSE CCLXXVIII

मोषस्य—V. L. मोषत्य

हन्तात्—V. L. शिष्यात्

चौरसिवेश्वरः—V. L. (a) चौरान्नरेश्वरः (Vivādaratnākara p. 338),
(b) चौरानिवेश्वरः (Aparārka, p. 849).

P. 1252, l. 1—for सीता read शीता

VERSE CCLXXIX

तडागभेदक—V. L. (a) तडाकभेदकान्, (b) तडाकभेदकम्

यद्वापि—V. L. (a) तद्वापि, (b) तथापि

दाप्यस्तूतम्—V. L. (a) दाप्यशोत्तम्, (b) दयाज्ञोत्तम् (Vivādaratnākara, p. 365).

The Bhāṣya on 280 and 281 is not available.

VERSE CCLXXXI

तडागस्य—V. L. तडाकस्य

VERSE CCLXXXII

अमेधं चाशु शोधयेत्—V. L. (a) अमेधं च प्रशोधयेत्; (b) अमेध्यानां च शोधनम्

P. 1253, l. 1—for दिनि read दिभिनि

VERSE CCLXXXIII

तष्ठ—V. L. न तु (Aparārka, p. 765).

आपद्वगतोऽप्यवा वृद्धो—V. L. (a) आपद्वगतो वा वृद्धो वा; (b) आपद्वगतस्तथा वृद्धो (Vivādaratnākara, p. 222).

P. 1253, l. 3—for शक्ता गृ read शक्तास्ते गृ

VERSE CCLXXXIV

P. 1254, l. 2--for वाऽनन्यरत read वाऽत्परत

VERSE CCLXXXV

प्रतिकु—V. L. अनुकु (Vivādachintāmaṇi, Calcutta, p. 101).
पञ्च दण्ड—V. L. दण्डात्पञ्च (Vivādaratnākara p. 363).

P. 1254, l. 4—before येन add संक्रमः

— “ for संक्रमध्वज read ध्वजः

— l. 5—for धीतप्रत्यापस्ति read धीतप्रत्यासस्ति as in Mad.

VERSE CCLXXXVI.

च दण्डः—V. L. तु दण्डः (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 100.)

अपवेषे—V. L. अपि वेषे

P. 1255, ll. 2—for तेन कु read अकु

— “ —for अन्न वेष्टिमैदने विष्टने read अवेष्टिप्रदेशेन
विष्टयते

— l. 3—for विष्टरे read विष्टयते

VERSE CCLXXXVII

समाप्तयात्—V. L. (a) स प्राप्तयात् (Aparārka, p. 822), (b)
सम्प्राप्तयात् (Vivādachitāmaṇi, Calcutta, p. 80.)

मध्यममेव—V. L. मध्यम एव

P. 1255, l. 8—After समर्थेन add न

VERSE CCLXXXVIII

च सर्वाणि—V. L. च कष्टाणि (Nandana.)

राजमार्गे विवे—V. L. (a) राजा मार्गे विवे; (b) वामाङ्गे विविवे
(Vivādaratnākara p. 630).

दुःखिता—V. L. दुःख्ता

VERSE CCLXXXIX.

प्राकारस्य च भे—V. L. प्राकारस्यातुभे (Vivādaratnākara, p. 367.)

द्वाराणां भेत्तारं—V. L. द्वाराणां भेत्तारं (do.)

प्रवासयेत्—V. L. प्रवासयेत् (do.)

After (289) some MSS. have the following additional verse :—

एतेनैव तु कर्मणि श्रान्तः श्रान्तः पुनः पुनः ।

कर्माण्यारभमाणं तु पुरुषं स्तो निषेवते ॥

P. 1256, l. 4—for दुर्गता read दुर्गंगता

VERSE CCXC

चानासैः—V. L. (a) चानासौ; (b) चानासैः; (c) विद्वेषे (Aparārka, p. 821.)

(d) चानासे

P. 1256, l. 8—for भूताचाप्तराः read भूतविद्याः as in F. N. as in Mad.

VERSE CCXCI

बीजोत्कृष्टा—V. L. (a) बीजात्कृष्टा, (b) वीर्योत्कृष्टा,

(c) बीजोऽकृष्ट्यः, (d) बीजोत्कृष्टः,

(e) बीजोत्कृष्टाः (f) बीजोत्कृष्टोः,

(g) बीजोत्कृष्टा, (h) बीजोत्कृष्टं (i), बीजोत्कर्षी

(Vivādaratnākara, p. 296.)

विकृतं—V. L. विविधं

भेदकश्चैव—V. L. भेदनाश्चैव (Aparārka, p. 825.)

विकृतं प्रामुह्याद् वधम्—V. L. प्रामुह्याद् विकृतं वधम् (Vivāda-chitāmani, Calcutta, p. 81.)

P. 1257, l. 1—for विजानि read बीजानि

— l. 2—for बीजं यस्क read बीजसुख

VERSE CCXCII

P. 1257, l. 8—for न्याये read न्यायाणं

VERSE CCXCIII

पहरणे—V. L. पहारे तु (Vivādaratnākara, p. 324).

प्रकल्पयेत्—V. L. प्रवर्तयेत्

P. 1258, l. 2—for कार्यं श्री read कार्यस्त्री

— l. 3—for द्रष्ट्य ज्ञानाप्यनु read द्रष्ट्यज्ञात्यनु

VERSE CCXCIV

सप्ताङ्ग—V. L. (a) समस्तं, (b) समग्रं, (c) समस्ता (Viramitrodaya.)

P. 1258, l. 10—for दिति read दिनेति

— “ —after प्रकृतिवेन add गुरुलघुभावशः । प्राकृतीनामेवार्थ उद्धयते । यदि महान् ज्ञोभो ऽमात्यादि राज्यप्रकृतिवेन

P. 1258, l. 11—for योध्र read शोध्र

P. 1259, l. 1—for मन्त्रि read मन्त्री

— l. 3—for कापालिनि read कपालानि

— l. 4—for योज्यो भेदः read यो भेदः

VERSE CCXCV

महत्—V. L. नृपः (Viramitrodaya Rājanīti, p. 278).

P. 1259, l. 5—for स्वबलङ्घ्य read स्वघ्य

— “ —for सुवर्णं read स्ववल

— “ —for दण्डः read दण्डकाशयोः

— “ —for राहूं read राहूयोः

— “ —for शकार्यं read शकायां

VERSE CCXCVI

सप्ताहस्येव ह—V. L. सप्ताहस्यास्य (Vīramitrodaya, Rājanīti, p. 320).

विष्टधरय—V. L. विश्वधरस्य

P. 1260, l. 1—for दिशवष्ट read दिति । विष्ट

— l. 2—after कैकस्य add न

— l. 3—for तदनाद read तन्महताद

VERSE CCXCVII

तुषे हु—V. L. तुषे हि

भेषं—V. L. शिष्टं

VERSE CCXCVIII

कर्मणाम्—V. L. केवलम्

महीपतिः—V. L. (a) परात्मनः; (b) परात्मनोः

P. 1261, l. 3—omit वा after कर्मणि

VERSE CCXCIX

आरभेत ततः कार्यं संचिन्त्य गुरुलाघवम् ।—V. L. गुरुलाघवतो शास्त्रा
ततः कर्म समाचरेत् (Nandana).

P. 1261, l. 6—for क्रोध read क्रोधसमुद्धानि

— l. 7—for समहीतं read समीहितं

VERSE CCC

P. 1262, l. 1—गीता (नृथगीता)...वेदितव्यानि—This should go under verse 299.

— l. 2—for जानो पि read जा अन्योपि

— „ —for जन read जान

— „ —for चीयन्ते read चीयते

VERSE CCCI

P. 1262, l. 4—for शेषत् read शेष

— “—for सिद्धेः read सिद्धः

— “—for वृत्तादि read वृत्तानि युगादि

VERSE CCCII

कर्मस्वभ्युदयतस्त्रेता विचरंस्तु कृतं युगम्—V. L. (a) कर्मस्वोऽभ्युदितस्त्रेता
विकृतं सुकृतं युगम्

(b) धर्मस्वोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम् ।

(c) कर्मस्वोऽभ्युदितस्त्रेता विकृतं सुकृतं युगम्

P. 1263, l. 1—for अनुष्ठान read अनुथान

— “—for याना तिष्ठ read याननुतिष्ठ

— l. 2—for संपादा read संपदा

VERSE CCCIII

वायोऽम्—V. L. वातस्य (Viramitrodaya Rajānīti, p. 19).

VERSE CCCIV

स्वं—V. L. तत् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

चरन्—V. L. चरेत्

VERSE CCCV

राज्यान्—V. L. राज्यान्

विरयं—V. L. सन्ध्यक् (Nandana, Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

VERSE CCCVI

वियन्तव्याः प्रजा—V. L. वियन्तव्याः सर्व (Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

VERSE CCCVII

प्रजाः—V. L. सर्वे

P. 1264, l. 3—for राष्ट्रेन read राष्ट्रे

VERSE CCCVIII

वरुणैन यथा पाशैर्बद्ध एवाभिदृश्यते—V. L. वरुणेनापि पाशैश्च वध्यते
वारुणैर्नैः

एवाभिदृश्यते—V. L. एव हि दृश्यते

P. 1264, l. 4—for अवशक्तिः read अविशेषितः

— „ —for कार्यं read आकार्यं

VERSE CCCIX

चान्द्रवृत्तिको—V. L. चन्द्रवृत्तिको (Viramitrodaya Rājanīti, p. 19).

P. 1265, l. 1—for निर्वाता आपञ्ज read निर्वात

VERSE CCCXII

युसो—V. L. युक्तो

P. 1266, l. 1—for हारः श्लो read हारश्लो

VERSE CCCXIII

आस्यान्—V. L. आस्यम् (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

सथः सबलवाहनम्—V. L. सभूलवलवाहनम्

VERSE CCCXIV

सर्वभक्षयो—V. L. (a) सर्वभष्टो, (b) सर्वभस्ता
चाप्यायितः सोमः—V. L. (a) चाप्यायितश्चेन्दुः

VERSE CCCXV

लोकानन्यान् सज्जेयुस्ते—V. L. लोकानन्योकान् कुयुस्ते (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151.)

VERSE CCCXVI

यातुपाश्रित्य—V. L. (a) यान् समाश्रित्य (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151), (b) तान् समाश्रित्य

ब्रह्मैव च—V. L. ब्रह्म चैव (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151).
येषां—V. L. तेषां

VERSE CCCXVII

The Viramitrodaya (Rājanīti, p. 151) reads the verse as

प्रणीतश्चापणीतश्च यथाप्रिदैवतं महत् ।
एवं विद्वानविद्वांश्च ब्राह्मणो दैवतं महत् ॥

P. 1268, l. 1—for नादिकि read दानादिकि as in S.

VERSE CCCXVIII

वर्धते—V. L. (a) पूज्यते (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151);
(b) वर्तते

P. 1268, l. 3—for व्यविज्ञे read व्यनवज्ञे

VERSE CCCXIX

वर्तन्ते—V. L. वर्तते (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151).

हि तद्—V. L. (a) महत् (b) हि सः

ब्राह्मणाः पूज्याः—V. L. ब्राह्मणः पूज्यो (Viramitrodaya Rājanīti, p. 151).

VERSE CCCXX

चत्रस्वाति प्र—V. L. चत्रस्वापि प्र (Viramitrodaya Rājanīti, p. 152).

स॑शः—V. L. स॑तः

P. 1268, l. 5—for विसावस्था read विसाः व्यवस्था

P. 1269, l. 2—after नाशकः add नैवम्

VERSE CCCXXI

P. 1269, l. 3—omit केनैवम्

— l. 5—for सर्वं read सर्वत्र

VERSE CCCXXII.

सम्पूर्क—V. L. संयुक्त (Viramitrodaya Rājanīti, p. 143).

उत्रं च—V. L. उत्रं तु

इह चामुन्न—V. L. इहामुन्न च

P. 1270, l. 1—for उत्रिय read उत्रं

VERSE CCCXXIII

उत्रे राज्यं समासूज्य—V. L. (a) उत्रे राज्यं समासाय, (b) पुत्रे राज्यं समासूज्य, (c) सुतं राज्ये समावेश्य

P. 1270, l. 3—for रजसा read जरसा

VERSE CCCXXIV

सदा युक्तो—V. L. समायुक्तो

P. 1270, l. 9 तदायु read सदा यु

— „ omit लोकेभ्यस्त्वरः

VERSE CCCXXV

P. 1271, l. 1—omit शुद्धेण

— „ for पचारे read पचारं

VERSE CCCXXVI

कृत्वा दारपरिग्रहम्—V. L. कृतदारपरिग्रहः (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1271, l. 3—for नियुक्तः read नित्ययुक्तः

VERSE CCCXXVII

P. 1271, l. 5—for विका यै यां वद्मर्या प्रीति read विकायै यावद्मर्यापीति

VERSE CCCXXVIII

कामः—V. L. कामं

कथंचन—V. L. प्रयत्नतः

P. 1272, l. 2—for सुक्ष्य read सुच

— l. 4—omit यदा

— „ for प्रकृतिः read प्रवृत्तिः

VERSE CCCXXIX

विद्यादर्थ—V. L. विद्यादर्थ (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXX

बीजानासुसिविच्च—V. L. बीजोस्त्रिविच्चियुक्तः (Madanapārijāta, p. 227).

सेन्द्रोषगुणस्य—V. L. सेन्द्रबीजगुणस्य

मानयोगां च—V. L. (a) मानयोगांश्च (Madanapārijāta, p. 227),

(b) अनयोगां च

P. 1273, l. 1—for सुच्यते...सुच्यते read सुच्यते...सुच्यते

VERSE CCCXXXI

गुणागुणान्—V. L. गुणागुणम् (Madanapārijāta, p. 227).

परिवर्धनम्—V. L. (a) च विवर्धनम् (Parāsharamādhava, 417),

(b) वृद्धिरजनम् (Madanapārijāta, p. 227).

P. 1273, l. 3--for विक्रेयं read विक्रेय

VERSE CCCXXXII

दधात्—V. L. विद्धात् (Madanapārijāta, p. 227).

अस्तमेव—V. L. भक्ष्यमेव (Madanapārijāta, p. 227).

VERSE CCCXXXIV

यशस्विनाम्—V. L. तथस्विनाम्

नैश्रेयसः—V. L. निःश्रेयसः (Madanapārijāta, p. 230).

VERSE CCCXXXV

स्तुवाण—V. L. स्तुःशान्तो (Parāsharamādhava Āchāra, 418)

ब्राह्मणापाश्रये—V. L. (a) ब्राह्मणाधाश्रये, (b) ब्राह्मणोपाश्रये (Parāsharamādhava Āchāra p. 418).

P. 1275, l. 1—for शुचि read शुचिः

Adhyaya X

Before verse (1) some manuscripts add the following line :—

अतः परं प्रवृश्यामि अध्येतस्य स्य यो विधिः

VERSE I

P. 1277, l. 1—Before ग्रहणार्थं add वेदः कृत्सनेऽधिगम्तस्यो
सरहस्यो द्विजम्ननेति, as in A. N. S. & C.

P. 1277, l. —for वेदस्य वा read चा

— l. 7—for ज्ञाति read जाति

— l. 11—before तथा add उद्यते

— „ —for यत read अत

— „ —for तथा read यथा

— l. 12—for मेव read मेवं

VERSE III.

वर्णानां—V. L. सर्वेषां

P. 1278, l. 7—omit द्वयङ्गमाभिरित्यादि [ग्राम एव]

— l. 8—for रेकादशतो read रेकादशद्वादशयोः

VERSE IV

P. 1279, l. 5—for स्यादेवत्त्वं read स्याद् एताश्च as in A. and N.

— „ —for युक्तो read युक्ता

— „ —for तार्थः read तार्थाः

— l. 7—for शङ्कृथते read शङ्कृतेत

— l. 8—for मयं श्लो read परः श्लो

VERSE V

P. 1280, l. 4—for चर्में read चर्मैः as in S. and A.

- “ —for शक्यं read शक्य
- l. 5—for भर्तुसं read सं as in S,
- l. 7—for तनय read तत् एव य
- l. 9—for यद्यपि read यद्यपि
- “ —for पुनःपुनः read पुनः
- l. 12—for नाक्षेत्रु read नाक्षत्रुं
- l. 13—for शब्दमपसार्य read शब्दपर्यायेण as in N. and A.
- l. 21—for प्रमाणं तैरेव read प्रमाणांतरङ्गच as in S.
- l. 22—for श्लोकैः read श्लोको
- “ —for पुरुषा read सा as in S.
- “ —for भ्युप read प्युप
- l. 26—for वचनात्वात् read वर्धनत्वम् । त
- l. 28—for केन read एकेन
- l. 27—for यदर्शं read अदर्शं

P. 1281, l. 5—for गारभाद्वैङ्ग read गौरश्वाद्वैङ्ग

- l. 10—for अन्तरेप्र read अन्तरप्र
- l. 14—after चर्माः read यत्र
- “ —for स्वीयो read खियो
- l. 16—for न्तरेण श्रित्व read न्तरत्व
- l. 20—for देष read देष

P. 1281, l. 20—for तदु read तषु as in S.

— l. 24—for ज्यते प्राप read उपते तन्नाप as in S.

— „ —for च सच read वचनम्

— l. 26—for तासु read तास्तु

— „ —for वाद्यतं ध read वान्वयध

P. 1282, l. 2—for तद्वा read तद्वा

— l. 4—for तस्त्वत read तस्तत

— l. 5—for अते read अतो

— l. 6—for स्तिमे read स्थितमे

VERSE X

P. 1285, l. 2—for सदा read अपसदा

— „ —for फलदा अपशीर्णः read फलादवसक्तः

— „ —for भिद्यन्ते read निन्द्यन्ते

VERSE XI

P. 1285, l. 3—for म्ये नत्व read म्येन त्व

VERSE XII

शूद्रादायोगवः—V. L. (a) शूद्राचायोगवः, (b) शूद्रादयोगवः

चाण्डालश्चा—V. L. चाण्डालस्त्व

वर्णसंकराः—V. L. (a) वर्णसंकरे

जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

VERSE XIII

यथा—V. L. तथा

प्रातिष्ठोम्येति—V. L. (a) प्रातिष्ठोम्ये तु, (b) प्रातिष्ठोम्येन

P. 1286, l. 4—for नत्वध्ययनादिषु read न तु यजनादिषु as in S.

— l. 5—for कीर्तिरक्षोके read कीर्तिश्लोके as in S.

— „ —for एवं read एव.

— „ —for चण्डाल read चण्डालवद्

VERSE XIV

P. 1287, l. 1 for न्तरानाम्नः read न्तरनाम्ना

— l. 2—Omit या before जातिः

— l. 3—for तहर्येवद् read न शेतद् as in A.

— l. 4—for दोषाः read दोषः

VERSE XV

P. 1287, l. 5—for स्मैल्लोकेन read स्मिंश्लोके न

VERSE XVII

एव तु—V. L. एव या

VERSE XVIII

पुकसः—V. L. (a) पुष्कसः; (b) पुरुक्सः

VERSE XIX

चतुर्जीतस्तथोग्रायां—V. L. उग्रातु जातो चत्तायां

तथोड्यायां—V. L. तथोड्यां च

वेण—V. L. वेन.

कीर्त्यस्ते—V. L. कीर्तिः (Parāsharamādhava Prāyashchitta,
p. 56.)

VERSE XX

जनयन्त्यव्रतांस्तु तान्—V. L. (a) जनयन्त्यव्रतान् सुतान् (b) जनयन्त्यव्रताणां
(noted by Medhātithi, who does not mention any such var.
lec. as 'avrataḥ' as wrongly asserted by Buhler.

वृत्याचिति विविर्दिंशेत्—V. L. वृत्याचित्यभिविर्दिंशेत्

VERSE XXI

भूजकण्टकः—V. L. (a) भूजंकण्टकः (b) भूत्यकण्टकः (c) भूष्यकण्टकः.
वाठधानौ—V. L. (a) वाठधानौ, (b) वाढधानौ
पुष्पधः शैख एव च—V. L. (a) पुष्पशैखर एव च, (b) पुष्पः
शैखकस्तथा, (c) पुष्पशैखर एव च, (d) पुष्परेषरएव च, (e) पुष्पवसैशैखस्तथा,
(f) पुष्पशीबक एव च.

VERSE XXII

वृत्यालिङ्गिवि—V. L. (a) वृत्यालिङ्गिवि, (b) वृत्यालिङ्गिवि, (c)
वृत्यालिङ्गिलिवि

VERSE XXIII

कारुषश्च—V. L. पारुषश्च

विजन्माच—V. L. निजङ्गश्च

VERSE XXIV

जायन्ते वर्णसंकराः—V. L. जायते वर्णसंकरः

P. 1290, ll. 2-3—for तास्यं read स्वयं

— l. 3—for एव read एत्र

— l. 4—Before केचित् add इति

VERSE XXVI

चाण्डालश्च V. L. चाण्डलस्तु

VERSE XXVII

जनयन्ति स्वयोनिषु—V. L. जनयन्ति विगर्हितान्

मातृजात्याः—V. L. (a) मातृजात्यां, (b) मातृजातौ noted by Medhā-tithi.

मातृजात्यां प्रसूपते प्रवरासु च योनिषु—V. L. मातृजातौ स्वयोन्यां
तु सदृशं जनयन्ति वै (Govindarāja).

P. 1292, l. 1—for योनि read योनिषु

— l. 3—for स्वष्टां read स्वदृष्ट्यां

— „ —for शानैव read शानेव

— l. 4—for वर्णयो read स्वयो

— l. 6—for प्रतिलोम read प्रकृतप्रतिलोम

— „ —for प्रसञ्जत read एत

— l. 7—for शेय read श्लेय

— „ —for दृष्टमयो read नद्यायो

— l. 8—for लोम्यं च सा read लोम्य सा

— „ —for शेषमनपेक्ष्य read शेषापेक्षा

VERSE XXVIII

स्वयोन्यां तु—V. L. स्वयोन्यां च

वाह्येष्वपि क्रमात्—V. L. (a) वाह्येष्वपि क्रमः (b) वाह्येष्वयं क्रमः
आनन्दर्थात्—V. L. आनन्दर्थात्

P. 1293, l. 2—for श्लेषोरा read श्लेषोरा

— l. 3—for उपमर्यं न read उपमर्यम्

— „ —for लोमता read लोमाजाता

VERSE XXIX

P. 1294, l. 1—for उत्तिया read उत्तृजाया

— “ —for उत्रा read उत्ता

— l. 2—for उत्तियाया read उत्तृजायाया

— l. 3—for षडालाभः read षट्टाल्याम्

VERSE XXX

P. 1294, l. 4—for बाह्यतरेण बाह्याजाताः read बाह्यतरोत्पत्तिर्विशिष्टाः

VERSE XXXI

P. 1295, l. 2—for लोमाश् read लोमाः श्

— l. 4—After केचिद्दीनाः add केचिदहीनाः

— l. 6—for उत्तियचाण्डाला अपि read उत्तृचाण्डालावपि

— l. 7—for श्याप्र read श्यप्र

— l. 12—for भवन्ति read भवन्तः

VERSE XXXII

दासजीवनम्—V. L. (a) दास्यजीवनम्, (b) दास्यजीविनं

सैरन्ध्रं—V. L. (a) सैरिन्ध्रं, (b) सैरन्ध्रं

P. 1296, l. 2—for लाभकर्मकार्य read लोभात् कर्मकारि

— l. 3—for वृत्तिशाद्वं read वृत्तिं द्वं

P. 1297, l. 1—for रारण्य read रा अरण्य

— l. 2—omit वर्णकः; not in S.

VERSE XXXIII

मैत्रेयक—V. L. मैत्रेयक noted by Medhātithi.

P. 1297, l. 5—for अतस्तं read अजस्तं

— “ —for बन्दाति read बन्दीति

— l. 6—for वार्यं ज read वासुं ज

VERSE XXXIV

मार्गवं—V. L. मागधं

VERSE XXXV

मृतवस्त्रभृत्स्वनार्यासु—V. L. (a) मृतवस्त्रभृत्सुनारीषु, (b) मृतवस्त्रा-

पृथक् न्रयः—V. L. पृथक् क्रियाः

VERSE XXXVI

वैदेहिकात्—V. L. वैदेहकात्

P. 1299, l. 2—for निषाद्यौ read निषाद्योः

— “ —for देशाभि read देश्यात् भिः

— l. 3—for भेदे क read भेदेन चैक

VERSE XXXVII

P. 1299, l. 4—for हारस्तात् read हारवान्

VERSE XXXVIII

चाणडालेन—V. L. चणडालेन

तु सोपाको—V. L. च सोपाको

पुलकस्यां—V. L. (a) पुलकस्यां, (b) पुडकस्यां

P. 1300, l. 1—for तद्वस्तादि read तद्वादि

VERSE XXXIX

P. 1300, l. 4—for न्यावसा read न्यावसा

— l. 5—for दिवृत्ति read दिवृत्तिः

— „ —Omit राहारादिति.....तीय पूर्वसे

VERSE XLI

स्वज्ञातिजान्—V. L. सज्ञातिजान्—

षट् सुता—V. L. (a) षट्का, (b) षट्गुणा

P. 1301, l. 1—for तीयास्तु read तीयासु

— l. 5—omit धर्मिण...नीयः, not in A. S. and N.

VERSE XLII

प्रभावैस्तु—V. L. (a) प्रभावैश्च, (b) प्रभावेण

P. 1302, l. 2—for ब्राह्मणजात read ब्राह्मणाजात

VERSE XLIII

ब्राह्मणातिकमेण—V. L. ब्राह्मणादर्शनेन

P. 1302, l. 3—for तथो read यथो

VERSE XLIV

पुण्ड्रकाः—V. L. (a) पौण्ड्रकाः, (b) पौण्ड्रकाः, (c) चान्द्रकाः, (d) चान्द्रकाः

चौडू—V. L. (a) चोडू, (b) सोड, (c) चोण्डू, (d) चाडू, (e) चौल,

(f) चोल, (g) चोडू, (h) चौडू

पद्मव—V. L. पद्मव (b) पल्लव

दरदाः द्वशाः—V. L. दरदास्तदा

P. 1303, l. 5—for न तमि read न अनमि

VERSE XLVI

P. 1304, l. 2—for आत्मानो read आत्मानं

— „ —after निदतानि add तथा च वक्ष्यते which appears wrongly in line 3.

VERSE XLVIII

आयोगवस्य च—V. L. आयोगवस्य तु

मवृगु—V. L. मंसु

चुम्बु—V. L. (a) चूचु, (b) वूच, (c) भूसु, (d) चब्बु

P. 1304, l. 5—for स्वाष्टि read स्वष्टि

VERSE XLIX

पुक्सानां—V. L. (a) पुरुक्सानां, (b) पुष्कसानां

वैणानाम्—V. L. वैणानाम्

VERSE L

P. 1305, l. 4—for वसेयः read वसेयुः

— „ —for विज्ञातेविज्ञाति read विज्ञाताजाति

VERSE LI

अपपात्राश—V. L. (a) अवपात्राश, (b) अयःपात्राशच

P. 1305, l. 4—for पात्राय read पात्राः

— l. —for शक्तेषु read सक्तेषु

P. 1306, l. 1—for तद्गृहीयुः read ते गृहीयुः

— l. 2—for गर्दभ read गर्दभं

VERSE LII

मृतचैलानि—V. L. मृतचैलानि

भिज्जाप्ते च—V. L. भिज्जाप्ते च

VERSE LIII

मिथस्तेषां—V. L. मिथश्चैषां

VERSE LIV

P. 1307, l. 1—Omit रात्राविति

VERSE LV

P. 1307, l. 4—हित read हिता

VERSE LVI

शश्याश्चा—V. L. शश्याङ्गा

VERSE LVII

P. 1307, l. 7—for ददृष्ट्यम् read दभृष्टम्

VERSE LIX

P. 1308, l. 3—for मात्स्मयिं read मात्स्मीयं

— “ —for गृह्णा read निगृह्णा

VERSE LX

यस्य—V. L. यदि

P. 1309, l. 1—for सकोके read कोऽके

VERSE LXI

राहिकैः—V. L. राहियैः

VERSE LXII

गवाथ वा—V. L. गवायै च

स्त्रीबालाभ्युपपत्तौ—V. L. (a) स्त्रीबालाभ्यवपत्तौ, (b) स्त्रीबालाभ्यववत्तौ

P. 1309, l. 4—for त्वमेव read त्वादेव

VERSE LXIII

अस्तेयं—V. L. अक्रोधः

पतं—V. L. (a) एवं, (b) एकं

सामासिकं—V. L. स्वाभाविकं

चातुर्वर्णं—V. L. चतुर्वर्णं

P. 1310, l. 3—for प्येयं read प्य

— l. 4—for स्तेषा read तेषा

— l. 5—for गमस्तेषासुत्पद्मः read गमात्तेषासुपपद्मा

— „ —for त्तिर्नीष्ठ read त्तिर्ध

— l. 7—for तेऽति read ते ते

Between the two halves of 63, some MSS. have the following additional lines:—

आद्वकमातिथेयं च दानमस्तेयमार्जवम् ।

प्रजनं स्वेषु दारेषु तथा चैवानुसूयता ॥

VERSE LXIV

P. 1310, l. 10—for पिश्यर्थं योगसा read उपत्यर्थयोगसा

P. 1311, l. 3—for से सति read सेति

— l. 6—for आश्रया read अश्रेया

— l. 7—for एष एवार्थः read व्यापकार्थः

VERSE LXV

एवं तु—V. L. एवं च

P. 1312, l. 2—Omit एते

— „ —for प्रातं read प्राप्ता

VERSE LXVI

श्रेयस्त्वं कस्यचिद्भवेत्—V. L. (a) श्रेयस्त्वं क्वेतिचेद्भवेत्; (b) श्रेयस्त्वं क्षेतिचेद्भवेत्; (c) श्रेयस्त्वं क्षेतिचिद्भवेत्; (d) श्रेयान् कस्यनयोभवेत्; (e) श्रेयस्त्वं नेति चेद्भवेत्

VERSE LXVII

P. 1313, l. 4—for एवमन्यत्र read एव, नान्यत्र as in S.

VERSE LXVIII

P. 1313, l. 5—for पाराश read पारश

— “ —for इतुम् read इतुष्

— l. 6—for पूर्व read पूर्वः

VERSE LXX

अन्ये—V. L. एके

P. 1314, l. 4—for लिषु read लीषु

— “ —for चेत्र read चेत्रं

— l. 6—for स्थितिः read स्थितं

VERSE LXXI

P. 1315, l. 2—for भवेकेवलं read भवेत् स्तिलमेव

VERSE LXXII

P. 1315, l. 5—for यदाशक्यते read यदा शक्यते

VERSE LXXIII

नासमाचिति—V. L. तामसागतिः

P. 1316, l. 1—for द्विजा read द्विजा

— l. 3—for बुद्ध्वा read बुद्ध्या

— l. 4—for शूद्रतुल्यः स्यात् read शूद्रस्तुल्यो न स्यात्

— „ —for समै read नासमै

VERSE LXXIV

स्वकर्मण्यवस्थिताः—V. L. स्वकर्मव्यवस्थिताः

P. 1316, l. 9—for विकारं read विकारं

VERSE LXXV

यज्ञने याजने—V. L. याजने यज्ञने

ग्रहरचैव पट कर्मायथग्रजन्मनः—V. L. ग्रहं चैव ग्राहणानामकश्पयत्
(Viramitrodayā Paribhāṣā, p. 45).

VERSE LXXVI

P. 1317, l. 4—for कर्मसु read कर्म

— l. 5—for अपि चा read अपि चा

VERSE LXXVII

निवर्त्तन्ते—V. L. निवर्त्तेन्

ब्राह्मणान्—V. L. (a) ब्राह्मणः; (b) ब्रह्मा वै; (c) ब्राह्मणा

VERSE LXXVIII

प्रतिहितान्धर्मान्—V. L. प्रति तथैतादि

VERSE LXXIX

पशुकृषिः—V. L. पशुकृषी (Mitāksarā, 1. 119).

P. 1318, l. 3—for वणि read वणिक्

— l. 4—omit वणिक्

VERSE LXXX

च रचणम्—V. L. तु रचणम्

P. 1319, l. 1—for स्वकर्मशास्त्रप्रवृत्ति read स्वकर्मसु । शास्त्रोयवृत्तिः

VERSE LXXXI

स द्वय—स त्वस्य (Viramitrodaya Rājanīti, p. 13)

प्रत्यनन्तरः—V. L. प्रत्यनन्तरम् (Madanapārijāta, p. 231).

P. 1319, l. 3—for प्रासं read पर्वासं

— l. 6—for निवृत्तिः read वृत्तिः

— „ —for कारी read करी

— „ —for शास्त्रा read शास्त्रा

— „ —for शेषो read शेषा

— l. 7—after शूद्रेष्वपीति add तथा चाह from line 8.
below.

VERSE LXXXII

P. 1319, l. 8—omit तथा चाह here.

— l. 9—for वणिग् व्यायामविक्रम read वणिज्यायामविक्रमे

— l. 11—for ना स्व read चास्व

VERSE LXXXIII

हिंसाप्रायां—V. L. हिंसाभयात् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 426).

P. 1320, l. 3—for स्तस्याम् read स्तस्याः प्र

— „ —for स्यापश्चते read स्या आपश्चते

VERSE LXXXIV

P. 1320, l. 5—for न तु तथुकं read यदुक्षम्

— l. 9—for काष्ठवत् read काष्ठहस्या

— „ —for अनुभवन्ति read अनुभूतं

— „ —for सर्वे read सर्वैः

VERSE LXXXV

P. 1321, l. 1—for क्रयं read क्रेयं

— „ —for द्वाना read द्वना

— l. 3—for भावा read स्वभावा

— „ —for नैपुण्यं read नैपुणं

— l. 4—for गर्हिता read गर्हिततरा as in S.

— „ —after कृषिः add ततो न्यूना वाणिज्या as in S.

— „ —for चादयः read चा as in S.

VERSE LXXXVI

अपेहेत्—V. L. म्यपेहेत् (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1321, l. 7—for सथा read यथा

P. 1322, l. 1—for स्थारण्याः read स्था आरण्याः

VERSE LXXXVII

P. 1322, l. 4—for माजिना read माविका

VERSE LXXXVIII

अपः—V. L. अयः (Samskāramayūkha, p. 123).

नीरं—V. L. नारं (Nārāyaṇa).

नौद्रं—V. L. नारं (Nandana).

P. 1323, l. 2—for मृद्धि read मृद्धोका

— . l. 3—for षेधेनि read षेधनि

VERSE LXXXIX

नीली—V. L. (a) नीलिं ; (b) नीलं (Madanapārijāta, p. 232).

मथं—V. L. मज्जां

च लालां च—V. L. लालां च (Madanapārijāta, p. 232).

सर्वाश्रैकशफास्तथा—V. L. (a) सर्वानेकशफास्तथा, (b) सर्वाश्रैकशफान् पथन्, (c) सर्वाश्रैकशफान् बहून्, (d) द्विशफैकशफास्तथा (Madanapārijāta, p. 232).

P. 1323, l. 6—for अभ्वाअभ्वत् read अभ्वाभ्वत्

After 89 some MSS. have the following additional verse:—

प्रपुसीसि (से) तथा लोहं तैजसानि च सर्वशः ।

बालांश्वर्म (पाशाश्वर्म) तथास्थीनि सस्नायूनि च वर्जयेत् (वसाध्नायूनि रोचनाम्) ॥

VERSE XC

कामं—V. L. हस्तं

शुद्धान्—V. L. शूद्रान्

P. 1323, l. 10—for रेणागामी वहु read रे चागामिनि वहु

P. 1324, l. 1—for अचिर read चिर

— l. 2—for यवतिलानविक्षीयन्ते read यत्र तिलान् विक्षीयन्ते

— l. 3—for व्रशा read वृशा

VERSE XCI

दानात्—V. L. यानात् (Samskāramayūkha, p. 124).

कृमिभूतः—V. L. कृमिभूत्वा

श्वविष्टायां—V. L. (a) स्वविष्टायां, (b) स विष्टायां (Parāsharamā-dhava Āchāra, p. 431), (c) च विष्टायां

For the second line some MSS. read—कृमिभूत्वति विष्टायां कर्मणा तेन पापकृत्

P. 1324, l. 9—for युक्तं read न युक्तम्

— “ —for स्थाना read स्नाना

VERSE XCII

शूद्रो भवति—V. L. शूद्रीभवति

ज्ञारविक्रयात्—V. L. ज्ञारविक्रयात्

VERSE XCIII

हृतरेषां तु पण्यानां—V. L. हृतरेषामपण्यानां (Mitāksarā—3. 40).

नियच्छति—V. L. निगच्छति

VERSE XCIV

रसैः—V. L. तिलैः (Nandana and noted by Medhātithi).

च कृतान्नेन—V. L. (a) चाकृतान्नेन (Aparārka, 933 noted by Mitāksarā,) (b) वाकृतान्नेन (Madanapārijāta, p. 233).

P. 1325, l. 4—for अन्नेन read अन्तेन

— l. 5—for पायसादिना read पायसापूषादिना

— l. 6—for गौतमेनैवं दशिंतम् read गौतमो भेदं दशेयति 8
in N. and A.

VERSE XCVI

लोभात्—V. L. मोहात्

कर्मभिः—V. L. जातिभिः (Vivādaratnākara, p. 363).

VERSE XCVII

वरं—V. L. श्रेयान्

परधर्मेण्या जीवन् हि—V. L. परधर्मश्चयाद् (Mitāksarā, 3. 41).

सच्चः—V. L. विप्रे (Samskāramayūkha, p. 123).

न पारक्यः स्वनुष्ठितः—V. L. (a) परधर्मस्वनुष्ठितात् (Madanapāri-jāta, p. 233), (b) परधर्मात् स्वधिष्ठितात्

VERSE XCVIII

P. 1327, l. 6—for तदुकं read तदयुकं

— l. 7—for सर्वं शे read सर्वं शे

VERSE XCIX

शद्राः—V. L. शदः (Madanapārijāta, p. 233).

पुन्नादारात्यव्यं प्रासो—V. L. (a) पुन्नादारात्यये प्रासे, (b) पुन्नादारात्ययप्रासो (Madanapārijāta, p. 233).

VERSE C

प्रचरितैः—V. L. सुचरितैः:

P. 1328, l. 2—for यत्र छेद read पत्रच्छेद

VERSE CI

स्वे पथि—V. L. स्वपथि

असृति—V. L. स्ववृत्ति (Aparārka, p. 935).

P. 1328, l. 5—for वृत्तिर read वृत्तिम्

— l. 6—for कर्तिंत read कर्तिंतः

— „ —for च्छयान् read च्छुबन्

VERSE CII

दुष्यतीत्येतत्—V. L. दुष्यते श्वेतत् (Smṛtitattva II. p. 362).

P. 1329, l. 2—for गैण read गै न

VERSE CIII

गहिंतात्—V. L. गहिंतात् (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

ज्वलनाम्बुसमा—V. L. ज्वलनाक्समा (Parāsharamādhava Āchāra, p. 183).

P. 1329, l. 4—for युक्तो read उक्तो

— “ —for ज्ञायेति read ज्ञायेते

— l. 6—for पृथं read पृथ

— l. 7—for देव वा read देववा

— l. 8—for सत्प्र read उसत्प्र

— “ —for प्रभृतिः read प्रवृत्तिः

VERSE CIV

यतस्ततः—V. L. इतस्ततः (Yatidharmaśaṅgraha, p. 75).

For the second line the Samskārararatnamālā reads—लिप्यते
न स पापेन पश्चपञ्चमिवाम्भसा

जीविताल्यय—V. L. जीवनाल्यय (Aparārka p. 935).

पापेन—V. L. दोषेण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

P. 1329, l. 10—for प्रतिग्र र ead परिग्र

— “ —for कर्मात्तदये read कर्मानये—

— l. 11—for दम्भ read दः

VERSE CV

पापेन—V. L. देष्वेण (Aparārka, p. 935).

P. 1330, l. 1—for शुनः । शेष read शुनःशेष

— l. 2—for प्रकृति read परकृति

VERSE CVI

परिरक्षार्थ—V. L. रक्षणार्थय (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 326).

VERSE CVII

विज्ञेन—V. L. निर्जने (Parāsharamādhava Prāyashchitta p. 326).

बृंधोः—V. L. (a) बृंधोः (b) बृहद्

VERSE CIX

तथैवा—V. L. तथा वा (Aparārka, p. 935).

VERSE CX

शुद्रादपि—V. L. शुद्रस्यापि

VERSE CXI

ध्यापनैः कृतम्—V. L. ध्यापनात् कृतम् (Aparārka, p. 936).
P. 1332, l. 1—for से च वक्ष्यति read तेन न चतिः

VERSE CXII

P. 1332, l. 4—for ग्रह : स read ग्रहस

— ll. 5-6—for ग्रहणं प्रशस्त्वप्र read ग्रहणेऽनस्त्वप्र

— l. 6—for क्षोऽन्धः read क्षोऽन्धं

P. 1332, l. 6—for वृत्तिर् read वृत्तिर्

— „ —for किंचित्स्यात् read किञ्चित्साम्यम्

— l. 7—for पपन्नेन read पपन्नो न

— „ —for कुर्वीतयमिति read कुप्यतीत्यमिति

VERSE CXIII

P. 1333, l. 2—for न्यन् read न्यद्

— „ —for निमित्तैः read विप्रैः

— l. 4.—for दित्सन्धा read दित्सन् धा

VERSE CXV

P. 1334, l. 2—for निषन्धा read बन्धा

— l. 3—for सदीय read तद्दाय

— l. 6—for उश्रवणेषि read षः । सर्ववणेषि

— l. 8—for भ्रयेगः read योगः

— „ —Omit आवर्जनः not in S.

VERSE CXVI

षट्ठिः—V. L. गिरिः (Aparārka, p. 936 and Mitāksarā, 3.42, and Nandana).

भैश्यं—V. L. भैश्यं

गोरक्षं—V. L. गोरक्षा (Mitāksarā, 3. 42).

P. 1335, l. 3—for वृत्ति aead वृत्त्य

— „ —for मात्रे read मात्र

VERSE CXVII

अस्तिकाम्—V. L. अस्तकम्

VERSE CXVIII

भागमापदि—V. L. भागमहंति

VERSE CXIX

नाहवे—V. L. (a) न भये, (b) न भवे

वैश्यात्—V. L. वैश्यान् (Viramitrodaya Rājanīti p. 263).

VERSE CXX

विंशं कार्षपणावरम्—V. L. (a) विंशत्कार्षपणावरम् ;

(b) विंशत्कार्षपणापरम्

(c) त्रिंशत्कार्षपणावरम्

P. 1337, l. 1—for व्यवहारिणः शूद्राः read व्यवहारिणा लाभादृष्टमो
मागो ग्रहीतव्यः । विट्शन्दः प्रजावचनः । हिरण्यव्यवहारिणा विंशतितमः ।
कर्मोपकरणाः शूद्राः as in S.

VERSE CXXI

वृसिमाकांचन्—V. L. वृसिमाकांचेत्

आराधयेद्यदि—V. L. (a) आराधयेदिति, (b) आराधयेदपि

जिजीविषेत्—V. L. जिजीविषुः

VERSE CXXII

P. 1338, l. 3—after स्युरः add भवति

— “ —for यमिति...विंश्कर्मेष read यमिति । यदाऽस्य एष

— l. 4—for यदस्य read यदास्य

VERSE CXXIII

कीर्त्यते—V. L. कथ्यते (Parāsharamādhava Āchāra, p. 421).

भवत्यस्य—V. L. भवेत्यस्य (do.)

VERSE CXXV

P. 1339, l. 7—for पुलका read पुलाका

VERSE CXXVI

P. 1340, l. 6—for न युज्यते read युज्यते

VERSE CXXVII

धर्मेष्ववस्तु—V. L. धर्मैश्वरनिति (Smṛtitattva II, p. 381).

धर्म—V. L. (a) वृत्तिं (Smṛtitattva II, p. 381); (b) वृत्तं

मन्त्रवर्ज्ये—V. L. मन्त्रवर्ज्ये (Shāntimayūkha, p. 2).

P. 1340, l. 9—for अतस्ता read अतस्ते

— “ —for शंसा read शंसी

— l. 7—for आथ read अथ

— “ —for विधयाधानाद्वय read विधानादगच्छाधानाद्वय as
in S.

VERSE CXXX

एते—V. L. एवं

VERSE CXXXI

चातुर्वर्णस्य कीर्तिंतः—V. L. (a) चातुर्वर्ण्ये प्रकीर्तिंतः:

(b) चातुर्वर्ण्यः प्रकीर्तिंतः:

(c) चतुर्वर्णाः प्रकीर्तिंतः:

Adhyaya XI

[The corrections are based mainly upon S. and N.]

VERSE I

यक्षयमाण—V. L. यच्चमाण (Madanapārijāta, p. 468).

सर्ववेदसम्—V. L. सार्ववेदसम् (Hemādri-Dāna, p. 30).

गुर्वर्थं पितृ—V. L. गुर्वर्थपितृष्ट (Madanapārijāta, p. 429).

स्वाध्यायाथर्युपतापिनः—(a) स्वाध्यायाथ्र्युपतापिनः (b) स्वाध्यायाथर्युपतापिकः (Madanapārijāta, p. 468).

P. 1343, l. 1—for स्नातकविशेषण read अनेकविशेषण

— “ —for नार्थो read नार्थी

— l. 5—for वश्य read यश्य

— “ —for घर्थो read घर्थी

— l. 9—for निश्चित्य निवंचनेभ्यो read चिःस्वेभ्यो चिर्जगेभ्यो

VERSE III

एतेभ्योहि—V. L. (a) एतेभ्योऽपि

द्विजाऽयेभ्यो—V. L. द्विजाग्रेभ्यो

P. 1344, l. 2—for तथापि read तथाहि

VERSE IV

ब्राह्मणान् वेदविदुषः—V. L. (a) ब्राह्मणे वेदविदुषे, (b) ब्राह्मणे वेदविदुषि

(c) ब्राह्मणेभ्यश्च विद्वद्भ्यः

दविद्याम्—V. L. दविद्याः

P. 1345, l. 3—for पदेश read पदेशः

After verse V some MSS. have the following additional verse.

कृष्णौ च मातापितरौ साध्वी भार्या सुतः शिष्यः ।
अपकार्यशं कृत्वा भर्तव्या मनुरब्रवीत् ॥

Which occurs in Māndalik's Edition after verse 10. It is quoted by Medhātithi under 2. 189. and Kulluka has the following, which is omitted by all other commentators—

धनानि तु यथाशक्ति विप्रेषु प्रतिपादयेत् ।
वेदवित्सु विविक्षेषु प्रेत्य स्वर्गं समश्नुते ॥

Māndalik has treated this as text and numbered it 6. We have decided to omit it. But we retain the numbering of Māndalik's Edition (cf. Bühler, Burnell etc.)

VERSE VII

भक्त—V. L. वित्तं (Parāsharamādhava Āchāra, p. 157).

अधिकं वाऽपि—V. L. अतोऽधिकं वा

P. 1346, l. 2—for तुक्त read उक्त

VERSE IX

हुःखजीविनि—V. L. हुःखपीडिते

सधमे—V. L. स धमे:

मध्वापातो—V. L. मध्वापानो

P. 1347, l. 1—for वदति read ददाति

— l. 3—for सद्धतो read धर्मसद्धतो

VERSE X

थत्—V. L. यः

दैहिकम्—V. L. दैहिकम्

जीवतत्त्व—V. L. जीवतोऽस्य

VERSE XI

P. 1348, l. 1—for वैश्या read हिरण्या

- l. 2—for विविमये read विविमयेन
- „,—for न च read ननु च
- l. 3—for चादः read शाहुः
- „,—for चाप read चाप
- l. 4—for विशेषेण निर्वच read विशेषेणेति चच
- l. 7—for कुतः read हीनक्रतुः
- l. 8—for सत्यमसो read सत्यप्यसो

VERSE XIII

P. 1349, l. 5—for कस्या read कस्ता

- „,—for सा, read शास्त्राद् या चैवतिष्ठेस्ययमेव

VERSE XIV

तयोः—V. L. द्वयोः

VERSE XV

तथा—V. L. यथा

प्रवर्धते—V. L. (a) विवर्धते, (b) प्रवर्तते

P. 1350, l. 4—for आदा read अदा

VERSE XVI

सस्मे भर्ते—V. L. सस्मं भर्तं (Aparārka, p. 938).

VERSE XIX

P. 1352, l. 3—After यस्यापहरति add यस्मै च प्रयच्छति

VERSE XX

यद्वनं—V. L. धनं यद्

VERSE XXII

तस्य—V. L. तस्माद्

प्रकल्पयेत्—V. L. च पालयेत्

VERSE XXIV

यजमानो हि भिशित्वा—V. L. भिशित्वा यजमानो हि

कहिंचित्—V. L. धर्मवित् (Parāsharamādhava, p. 155).

VERSE XXV

यो न सर्वं—V. L. यः सर्वं न (Mitāksarā, 1. 127).

VERSE XXVI

ब्राह्मणस्वं वा—V. L. ब्राह्मणस्वं च

लोभेनापहिनस्ति यः—V. L. लोभेनापहरेत् यः

P. 1354, l. 6—after गच्छस्येव add किन्तु

— “ —Before धनं add यद्

P. 1355, l. 3—for यद्युक्त read तदनुकूल

VERSE XXVII

विस्तं—V. L. चैव

P. 1355, l. 8—for विधिनात्र read विधानात्

VERSE XXIX

विरवैश्व देवैः साऽवैश्व—V. L. वैश्वदेवैः स्वसाऽवैश्व

विधेः—V. L. विधिः (Smṛtitattva, II p. 87).

VERSE XXX

वर्तते—V. L. (a) वर्तयेत् (Smṛtisāroddhāra, p. 306); (b) विद्यते—V. L. जायते (do.)

For the second line the Samskārāratnamālā, p. 14 reads स नामोति फलं तस्य परन्नेति श्रुतिः स्मृतिः.

VERSE XXXI

वेदयेत् V. L.—वेदयीत्

P. 1357, l. 3—for प्रतीयेऽभिधिन्यादित्यपि read प्रतीयते । शिष्यादिसि

VERSE XXXII

विचारयन्—V. L. (a) विचारितम्, (b) भिचारयन् (Nandana), (c) भिचारितम्

After 33 some MSS. have the following additional verse

तदस्त्रं सर्ववण्णानामनिवार्यं च शक्तिः ।
तपोवीर्यं प्रभावेण अवज्ञानपि बाधते ॥

VERSE XXXIV

द्विजोत्तमः—V. L. (a) द्विजोत्तमाः; (b) द्विजोत्तमैः

Between the two halves of (34) some MSS. have the following additional half verse—

तदि कुर्वन् यथाशक्ति प्राप्नोति परमां गतिम् ।

VERSE XXXV

मैत्रो—V. L. मैत्री

नूयान्—V. L. नूर्यान्, (Nārāyana)

शुष्कां—V. L. (a) शुष्कां, (b) शुष्कां, (c) शुष्कं ('stale.')

P. 1358, l. 5—for चरेण read चरते

VERSE XXXVI

न वै—V. L. नैव

After (40) some MSS. have the following additional verse—

अष्टहीनो दहेद्रादृं मन्त्रहीनस्तु श्रस्तिवजः ।
दीक्षितं दहिणाहीनो नास्ति यज्ञसमो रितुः ॥

VERSE XLI

कामकारतः—V. L. कामचारतः

VERSE XLII

P. 1361, l. 3—for पदिशो read पदेशो

— l. 4—for स्यैवास्य read स्यैकस्य

— l. 5—अभीनां.....लिङ्गात् should go below under verse (43), before पूर्वविध्यतिक्रमे

VERSE XLIII

तेषां सततमश्चानां शूष्ठलागम्युपसेविनाम्

V. L. पापानां सततं तेषामरिनं शुद्रस्य जुहूताम् (Nandana).

VERSE XLIV

प्रसञ्जि—V. L. (a) प्रसक्षे, (b) प्रसञ्जि� (Prāyashchittaviveka, p. 10), (c) प्रसञ्जि (Smṛtiśāroddhara, p. 351).

For the second line Parāsharamādhava (Āchāra, p. 50) reads अविग्रहात्त्वेन्द्रियाणां नरः पतनमृद्धति (which occurs in याज्ञवल्क्य)

P. 1362, l. 9—for शुचिः स्त्र read शुचिस्त्र

P. 1363, l. 2—for अता प्रधा read अताप्रधा

— “ —for फलासि read फलसि

P. 1363, l. 2—for व्यता read व्यती

- “ —for नावगमं कु read यागमकु
- l. 3—for विषिध्यते read न विष्यते
- “ —for वायोन्न read वायो यन्न
- l. 7—for वाद्य read वोद्य
- l. 8—for स्पनानामपि read स्पनायामपि
- l. 11—for विमित्तं विशेषयेत् read विमित्तविशेषे यत्
- “ —for नाम प्रतीयते read प्रतीयते
- l. 12—for या जायते read जायते
- l. 14—for यैः सुखलुभ्येषु read यार्थेषु सर्वेषु

VERSE XLV

P. 1364, l. 5—for मुपकर्तव्यं read मुदाहर्तव्यं

VERSE XLVI

शुध्यति—V. L. नश्यति (Aparārka, p. 1040).

पृथविधौः—V. L. पृथक् पृथक् (Madanapārijāta, p. 705).

P. 1365, l. 2—for एवं read एव

- l. 4—for तथापि read तथा च
- l. 8—for त्वासि read त्वसि
- l. 9—for स्यात् read स्यान्
- “ —for तत्तदेव read सत्तदेव
- “ —for निकृ read निष्कृ
- l. 14—for कायो हि read योहि

P. 1365, l. 14—for मथपः read मथाप

- “ —for बुद्ध्याद्यसु read बुद्ध्या सु
- l. 15—for थै read नर्थै
- “ —for णानतु read णानां तु
- l. 16—for थैल read अथैल
- l. 19—for गौण read गौणः
- “ —कूलप read कूले प

VERSE XLVII

दैवात्—V. L. मोहात् (noted by Medhātithi).
द्विजः—V. L. सति

P. 1366, l. 3—for दर्शपूर्वे read पूर्व

- l. 5—for न संसर्गेऽपि read संसर्गेऽपि
- l. 6—for अश्यत्वा read याश्यत्वा
- “ —for सिद्धिः read सिद्धः
- l. 8—omit शिष्टैः

After (47) some MSS. have the following additional verse—

प्राप्यो नाम तपः प्रोक्तं चित्तं निश्चय उच्यते ।
तपो निश्चयसंयुक्तं प्रायश्चित्तमिति स्मृतम् ॥

VERSE XLVIII

दुरात्मानो—V. L. दुराचारा

P. 1366, l. 10—for शेषे read शेष

VERSE XLIX

स्यावदन्तताम्—V. L. स्यावदन्तकः

P. 1367, l. 3—for रिष्य read रैष्य

— “ —for केयो read कोयो

— l. 4—for वैकर्णं read गैकर्णं

VERSE L

पौतिनासिक्ष्यं—V. L. पूतिनासिक्ष्यं,

After (51) some MSS. have the following additional verses—**सीपहर्ता भवेदन्धः काणो निर्वापिको भवेत्** (V. L. निर्वापिकस्तथा)
हिंसया ध्याविभूयस्त्वमरेगित्वमहिंसया

(V. L.—हिंसारतस्दा रोगी चाताङ्गः पारदारिकः)

(V. L.—हिंसया ध्याविभूयस्त्वं स्फीतो उच्यस्त्वमिर्षकः)

This verse has been accepted by Bühler as the text of Manu and translated as such.)

• VERSE LII

कर्मविशेषेण—V. L. कर्मावशेषेण

VERSE LIII

विन्यैहि—V. L. विन्दितैः

P. 1369, l. 1—for कृतैः सह read कृतैनसः

VERSE LIV

गमः—V. L. गमम् (Aparārka p. 1044)

संसर्गश्चापि—V. L. (a) संसर्गं चैव, (b) संयोगश्चैव (Madanapārijāta p. 786) (c) संसर्गं चैव (Aparārka, p. 1044)

VERSE LV

अनृतं च समुक्षेऽ—V. L. अनृतं स्वयमुक्षेऽ

P. 1370, l. 2—for यो वासना read योधना

— „ —for तपद्रूस्तप read तदूपस्तदूप

— l. 5—for तादिशं read ताभिशं

VERSE LVI

कौटसाक्ष्यं—कूटसाक्ष्यं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

ब्रह्मोऽमक्ता वेदनिन्दा कौटसाक्ष्यं—V. L. ब्रह्मोऽमक्ता वेदनिन्दा च कूटसाक्ष्यं (Aparārka, p. 1047).

(a) गहिंतानाथयोः:—V. L. (a) गहिंतानाथयोः: (Mitāksarā 3. 231),
(b) गहितानाथयोः: (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 293).

P. 1371, l. 2—for न्यच्चापि read न्यन्नापि

— l. 3—for युज्य read भुज्य

VERSE LVII

P. 1371, l. 4—for शब्दौ read गन्धो

— „ —for इसती read इसति

VERSE LVIII

स्वयोनीषु—V. L. (a) स्वयोन्यासु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 231), (b) स्वयोनिषु

P. 1371, l. 6—for तस्या read सत्य

— l. 7—for शहये read ऋग्रहये

— „ —for विषय read विषम

P. 1371 l. 8—for करणस्य न्याय read करणस्यान्याय

— l. 9—for सं चिदेश read चनिदेश

P. 1372, ll. 3—4—for वक्ष्यते । न स्याऽप्यमतः read विवक्षिते नान्या-
व्यम् । अतः

— l. 4—for धीनामेव read धीमेव

— „ —for ब्रह्म ह read ब्रह्म ह

VERSE LIX

संयाज्य—V. L. संयाज्यं

विक्रयाः—V. L. (a) विक्रयम्, (b) विक्रयौ, (c) विक्रयः

पारदार्यमविक्रयाः—V. L. (a) पारदार्यमविक्रयः, (b) पारदार्यमविक्रयम्—noted by Medhātithi.

P. 1372, l. 6—for शामसं read शां सं

— l. 7—omit अन्येन

— l. 8—for दनु दृ read दनुदृहृ

— „ —for ध्याया read ध्यापका

— l. 9—for ध्यायस्या read ध्यायस्पदस्या

— l. 10—for दैहि read दैकाहि

P. 1373, l. 1—for प्राप्त्य read प्राप्त्यरक्त्य

VERSE LX

परिवेत्ताऽनुजेनूढे,—V. L. (a) परिविस्तिताऽनुजेनोढे, (b) परिवेच्चानुजेनोढे,
(c) परिविस्ता चानुजेन

. VERSE LXI

वाञ्छित्यं द्रूतलोपनम्—V. L. (a) वाञ्छित्यं द्रूतच्युतिः, (b) वाञ्छित्यं
द्रूताच्युतिः (Prāyashchittāviveka, p. 192).

P. 1373, l. 5—for अनाप read अनाप

- l. 6—for सिष्टः read शिष्ट
- l. 7—for शास्तो read इच्छातो
- „ —for चोदितश्रेष्ठास्तु लक्ष्मी विद्या चेच्छाकृ

P. 1374, l. 1—for मिष्टा read मिष्टा

- l. 2—for सौदर्यं read सौर्यं
- „ —Before फले add वा

VERSE LXII

भूताध्यापनमेव च—V. L. (a) भूतकाध्यापनं तथा (Prāyashehit-taviveka, p. 192), (b) भूत्याध्यापनमेव च, (c) भूतादच्चाध्यापनं तथा, (d) भूतादध्यापनं तथा, (e) भूत्याच्चाध्यापनं तथा

भूत्या चाध्य—V. L. भूतादध्य (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1374, l. 5—for योऽसो read यः सो

- l. 7—for अगस्थानि read अपण्यानि

VERSE LXIII

हिंसौषधीनां स्त्याजीवो—V. L. (a) हिंसौषधिस्त्युपाजीवो (Nandana) (b) हिंसौषधीनां स्त्युपाजीवो.

P. 1375, l. 1—for योग पद्म read योगः

- „ —for मार्या read मार्यानि
- l. 2—for वर्धनं read प्रवर्तनं
- „ —for मुप read उप
- l. 3—for सेना read श्येना
- l. 4—omit भार्यापण्यभा

VERSE LXIV

、 P. 1375, l. 5—for च्छुक read च्छुरुक

— l. 7—for स्पता read स्पना

— l. 8—for ननु read ननु

— „ —for असः read अयेरिति

VERSE LXV

स्तेयं—V. L. स्तैभ्यं

प्रायानामनपक्रिया—V. L. प्रायानां चानपक्रिया (Prāyashchittaviveka, p. 192).

कौशीलव्यस्व च क्रिया—V. L. (a) कौशीलव्यसनक्रिया, (b) कौशस्व व्यसनक्रिया:

धिग—V. L. भिग (Prāyashchittaviveka, p. 192).

P. 1376, l. 5—for सस्व read ऽसस्व

— „ —for कुर्वे read अकुर्वे

— l. 9—for तेरनु read तेरननु

VERSE LXVI

कृप्य—रूप्य

P. 1376, l. 11—for पठा read कठा

— l. 12—for दुष्म read द्वने

— l. 13—for षेषनं read षेवनं

VERSE LXVII

कृत्यं—V. L. (a) कृत्या, (Mitākṣarā 3. 242); कृत्वा (Madanapārijāta, p. 924).

जैदूर्घ्यं—V. L. मैदूर्घ्यं (Madanapārijāta, p. 924).

च मैथुनं पुसि—V. L. पुसि च मैथुन्यं (Madanapārijāta, p. 924).

P. 1377, l. 1—for रप्रयं read रप्रेयं

— „ —for भष्यं read भष्यत्

— l. 2—for भष्यत्वमनामे read भक्ष्यत्वमनामे

VERSE LXIX

P. 1378, l. 1—for न पुनः read पुनः पुनः

VERSE LXX

P. 1378, l. 5—for स्वंसः read स्वधंसः

VERSE LXXII

द्वादशसमाः—V. L. (a) द्वादशाद्वानि (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 399, Madanapārijāta, p. 187, Aparārka, p. 1053); (b) द्वादश समाः

भैशाश्या—V. L. भिशाश्या (Madanapārijāta, p. 787).

P. 1379, l. 3—for शब्दोर्थवादः read शब्दार्थवादः

VERSE LXXIII

P. 1380, l. 2—for शब्दार्थविदः read आत्मान

— l. 3—for आत्मन read ज्ञानम्

VERSE LXXIV

P. 1381, l. 1—for ज्ञानम् read हिरण्या

— „ —for हिरण्या read हिरण्या

— „ —for दिग्भ्य read दिदिग्भ्य

— „ —for दद्धु read दद्धि

VERSE LXXVI

वेदविदुषे—V. L. वा वेदविदे (Mitāksarā 3. 250, Aparārka, p. 1061).

भन्न हि—V. L. भन्न वा (Mitākṣarā 3. 250).

VERSE LXXVII

वाऽनुचरेत्—V. L. (a) वाऽनुवसेत्, (b) वाऽनुचरेत् (Mitākṣarā 3. 249).

त्रिवै वेदस्य संहिताम्—V. L. त्रिःकृतो वेदसंहिताम्

P. 1382, l. 9—for शुतं द्वाः read शतं दुद्धया

— “ —for वधं ए read वधे । ए

VERSE LXXVIII

कृतवापनो—V. L. (a) कृतवपनो, (b) कृतवासेवा
हितेरतः—V. L. हितेन वा

P. 1383, l. 1—for कश्चिदपूर्वं वचनः read वपनम्

VERSE LXXIX

सथः—V. L. सम्यक् (Aparārka, p. 1058).

गोपार्णा—V. L. गोपार्णा (Madanapārijāta, p. 797, Aparārka p. 1058).

VERSE LXXX

अवरं—V. L. त्रिवारं

प्रतिरोद्धा—V. L. (a) प्रतिबोद्धा

मवजित्य—V. L. मविजित्य

विमुच्यते—V. L. विमुच्यति

VERSE LXXXI

P. 1385, l. 1—for उस्मा read अस्मा

— “ —for कान्त read कान्तं

VERSE LXXXII

अवभृथस्नातो—V. L. (a) **अवभृथे स्नातो**, (b) **अवभृथे स्नात्वा**, (Mitāk-sarā, 3. 244).

P. 1385, l. 5—for अन्ये हृत्याहुँवें read अन्ये तु वै

— l. 6—for उत्त्वं read उत्त्वं

VERSE LXXXIV

P. 1386, l. 3—for मत्यक् read प्रत्यक्ष

VERSE LXXXV

पावनाय स्यात्—V. L. **पावनी यस्मात्**

पवित्रं—V. L. **पवित्रा**

P. 1387, l. 3—for एवाद्गुणां read एवाद्गुणां

— l. 4—for लभ्यते read लभते

VERSE LXXXVII

चेजाना—V. L. **चेज्याना** (Prāyashchittaviveka, p. 87.)

P. 1388, l. 1—for जातीयत्व एव read जातीय एव

— l. 6—for शेषाङ्ग स्त्री read शेषान् स्त्री

P. 1389, l. 1—for स्त्रीविट read स्त्री शूद्रविट्

— „ —for येतु read यतु

— „ —for अथम read अधम

— „ —for पातकम् read पातक

— l. 5—for कुश्या read कुष्णा

After (87) some MSS. have the following additional verse—

अन्मप्रभूतिसंस्कारैः संस्कृता मन्त्रवाच्या ।
गर्भिण्णी त्वथया स्थापामाप्रेर्यो च विदुरुंधाः ॥

VERSE LXXXVIII

प्रसिरभ्य—V. L. प्रसिरभ्य

P. 1389, l. 10—for कौटिल्य read कौट

VERSE LXXXIX

रुदिता—V. L. रुदिता

VERSE XC

मोहा—V. L. मोहा (Nāndana)

तया सकाये—V. L. (a) तया स्वकाये, (b) तयास्य काये (Madana-pārijata, p. 815).

किशिवचासतः—सच किशिवचात्

P. 1390, l. 2—for वापिष्टेयुः read आसिन्वेयुः

VERSE XCI

प्रसमेव वा—V. L. प्रसमेव च (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 412.)

P. 1391, l. 4—for यंति read यंति

VERSE XCII

P. 1392, l. 5—for चाम्बेन read चाम्बेन

— l. 8—for वाक्याङ्गसुरा read वाक्यात् सुरा

VERSE XCIV

यथैवैका तथा सर्वा न पात्व्या—V. L. यथैवैका न पात्व्या तथा सर्वा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 411.)

यथैवैका—V. L. यथा वैका (Aparārka, p. 1044.)

- P. 1393, l. 2—for मृद्धीविकारस्य read मृद्धीकारस्य
- l. 5—for किंच read एवं च
 - l. 5—for समृश्या read समष्ट्या
 - l. 6—for कारयो read कयो
 - l. 10—for तृणेन read तृणे
 - l. 12—for तद्वया read न च द्रव्या
 - l. 15—for माध्वी read माधवी
 - l. „—for ओरा read ओरो
 - l. 16—for गुण read श्रोगुण
 - l. 17—for सवौङ्गी read सवक्षी

VERSE XCV

पिशाचानां—V. L. पिशाचानां

VERSE XCVI

P. 1394, l. 5—for कथं न कार्यं read कथमकार्यम् ।

VERSE XCVII

P. 1395, l. 1—for अधीतवेदव्याप्तं read अधीते वेदे सं

- „—for स्थितहृदयेनास्यते read स्थितं हृदयं अव्याप्तेनास्यते
- „—omit तदपे.....दिति

VERSE XCVIII

भिहिता—V. L. विहिता

VERSE XCIX

गम्यतु—V. L. गम्यतु

स्वकर्म स्वापयन्—V. L. गृहीत्वा मुसलं (Aparārka, p. 1079).

VERSE C

हन्यात् तं—V. L. कुर्यात् इतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 414.)

तपसैव तु—V. L. तपसैव वा

P. 1396, l. 4—after मिति add च

— l. 8—हन्ता read हन्ति

VERSE CI

ब्रह्मदणो—V. L. (a) ब्रह्मदणि, (b) ब्रह्मदणि, (c) ब्रह्मदण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 415.)

P. 1397, l. 1—for चिंकं धर्मा read चिंकधर्मा

VERSE CII

गमनीयं तु—V. L. गमनं चैव

VERSE CIII

गुरुतस्योभि—V. L. गुरुतस्यभि

तसे—V. L. तसे (Madanapārijata, p. 836.)

स्वप्नात्—V. L. सुप्नात्

सूर्मी—V. L. शूर्मी (Prāyashchittaviveka, p. 137.)

वारिलघ्येत्—V. L. (a) चारिलघ्येत्, (b) स्वारिलघ्येत्, (c) मारिलघ्य, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 253 and Madanapārijata, p. 837.); (d) मारिलघ्य

मृत्युना स विशुद्धति—V. L. मृत्युभंवति शुद्धये

P. 1398, l. 2—for यांशीमत्वे read यांशींगत्वे

— „ —for मातैव समा read मातेव माता समा

— l. 3—before तसा add शुभिः

VERSE CIV

मैद्रांती—V. L. नैद्रांति (Madanapārijata, p. 836).

P. 1398, l. 6—for प्रथगुहग्रद read प्रथग्रद

VERSE CV

P. 1399, l. 1—for द्विजा read विजा

— l. 3—Read here चीरं प्रायश्चित्तं which is wrongly printed at the end of the Bhāṣya on verse 106.

VERSE CVI

मासानभ्यसेत्—V. L. मासानभ्यसेत्

P. 1399, l. 3—चीरं...चित्रं should go before, to the end of Bhāṣya on verse 105.

VERSE CVII

पुमिर्णाविष्टैर्ततैः—V. L. विविष्टैर्नियमैरिमैः

VERSE CVIII

प्रेष—V. L. तेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1400, l. 1—for विष read विष

— l. 3—for लषणमा read लषणामा

— l. 4—for येन read या न

— „ —for न्वस्यापि read न्वसा अपि

VERSE CIX

याचरेत्—V. L. (a) याचरन् (b) य चरेत् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1401, l. 3—after संवन्धः add न समाप्तादिलाभवं

— l. 5—for विश्वनेम read विश्वस्यानेम

— „ —for स्नान—read पाद— as in A.

VERSE CX

तिष्ठन्त्यर्थं—V. L. तिष्ठन् भूमि॑ (Smṛtisārodhara, p. 358).

वीरासनं—V. L. (a) वीरासने, (b) वीरासनी (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191.)

वसेत्—V. L. (a) भवेत्; (b) विश्रेत् (Smṛtisārodhara, p. 358).

P. 1401, l. 11—for शुभ्रचयित्वा read शुभूचित्वा

VERSE CXI

आसीनासु तथा—V. L. आसीनास्यपि चा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

तथासीनो—V. L. तथासीत्

VERSE CXII

अभिशक्ता—V. L. (a) अभिविक्ता (Smṛtisārodhara, p. 358), (b) अभिवक्ता, (c) अभियुक्ता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

पद्मलग्नाः—V. L. पद्ममग्नाः

सर्वेषायैः—V. L. (a) सर्वेषायैः, (b) सर्वेषौष्ठैः (Smṛtisārodhara, p. 358).

विमोऽचयेत्—V. L. स्वशक्तिः

P. 1402, l. 1—for रुद्दे read रुद्दो

— l. 2—for प्राणैर्म read प्राणो म .

VERSE CXIII

गोरक्षत्वा—V. L. गोरक्षयं (Parāsharamādhava. Prāyashchitta, p. 191).

वाति वा भृशम्—V. L. वाति वाति वा (Smṛtisārodhara, p. 358).

VERSE CXIV

पिबन्तं—V. L. पिबन्तीं

P. 1403, l. 2—for धार read वार

— l. 2—for धीयते read धीयते।

VERSE CXV

गामतु—V. L. गा अनु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 191).

P. 1403, l. 4—after बहुशः add न

— „ —for बहुत्वार्थं read बहुवचनार्थं

— l. 5—for दियोगविपक्षां read दियोगे मृते

— „ —for तस्य read ये

— l. 7—for न्यासामासेच न read तथाऽन्यास्य मासेन

— l. 10—for कल्पते read कल्पिते

— „ —for पर्तेः स्वेष्ठं read पन्नेदिवेष्ठं

— l. 13—for न मया read अनया

— „ —for कर्यं read कर्णश्चित्

— „ —for सितत्वं read सिक्तम्

VERSE CXVII

अवकीर्णिवर्जं शुद्धयर्थं—V. L. (a) अवकीर्णि तु शुद्धयर्थं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425), (b) अवकीर्णिवर्जं शुद्धयर्थम्, (c) अवकीर्णिविशुद्धयर्थं (d) अवकीर्णि च शुद्धयर्थं, (e) अवकीर्णे वते शुद्धयेत्

चान्द्रायणमधापि वा—V. L. चरेचान्द्रायणं व्रतम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 425).

VERSE CXVIII

पाकयज्ञविधानेन—V. L. स्थालीपाकविधानेन (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 436).

यजेन्द्रियस्तिं—V. L. नैश्चतं यजते (Aparārka, p. 1140).

P. 1404, l. 3—for व्रतनियमः read व्रतानि तस्यातिक्षमः

— l. 5—for यागा read साध्या

— l. 6—Before उक्तं add सः

VERSE CXIX

हुत्वा—V. L. कृत्वा

होमान्—V. L. होमं (Parāsharamādhva Prāyashchitta, p. 436).

समेतृचा—V. L. समितृचा (Madanapārijāta, p. 909).

P. 1405, l. 4—for अतः read अन्तसः

— l. 5—for वातमरुष्टवदी read वातगुरुषवदी

VERSE CXX

P. 1405, l. 1—for व्रतस्या read व्रयस्य

VERSE CXXI

मात्स्तं—V. L. मस्तः

P. 1406, l. 1—for आशाहुतिरिति read शुद्धयादाहुतीरिति

—,—— for नष्ट read नाशं

VERSE CXXII

वसित्वा—V. L. सवेष्य (Prāyashchittaviveka, p. 387).
ससागारान्—V. L. ससागारं (Aparārka, p. 1141).

VERSE CXXIII

वर्तयन्नेक—V. L. (a) वर्तयेत्वेक (Prāyashchittaviveka, p. 387), (b) वर्तयेदेक Smṛitisārodhāra, p. 363).
श्रिष्टवण्मठदेन—V. L. श्रिष्टवणं स्वठदेन

VERSE CXXIV

अन्यतरं—V. L. अन्यतमं

P. 1407, l. 3.—for देशो read देशे

— l. 5—for रिति याच्या read रातिमिथा

VERSE CXXV

ऐश्वर्यः—V. L. ऐन्द्रवम्
तसः स्याद्यवकैस्यहम्—V. L. (a) तसः स्याद्यावकस्यहम् Mitāksarā 3. 290). (b) तसं स्याद्यावकं श्यहम्

VERSE CXXVI

स्मृतः—V. L. स्थितः

P. 1408, l. 1—for समुक्तं read सममुक्तम्

— l. 2—for शदस्य वि read शदवि

— l. 3—वैरय...वा should go to next line, after बृहिशीलं

VERSE CXXVII

V. L. विनिपात्य—L. विनिहत्य

दथात्सुचरितव्रतः—V. L. (a) दथाच्छुद्धयर्थमात्मनः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73). (b) दथात्सचरितव्रतः

VERSE CXXVIII.

श्यञ्जन्—V. L. दृश्यञ्जन् (Nandana)

ग्रामा—V. L. ग्रामे Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 73).

ब्रह्महत्यो—V. L. ब्रह्महति

वसन्—V. L. वसेत्

P. 1409, l. 1—for इतरस्या read इत्यस्य।

— ll. 1—2—for तदुकं read तदयुक्तम्

VERSE CXXIX.

दथादैकशतं—V. L. (a) दथाद्वेकशतं, (b) दथाद्वैकशतं

P. 1409, l. 4—for अतुस्य read अस्य

— „, for दद्व read दद्वं

VERSE CXXXI

माजारनकुलौ—V. L. माजारं नकुलं

P. 1410, l. 3.—for दायवि read दायव

— l. 4.—for कथंचैतत् एवं read कथं चैते

— „, for हन्तार read हन्तव्यतया

— l. 6.—for भ्यते read भ्यते

— l. 11.—for भयवेति read भयंचेति

— „, —for मावरयं read मवरयं

P. 1410, l. 12—for यच्छे read आच्छे

- l. 14—for द्वाक्यं read द्वाच्यं
- l. 17—for धेक्ये read धेक्यं
- „ —for विशेषण read विशेषण
- „ —after विवक्षा add वा
- l. 17—for कथं चेदिति read कथं चैतदिति
- „ —for सर्वमेवेति read सर्वं एत् इति
- „ —for खेटक read खेटकार्थ
- „ —for मृगया read मृगयार्थं

VERSE CXXXII

वास्त्रैवतम्—V. L. वा रैवतम् (Madanapārijāta, p. 949).

उपस्पृशेत्—V. L. अपः स्पृशेत्—

P. 1411, l. 2—for तर read तरः

- „ —for न पर्वता read पर्वता
- „ —for समाना read सामाना
- „ —for पेष्यते read पेषते
- l. 3—for प्राकृते read प्रकृते
- l. 4—for णायाम read णायामे
- l. 6—for उक्तः । स्वनन्त्या read उक्तस्य नन्त्या स्नानम्

VERSE CXXXIII

सर्वं—V. L. सर्वान् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 67).
 पलालभारकं—V. L. पलालं भारकम् (Madanapārijāta, p. 950.)
 सीसकं—V. L. सीसकं

अश्चिं—V. L. (a) अश्चिं (Aparārka, p. 1132); (b) श्चिं (Prāyashchittaviveka, p. 527).

चैकमाषकम्—V. L. चैव माषकम् (Mitākṣarā 3.273).

सैसकं चैकमाषकम्—V. L. माषकं चैव सीसकम् (Aparārka, p. 1132).

P. 1412, l. 2—for वा सरे read वातरे

— “ —for वृत्ते इन्द्रि read वृत्तेन्द्रि

— “ —for सप्राणि read सर्वप्राणि

VERSE CXXXIV

वराहे V. L. वराहं (Prāyashchittaviveka, p. 240).

तित्तिरौ V. L. तित्तिरिम् (do.)

शुके—V. L. शुकं (do.)

P. 1412, l. 4—for ढकदो read ढके दो

— “ —Omit हायने।

VERSE CXXXV

बलाकां च—V. L. (a) बलाकांश, (b) बलाकां वा

VERSE CXXXVI.

हयं—V. L. गयं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 69).

गजम्—V. L. गजान्

P. 1413, l. 1—for इस्ति read इस्ती

VERSE CXXXVII

क्रस्यादान्.....अक्रस्यादान्—V. L. क्रस्यादः.....अक्रस्यादः (Aparārka, p. 1132) Mitākṣarā 3. 272.

तु—V. L. च (Prāyashchittaviveka, p. 527).

VERSE CXXXVIII:

वस्तावीन्—V. L. (a) वस्तावीः (Aparārka, p. 1128) (b) वस्ताशीन्
जिन—V. L. (a) जाल, (b) जीन, (c) जील, (d) जात, (e) जीर्ण
(Aparārka, p. 1128).

हत्या—V. L. गत्या—noted by Medhātithi.

नारीहत्याऽनवस्थिताः—V. L. (a) नारीं हत्याऽनवस्थिताम् (Prāyash-chittaviveka, p. 227).

P. 1414, l. 3—After दुक्तं add न

After (138) some MSS. have the following additional verse.

वर्णनामानुपूर्वेण प्रयाणामविशेषतः ।
अमर्या च प्रमाण्य द्वीं शूद्रहस्यान्वतं चरेत् ॥

VERSE CXXXIX

एकैकशश्चरेत्—V. L. एकैकस्य चरेत्

P. 1414, l. 4—for केचि read कचि

VERSE CXL

अस्थिमतां तु—V. L. (a) अस्थन्वतां तु, (b) अस्थ्यन्वितानां, (c) अस्थिन्वतां तु

VERSE CXLI

P. 1415, l. 3—for प्रयोजने read प्रयोङ्गनसे

— l. 4—for यशा read यश ना

— „ —for कृमी read कृमि

VERSE CXLII

उ इ—V. L. उ इ (Prāyashchittaviveka, p. 243).

जप्य—V. L. जाप्य (Madanapārijāta p. 920)

गुरुम्—V. L. गुरुम् (Prāyashchittaviveka, p. 243.)

P. 1415, l. 6—for शतं read शतम्

— l. 7—for प्रहृत read प्रहृतौ

VERSE CXLIII

रसानां—V. L. राजसानां

चृतप्राणो विशोधनम्—V. L. चृतं प्रारथ विशुद्धति (Aparārka, p. 1138).

विशोधनम्—V. L. शुशोधनम्

P. 1416, l. 1—for अज्ञादभ read अज्ञायादभ

— „ —for गुणोदभि read गुडोदभि

VERSE CLXIV.

वृषालमे—V. L. वृषारम्भे

अनुगच्छेत्—V. L. तु गच्छेत्

VERSE CXLV

कृस्तं—V. L. (a) कृष्टं, (b) सर्वं, (c) पापं

शृणुतामाय—V. L. (a) शृणुतामाय, (b) शृणुतामादि

P. 1417, l. 2—for शुणुत read शृणुत

VERSE CXLVI

P. 1417, l. 3—for तत्त्व read तत्त्वं

— l. 4—for वायुरचेति read वायुं प्रति

— „ —for प्रातिसह read वि स

— „ —for चक्रो read चक्रतो

— „ —After मात्री add वा

— l. 5—for प्रलवायः read प्रलवाय

- l. 6—for पान एतदनिर्वेदं read पानानिर्वेदं
- l. 7—for यत्र मुख्या या सुरोक्ता read यस्मुख्यायाः सुराया
उक्तम्
- „ —for सुरापाने read असुरामध्यपाने
- „ —for माचरे read मध्यसे
- „ —for श्रेय read हय
- l. 8—for बुद्धिपूर्वे च read उप्यसकृत्यपाने बुद्धिपूर्ववत्
- l. 9—for मध्यपानां read मध्यानां
- „ —for द्रव्या read द्रव्याणि

VERSE CXLVII

पिबेत्पीत्वा—V. L. पिबेहुष्यं

शृतं—V. L. श्रितं

P. 1418, l. 2—for यथपि read यदि

- l. 3—for तरततोऽतः read तरं स्थादतः
- „ —for शृण्य read चिवृत्य
- l. 4—for शृतं... शृत read सृतं...सृत
- „ —for शृतशब्दः read श्रृतशब्दः
- l. 4—for प्रू read पि

VERSE CXLIX

गन्ध—V. L. गुण (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 349).

सेमणः—V. L. सोमपाः (Mitāksarā, 3.255).

आशाच्छस्त्र—V. L. आशाच्छस्त्र

प्रिराचयम्य—V. L. प्रिराचयम्य (Madnapārijāta, p. 822).

P. 1419, l. 3—for प्रसि read प्रासि

VERSE CL

सुरासंसूष्टमेव च—V. L. सुरासंसूष्टमेव च (Mitākṣarā, 3. 254).

P. 1419, l. 7—for यथा read तथा

VERSE CLI

P. 1420, l. 2—for भवन्येव read भवेत्येव

— “ —After ब्रतानि add तानि

VERSE CLII

P. 1420, l. 4—Before विज्ञेयं add स्त्रीप्रहणं

— “ —for तदास्पृष्टं read तदास्यसूष्टम्

— l. 5—for अगामि read आगामि

— l. 6—for जनेदं read जने हृदं

— l. 7—for स्नानात् read म्नानात्

— “ —for यथक read यत्

VERSE CLIII

P. 1421, l. 1—for शुक्रेदिवत्येतत् ब्रयाभ्यनुशानाद् read शुक्रेदिवत्या-
पनुशानानि । द

— l. 3—for निष्कामयात् read निष्कमयम् । य

— “ —for पाकाशय read पाकाशम्

VERSE CLIV

भूत्रपुरीषाणि—V. L. भूञ्ज पुरीषं वा (Parāsharamādhava Prāyash-chitta, p. 296).

P. 1421, l. 4—After युक्तं add अमस्ता

VERSE CLV

एतदेव—V. L. मांसमेतद् (Aparārka, p. 1166).

P. 1422, l. 3—for तुस्य read तुच्छ

— “ —for दुस्थितस्य read दूषितस्य

— l. 4—for क्षतरस्तदे read क्षतरः । एतदे

VERSE CLVI

क्रष्णादसूकरोद्घाणा—V. L. क्रष्णाद्विद्युकरोद्घाणा (Mitāksarā, 3. 391).

तस्फल्ल—V. L. तस्फल्लो (Aparārka, p. 1166).

नरकाक्षराणां च—V. L. नरकाक्षराणां च (Mitāksarā 3. 291).

P. 1422, l. 5—for शब्देन read च शब्देन

— “ —for क्रष्णादानां read क्रष्णादीनां

— l. 7—for काकादग्न्यग्रोपेचते read काकेत्यग्रापेक्षयते

VERSE CLVII

समावर्तको—V. L. (a) समावृत्तिको, (b) समावृत्तको (Aparārka, p. 1144), (c) समावर्तिको, (d) शमावृतको

P. 1423, l. 1—for फृते read अफृते

VERSE CLVIII

प्रतचारी—V. L. प्रश्नचारी

P. 1423, l. 7—After समापयेत् add अफृत ... वर्धकारमाह
which comes in l. 8—below.

VERSE CLIX

काकाशुच्छिष्टं—V. L. (a) काकरवोच्छिष्टं (Madanapārijāta, p. 932), (b) काकाशुच्छिष्टं (Prāyaschittaviveka, p. 320).

वर्चलाम्—V. L. वर्चलम्

ब्रह्म—V. L. ब्राह्मी (Madanapārijāta, p. 932).

VERSE CLX

अज्ञानभुक्तं तूतार्थं—V. L. (a) अज्ञानभुक्तशुद्धयर्थं, (b) अज्ञानभुक्तमुत्तार्थं, (c) अज्ञानभुक्तं तूदगार्थं, (d) अज्ञानभुक्तं तूतार्थं, (e) अज्ञानभुक्तमुत्तार्थं, (f) अज्ञानभुक्तं यद्वाद्यं

P. 1424, l. 2—for गौतमीये read गौतमीयं

— l. 3—for तस्माद्वा read तस्मादवा।

VERSE CLXII

स्वज्ञातीय—V. L. सज्ञातीय (Mitākṣarā 3.265).

P. 1425, l. 5—for किंचि read किंय

— l. 6—for धनमाध्यैवं read धनमत्यैवं

VERSE CLXIII

मनुष्याणां तु—V. L. मनुष्याणां च

जलानां च—V. L. तदागानां

शुद्धि—V. L. शुद्धौ (Prāyaschittaviveka, p. 344).

चान्द्रायणं प्रतम्—V. L. चान्द्रायणेऽतु (Mitākṣarā 3. 265.)

P. 1425, l. 8—ब्राह्मणा read ब्रीहा

— 1425, l. 9—for तद्भ read एतद्भ

— l. 10—for गेष्येषमेव read गेष

VERSE CLXIV

वेरमनि—V. L. (a) वेरमतः (b) वेरमनः (Madanapārijāta, p. 874).

तद्विर्यात्मद्वये—V. L. तद्वापस्य विशुद्धये

P. 1426, l. 3—for शक्य read शक्यं

VERSE CLXV

P. 1426, l. 4—for भक्ष read भक्ष्य

VERSE CLXVI

चेल—V. L. (a) चैल, (b) चल, (c) तैल (Mitākṣarā, 3.265)
Aparārka p. 1110.

P. 1426, l. 6—for वंशः सं read वंशस्तं

P. 1427, „,—for भ्रष्ट read भ्रष्ट

VERSE CLXVII

ताद्रस्य रजतस्य च—V. L. सर्वस्याशममयस्य च (Prāyaschittaviveka, p. 341).

अयःकांस्योपलानां च द्वादशाहं—V. L. अयःकांस्योपलाकीनां हरणे च
कणाङ्गता—V. L. (a) कणाङ्गभुक्, (b) कदम्बता (Mitākṣarā 3. 265).

VERSE CLXVIII

द्विशफैकशफस्य च—V. L. द्विलुरैकसुरस्य च (Madanapārijāta, p. 875) Mitākṣarā 3.265.

कीटबो—V. L. कीटजी (Madanapārijāta, p. 875).

P. 1427, l. 4—before एकसुरा add एकशफा

VERSE CLXIX

द्विजः—V. L. नरः

अगम्यागमनीयं तु—V. L. अगम्यागमनं चैव

VERSE CLXX

P. 1428, l. 2—for स्वयोन्यादिलिप्येव read सुप्यादिष्येव

— l. 3—for भागिन्यः read भगिन्यः

— l. 5—for पुत्रा read पित्रा

— l. 8—for ममस्यासु read म् । अन्यासु

VERSE CLXXI

भ्रातुरासस्य—V. L. (a) भ्रातुस्तनयां, (b) भ्रातुरासश्च, (c) भ्रातुरासां च

P. 1429, l. 1—for मात्य read मातृष्य

— „ —for तुलदु read तुलस्य तु

VERSE CLXXII

नेपयच्छेत्—V. L. नेपयच्छेत्

P. 1429, l. 4—for ताविशेषात् read तामिधानाविशेषात्

— l. 5—for युक्ते read ऽयुक्ते

— l. 7—for विका read विका

VERSE CLXXIII

पुरुषः—V. L. गोवर्ज (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 272).

जक्षे चैव—V. L. (a) कुक्षे चैव, (b) जक्षे खे च (noted by Medhātithi).

P. 1430, l. 2—for सममेव read समः

VERSE CLXXIV.

समासेष्य—V. L. समारोच्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 276).

The Prāyashchittaviveka (p. 369) reads the verse 174 as—मैथुनं तु समासेष्य गोयानेऽप्सु दिवापि वा ।
स्नात्वा वस्त्रैर्जपित्वाप्यान् प्राणायामेन शुभ्यति ॥

VERSE CLXXV

चण्डालां—V. L. चाण्डालां

P. 1431, l. 3—for सम्यगिति read साम्यमिति

VERSE CLXXVI

यत्पुसः—V. L. यत्पुसां

P. 1432, l. 3—for युवति read चेति

— l. 10—After सावता add प्रायश्चित्ताभावः

VERSE CLXXVII

प्रदुष्येतु—V. L. प्रदुष्येत

सदरोनेापमन्त्रिता—V. L. (a) सदरोनेापयन्त्रिता, (b) सदरोनानुमन्त्रिता
(c) शदरोनेापमन्त्रितम् (Aparārka, p. 1125).

P. 1432, l. 16—for तुलानि read तुलानी

P. 1433, l. 3—for तजा read यजा

— l. 3—for उपाय read उत य

— l. 4—for प्रबन्धाद्वच read तत्सम्बन्धाद्वच

— „ —for असगो read सगो

— l. 6—for औतु कुर्वन्ते read औ कुर्वन्तु वै

— „ —for किष्टे read किष्टेत

After (177) some MSS. have the following additional verse.

त्राह्याद्विषयां लियः शुद्धेऽपसङ्गताः ।
अप्रजाता विशुद्धेयुः प्रापश्चित्तेन नेतराः ॥

VERSE CLXXVIII

P. 1433, l. 8—for कृष्णवद्यत्वं वा read कृष्णवद् यत् वा

— l. 9—for शयन read शयान

— l. 10—for तत्पा read यत्पा

— l. 11—for भाद्र read भद्र

— „ —for वाद्या read वाद्या

— „ —for वाद्य read वाद्य

VERSE CLXXIX

पृष्ठा— —V. L. (a) एताः (b) एषां

इमाः शृणुत निष्कृतीः—V. L. इमाः शृणुत निष्कृतिम्

VERSE CLXXX

सहावरन्—V. L. समावरन्

P. 1434, l. 3—for नाशन read नाशनात्

— „ —for सहागमन read सहगमनं यान्

— l. 4—After तादृशमेव add एकस्था

— „ —for आसनमेव read एकस्थिरासने ए

— „ —for कृत्वाद्य read कृत्विति

— „ —for भिन्नेच भिन्नेच

VERSE CLXXXI

तत्संसर्गविशुद्धे—V. L. तत्संसर्गस्य शुद्धे

P. 1435, l. 5—for पंचानुग read पञ्चाना

— l. 6—for दिश्यते read दिश्यन्ते

— „ —for अन्नोद्धयते read अन्नोद्धयते

— l. 14—for विस्तम read विच्छित्सम

— „ —for इष्यते read विष्यते

— l. 15—for मरणी read मरणीं

— l. 16—for राग read रापग

— l. 17—for श्रमे read श्रमे

VERSE CLXXXII

बान्धवैर्वहिः—V. L. बान्धवैः सह

VERSE CLXXXIII

पदा—V. L. (a) तदा, (b) सदा, (c) यदा (Madanapārijāta, p. 964)

VERSE CLXXXIV

निवर्त्तेऽरथं तस्मात्—V. L. (a) विवर्तेऽस्तस्मात् (Mitāksarā, 3. 295.

यान्नां चैव हि लौकिकी—V. L. यान्नामेव च लौकिकीम् (Mitāksarā 3. 295).

VERSE CLXXXV

श्येष्टता च—V. L. ज्येष्ठतान्

पद्मसु—V. L. यद्यनम्

प्रामुखाचात्य—V. L. प्रामुखाचात्य

P. 1437, l. 7—for भसोपं read भसोपत्

— l. 7—for दातव्य read दातव्यं

— l. 8—for भनाना read भनानी

VERSE CLXXXVI

तु चरिते—V. L. सुचरिते (Madanapārijāta, p. 966).

P. 1438, l. 2—for कुम्भ read नष्ट

VERSE CLXXXVII

P. 1438, l. 5—for सकृष्टप्रा read स कृतण

— l. 6—for बुद्धाज read शूद्रयाज

VERSE CLXXXVIII

एतमेव विधिं—V. L. (a) एवमेव विधिं, (b) एतदेव व्रतं (Mitāksarā 3. 260) (c) एतदेव विधिं
कुर्यात्—V. L. कार्यं (Mitāksarā, 3. 260).

P. 1439, l. 1—for पतिताः read पतिता

— l. 3—for रोधादपि read रोधात्प्रीत्यातदपि

— „ —for वानुमासं read तासं

— ll. 5-6—for नैवाभि read नीवाभि

— l. 9—for शक्त read अशक्त

VERSE CLXXXIX

किंचित्—V. L. कंचित् (Prāyashchittaviveka, p. 141).

समाचरेत्—V. L. समाचरेत्

कृतविद्येयजनाश्रेव न—V. L. (a) कृतविद्येयजनाश्रेताच्च, (b) कृतविद्येय-
काश्रेव न (Prāyashchittaviveka, p. 141).

P. 1439, l. 2—for शिष्ठां न read शिष्ठाञ्च

VERSE CXC

वाल्मीक्ष कृतव्याक्ष विशुद्धानपि—V. L. वाल्मीक्ष च कृतव्यं च विशुद्धावपि

P. 1440, l. 1—for किंचि read कंचि

— l. 4—for पेषते read पेषथते

— l. 5—for संवासः प्रति read संवासप्र

VERSE CXCI

नानूष्येत—V. L. (a) नालोष्येत (Madanapārijāta, p. 871);
 (b) नानुतिष्ठेत (Prāyashchittaviveka, p. 384).

VERSE CXCII

विकर्मस्थास्तु—V. L. विकर्मस्थाश्च (Aparārka, p. 1107).

P. 1441, l. 2—After यस्य add यत्

VERSE CXCIII

कर्मणा ब्राह्मणा—V. L. ब्राह्मणाः कर्मणा (Mitākṣarā, 3. 290).

ब्राह्मण—V. L. मानवा, noted by Medhātithi.

जप्येन—V. L. जपेन (Aparārka, p. 1150).

P. 1441, l. 6—for वर्ण read मानव

VERSE CXCV

P. 1442, l. 4—for सत्यमिति read सायमिति

VERSE CXCVI

कुर्युस्तस्य—V. L. (a) कुर्युस्तेऽस्य, (b) कुर्यात्सस्य

P. 1442, l. 6—for नान्तिकवेश read धैकदेश

VERSE CXCVII

च—V. L. चा (Samskāramayūkha, p. 122).

व्यपोहस्ति—V. L. विशुभ्यति

P. 1443, l. 1—for ब्रात्यः स्तो read ब्रात्यस्तो

— l. 2—for विधनादि read चिदादि

— „ —for अहीने read अहीनं

— „ —for रात्रिकं read रात्रादिकं

— l. 8—for णः क read न क

— „ —for भिचारिणी read भिचरणी

— l. 9—for न्यनि read न्यपि नि

— l. 10—for अभिचारिणी read अभिचरणी

— l. 11—for ज्योतिषो read ज्योतिषा

— „ —for तद्विषि read तद्वत्

VERSE CXCVIII

अपसेधति—V. L. (a) अवसेधते (Madanapārijāta, p. 918), (b) अपकर्त्ति (Aparārka, p. 1152).

P. 1444, l. 1—for स्यानं न read स्यानम् ।

— „ —for प्राकृत read प्राक् चैत

— l. 2—for यानस्य तु read यानस्यात्

VERSE CXCIX

ग्राम्यैः—V. L. ग्राम्यैः

P. 1445, l. 4—omit दन्तैः

After (199) some MSS. have the following additional verse.

शुभा ब्रातोपलीढस्य दन्तैर्विदितस्य च ।

अद्विः प्रजालनं प्रोक्तमग्निना चोपचूडनम् ॥

VERSE CC

एव वा—V. L. एव च

साकला—V. L. शाकला

होमश्च शाकलो (Mitākṣarā, 3. 386).

P. 1444, l. 6—for शलाकादि read शलाकामिः

VERSE CCI

तु कामतः—V. L. च कामतः (Prāyashchittaviveka, p. 462).

खरयानन्तु—V. L. खरयानं च

आत्वा तु—V.L. आत्वा च

आत्वा तु विप्रो दिग्वासा—V. L. विवासा जलमाण्डुय (Aparārka, p. 1184).

VERSE CCII

विनाश्चिरप्यु वाप्यातेः—V. L. (a) विनाश्चिररथ वाप्यातेः, (b) विनाश्चिरप्यु वाऽप्यातेः (Aparārka, p. 1187).

सञ्जिष्ठेष्यतु—V. L. (a) सञ्जिष्ठेष्यतु (Aparārka, p. 1187), (b) सञ्जिष्ठेश्य च

सचैलो—V. L. (a) सचेलो, (b) सचलो

P. 1445, l. 3—for स्तब्ध read स्तब्धः

— “ —for शरीर read शारीर

VERSE CCIV

P. 1446, l. 7—Before उपसंग्रहणं add अभिवाच

VERSE CCV

कण्ठे वा वस्त्र—V. L. कण्ठे चासज्ज्य

VERSE CCVI

हस्य च—V. L. हस्य तु

VERSE CCVII

महीतात्—V. L. (a) महीतलात्, (b) द्विजमनः, (c) द्विजमनाम्,
(d) द्विजसतात्

P. 1447, l. 5—for रुधिर read रुधिरं

VERSE CCVIII

कृष्णातिकृष्णौ—V. L. (a) कृष्णातिकृष्णौ (Prāyashchittaviveka, p. 464), (b) कृष्णातिकृष्णो (Mitāksarā 3.280).

कुर्यात् विप्रस्योत्पाद्य शोणितम्—V. L. सकृपाते कृष्णोऽभ्यन्तरशोणिते (Mitāksarā, 2.380).

VERSE CCIX

P. 1448, l. 3—for एवं read एव

— „ 5—for जाश्चेत्स्माच्च read जाश्चैते । तस्माच्च

VERSE CCX

व्युपकर्षति—V. L. भ्युपकर्षति

VERSE CCXI

परं च—V. L. परंतु (Prāyashchittaviveka, p. 508).

चरन्—V. L. चरेत्

द्विजः—V. L. नरः (Madanapārijāta, p. 710).

P. 1449, l. 2—for चर्त्तरे read निवर्तते

— l. 6—for यत्त्वा read तत्त्वी

— „ —for प्रकृ read प्राकृ

— „ —for भोजनं प्राप्तं भोक्तेति read भोजनात् प्राप्तुत भोक्तेति

— l. 7—for नररा read नन्तरं

- “ —for तथा हस्तवेदिकायां read अयहो हविष्यं वेदिकं
 — l. 9—for प्रार्थन read प्रार्थना
 — “ —for यदि read यद्

VERSE CCXII

कृच्छ्रं सान्तपने स्मृतम्—V. L. कृच्छ्रः सान्तपनः स्मृतः

VERSE CCXIV

स्नायी—V. L. स्नायात्

After (214) some MSS. have the following additional verse.

अपां पिबेत् त्रिपलं पलमेकं च सर्पिषः ।
 पयः पिबेत् त्रिपलं त्रिमात्रं चोक्तमानतः ॥

VERSE CCXV

सर्वपापापनोदन :—V. L. (a) सर्वपापप्रणाशनः (Parāsharamā-dhava Prāyashchitta, p. 26), (b) सर्वपापप्रणाशनम्

VERSE CCXVI

कृष्णे शुक्ले—V. L. शुक्ले कृष्णे (Madanapārijāta, p. 742, Aparārka, p. 1243).

हासयेत्—V. L. प्रासयेत्

P. 1452, l. 1—for स्वयं read इवे

— l. 2—for मञ्चयं read मन्त्रये

VERSE CCXVII

एतमेव—V. L. (a) एवमेव, (b) एकमेव

नियतश्चरन्—V. L. नियतश्चरेत्

नियतश्चरंश्चान्द्रायणं वतम्—V. L. नियतश्चान्द्रायणमयापरम् (Nandana).

VERSE CCXVIII

हविष्याशी—V. L. हविष्यस्य (Aparārka, p. 1243 and Mitāksarā, 3.325).

VERSE CCXIX

सृतम्—V. L. (a) चरन् Mitāksarā, 3.325, (b) चरेत्

VERSE CCXX

शीतीः स—V. L. शीतिस (Hemādri-Kāla, p. 23).

P. 1453, „—omit कस्मिंश्चित्

VERSE CCXXI

P. 1454, l. 2—for प्रायशिच्चता नि read प्रायशिच्चतं सर्वप्रायभित्तम्

- l. 4—for तथा read यथा
- l. 8—for चानावृ read चचानावृ
- l. 9—for कुम...कुम read क्लिम...क्लिम
- l. 10—for वर्जनम् read वर्जनमन्त्र वदनित्

VERSE CCXXII

समाचरेत्—V. L. समाचरन्

- P. 1455, l. 1—omit अथ वदनित्
- —for स्विति कर्ते read स्वितिकर्ते
 - l. 5—for कृष्णः read कृष्णः

VERSE CCXXIII

क्लिरहः—V. L. (a) क्लिरहम्, (b) फरहि (Aparārka, p. 1230).
विशायां च—V. L. विशायाश्र

VERSE CCXXIV

विहरेत्—V. L. विहरन् (Madanapārijāta, p. 748).

अशकोऽषः—V. L. अशोधश्च (do.)

P. 1456, l. 2—for शिष्टा read शिष्ट

VERSE CCXXV

P. 1456, l. 4—Before सर्वकृष्णेषु add सर्वेषु

VERSE CCXXVI

पापांस्तु—V. L. पापास्तु

शोधयेत्—V. L. शोधनैः

P. 1457, l. 2—After शोधयेत् add कस्यायं शोधयेदित्यर्थः as in N.

— „ —for ननु read ननु as in N.

VERSE CCXXVII

P. 1457, l. 4—for तापेन read तापौ वैमत्तस्यम्

— l. 5—for थोने read थोमे

— „ —for अन्मन्ये read अन्मेत्ये

P. 1457, l. 5—for हिंसायमन्य read हिंसायाः । अ

— l. 6—for पतदाहेदार्ती eard पतदाहदाने

— „ —for पदिति read पदीति

VERSE CCXXVIII

अभाषते—V. L. प्रभाषते

VERSE CCXXIX

गहंति—V. L. विन्दति

मनसास्य—V. L. नरःस्यस्य

VERSE CCXXX

नैवं कुर्याम्पुनरिति—V. L. (a) नैतकुर्याम्पुनरिति (Prāyashchittaviveka, p. 30), (b) नैनं कुर्याम्पुनरिति, (c) नैनः कुर्याम्पुनरिति

तु सः—V. L. (a) नरः (Prāyashchittaviveka, p. 30), (b) सतः

P. 1458, l. 5—for निमित्त read निवृत्तिः as in N, S and A.

— l. 6—for निवर्त्तेत्ते read निवृत्ये

— l. 7—for प्रयतः read पूषते

VERSE CCXXXI

मनोवारूपुर्तिभिः—V. L. मनोवारूपमेभिः

P. 1459, l. 2—Drop तत् after शुभं

— l. 3—Before दण्डादेः add न

— l. 4—for मात्राइका read मक्षा

— l. 11—for यमा read नियमाः

— l. 12—After न च add तदेव ।

VERSE CCXXXIII

P. 1460, l. 5—for श्रित आरम्नः प्रसा read श्रित आरम्नःप्रसा

VERSE CCXXXIV

दैवमानुषकम्—V. L. दैवमानुषकम्

P. 1460, l. 6—for मानाकं read मानिकं

— l. 8—for स्वाऽतोव read स्वा । अन्तोऽव

VERSE CCXXXV

वैश्यस्य तु—V. L. वैश्यस्य च

P. 1461, l. 1—for सद्दिम read सद्दीर

— l. 2—for यांबोधः read यांबबोधः

— l. 3—for महत्यपि व्रतसिद्धिः read महतीष्वापसिद्धिः

VERSE CCXXXVI

प्रपश्यन्ति—V. L. प्रशंसन्ति

VERSE CCXXXVII

अगदा—V. L. अगदे

तेषां—V. L. त्वेषां

VERSE CCXXXVIII

सर्वे तु—V. L. (a) सर्वतत्, (b) तत् सर्वे

P. 1462, l. 3—for शत्रूणां read शत्रुणा

— „ —for तपस्वी read तपस्त्व

— l. 7—for विधः read विधाः

P. 1462, l. 7—for यदु read यद् तु

— „ —for पुनर्दुष्यापं read पुनः पापं

— l. 8—for त्तानां read त्तानि

— l. 9—for ज्ञातो read ज्ञाते

— „ —for भवतीति read भवति सर्वेदेवैर्ज्ञातो भवतीति

— „ —for ज्ञात र ead ज्ञात

— „ —for अक read अद् फ

- l. 10—for वेदेषु ज्ञात् read वेदैश्चात्
- l. 11—for शिलानिदा read शिरैर्दा
- l. 14—for नार्थेषि read नार्थताषि
- l. 16—for इत्याधि read इत्यधि

P. 1463, l. 1—for यदु read यद् दु

VERSE CCXL

कीटाक्षाहि —V. L. श्वानक्षाहि

P. 1463, l. 5—for षाठधि read षाठि

VERSE CCXLI

मनोवाङ्मर्मभिर्जनाः—V. L. (a) मनोवाङ्मूर्तिभिर्जनाः, (b) मनोवाङ्माय-
कर्मभिः

निर्दृग्नित—V. L. निरुद्गन्ति (Parāsharainādhava, Prāyasy-
chitta, p. 454).

VERSE CCXLII

कामान् संवर्धयन्ति च—V. L. कामं सम्पादयन्ति च

P. 1464, l. 4—for शमना read नयना

- „ —for स्तनं read स्तपो
- „ —for मुपैत्युपयज्जिति read मुपैत्यसङ्गताना
- l. 5—for कृतकाम read कृतकामि
- l. 6—after एकलं add ददाति

VERSE CCXLIII

P. 1465, l. 1—for तपसः सा read तपस्सा

- l. 2—for यत्तादकं वेदाः read यत्तादद्वेदाः

VERSE CCXLIV

इत्येतद्—V. L. इत्येवं

पुण्यमुद्धवम्—V. L. पुण्यमुद्धवम्

P. 1464, l. 3—for भाग्य read भारयं

— l. 4—for कृतस्तस्य read कृत्यस्य

After (144) some MSS. have the following additional verse—

ब्रह्मचर्ये जयो होमः काले शुद्धाल्पभोजनम् ।

अरागद्वेषलोभाश्च तप उक्तं स्वयम्भुवा ॥

VERSE CCXLV

क्रियाद्वयमा—V. L. क्रियाः उमाः

P. 1466, l. 3—for पातकान्यपि read पातकजान्यपि

— l. 4—for च्छुतिः read स्तुतिः

VERSE CCXLVI

यथैधस्तेजसा—V. L. (a) यथैव तेजसा (b) यथैधांश्योजसा (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

यथैधस्तेजसा वह्निः प्रासं निर्देहति चणात्—V. L. यथैधांसि समिद्धोऽग्निः प्राप्तानि दहति चणात्

प्राप्तं—V. L. प्राप्त्य (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

सर्वे—V. L. कृत्यस्तं

ज्ञानाग्निना—V. L. ज्ञानकृतं (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 172).

P. 1466, l. 6—Before प्राप्तिना add न

— l. 6—for गार्थत्वात् read गार्थं तत्

— l. 8-9—omit न त्विषा

— ll. 8-9—for हक्—त्वाद्विना read कः विना

VERSE CCXLVII

P. 1467, l. 1—for प्रकणा read प्रकरणा

VERSE CCXLVIII

सव्याहृतिप्रणवकाः—V. L. (a) सव्याहृतीः सपणवाः, (b) सव्याहृतिकाः सपणवाः (Aparārka, p. 1216).

मासात्—V. L. साषात्, (b) मासान् (Mitākaśrā 3. 302).

P. 1467, l. 2—for भयपथा read भयथा

— l. 3—for कारल्यं read काल्यं

— l. 5—for कालेन read काले

— l. 6—for तेन read न

VERSE CCXLIX

जप्त्वाप इत्येतत्—V. L. जपित्वाऽपैत्येनो (Parāsharamādhava Prā-yashchitta, p. 457).

च प्रतिश्युचम्—V. L. (a) चापि च श्युचम्, (b) प्रतिपश्युचम्, (c) चश्युचम्पति, (d) चेश्युचं प्रति (Parāsharamādhava Prāyaschitta, p. 457).

माहित्रं—V. L. माहेन्द्रं—noted by Medhātithi.

Jolly notes—‘The glosses of these, N and Nd point to a reading श्युचंप्रति or प्रतिश्युचम्. But in Medhātithi we find no mention of any such reading.’

P. 1468, l. 1—for प्रतीकारार्थं read प्रतीकार्थं

— „ —for माहेन्द्रं माहि read महित्रं महि

— l. 2—for विमुक्ता read वियुक्ता, as in S.

— „ —omit अक्षतु अच्छो, not in S.

— l. 3—for ल्परचैतो read ल्परचेतो

VERSE CCL

करपमेव च—V. L. करपमेव वा

अपहृत्य सुवर्णं तु—V. L. (a) अपहृत्य हिरण्यन्तु, (b) सुवर्णमहृत्यापि,
(Mitākṣarā, p. 3.304), (c) सुवर्णमपि हृत्यादि

P. 1468, l. 6—for सने ष read सनेयष

VERSE CCLI

जपित्वा—V. L. (a) जप्त्वा च, (b) जप्त्वा तु

हविष्पन्तीय—V. L. हविष्पान्तीय

P. 1469, l. 1—for इति इतिकरणः read इतिकरणः

VERSE CCLII

यस्तिंचेदमितीति वा—V. L. (a) यस्तिंचेदमितीति च; (b) यस्तिंचिदिद-
मितीति च, (Madanapārijāta, p. 993), (c) यस्तिंचिदमितीति वा

P. 1469, l. 4—for दुर्बणीय read दुष्टेणाय

VERSE CCLIII

पाल्न—V. L. वाल्न (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p.
174.)

VERSE CCLIV

समाप्त्यस्य—V. L. मासमभ्यस्य

च तृष्ण—V. L. वा तृष्ण

P. 1470, l. 3—for समा read समाँ

VERSE CCLV

P. 1470, l. 5—Before षण्मसान् add अद्वार्धम्

VERSE CCLVI

जप्त्वा वा—V. L. जप्त्वा च (Parāsharaṁādhava Prāyashchittā, p. 457).

VERSE CCLVII

पावमानीभै—V. L. पावमानी भै (Prāyashchittaviveka, p. 501).

गः—V. L. गं

P. 1471, ll. 6-7—for पदं नाम गवामनुगमन read अन्तम्

VERSE CCLIX

त्रिर्जपित्वाऽघमर्षणम्—V. L. जप्त्वा त्रिरघ्मर्षणम्

P. 1472, l. 3—for अन्त read अत

VERSE CCLX

पापापनोदनम्—V. L. (a) पापप्रणोदनम् (Madanapārijāta, p. 746),
(b) पापापनोदकम्

VERSE CCLXI

P. 1473, l. 2—for पातकि read पातक

VERSE CCLXIII

चिह्नो—V. L. चिह्नं

P. 1473, l. 5—for देकाकार्य read देककार्य

VERSE CCLXIV

चाच्यावि—V. L. चाच्यावि

P. 1474, l. 1—after तीर्थयैः and अन्यावि

VERSE CCLXV

पत्तं वेद स वेदवित्—V. L. (a) यो वेदैनं स वेदवित्, (b) यो वेद तं स
वेदवित्

P. 1474, l. 4—for न तु शानाच्चर read नस्वशानाच्चर

After (265) some mss. have the following additional lines—

पृथग् ब्राह्मणकल्पाभ्यां सहिवेदवित्त्वृत् स्मृतः ।

एष वोऽभिहितः कुरुनः प्रायशिचत्स्य निर्णयः

(V. L. प्रायशिचत्सविनिर्णयः)

निःश्रेयसं कर्मविधिं (V. L. नैःश्रेयसं कर्मविधिं) विप्रस्थेमं (V. L.
विप्रस्थैनं) निवोधत

Adhyaya XII

[The corrections are based mainly upon N, S & A].

VERSE I

P. 1477, l. 1—for सामान्यार्थं read सम्मानार्थं

— l. 5—for तावन्ति read यावन्ति

— l. 6—for दुल्यानि read निल्यानि

— l. 10—for कृते read इत्यादिना

— l. 11—for नच read ननु

— l. 13—for शास्त्राचो read शास्त्रयो

— „ —for तत्रनानुष्ठा read तत्रानुष्ठा

— l. 15—for इत्यपेक्षा read इत्युपेक्षायां

— l. 18—for प्रवर्ते read प्रतिवर्ते

— l. 20—omit कर्तृकरण इति च श्रूयते

— „ —for विभिस्ता read विभेस्ता

— l. 22—for युज्यते read नियुज्यते

P. 1478, l. 2—for बदन् read वेदेन

— „ —for तत्र read नच

— l. 3—for नचा read तत्रा

— l. 8—for नैवं read एषं

VERSE III

देहसम्भवम्—V. L. कायसम्भवम्

P. 1478, l. 10—for कर्मशब्दो read कर्म । कर्मशब्दो

— l. 11—for चेज्यामेव read चेज्यायामेव

— „ —for शुभमशुभ—read शुभफलमशुभ—

P. 1479, l. 1—for साधानादिवकर्मा read साधनादेव कर्मा

VERSE IV

देहिनः—V. L. देहिनाम्

P. 1479, l. 3—for तदाने read दाने

— l. 6—for सर्वद read सर्वेद

— l. 7—for कारणात् read कारणं

— l. 9—for मेघवर्णं read मध्येवर्णं

— ll. 10-11—for विविधस्य read निविधस्य

VERSE V

मानसं त्रिविधं स्मृतम्—V. L. त्रिविधं कर्म मानसम् (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1480, l. 3—Omit अन्ये.....भिभवति

— l. 5—for पतञ्जयाच्च read पतञ्जुभयं सम्भवति

— l. 6—for विदां read वेदं

VERSE VI

पैशुन्यं चापि—V. L. (a) पैशुन्यं चैव, (b) पैशुन्यमपि (Aparārka, p. 998).

सर्वशः—V. L. सर्वतः (Aparārka, p. 898).

असम्बद्धप्रलापश्च—V. L. (a) अनिबद्धप्रलापश्च (Aparārka, p. 998),
(b) असम्बद्धःप्रलापश्च (Madnapārijāta, p. 692).

VERSE VII

शारीरं—V. L. कायिकं (Madanapārijāta, p. 692).

P. 1481, l. 2—for मांदा read मांदादा

VERSE VIII

मनसैवायं—V. L. मनसा चैव (Madanapārijāta, p. 692).

उपभुक्ते—V. L. उपयुक्ते

च कायिकम्—V. L. तु कायिकम्

After (8) some MSS. have the following additional verse :—

त्रिविधं च शरीरेण वाचा चैव चतुर्विधम् ।
मनसा त्रिविधं कर्म दश धर्मपर्यास्त्यजेत् ॥

VERSE IX

P. 1482, l. 3—for नार्थं प read नार्थप

After IX some MSS. have the following additional verses :—

शुभैः प्रयोगैर्देवत्वं व्यामिश्रैर्मानुषो भवेत् ।

अशुभैः केवलैश्चैव तिर्यग्योनिषु जायते ॥

वाग्दण्डो हन्ति विज्ञानं मनोदयडः परां गतिम् ।

कर्मदण्डस्तु लोकोक्तीन् हन्यादपरिरचितः ॥

वाग्दण्डोऽथ भवेन्मौनं मनोदण्डस्त्वमाशनम् ।

शारीरस्य हि दण्डस्य प्राणायामो विधीयते ॥

त्रिदण्डं धारयेद्योगी शारीरं न तु वैयावम् ।

वायिकं कायिकं चैव मानसं च यथाविधि ॥

VERSE X

कायदण्डस्तथैव च—V. L. (a) कर्मदण्डस्तथैव च, (b) कर्मदण्डश्च ते ग्रयः (Madnapārijāta, p. 374), (c) कायदण्डश्च ते ग्रयः, (d) कर्मदण्डोऽथ ते ग्रयः (Aparārka, p. 951).

यस्यैते निहिता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते—

V. L. (a) यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डी व्यवस्थितः

(b) यस्यैते नियता दण्डाः स त्रिदण्डीति कथ्यते (Aparārka, p. 951).

(c) यस्यैते नियता बुद्धौ त्रिदण्डीति स उच्यते (Prāsharamā-dhava Āchāra, p. 533).

VERSE XI

सुसंयम्य—V. L. तु संयम्य

निगच्छति—V. L. नियच्छति

P. 1483, l. 5—for वान अन्न read वानुन्

VERSE XII

P. 1484, l. 2—After शरीरे and वृत्तिः

— „ —for पाणादि read पानादि

VERSE XIII

सर्वे—V. L. कर्म

P. 1485, l. 2—for महदाभिभूतं read महदादिभूत

— „ —for नानारूपं भोग read निरूपभोगं

— l. 5—for सहशब्दस्या read सहजशब्दस्या

— l. 6—for तदपियो read तदवियो

VERSE XIV

तं व्याप्त्य—V. L. तौ व्याप्त्य

After (14) some MSS. have the following additional verse—

वत्तमः पुरुषस्त्वन्यः परमामेत्युदाहृतः ।
यो लोकत्रयमाविश्य बिभर्त्यब्द्यय ईश्वरः ।

P. 1486, l. 1— सर्वकर्मकर्तृत्वं read सकर्मकत्वम्

- l. 2—for महानिति read महानिति
- „ —for छेत्रज्ञस्यात्म read छेत्रज्ञः अस्या
- l. 3—for स्थितां read स्थितं
- „ —for श्रवणं read श्रयणम्—
- l. 5—for विचारप्रपञ्च read वराचरप्रपञ्च

VERSE XV

P. 1487, l. 4—After प्रवृत्तिस्वात्—add नान्नभूतानि

VERSE XVI

यातनार्थीयम्—V. L. यातनास्मीयम्

ध्रुवम्—V. L. इदम्

P. 1487, l. 5—Omit नान्नभूतानि

- l. 6—for दुष्कृतीनां read दुष्कृतिनां
- l. 7—Before यद्यति add तदर्थीयं
- l. 7—for यद्यति read यदति
- „ —for हिष्णुः read सिष्णु

VERSE XVII

P. 1488, l. 1—for अनुभूयच्छलेन read अनुभूयतेन

— l. 2—for सूक्ष्मासु read सूक्ष्मासु

VERSE XVIII

अनुभूय—V. L. अनुभूया

P. 1488, l. 4—for महालेप्रज्ञाच्च read महान्वेप्रज्ञाच्च

P. 1489, l. 1—for संघातम् read संघातात्म

— l. 2—for सुखो read असुखो

— „ —for प्रतिरंधिणि read प्रतिपन्थिनि

VERSE XIX

सुखासुखम्—V. L. शुभाशुभम्

P. 1489, l. 7—for नश्लोके read पूर्वश्लोके

— „ —for मुक्तं read युक्तं

— l. 8—for ततः read सतः

P. 1490, l. 3—for तहर्यथ read तहर्यन्त्र

— l. 4—for कारणा read करणा

— l. 6—for प्रवणभासा read प्रवणता सा

VERSE XX

यथा—V. L. यथा

P. 1490, l. 7—for हदाभि read हदादिभि

VERSE XXI

स परित्यक्तो—V. L. सम्परित्यक्तो

P. 1491, l. 2—for ताह्निमृदु read तानिमृदु

— l. 3—for स्वर्गशरीराणि भक्ष्याणि read शरीराणि
स्वर्गभक्ष्याणि

VERSE XXII

यामीस्ता—V. L. यामीस्तु

पुनरप्येति—V. L. पुनरभ्येति

P. 1491, l. 4—for एतच्चान्यलोक read एतच्चास्य श्लोक

VERSE XXIII.

दध्यात्—V. L. दथात्

P. 1492, l. 2—for भवे read भवेत्

VERSE XXIV

तमश्रैव—V. L. तमश्रेति (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1492, l. 4—for तर्हि read तर्हि

VERSE XXVI

भूताधितं—V. L. भूताध्रयं

P. 1493, l. 1—after मोहः add न यथा मदमूर्छार्थवस्थास्वचेतन्यमेव (from next line).

— l. 3—after स्वभावः add अनुष्केवाद्वौजवासनाया आत्मा-प्राप्तिस्थितवात् from p. 1494, l. 2

VERSE XXVII

प्रशान्तमिष्ठ—V. L. प्रभातमिष्ठ (Aparārka, p. 999).

P. 1494, l. 2—for धैवक read धैक

VERSE XXVIII

यत्तु दुःख—V. L. यत्तु दुःखे
 प्रतिपं—V. L. प्रतिघं
 हर्त—V. L. (a) हारि, (b) भर्त्

VERSE XXIX

अव्यक्तं—V. L. अव्यक्त

VERSE XXXI

P. 1495, l. 3—for तत्कस्यति संब read तत्सम्ब

- l. 4—for यवापि read यवा अपि
- l. 5—for सम्बन्धस्य read सम्बन्धस्य
- „ —for गुरुद्वारोप read गुरुरूप

VERSE XXXII

आरम्भरुचिता—V. L. आरम्भरतिता
 इधैर्य—V. L. दैन्य

VERSE XXXIII

क्रौर्य—V. L. खैर्य

P. 1496, l. 5—for गणने read चग्रहणेन

- l. 5—for हारेऽना read हारेऽवना

VERSE XXXIV

जिषु—V. L. जूषु

VERSE XXXV

लज्जति—V. L. लज्जते

VERSE XXXVI

न च शोचति—V. L. स च शोचति
इच्छति—V. L. इच्छति

P. 1497, l. 5—for धनानामा read धर्माणामा

— „ —for तच्च read यच्च

— l. 6—for काले read काके

— „ —for पुष्कल read पुष्कला

— l. 8—for चरन्ते read चिनेति

VERSE XXXVII

यत्—V. L. यः
सर्वेणोच्छति—V. L. सर्वं येनेच्छति
चास्यात्मा—V. L. चास्यात्मा

VERSE XXXVIII

यथोक्तरम्—V. L. यथाक्रमम्

P. 1498, l. 3—for सत्यं read सर्वं

VERSE XXXIX

येन यस्तु गुणेन—V. L. (a) येन यास्तु गुणेन, (b) येन येन तु गुणेन

VERSE XLI

निविदैषा—V. L. निविदैषा

P. 1499, l. 4—for बुद्धिपूर्वप्रयोगश्च read बुद्धिपूर्वा बुद्धिपूर्वप्रयोगाश्च

— „ omit च after कर्मणा

VERSE XLII

सरीसूपाः—V. L. सकच्छपाः (Madanapārijāta, p. 693).

मृगाश्रैव—V. L. शृगालाश्र

VERSE XLIII

म्लेच्छाश्र गहिं—V. L. म्लेच्छा विगहिं (Aparārka, p. 1,000).

सिंहा व्याप्रा वराहाश्र—V. L. सिंहाद्याघवराहाश्र (Madanapārijāta, p. 693).

VERSE XLIV

तामसीषु—V. L. तामसेषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 487).

P. 1500, l. 2—for विग read पि ग

VERSE XLV

कला—V. L. कला (Aparārka, p. 1,000).

पुरुषाः शश्वृत्यः—V. L. (a) पुरुषाश्र कुवृत्यः (Aparārka, p. 1,000), (b) पुरुषाः शश्वपाण्यः

प्रसक्ताश्र—V. L. प्रयुक्ताश्र

जघन्या—V. L. प्रथमा (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta, p. 693.

VERSE XLVI

राज्ञो चैव—V. L. राज्ञश्चैव

वादयुद्धप्रधानाश्र—V. L. वानयुद्धप्रधानाश्र (Aparārka, p. 1,000) and Madanapārijāta p. 693).

P. 1501, l. 1—for श्वर च read श्वरः च

VERSE XLVII

For the first line the Aparārka (p. 1,000) reads गन्धर्वा
गुणकारश्चैव विविधा भूचराश्च ये

विषुधानु—V. L. विविधानु

राजसीषु—V. L. राजसेषु (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 487).

VERSE XLVIII

दैत्याश्च—V. L. सिद्धाश्च

वैमानिका—V. L. वैनायका (Madanapārijāta, p. 694).

VERSE XLIX

द्वितीया—V. L. मध्यमा

P. 1502, l. 3—for पूर्वि read पूर्वी

— l. 4—for चेतनादित read चेतनत्वम् । त

VERSE L.

महानव्यक्तमेव च—V. L. (a) महानव्यक्त एव च, (b) महदव्यक्तमेव च
(Parāsharamādhava Parāyashchitta, p. 488).

P. 1502, l. 8—for रूपार्थः read रूपादर्थः

— l. 11—for ये ये प्रकाराः सन्ति read यतः प्रकाराः सन्मयन्ति

— l. 12—दि read दिवा

— „ —for प्योऽव्यक्ति read प्योऽव्यक्त

— „ —for संख्ये read सांख्ये

— l. 14—for गा चा read गाचा

— l. 15—for चेति read वेति

P. 1503 l. 1—after भ्योपि add विकृष्टतरं

— l. 2—for शुतिर्तः read शुतिर्तं

VERSE LI

एष सर्वः—V. L. एष धर्मः

त्रिः प्र—V. L. त्रि प्र (Madanapārijāta, p. 694)

VERSE LII

P. 1503, l. 7—for इन्द्रियसंगो read इन्द्रियप्रसङ्गः संगो

— l. 8—for परमात् संसारात् read पापात् संसारात्

VERSE LIV

तत्त्वयात्—V. L. (a) ते ज्ञयात्, (b) तत्त्वणम्, (c) तत्त्वणात्

P. 1504, l. 1—for तत्त्वणा read तत्त्वया

— l. 2—for चयं read चयः

— „ —for नरक read नरकं

VERSE LV

पुष्कसानां—V. L. (a) पुरुक्सानां, (b) पुष्कसानां, (c) पुष्कशानां,
(d) पुष्कशानां

चण्डाल—V. L. चाण्डाल (Madānapārijāta p. 700).

VERSE LVI

पलङ्गानां—V. L. भुजङ्गानां

चैव—V. L. चापि

VERSE LVII

लूताहि—V. L. लूतादि

च पिशा—V. L. सपिशा (Parāsharamādhava Prāyashchitta,
p. 511).

VERSE LVIII

P. 1505, l. 2—for कृताः read कृतः

VERSE LIX.

ॐक्षय—V. L. ॐेत्य

P. 1506, l. 2—for नैक read अनेक

—, —after विष्णो add ॐत्याः

VERSE LX.

योचितम्—V. L. योचिताम् (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

च विप्रस्वं—V. L. (a) तु विप्रस्वं, (b) च ब्रह्मस्वं

भवति ब्रह्मरात्रसः—V. L. भवन्ति ब्रह्मरात्रसाः (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE XLI.

मानवः.....जायते—V. L. मानवाः.....जायन्ते Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

प्रबालानि—V. L. प्रबाल च

हेमकर्तृषु—V. L. लोहकर्तृषु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIII

वपां—V. L. (a) वसां Parāsharamādhava, p. 511), (b) रसान्—

तैलं तैलपकः खगः—V. L. (a) तैलं वा तैलपायिकः, (b) चेदैलपायः खगः;

(c) तैलं तैलपकः खगः; (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511),

(d) तैलं तैलपगः खगः, (e) तैलं तैलपयः खगः:

चीरीवाकस्तु—V. L. (a) चक्रवाकस्तु; (b) वीचीवाचकः; (c) वीचीवाक् च,

(d) चीरवासस्तु (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

बलाका—V. L. बलाकः (Parāsharamādhava, Prāyashchitta, p. 511).

VERSE LXIV

कार्पसता—V. L. कार्पसं ता (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 512).

गोधा गां वाग्नुदो गुरुम्—V. L. (a) गोधामासाङ्कुष्ठसुतिः, (b)

गोधामासाङ्कुष्ठसुमिः, (c) गोधागच्छं ददो शङ्कम्

VERSE LXV

पुच्छुन्दिः—V. L. पुच्छुन्दरी (Parāsharamādhava Prāyash-chitta, p. 512).

पत्रशा—V. L. पत्रंशा

VERSE LXVII

फलमूलन्—V. L. (a) फलपुष्पन्, (Parāsharamādhava Prāyashchitta, p. 511). (b) फलं पुराणन्

VERSE LXIX

हृत्वा—V. L. हृत्वा Mitākṣarā 3. 216).

भार्यात्वम्—V. L. पत्नीत्वम्

VERSE LXXX

पापान्—V. L. पापाः

प्रेष्यतां—V. L. (a) भृत्यतां, (b) प्रेततां

दस्युषु—V. L. शश्रुषु

VERSE LXXI

विग्रो धर्मात्सवकार्य्युतः—V. L. विग्रो भवति विद्युतः (Mitākṣarā 3. 220).

कटपूतनः—V. L. (a) कटपूतनः (noted by Medhātithi), (b) कठपूतनः

P. 1509, l. 4—for चास्यं read चास्य

VERSE LXXII

मैत्राहिजयोतिकः—V. L. (a) मैत्राहायोतिकः

(b) मैत्राहायोतनः

चेलाशकरच—V. L. (a) चेलाशकरचः; (b) तैलशाकरच

P. 1510, l. 3—for तिका read तिक

- „ —for मैत्रास्मे read मैत्रासे
- l. 4—for दित्यलोकः read दित्यास्मोकः
- l. 3—for असं उयो read अस्मयो
- „ —for स्यालोके read स्यालोके

VERSE LXXIII

विषयात्मकाः—V. L. विषयैषिणः

P. 1511, l. 3—for स्य स्यात् read स्य त

- „ —for भावतयैव read भावतैव
- „ —for त्सहि read त्सहि
- l. 4—for तत्स्मृ read न तत्स्मृ
- „ —for त्मत्वेच से read त्मत्वेन से
- l. 5—for दृत्तिरशि read दृत्तिः शि

VERSE LXXIV

P. 1511, l. 7—for पानां read पायानां

- „ —for भ्यासान् read भ्यासान्

VERSE LXXV

विवर्तनम्—V. L. प्रवर्तनम्

VERSE LXXVI

करुभवासुकातापान्—V. L. करुभवासुकास्तसाः

दाह्यान्—V. L. दुह्सहान्

VERSE LXXVIII

काषाणि—V. L. कषाणि

VERSE LXXX

जराञ्चैवाप्रतीकारां—V. L. (a) राजां चैव प्रतीकारं; (b) जरारचैवाप्रतीकाराः

VERSE LXXXI

तत्त्वफलमुपाभृते—V. L. स तत्त्वफलमभृते

P. 1513, l. 1—after राजसेन add तामसेन वा

— ll. 1-2 for तादेशेनेत्यर्थः read तादेशेन

VERSE LXXXII

एष सर्वः—V. L. (a) एष धर्मः, (b) एष सर्गः,

विप्रस्येद—V. L. विप्रस्यैवं

P. 1513, l. 4—for वर्तितव्यम् read निवर्तितव्यम्

VERSE LXXXIII

संयमः—V. L. (a) सङ्ग्रहः, (b) निग्रहः

VERSE LXXXV

P. 1515, l. 1—for मात्रज्ञा read मात्मज्ञा

— l. 2—for लेप्रवि read लेप्रज्ञवि

— l. 6—for स्वज्ञान read स्वज्ञानं

— „ —for सेना read सेवना

— „ —for मर्थ्य read मर्थ्ये

— l. 8—for विधाया read विधायाः

— „ —for स्वायक read स्वायनक

VERSE LXXXVI

सर्वेषां—V. L. पूर्वेषां

सर्वदा—V. L. सर्वं वा

P. 1515, l. 10—for करत्वं read करतरत्वं

— “—for मैण्ड read मैणः

— l. 11—omit स्तेषु.....पथते

— l. 13—omit नहि भवति

— l. 14—for कथमुहि read कथमनुहि

— “—for सामान्यसा read सामान्यस्य सा

— l. 15—for स्फरमिति read स्फरतरमिति

P. 1516, l. 1—for नामवै read नामपि वै

— l. 2—for कादीनि read कानीति

— “—for वैदिकेषु read वैदिकानि । वैदिकेषु

— “—for त्वेन तद् भावः read त्वेनान्तर्भावः

— l. 3—for भवति read भवन्ति

— “—After क्रमशः add तस्मिन्

— “—for धपोगुरु read तपोदुरु

— l. 4—for सादीनामप्य read सादीन्यप्य

— “—for स्फर read स्फरतर

— l. 5—for माणवत्क read माणवतः क

— l. 6—for श्रेयस्करत्वे read प्रेयस्करत्व

— l. 7—for यथोक्तकश्यवि read यथोक्तं तुल्यवल्लवि

— “—for अतुल्यायाः श्रुतेः स्मृत्या read अतुल्यबलायाः स्मृतेः श्रुत्या

P. 1516, l. 7—for सृष्टि read श्रुतिसृष्टि

— l. 8—for धेयुकं read धार्युकं

— l. 9—for शुद्धे read श्रुतिश्चैधे

— l. 10—for भाष्याते read भाष्यते

— l. 12—for च्यये read च्यते

— „ —for विधिस्तै रु read विधिरु

— l. 13—omit अरिनहोश्राद्युपदेशः

— „ —for ल्मानं read ल्मज्ञानं

— „ —for तैव्याख्यातमिति आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन read
आत्मज्ञानं श्रुतिपरत्वेन तैव्याख्यातमिति

P. 1516, l. 15—for वैदिकमन read वैदिकमंत्र

— „ —omit मर्थस्य

— l. 16—for शासा read शास्त्रा

— l. 19—for रथवे read वे—

— l. 20—for मथुराः read माथुराः

— l. 21—for सती read सतीयं

VERSE LXXXVII

इ—V. L. हि

तस्मिंस्तस्मिन्क्याविधौ—V. L. यस्मिन् कस्मिन् क्रियाविधौ

P. 1517, l. 1—for वैदिक read वैदिकः

— l. 4—for पदेश read पसद्

— l. 5—for पितुःखा read विदुषाम्

— „ —for प्रत्यहगामिनः read प्रतियागगामि न

- „ —for खियमपे read खियसुपे
- l. 9—for मजानानस्य read मन्यस्य
- „ —for सातिशश्येन read सातिशयेन
- „ —for कृतिनि read कृतनि
- l. 11—for वीप्साया read क्रिया

VERSE LXXXVIII

चैव—V. L. चैत (Mitāksarā, 3. 58).

कर्मवैदिकम्—V. L. कर्मणःकलम्

P. 1518, l. 1—for प्राधान्यं तत्र नि read प्राधान्येन तत्रप्र

— l. 2—for सुखादयः read सुखाभ्युदयः

— l. 3—After प्रवृत्त add निवृत्त

VERSE LXXXIX

विष्फामं ज्ञानपूर्वं तु—V. L. ज्ञानपूर्वं तु विद्वद्विः(Aparārka, p. 1033).

इह वासुत्र—V. L. इह वासुत्र (Aparārka, p. 1033).

निवृत्तम्—V. L. प्रवृत्तम्

P. 1518, l. 5—for त्वात्सा read त्वात्स्ता

— „ —for काम्यत एव read काम्यमेव

— „ —for ज्ञानेषु read ज्ञानयू

P. 1518, l. 5—for षोनाधि read षोडनधि

— „ —for अनयोपि read अथापि

— l. 6—for तदुभय read नेभय

After (89), some MSS. have the following additional verse:—

अकामेऽपहतं नित्यं निवृत्तं च विधीयते ।

कामतस्तु कृतं कर्म प्रवृत्तसुपदिशते ॥

VERSE XC

साम्यताम्—V. L. (a) साम्यताम् (Aparārka, p. 1033), (b) सार्थिताम्

भूतान्वयेति—V. L. (a) भूतान्वयेति, noted by Medhātithi, (b) भूतान्वयेति favoured by Medhātithi; (c) भूतान्वयेति, (d) भूतान् पश्यति (Aparārka, p. 1033).

P. 1519, l. 1—for चिह्निष्ठचा स्वर्गफलानि त read चिह्निष्ठफलानि । न च

- l. 3—omit स्वकर्षण
- ll. 4-5—for शांतग्रामकः read ग्रामकामः
- l. 6—for तिष्ठमानं read निष्ठं
- ll. 6-7—for हनि read हानिः
- l. 7—for अथोचस्यं read अथावस्यं
- „ —for परिकरः read परिहारः
- „ —for तद्विकल्पकानां read तद्विकल्प्यमानं
- l. 8—for प्रभूता read भूता
- „ —for पञ्चयेति read पञ्च वै हति
- „ —for तथाप्ययेति read तत्राप्ययेति
- „ —Before विग्रः add न

P. 1519, l. 9—for पत्तिं ये पठन्ति read पत्तिः

- „ —for न चा read स चा
- „ —Before पांचभौ add न
- l. 10—for चान्वेति read रेवान्वेति
- „ —for भवत्पांचभौतिकं च read भवतु पांचभौतिकं वा
- „ —for संसरि read संसारि

- l. 11—for नित्याका read नित्याना
- „ —for कामानां read काम्यानां
- l. 12—for यागा read योगा
- „ —for प्रवृत्तं read प्रवृत्तिः
- „ —for किंचन read किंच कर्म
- l. 13—for अथन read येन
- „ —after माप्यत इति, add प्रशंसा सम्बिद्ध च काव्यिक् देवत्वं प्रासिफलानि कर्मणि यथा च माव्याप्त्या (?) प्रथम इति, as in S.

P. 1519, l. 13—for तथा read तथा

- l. 14—for फलं क read फलसंक
- „ —for कर्मणा read कर्मणां
- „ —for सदभावो read स्वभावो
- l. 15—for कार्यकारण read कार्यकरण
- „ —for न्यव्यतिक्षि read न्यप्यक्षि
- „ —for मारंभत read मारभंत
- l. 16—for चकरि read न करि
- l. 17—for ज्ञानस्येऽपभोगः read ज्ञानस्य क्लोपयोगः
- „ —for प्रवर्त्तते read प्रवर्त्तत
- „ —for काम्ययो read काम्यनिपिदयो
- „ —for स्युक्तार्भं read स्युक्तंभग
- l. 18—for विद्यमानं तस्यैव read नविद्यामनम्यस्या
- „ —for नचानुष्ठितयोगविद्याया read न ज्ञानुष्ठित्वायामविद्यायां
- l. 19—for येचापि read यत्

VERSE XCI

समं पश्यन्—V. L. समपश्यन्

अधिगच्छति—V. L. अभिगच्छति

P. 1520, l. 1—कथं...आह—This should preside the verse.

— “ —for पुण्यप्रा read प्राण्यप्रा

P. 1520, l. 2—omit प्रतिषेधवद्भेदावभास

— l. 3—for अथते वध्यस्य read सम्पृथते वन्धः । त्य

— “ —for न स्वाराज्यदेवतार्थः read एष एव स्वाराज्यपदार्थः

— l. 5—for नास्त्यादि read नागिनरादि

— l. 6—for त्मापदेशेन read त्मोपदेशेन

— “ —for चोष्यते read चोष्यते

— “ —for स्वाराज्यान read स्वाराज्यम्

— l. 7—before चंद्रादि add न

— “ —for उतेन्द्रिया read उते नेन्द्रिया

— l. 8—for आदितः read आदि । अतः

— “ —for पश्यन्ती read पश्यति

— “ —for भावे ततुच्यते read भावयेदित्युच्यते न

— “ —for परस्यात् read पराःस्त्वाः or परस्वात्

VERSE XCII

परिहाय—V. L. परिहाय

शमे च स्यात्—V. L. समावेश्य

P. 1521, l. 2—for त्वालं read त्वस्यालं

— “ —for मन्त्र read मन्त्र

— “ —for मुक्तो read मुखा

— l. 3—for मेधादिषु read धर्मादिषु

VERSE XCIII

अन्मसाफल्यं—V. L. जन्मसामग्र्यं

P. 1521, l. 4—for द्विजन्मनां भवति read द्विजो भवतीति

— “ —for चराणक read चारणक

— l. 6—for पश्येत्प्र read पश्येत्तप्र

P. 1522, l. 1—for भिन्ना read भिन्नो

— l. 3—after शुचीत add अतभाइ

VERSE XCV

अशक्यं—V. L. अतक्यं

P. 1522, l. 4—Before रूपप्रथयो add—

चक्षुरिवचक्षुः दर्शनहेतुत्वसामान्यात् ।

यथा चक्षुःपरिच्छिन्नेस्वनेष्टिः (?)

— l. 4—for कृतत्वात् महा read कृतत्वमाह

— l. 5—for प्रमाण read प्रामाण्य

— “ —for दोषसदृशादूभा read दोषसदूभा

— l. 8—for तद्युतं read तदुक्तम्

— l. 9—for भावान्महस्वेन read भावानामात्मवेन

— l. 10—for गांगा read गांगाभ्यासे

— l. 11—for पृष्ठं read रथं

— l. 12—for त्वद्रूपा read तद्रूपा

— l. 15—for मन्तरेष्व read मन्तरेष्य

— “ —for अथवा प्रमातुः शक्य read अथ च प्रमातुमशक्य

VERSE XCV

प्रेत—V. L. प्रेते (noted by Medhātithi).

श्रुतयो—स्मृतयो

P. 1523, l. 2—for इसेषु read इवेषु

— „ —for इन्तं read इन्तः

— „ —for कुदृष्या read कुदृष्यः

— l. 3—for इष्टान्तः read इष्टान्ताः

— l. 4—for उक्ता अप्ययुक्ता read उक्ताः । तत्र युक्ती

— „ —for रात्रियति read रात्रीयन्ति

— l. 5—for देशेनाप्रामाण्ये read देशो न प्रामाण्यं

उपदेशिकस्य
उपदेशिकस्य

P. 1523, l. 7—for देवातासि read देवतात्वसि

— „ —for मत्तास्य read मृतस्य

— „ —for स्तमो read स्त्वमो

VERSE XCVI

विनश्यन्ति V. L. (a) व्यथन्ते च, (b) व्यवन्ते च

VERSE XCVII

चत्वारशाश्रमाः पृथक् V. L. स्मृतिशत्वार आश्रमाः

भवत्—V. L. भव्यं

भविष्यं—V. L. भविष्यत्

P. 1524, l. 5—for वर्णेष्वतु read वर्णेषु तु

P. 1525, l. 1—for नांता read नां च

— „ —for वेदावेद—read वेदादेव

VERSE XCVIII

प्रसूत्वे—V. L. प्रसिद्धन्ति

प्रसूतिरुणकर्मतः—V. L. (a) प्रसूतिगुणकर्मतः, (b) प्रसूतिगुणधर्मतः
(c) प्रसूतेरुणधर्मतः (noted by Medhātithi), (d) प्रसूतगुणकर्मतः

P. 1525, l. 4—for कर्मश read कदुश

— “ —for वेदाः read वेदात्

— l. 6—for गुणधर्म read गुणकर्म

— l. 7—for प्रसूतिस्तस्या read प्रसूतिः साम्या

VERSE XCIX

P. 1526, l. 1—omit तस्मादेतत्परमन्ये

— l. 4—for युक्तं read मुक्तं

VERSE C

P. 1526, l. 6—for दण्डेन तावहण्ड read दण्डनेतारः रण्ड

VERSE CI

After (101) some MSS. have the following additional verse :—

न वेदबलमाभित्य पापकर्महित्यर्थवेत् ।
अज्ञानाच्च प्रमादाच्च दृहते कर्म नेतरात् ॥

VERSE CII

वसन—V. L. वसेत् (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 132).

लोके तिष्ठन्—V. L. तिष्ठन् लोके (do.)

P. 1527, l. 2—Before तत्रेति add यत्र

— l. 3—for ब्राह्मणादि read ब्राह्मण

VERSE CIII

P. 1527, l. 4—for न उनः read अनिधनः

— “ —for दमस्या परतां read यस्तेन पठन्तः

— l. 5—for श्रेष्ठ read श्रेष्ठत्वं

— l. 6—for श्रेष्ठतरा read श्रेष्ठतराः

— l. 7—for अन्यवशानामनु read व्यवसायिनः अनु

— “ —omit यानैतदन्यथेतिशक्यते

— l. 8—for दर्थनैव read दर्थज्ञानम्

CIV

विद्या च—V. L. विद्यापि (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

किलिवषं—V. L. कल्मषं (Smṛtichandrikā Samskāra, p. 144).

P. 1528, l. 2—for तुभावे read स्वभावे

— “ —for बला read केवला

CV

धर्मशुद्धिं—V. L. (a) धर्मसिद्धिं, (b) कर्मशुद्धिं

अभीप्सता—V. L. अभीप्सताम्

P. 1529, l. 1—for वर read वरणं

— “ —for पूर्वकाश read पूर्वपञ्च

— “ —for गोऽङ्ग read गोन

— l. 2—for पनमुतै read पनम् । ए

— l. 3—for त्वासिद्धिः read त्वादिसि

— “ —for सत्यम् read तस्योम्

— “ —for आनुमानेनोपरि read च प्रत्यक्षेण चयं

- l. 4—for वित्त read अवित्त
- l. 6—for अनु read येन न
- l. 7—for सप्तश्चये! read सप्तश्चिप्तश्चये!
- l. 8—for विधप्र read विधविधिप्र
- ll. 9-10—for विद्याष्टेपः शुद्ध read विद्याष्टितः शुद्ध

P. 1529, l. 10—after पदिष्टः add न च द्वयमपि प्रसैशब्, wrongly printed at the end of Bhāṣya or verse 108.

P. 1529, ll. 10 to 16 should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 108, on p. 1531, after संशेहः

P. 1529, l. 11—after इत्युच्छिष्ट read इत्युशिष्ट

- „ —for प्रमाणं read प्रमाणी
- l. 13—for सधर्मे read सधर्मः
- „ —for मं ब्रूते दोष read मं ब्रुवते दोषः
- „ —for पित्तिकि read वित्तिकि
- l. 16—for योग्र read गोग्र
- „ —for उत्पथते read उपपथते

VERSE CVI

आर्थं धर्मोपदेशं च—V. L. आर्थधर्मोपदेशेन

P. 1530, l. 1—for धर्मोप read धर्मोप

- l. 3—for स्यार्थं read स्यार्थी
- l. 5—for यदुक्षारणेन मंत्राणामयं विभिः read यदुक्षारणं मन्त्राणां प्रयोजयत्वमन्यते अतश्चाविकृत एव मञ्जः प्रायोकम्य इति सोऽपिशालविरोधी तर्कः । न चायं विभिः

- P. 1530, l. 7—for स्वरूपेण परा read विरूपणपरा
- l. 8—for तत्र read न तत्र
- l. 9—before शब्दाः add न
- „ —चनानामाभ्ना read चनादाभ्नाः
- l. 10—for स्पष्टुदयः read विपश्चितः
- l. 12—for प्रसिद्धं read प्रतिषिद्धं
- „ —for किंचित् read केचित्
- l. 13—omit वेदः
- „ —for स्थापक—read स्थापकः
- l. 14—for प्रामाणि read अप्रामाणि
- l. 16—for यदपि read यद्यपि
- „ —for स्पष्टं read स्पष्टिं
- „ —for चंतक्भाषाभ्या read दान्तभाष्य
- l. 17—for प्रथच्छत्र read प्रायच्छन्
- „ —for ण उक्तवाँ read णोक्तमा
- „ —for कैय read कैयं
- l. 18—for रेषां read रेषा
- „ —for वादीनि read वादिनी

VERSE CVII

उपदिश्यते—V. L. उपदेक्ष्यते

P. 1531, l. 1—for दारा read दरा

VERSE CVIII

P. 1531, l. 5—for शुते read श्रुति

— l. 6—after सदेहः add ll. 10—16 of p. 1529.

— “—omit न च द्वयमपि प्रशंसैव, which should be transposed to the end of Bhāṣya or verse 105.

VERSE CIX

P. 1531, l. 7—for कानामेव read कामेव

P. 1532, l. 2—for परिवृंहणानि read स सपरिवृंहणः

— l. 3—for षामपि read षामेव

— l. 4—for न्याभिधानमुच्यन्ते read न्यानि प्रमाणाभ्युच्यन्ते

— “—for श्रुतः read श्रुतिः

— “—after तेषां add ते

— l. 5—for प्रामाण्य read प्रमाण

— l. 6—for सच read साच

VERSE CX

वृत्तस्था तं—V. L. वृत्तस्थास्तं (Nityāchārapradipa, p. 69).

विचालयेत्—V. L. विचारयेत्

P. 1532, l. 9—for स्थेति read स्था इति

— l. 10—सानी... हेतुः read तानिदानीं परिष्टवहेतुगुणान् दर्शयति

After 110 some MSS. have the following additional verse :—

पुराणम्मानवो धर्मो साङ्गेपाङ्गविकिसकः ।

आज्ञासिद्धानि चत्वारि न हन्तव्यानि हेतुभिः ॥

VERSE CXI

परिषद्याहशावरा—V. L. पर्षदेषा भवेदिति (Madanapārijāta, p. 774).

नैरुको—V. L. निरुक्तो (Smṛittava II, p. 199).

हैतुक—V. L. हेतुक (Madanapārijāta, p. 774).

P. 1533, l. 1—omit गुणान् दर्शयति

— ll. 1-2—omit पूर्वोक्ता लिप्सामिति

— l. 3—for वेदन read वेदार्थ

— l. 4—for वेदार्थ read वेदार्थ

— „ —for निरुक्तो read नैरुक्तो

— „ —for श्रुतिशास्त्रा read शास्त्रा

— l. 5—for पराकु read पराःकु

— „ —for कुशलतर read कुशलतरा

— „ —for पूर्वो read पूर्वे

— l. 6—for मानुषी read मानुषीं

— ll. 6-7—for धर्माध्यात् read धर्मनिर्णायकत्वमाश्रयेत्

VERSE CXII

अवरा परिषज्जेया—V. L. अपरा पर्षद् विज्ञेया (Mitāksarā 3. 300).

P. 1533, ll. 8-9—for ज्ञायतेऽन्य read ज्ञायते नान्य

VERSE CXIV

द्विजोत्तमः—V. L. समाहितः (Mitāksarā 3. 300).

P. 1534, l. ——after यिनः add यं

VERSE CXV

यं वदन्ति—V. L. यद्वदन्ति
 तमोभूता—V. L. तमोभूडा
 तद्वक्तुनुगच्छति—V. L. वक्तारमनुगच्छति

VERSE CXVI

अस्मादप्रच्युतो—V. L. (a) तस्मादप्रच्युतो, (b) तस्मादविच्युतो
 P. 1535, l. 5—for पदेशत read पदिश्यत

VERSE CXVII

ममेदं सर्वमुक्तवान्—V. L. ममेदमुक्तवान् स्वयम्
 P. 1535, l. 7—for ममा read मया
 ——— “ —for निकार्या read नकार्या
 ——— “ —for कांड read छडका

VERSE CXVIII

मतिम्—V. L. मनः (Aparārka, p. 1027)
 सर्वेषामनि—V. L. सर्वमात्मनि

P. 1536, l. 1—for वान्यः read वा यः
 ——— l. 4—omit नेनदर्श
 ——— “ —for प्यात्म read आत्म
 ——— “ —for प्रश्यान्तर read प्रश्यानन्तर
 ——— l. 5—for कर्मणि read कर्माणि
 ——— “ —for अुतोपम्यास read अुतोऽप्यम्यासः
 ——— l. 7—for विकरणः read देहाद्विकरणः

- l. 8—for तस्त्र read तत्त्वत्त्र
- „ —for मृत्योरुप read मृत्येऽप
- „ —for नैतस्म read पूर्वस्म
- l. 9—for न्नेह प्र read शाहम्प्र

P. 1536, l. 14—for न वकु read वकु

- „ —for श्रोद्र read श्रौत
- l. 14—for दर्शयनिभ read दश्यतह
- „ —for विकारस्य ग्रामम्प्र read विकारग्रामस्य

P. 1537, l. 2—for श्वेत read चेत

VERSE CXX

स्वेषु—V. L. सेषु

P. 1538, l. 2—for यसो read लो

- „ —for वाह्वा read वाह्या
- l. 3—for कुशाङ्गो read तयोः
- „ —for सर्वतस्य read सेजःप
- „ —for व्यामि read स्वनमादि
- „ —for स्वेहो read स्वेहे

VERSE CXXI

हरय—V. L. हरिम्

P. 1539, l. 2—for तसो read त्रासो

- „ * —for मति read मपि

